

Tecuciul literar-artistic

Revistă europeană de cultură, opinie și informare
Cu sprijinul Consiliului Local Tecuci prin Biblioteca Municipală „Ștefan Petică”

51

Serie nouă
(anul 12),
Al patrulea
trimestru
2018

„O umbră e ființa-i, o spumă e cuvântu-i/ Și la un loc Unire: zi-i lume și te mântui!”
Mihai Eminescu - Ms 2254/1876 (Versuri inedite)”

Revista poate fi citită și pe: www.bstp.ro

Regele Ferdinand I - Întregitorul României

Sub egida Asociației Societatea Culturală „Ștefan Petică - 2007”

SUMAR

▶ Mihai FMINFESCU, Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie	1
▶ Dan Movileanu, România Mare la Centenar	2
▶ Lucia OLĂRU NENATI, Eminescu, vizionar al Marii Uniri	3
▶ Mihaela GUDANĂ, Poem	6
▶ Eleonora STĂMATE, Eminescu, viziunea ei despre literatură	7
▶ Daniel CORBU, în memoria Cristinel Simionescu	5
▶ Mircea PLATON, Argumente pentru o nouă direcție culturală	13
▶ Ștefan MUNTEANU, Constantin Amărăuțea despre metafizica lui Eminescu (II)	16
▶ Zafir Ilie, Tecuclul, sub auzul excelenței	18
▶ Aneta RHOSF, Cine-i bătrânul dascăl din Scrisoarea I ?	21
▶ Daniel CORBU, Ioanid Romanescu. Poezia ca act sacerdotal și sfîșiere orfică	23
▶ Adrian Dinu RAȘCĂILIRU, Gălbenușul Măcinăscu, între viață și somn	28
▶ Daniel MĂZILU, Sacralitatea familiei în opera lui Alexandru Miranescu (III)	29
▶ Petru ISACHI, Scriitura vs. litera (2)	31
▶ Liuba LAVRIC-BOTEZATU, "Te biestem să te îndrăgostim de mine" versus pentru un meniu al dragostei la puterea: Debițe-Polțoare	33
▶ Adrian RAȘCĂRU, Festivalul internațional al efonimului	35
▶ Ileana GFORGHESCU TUI ÎCĂ, Iulia Gheorghiu - "O floare rară a tecuclului", de Virgil Pavel	37
▶ Gh. N. VASILĂCIIU, Imaginea războiului în poezia lui Camil Petrescu (I)	43
▶ Gh. N. VASILĂCHE, Unele probleme ale exprimării corecte (II)	45
▶ Mihail POHRIB, Ion I. C. Brătianu (1984-1927) și Marea Unire	47
▶ Daniel DOJAN, General de Brigadă Costică Moisă	49
▶ Răzvan DUCAN, Robert Fiebert, omul căruia România îi datorează și lui granițele de azi	51
▶ Mihail POHRIB, Iulia Măniu și Marea Unirea din 1916	52
▶ Victor CLINCĂ von Galatz, Das Mioniza Reich	56
▶ Incodor PARĂPIRU, 171. „Cochi în Poetic”	61
▶ Petruș ANDREI, Hortensia Papadaf-Bangescu despre sine și despre scris	62
▶ Nicolae DABIJA, Ion Inculeț, nașul Unirii	64
▶ Acad. Nicolae DABIJA, Cărți descoperite	67
▶ Nicoleta PRESURĂ CALINA, Leudshio	69
▶ Pamfil ȘFICĂRU, în memoria Ștefan Petică	70
▶ Ileana GFORGHESCU TUI ÎCĂ, în memoria Ștefan Petică	72
▶ Aneta BACIU, interviu cu Irina Postolache	73
▶ Roxana RĂCĂRU, Sufletul Pansului? – Buchinghi de pe mâini Sonor	75
▶ Victor CLINCĂ, Conachi, băierii slovelor	76
▶ Firiță CARP, Instantanee	79
▶ Aure BALABAN, Din ciclul „Aventurile unui vechi turist montan”	82
▶ Tânase CARAȘCĂ, La email	85
▶ Elena NETCU, Măsinău,ătăroșica de pe Mătinu	87
▶ Violeta IONESCU, I mare psichic!	90
▶ Violeta MÎNDRU, Bunica	92
▶ Victor ACIOCIRLĂNDĂIE, Confectionarea chirpicioilor sau munciile lui Ștef	94
▶ Mihaela MANOILĂ, Din copilărie	97
▶ Gheorghe NLAGU, Moarice penjarului	99
▶ Kaba NANU, O memă de bătaie	101
▶ Livia CIUPERCA, Dialog zidilor de suflet	102
▶ Cezarina ADĂMEȘCU, Proză	105
▶ Ion MĂNEA, Memu special	106
▶ Valeriu VAI FGV, Dacă ar fi să ne înfrățim	107
▶ Mihaela IANUȘ DINGA Tabăra eCreator, 3 octombrie 2016 - Baza Mare	109
▶ Incodor DUMLE, Afonso	111
▶ Violeta MÎNDRU, Poezii române-italiene	114
▶ Florin Dochia, Camelia Ardelean, Eleonora Stamate, Poezii române-italiene	114
▶ POESIS:	
▶ Marian DRĂGHICI	117
▶ Mihaela ALBU	120
▶ Raluca FARAON	122
▶ Dorina POENARU	124
▶ Cristina ȘILIAN	126
▶ Monica MANOILĂ	128
▶ Dan ROTARU	130
▶ GABRIEL SANDU CONSTANTIN	132
▶ Miriam Miriam	136
▶ Liuba Liubastra BOTEZATU	138
▶ Mihaela MANOILĂ	140
▶ Mihaela OANCEA	142
▶ Petru ȘTOICA	144
▶ Ana ARDLELLANU	146
▶ Elena AGAP	148
▶ Petruș ANDREI	150
▶ Camelia ARDELEANU	152
▶ Cornelia ȘTOICA, Pensivă și oală. Ion Anghel: „De la subiect la obiect”	154
▶ Marian BĂRBĂU, Nicolae Drăgăș - Reste, generale!	157
▶ A.G. SECARĂ, Cum alegem fântâniile... sau despre metafizica sărutului	159
▶ Constantin ARDLELLANU, Cronici Morare	160
▶ Daniel DOJAN, Instaurarea Regimului Comunist în Tecuci (I)	162
▶ Dan Movileanu, Revista revistei	165

Sculpturi revistă: Liviu Adrian Sandu

Redacția

Director onorific:

Dr. Constantin TEODORESCUDirector executiv: **dr. Petru BLAJ**Redactor șef: **Eleonora STĂMATE**Redactor șef adjunet: **DAN MOVILEANU**Tehnoredactor: **Eleonora STĂMATE,**
Bogdan ARTENE

Membrii Redacției

Paul Blaj
 Vasile Sevastre Ghican
 Marin Mârza
 Săndel Stamate
 Ionuț Petică
 A.G. Secară
 Mihail Pohrib
 Valeriu Valegvi
 Gabriel Gherbăluță
 Adrian Racaru
 Radu Vladimîr

Colegiul Editorial

Acad. Mihai Cimpoi
 Acad. Nicolae Dabija
 Prof. Dr. Theodor Codreanu
 Acad. Vasile Tărășeanu
 Prof. Dr. C.D. Zeletin
 Prof. Dr. Mircea Platon
 Conf. Univ. Dr. Liuba Lavric-Botezatu
 Prof. Dr. Lucia Olaru Nenati
 Prof. Dr. Narcisa Florentina Boldeanu
 Prof. Univ. Ștefan Munteanu
 Daniel Corbu
 Prof. Dr. Zafir Ilie

Corespondenți din străinătate:

Roxana Racaru – PARIS
 Nuța Istrate Gangan Nig – USA
 Mihaela Ianuș Dinga – ITALIA
 Liuba Liubastra-Botezatu - BASARABIA

Nu primim decât materiale corectate și în format electronic
 Revista noastră publică textele colaboratorilor pe teme culturale cât mai diverse.

Polemicele și confruntările de idei le considerăm necesare și dinamizatoare, dar numai în manifestări cordiale.
 Materialele care vor avea în conținutul lor injurii, atacuri la persoană sau expresii obscene nu vor fi publicate.

REVISTA SE DISTRIBUIE GRATUIT

Potrivit art.2016 CP, responsabilitatea juridică pentru conținutul materialelor aparține exclusiv autorilor.

Adresa redactor-șef **Eleonora Stamate:**

Str. Cpt. Gh. Decuscară nr.7, bl. 113, sc.2, ap. 30

Tel.0742.402.999

e-mail: stamate.elconora@yahoo.com

Adresa redacției:

Biblioteca Municipală „Ștefan Petică”

Str. Republicii nr. 11, Tecuci

ISSN 1843-0198

CE-ȚI DORESC EU ȚIE, DULCE ROMÂNIE

► Mihai EMINESCU

Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie,
Țara mea de glorie, țara mea de dor?
Brațele nervoase, arma de tărie,
La trecutu-ți mare, mare viitor!
Fiarbă vinu-n cupe, spumege pocalul,
Dacă fiii-ți mândri aste le nutresc;
Căci rămâne stânca, deși moare valul,
Dulce Românie, asta ți-o doresc.

Vis de răzbunare negru ca mormântul
Spada ta de sânge dușman fumegând,
Și deasupra idrei fluture cu vântul
Visul tău de glorie falnic triumfând,
Spună lumii large steaguri tricolore,
Spună ce-i poporul mare, românesc,
Când s-aprinde sacru candida-i vâlvoare,
Dulce Românie, asta ți-o doresc.

Îngerul iubirii, îngerul de pace,
Pe altarul Vestei tainic surâzând,
Ce pe Marte-n glorie să orbească-l face,
Când cu lampa-i zboară lumea luminând,
El pe sânu-ți vergin încă să coboare,
Guste fericirea raiului ceresc,
Tu îl strânge-n brațe, tu îi fă altare,
Dulce Românie, asta ți-o doresc.

Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie,
Tânără mireasă, mamă cu amor!
Fiii tăi trăiască numai în frăție
Ca a nopții stele, ca a zilei zori,
Viața în vecie, glorie, bucurie,
Arme cu tărie, suflet românesc,
Vis de vitejie, fală și mândrie,
Dulce Românie, asta ți-o doresc!

EDITORIAL

ROMÂNIA MARE LA CENTENAR

► Dan MOVILEANU

Unirea într-un singur stat a tuturor românilor a fost o necesitate istorică și o cerință a civilizației românești. La 1 decembrie 1918 se împlinea dezideratul secular al neamului nostru, ROMÂNIA MARE, visată de toți înaintașii noștri, de toți voievozii, sfinții, corifeii și apostolii acestui neam urgisit și împilat. A fost un act de demnitate națională a unui întreg popor, realizat cu un entuziasm de nedescris, popor care voia să trăiască în libertate, în unitate pe acest spațiu numit în istorie, carpato-danubiano-pontic, moștenit de la străbunii săi. Acum, LA CENTENAR, când am avea toate motivele să ne bucurăm, asistăm cu tristețe la ceea ce se întâmplă cu noi și în jurul nostru. ROMÂNIA MARE (care nu mai e atât de mare) nu a arătat niciodată, în istoria sa, atât de rău ca acum, așa cum constată istoricii noștri de renume. Nu cei care demitizează, ci cei care au conștiință de neam și ne propun să ne regândim și să ne regăsim locul între popoarele demne ale Europei. Istoricii au constatat că România de azi, a împrumutat chipul și asemănarea celor pe care i-am ales să ne reprezinte și să gestioneze interesele naționale. Dar ei nu se mai opresc din a-și scoate reciproc ochii „pe diverse chestiuni arzătoare”, pentru a-și satisface orgoliile și ambițiile deșarte și care numai au nimic sfânt, nimic de apărat, nici măcar ideea de patrie și de unitate națională.

Trăim în această lume construită de cei pe care i-am ajutat să ajungă în vârful puterii politice o lume de „carton asfaltat de cea mai proastă calitate” (Gellu Dorian), încât și cei mai defetiști dintre noi rămân muți de uimire. A fost Ziua Drapelului Național, a fost Ziua Imnului Național, dar aleșii noștri au strălucit prin absență de la aceste sărbători. Nu știm ce se va întâmpla de 1 Decembrie, dar avem exemplele anilor trecuți cu vajnicele lor dispute „patriotice”. După atâtea guverne și remaniere guvernamentale, din acest an, aleșii noștri nu dau semne că ar înțelege că a venit luna decembrie, cu zilele ei sfinte, în care toate familiile se reunesc, se întorc acasă, se bucură împreună, că peste tot

se instalează concordia măcar sufletească. Acum, LA CENTENAR, să le reamintim aleșilor noștri de faptele mărețe ale înaintașilor care și-au sacrificat viața pentru interesele acestei țări, pentru adevăr, pentru gloria acestui popor. Dacă nu de Burebista și Decebal, dacă nu de Mihai Viteazul și Al.I. Cuza, măcar de cei 800.000 de soldați români căzuți pe frontul Marelui Război și de corifeii luptei pentru ROMÂNIA MARE (1918), pentru care conștiința de neam nu era negociabilă și care se răsucesc în morminte de indignare. Să le reamintim aleșilor noștri că națiunea română n-a fost inventată în cine știe ce laborator de aiurea, ci este rezultatul luptelor de veacuri pentru acest pământ sfânt, moștenit de la străbuni, pe care avem datoria de a-l lăsa urmașilor. Să le reamintim aleșilor noștri de spusele lui Eminescu: „de două mii de ani ni se predică să ne unim, dar noi ne sfâșiem”. Să le reamintim aleșilor noștri măcar acum, LA CENTENAR, că avem un trecut măreț, o moștenire istorică și culturală de apărat, că n-am uitat încă cine suntem, de unde venim, că nu ne-am pierdut încă identitatea națională. Să ne reamintim, măcar acum, LA CENTENAR, că „a falsifica istoria este o faptă de cea mai aspră osândă” (A.D. Xenopol) și că „neamul meu are drepturi exclusive asupra teritoriului său național” (N. Iorga). Să ne reamintim acum, LA CENTENAR, că și cele cinci milioane de români care au plecat în lumea largă să-și câștige existența, sunt România, că și „Basarabia este România, că și Maramureșul istoric, Galiția, Crișana, Banatul, Timokul și Cadrilaterul sunt România” (acad. Al. Surdu). Și să ținem minte, măcar până în

2020 sau 3030 zguduitorul testament al academicianului Dinu C. Giurescu : „un popor...care-și disprețuiește istoria, prin dezinteresul față de ea, lăsând-o să fie furată sau, și mai rău, vânzând-o cu bună știință riscă să-și piardă memoria.

Viitorul nostru e în pericol!”

ESEU

EMINESCU, VIZIONAR AL MARII UNIRI

► Lucia OLARU NENATI

Vorbim de atâta vreme despre Eminescu, despre arta sa poetică genială, despre biografia sa tratată hagiografic, despre tulburătoarea sa iubire pentru Veronica - aceea care-i așează pe amândoi mai degrabă în rândul personajelor legendare ale literaturii universale, precum Tristan și Isolda ori Romeo și Julieta - și încă atâtea și atâtea lucruri care, oricât de repetate, de cunoscute, se dovedesc a nu epuiza nesecata fântână a acestei teme.

Iată că acolada acestui An Centenar al Marii Uniri, de pildă, îndeamnă la revederea informațiilor și cunoștințelor despre traseul său identitar și la reconsiderarea acestora, dar pentru cel aflat constant în proximitatea universului său conduce chiar la revelarea unui adevăr aflat dintru început la îndemână, dar străluminant pregnant și quasi-truistic sub spotul acestei direcționări tematice. Ei bine, da, ceea ce știam de decenii se revelează acum în aura unei structuri unitare, aceea formulată în titlul acestui text. Căci da, de fapt, era clar din prima, dar acum, adunate toate fragmentele sub spotul acestui moment aniversar, se coagulează revelația că Eminescu a fost nu numai poetul de geniu cum e prezentat de atâta vreme, ci și ipostaza revelată prima dată de către Iorga, nu numai a poetului de geniu, ci și a unui "om mare al nației". Adică o personalitate ce interesează nu numai arealul literar și cultural, ci și cel național sub aspect istoric, în speță un vizionar al Marii Uniri, dar și un actant conștient în această direcție.

Încă din familie el va fi văzut că la vremea realizării Micii Uniri în casă s-au confecționat obiecte cu semnul tricolorului întrucât după cum au susținut unii cercetători, tatăl său, căminarul Gheorghe Eminovici, a avut orientare unionistă, ba chiar că la vremea acelei uniri ar fi arborat un steag tricolor. Personal, ca muzeograf, odinioară, al casei memoriale de la Ipotești, am intrat în posesia unei scoarțe tricolore vopsite în culori vegetale - acum decolorate - ca fiind țesută în casa

părintească a viitorului poet. Acestea se petreceau la vremea când viitorul poet, "fiind băiet", păduri cutreiera, dar asimila și miracolul acelei naturi mirifice.

Însă dacă imaginarul său poetic a fost nutrit substanțial de cadrul feeric al naturii ipoteștene, fertilizându-i devenirea genial creatoare, contactul cu Bucovina vremii sale, a fost fermentul care i-a stimulat formarea conștiinței naționale, aceea care nu l-a trădat niciodată și i-a devenit latură fundamental identitară.

Să detaliem succint aserțiunea. În 1862 ia ființă la Cernăuți **Societatea pentru Cultura și Literatura Română în Bucovina** (S.C.L.R.B) care a avut scopuri culturale înalte și a produs efecte și rezultate de mare anvergură și întindere în timp, definind, am putea spune, o întreagă epocă de efervescentă culturală care ar merita să-i poarte numele în istoria culturii române și fără de care nu se știe ce ar mai fi rămas din identitatea culturală a acestei provincii. Dar, mai ales, a pus accent pe unificarea și dezvoltarea limbii, pe valorile naționale, deci pe creativitate și conștiință națională; a funcționat ca un minister al culturii românești bucovinene, mai mult, ca o adevărată „Academie a Nordului” țării, având conștiința misiunii și datoriei sale iluminatoare. Poate nu întâmplarea, ci un secret destin face ca adolescentul Mihail, pe atunci, să locuiască în casa profesorului Aron Pumnul, membru de seamă al acelei societăți, și mentor de conștiință al înzestratului său învățăcel căruia îi încredințează – clarvăzător! - o misiune importantă, aceea a administrării bibliotecii gimnaziștilor români. De acolo acesta se va fi pus la curent cu stadiul literaturii române și cu evenimentele vieții literare din țară care figurau la loc de cinste în paginile ei.

La moartea lui Pumnul, Alecu Hurmuzachi, marele orator, a fost acela care a elogiat meritele dascălului pentru unitatea spirituală și pentru conștiința națională. După înmormântare, învățăceleii,

dar și bărbații marcanți ai Societății participă la parastas în casa lui Pumnul, purtându-se aici discuții în spiritul elevat și luminat al Societății. Ca unul „de-al casei”, Eminescu va fi fost, desigur, acolo în toate aceste împrejurări, iar spiritul lui traumatizat de această precoce dramă puternică a vieții sale inhalează avid tot ce se spune despre mentorul său, dar reține și *cum se spune* și ideile care se vehiculează, precum și altitudinea și „temperatura” morală și ideologică a ideilor emise. Credem că acesta este momentul de salt constitutiv al conștiinței lui Eminescu, nu numai al creativității sale poetice manifestate prin conceperea primei sale poezii, *La mormântul lui Aron Pumnul*.

Va urma etapa peregrinării prin provinciile locuite de români, inspirată tot prin filiera lui Pumnul, adevărată călătorie inițiativă de tipul celor întreprinse de orice Făt Frumos din basmele românești. Rezultatul acestora va fi pentru eroul nostru revelarea unității identitare a românilor din toate aceste zone și mijirea germeilor aspirației firești de reunire a tuturor acestor zone într-o singură țară românească. Consolidarea și manifestarea acestui deziderat avea să se producă în epoca sa de studenție când, devenit factor de greutate în structurile organizaționale studențești, ba chiar militând și reușind, nu fără efort, să le unifice într-o singură societate - *România Jună* din Viena - conștientizează și generează inițiativa lansată prin articolul intitulat *Să facem un congres!* și altele asemenea, ideea coagulării unui asemenea instrument de formare și consolidare a conștiinței unității naționale. De menționat, printre numeroase alte dovezi ale conștiinței vizionare a lui Eminescu în acest sens, faptul că poezia *Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie*, se recită azi aproape mecanic la orice conclav oficial, fără a se conștientiza că la vremea scrierii sale, România mai avea mult de așteptat până să devină o realitate.

Acest congres proiectat de tânărul poet de atunci a reușit să se realizeze, precum știm, iar implicarea lui în această înfăptuire se poate constata în numeroase moduri. Căci se cuvine a adăuga aici activitatea lui de lider informal al *Serbării de la Putna* care, azi când sunt cunoscute toate contribuțiile sale la pregătirea și desfășurarea ei, se poate decupa și pune în lumină rolul său de autor al *proiectului cultural* avant la lettre al acelei manifestări, iar motivația care l-a animat a fost de la început și în mod deliberat - fapt uimitor la un tânăr de 21 de ani - consolidarea conștiinței naționale a conaționalilor săi, înfiriparea unei direcții de atitudine și acțiune cu sensul îndreptat către unire.

Ca atare, Slavici avea dreptate să considere că ideile lui Eminescu despre rolul acelei serbări în constituirea și răspândirea acestor idei sunt „profetice și providențiale”. Iar Stefanelli, contemporanul lui, cel care ne-a adus la suprafața vremilor numeroase informații prețioase despre el, va afirma despre ideea de-a aduna la Putna participanți din toate zările locuite de români, ca preambul al drumului către o viitoare realizare a unirii că: „**ideea aceasta a purces de la Eminescu!**”

Și care era desenul aceluia Uniri? Niciun altul decât conturul Daciei străvechi a cărei disoluție el nu a acceptat-o niciodată și în tot ce a făcut a avut în cuget statornic, întregirea ei, în spiritualitate, dar și în realitate. Dacă ne trebuie o dovadă a acestei aserțiuni, apoi o găsim lesne în destule ipostaze din opera sa, dar să prelevăm doar una quasi-necunoscută.

Astfel, într-un ultim fragment component al *Dodecameronului* dramatic eminescian, *Povestea*, apare însuși Ștefan în chip de umbră, bătrân, cu plete și barbă albă, ca un leu muribund și susține un lung monolog scenic în care—și recapitulează posteritatea, adesea prea puțin demnă de gloria sa, dar glorioasă, înfiorat de mândrie, marea realizare a Unirii principatelor, ca un eveniment demn de trecutul eroic: “C-o Românie una există pe pământ/ Și au făcut credința, voința lor cea tare/ Din două țări mici, slabe, o Românie mare!” dar, mai ales, își exprimă speranța că această voință a poporului va duce și mai departe visul său de glorie, până când se va întrupa: “Ideea renviată a Ulpiei traiane/A Daciei bătrâne, a Daciei Romane”, ce va trebui să se întindă “De unde sună marea prin stâncile cernite/ Pân-unde Tisa-și mână undele reci și crețe/ Peste câmpii mănoase, peste pustii mărețe/ De unde Nistrul curge în leagănu-i de-argint/ Pân-unde Istrul curge, ca taurul mugind.”

De observat că hotarele viitoarei țări unite coincid cu cele ale vechii Dacii, dar, mai ales, în mod tulburător, premonitoriu, cu cele ce urmau să existe în realitate, în marea epocă astrală a României, cea de după Marea Unire. De remarcat și că această viziune a lui Ștefan, prea puțin luată în seamă, constituie, nota bene! **o primă exprimare a idealului realizării Marii Uniri a întregii țări, conturată profetic în opera eminesciană, cu atâta vreme înainte de realizarea sa istorică de la 1918!** Și mai trebuie subliniat că în aceste versuri **apare pentru prima dată sintagma de România Mare ce va deveni realitate în 1918!** De altfel, e tentant de sesizat că obsesia lui pentru figura lui Ștefan cel Mare se arată a veni parcă

în prelungirea celei pentru epoca dacică și că, de fapt, motivul care nutrește aceste două obsesii eminesciene, mituri lucrătoare, am putea spune, este același, idealul destinului optim al națiunii sale, ideal pe care atât Decebal, cât și Ștefan I-au întrupat cu strălucire și, mai ales, cu putere de exemplu atât de necesar în vremile de decădere. Așadar ideea aceasta este aceea care va străbate constant mentalul eminescian și ea se întrupează în mari chipuri și mari epoci de glorie, ca într-o legendă tulburătoare, potrivit aserțiunii sale că Istoria este desfășurarea cugetării lui Dumnezeu. Contemplând relieful întregii sale vieți, vai, atât de scurte dar atât de intense și pline de miez, ideea și lupta sa pentru destinul optim al neamului său – acesta fiind termenul său predilect - se relevă cu aceeași intensitate precum creația poetică.

Cine contemplă această desfășurare nu poate să nu tresară constatând niște coincidențe și semne grăitoare. De pildă, în anul în care Eminescu conducea ideologic Serbarea de la Putna, moment crucial de inițiere a sensului istoriei noastre către Marea Unire, se năștea (tot!) la Botoșani, Nicolae Iorga, cel ce avea să contribuie

decisiv, fundamental, la realizarea Marii Uniri, drept care a și fost numit "Apostolul Unirii". Și semnele nu se opresc aici, dar ceea ce rezultă din această contemplare este demersul de-a privi derularea istoriei noastre ca un întreg cu relief mioritic (să nu uităm că înaintea lui Blaga, a fost Eminescu acela care a exprimat ideea de „linie ondolantă” a acestui concept!).

Acest îndemn l-am am urmat de mai multă vreme și în destule alocuțiuni ori lucrări ale noastre i-am urmărit cu înfiorare sinuozitatea iar ideea care s-a configurat treptat și timid, dar totuși sigur - în cazul de față cu gândul la Eminescu - este aceea că marile personalități, marile cugete și conștiințe care configurează în durată absolută istoria se află parcă într-o secretă comunicare (un soi de network cum se spune azi!), recunoscându-se unul pe altul, preluându-și și prelungindu-și mesajul și revelațiile, datoriiile și misiunea împlinirilor, și transmițându-și unul altuia facla devenirii precum vechii atleți alergători ai mării antichități îndeplineau acel ritual solemn al ștafetei numit „lampada tradunt”.

Statuia lui Mihai Eminescu din Galați

LUI EMINESCU

► Mihaela GUDANĂ

La Ipotești

Te așteptăm, te căutăm în slovă,
De-atâta vreme... ai plecat puțin.
Te naște iarna iar într-o Moldovă
Ce ți-a păstrat destinu-n chip senin.

La Ipotești ți-e curtea-ndestulată,
Toți cei ce vin te caută-n văzduh.
Pe lacul trist, în nuferi, altădată,
Iubirea se scria cu sfântul duh.

La geamul tău, se vede-o luminiță,
Opaițul de –aseară s-a aprins.
E umbra ta întoarsă-ntr-o ființă,
În albul nopții chipul nu s-a stins.

Și masa mică, cea de la fereastră,
Unde ai mestecat iubire mare-n scris,
Păstrează muza pentru lumea noastră,
Simțind cum veșnicia ne-a convins.

Te așteptăm. În multă-nsingurare,
Zăpezile te nasc neconținut.
La Ipotești, în mare sărbătoare,
Gândim că Eminescu-a revenit.

Scrisul cu nuferi

Când ai scris cu nuferi, sub un timp albastru,
Lacul din poveste se îmbrăca-n oglinzi
Cu un vers din vremuri, devenind măiestru,
Lumea noastră toată, astăzi o cuprinzi.

Încă multe stele stau și îți veghează
Litera rămasă-n suflute și ani.
Numai pe hârtie, pana mai creează
Minunate sensuri scrise fără bani.

Muza ta plutește în singurătate
Galbenă în floare, mistuind în veac.
Cu tăceri vom scrie amintiri uitate,
Nuferii simt totul, însă fără leac.

Născut de ninsori

Ninsorile ni te-au născut
Plecat poet pe timpurile verzi.
Când literele vieții te-au durut,
Ni le-ai lăsat aici, să nu le pierzi.

Între poeme te avem păstrat
Cu dragostea și dorul de stihii.
Parfum de tei pe suflet încercat
Mai lasă azi condeiul pe hârtii.

Zăpezile de azi ning cu Amin!
Și-n iernile geroase așteptăm
Doar umbra ta, e marele Emin,
Să te arăți și să ne-nchinăm.

Avem icoana scrisă în cuvânt
Leșită dintr-un gând neauzit
Și chipul tău, amestec de om sfânt,
De mersul lumii veșnic răspândit.

Pe lacul tău toți nuferii suspină.
Îi auzim în iernile cu ger.
Și plopii azi îngheață fără vină
În versul poeziei cu mister.

Plopii

Am revăzut azi plopii.
Tot fără soț erau,
Le-am numărat și stropii
Care-i îmbătrâneau.

Au toți tulpini de noapte,
Cu crengile spre zile.
Trecea timpul cu șoapte
Pe-un dor lăsat în file.

Îți plânge plopul-n frunze
Și iarna ta îl doare
Că a păstrat în muze
Scris semnul cu candoare.

Am ascultat iar versul
Lăsat cu ani în urmă
Nemuritor i-e sensul
Și trecerea nu-l curmă.

Năucă-i amintirea
Ce-o măsuram pe crengi
Că-i dăinuia iubirea
În soții fără de legi.

Din Eminescu

Se plimbă printre plopilor fără soț
Luceafăr trist, o pasăre măiastră
Sara pe deal un buciom fără rost
Sună cu jale ca o floare-albastră.

Iar codrii de aramă scriu dorințe
lubirilor trecute prin sonete
Rămân în urma vechile căințe
Bătrâne file rupte din poveste.

Lacul albastru-adună rugăciune
Povestea codrului, strângând melancolie
Un singur dor mă duce spre-o minune
O revedere-i o scrisoare-n poezie.

Departate sunt de tine când ești sus
Și-atât de fragedă îți par crăiasă
Iubind în taină visele m-au dus
Spre un Luceafăr , pasăre măiastră!

În toate iernile ne plâng cuvinte
Când ningem cu-amintiri peste trecut
De-i viscol mare, ningem înainte
Și nu uităm nimic din ce-am avut.

► Eleonora STAMATE

EMINESCU, VOIEVOD AL LIMBII ROMÂNE

Tu, Voievod al Limbii Române,
Stea de cristal venită într-o noapte de vis,
zâmbet de ianuarie, aripi de ceară,
șoapta ta, un dor ancestral
din zloata trecutului mereu ne-au cuprins.
Și Doina răsună în piept românesc
își țese albastră cărare
într-o lume, cât Eminul de mare!
Din leagăn de istorie, te rechem ca altădată
cu dulci candori, din gând de flori,
Ești demon pentru unii, și înger pentru toți
iar rănilor tale și azi ce tare dor!
Ascultă... păsări de aur rotesc și poartă-n glas
Doar El, El Eminescu,
Doar el ne-a mai rămas!

IN MEMORIAM

CRISTIAN SIMIONESCU

*Paradoxismul, aristocrația poemului
sau peripețiile unui maratonist în noaptea bufonă*

► Daniel CORBU

A plecat de curând, înainte de vreme, spre sa-tele cerului, poetul Cristian Simionescu.

Cu o înfățișare de lord englez (perciuni bogați, trapezoidali, zîmbet discret, gestică reținută dar multă neliniște a căutării în ochii albaștri), Cristian Simionescu face parte dintre poeții asceți, legați de magicul *tour d'ivoire*, sau dintre ciudații arpentori ai lui Kafka. Ca și alți mulți idealști, singuraticul cavalier al unui orașel moldav – Bîrladul – și-a construit o piramidă de cuvinte, în care ni-i dat să descoperim unul dintre cele mai originale și mai spectaculoase universuri lirice ale ultimelor decenii. Retras („dar nu retractil, retractibilitatea îmi pare o boală”, spune poetul), refuzînd spectacolul de *poeta vates* în social, de dare în stambă, practicat de atîția amatori de glorie ușoară. Cristian Simionescu și-a protejat poezia. Acribios și exigent peste măsură, el a publicat în cei treizeci și șase de ani cîți au trecut de la debut doar cinci cărți, cinci mari construcții lirice, fiecare dintre ele referențială, autarhică: *Tabu* (1970), *Vicleniile oceanului* (1980), *Maratonul* (1985), *Insula* (1988) și *Ținutul bufonilor* (2001).

Trebuie s-o spunem de la început, fără ezitări și echivocuri: Cristian Simionescu este unul din marii și autenticii poeți care trăiesc azi în România, de o uimitoare forță ideatică, largă respirație și un maestru desăvîrșit la poemului lung. Acestea nu sunt vorbe goale, ele vin de la un cititor înrăit și cu „stagiou”, îndelung degustător al poeziei lumii. Universul liric al lui Cristian Simionescu, baroc, fastuos, grefat de obsesiile cele mai profunde, aparent monoton (cît de ușor se poate înșela cititorul grăbit!) are un viguros fundament ontologic și o solidă încărcătură metafizică. Dacă poeme precum *Maratonul*, *Insula* sau *Interviul* ar fi fost scrise într-o limbă de circulație și ar fi avut convenita răspîndire, ar fi fost la fel de cunoscute ca și *No Maus Land* de T.S. Eliot sau *Cantos*-urile lui Ezra Pound.

Pentru Cristian Simionescu poezia nu e o simplă confesiune, e mult mai mult. Aventura sa lirică seamănă într-o oarecare măsură cu spectaculoasele călătorii ale lui Swift, invocat adesea de autor, mai ales în *Ținutul bufonilor*, de aceea fiecare carte e o epopee thanatică cuprinzînd în sine respirațiile cunoscutului „vanitum vanitatis”, dar și o exorcizare a neantului. Cititorul atent

va observa, în fiecare construcție lirică a lui Cristian Simionescu, tendința spre cuprinderea Totului, de la abisurile ființei la întâmplările funambulești. Autorul e pe rînd sau deodată *Arhitectul*, *Candidul*, *Bufonul*, dar și *Arlechinul*, *Mimul*, *Blasfemul*. Să-l ascultăm: „Cîteodată-i de-ajuns un singur pas/ și ziua se poate rupe precum o cîrpă”; Sau: „La baia publică straietele umblă singure, agonizînd”; „[...] trăind în compensație o viață împrejmuită de întrebări./ E noapte bufonică/ Sau: „În gura bufonului o vorbă înghite o altă vorbă./ Laba leului pe inima noastră de inocență barbară. Trebuie/ să fim fericiți și fără de fericire. Da de unde! Pastișați/ viața altora, voi, unicate vanitoase! Stăpînirea/ de sine e felia mea de pîine cu unt”. Și: „Sufletul de gaz al ateului ia foc între păsări împăiate/ o raniță poartă răni în formă de cruce”; „sora mea a născut un copil gata îmbrăcat”; „vîslim cu sufletul într-o pungă/ spre o insulă fără durere”. Și încă: „Ceea ce înseairuia pentru tine un/ surîs,/ pentru mitocan e o primejdie”; „poate ești ales/ să-ți tundă melancolia cu un foarfece de oi”. Și mai încă: „O trădare nu o eroare, de-ajuns pentru/ țipătul neantului.”

Făceam cu cîțiva ani în urmă o afirmație, pe care n-o retractăm sub nici un chip, aceea că poetul Cristian Simionescu este un maestru al poemului lung, adică un maestru al sintaxei, al respirației lirice, al vulturilor, modulațiilor și al nepicotitului pe pagini, dacă luăm în seamă acuzația adusă lui Homer. Virtuozitatea, iată un cuvînt

care nu trebuie ocolit în cazul lui Cristian Simionescu! Astfel, un tînăr poet poate citi la nesfîrșit *Fiziologia poemului* de Poe, dar cred că i-ar folosi și mai mult citirile și recitirile *Corbului* sau poemele lungi ale acestui constructor, unde, pe lîngă lecția lucidității și a ingineriei poemului, poate admira tensiunea estetică ce unește fragmentele, pentru că și în *Mara-tonul*, *Ținutul bufonilor* sau în *Insula*, fragmentu-i stăpîn. Și, precum Forster altădată, va ajunge la concluzia că povestea este umbra oricărui gen literar. Sau, admirînd dinamica unui discurs liric susținut de ironie, umor și cinism programatic va ajunge poate la concluzia lui Laurențiu Ulici, căruia îi dăm în totalitate dreptate, că „obscuritatea e la el nu atît un efect semantic-gramatical cît un principiu poetic, nu o impresie de lectură ci expresia însăși a poeticității, „lichidul amniotic” al semnificației care va crește în discurs”.

În fond, Cristian Simionescu este autorul unor istorii sufletești bizare, paradoxale cu înfățișare lirică de o construcție solidă, dantescă am spune (*Maratonul* e un singur poem în șapte „cărți” și cinci „coduri”), care știe să demonstreze de fiecare dată: *comicul este fundătura*

tragicului. De aceea, asumarea ținutului bufonic înseamnă pentru el asumarea comediei lumii, o comedie consumată în carne, în viscere, în toată materia perisabilă. În poezia sa putem întîlni apocalipsa personală a fiecăruia dintre noi, ființe predispuse neantului și destrămării. Prin urmare, vizionarismul despre care se vorbește în cazul poeziei sale are la bază organizarea unor obsesii insolite, de multe ori ancestrale.

Poet blestemat, apostol al poeziei *sansfin*, evaluator al aristocrației oceanului și martor nevicienit al nopților bufone, căutător neostenit al codului deschizător de magii, nedeconspirînd totuși pîrghiile idealizării și exercițiile din laboratorul său alchimic, Cristian Simionescu este unul din profeții timpurilor moderne. El este maratonistul. Ca în cazul marilor poeți, alte secrete nu le vom ști niciodată. Să-l lăsăm pe poet să încheie acest excurs portretizator al nostru: „Ah, belferi cît vă chinuiți voi/ să găsiți porțile și ușile. Eu dau o coajă de pîine/ unui nebun. Eu mîngîi la abator cățele de lovit/ în moalele capului. De asta am sub pernă un Swift,/ de citit seara și dimineața.”

Nu-ntotdeauna-i Comic Bufonul...

Să presupunem că poemul e o casă închisă, fără ferestre și uși,
o lespede pe buzele vorbelor; să presupunem că locul gurii
nu există. Dar ce tenacitate poate să strige
acel adevăr fără să fie puțin comică?
Să presupunem că o jucărie în trupul tău
face tumbe rîzându-și pe dinlăuntru de tine. Lovind-o -
te lovești; ucigînd-o, te ucizi - mai bine lasă!
Dacă îți trece prin minte că poți ucide acest Comic,
e jalnic - o, comicul se îngrașă mai mult,
o inimă martelînd trupul purtătorului ei.

Se aud în poarta de fier lovituri
(ecoul le conduce în grotle urechei):
sunt ființe gemene ție, toate în aceeași ființă,
deosebitoare. E veninos
să alegi una din ele. Una de alegi,
uzurpată este de celelalte. La fel nu ești mereu, crezi și
scazi,
în egală măsură. Nu-i bucurie, nu-i suferință, ci-s logodite.
O persoană comică scoate limba
alteia suferinde.
Cu un tribut vine fiecare. Ca mamă
ar rezista coaptă de emoție
la această scară a unui fiu cu mai multe chipuri?
Ea și-ar pierde mințile de-o infinitate de fii
nerecunoscându-l nici pe cel ce blidu-i întinde.
Fără noroc este cel ce dintr-o dată
își vede toate chipurile sale.
Nu întoarce înapoi capul,
te urmăresc persoanele ce ți-s gemene, blasfemînd.

Viața e în primejdie dacă o pipăi în urmă: un alpinist
de-al frîngheii vibrații urmărit.

Ei! asta-i!

Cîntecul acesta plin de sfoșenie
l-am auzit la un casap:
„Dar e unul care m-a salvat de la înec,
dar e unul care m-a salvat de la înec,
dar e unul care m-a salvat de la înec.”
Ei! asta-i! În rest:
„e unul care m-a salvat de la înec.”
Vrei o descriere a lui în detaliu,
ceva biografie?
Ei! bine – „e unul
care m-a salvat de la înec.
Ei! bine, el s-s înecat.
Ei! Asta-i!”

Dac-ar fi

Dacă ar fi ca unul din noi
să fie mic precum un șoarec,
dac-ar fi și ar fi,
cine s-ar oferi?

Dacă ar fi ca doar unul din noi
să plîngă oceane de lacrimi mereu,
dac-ar fi și ar fi
care din noi s-ar jertfi?

Dac-ar fi ca doar unul din noi să fie zeu,
dac-ar fi și ar fi
cine condiția umană
și-ar jertfi?

Dac-ar fi ca doar unul din noi
să existe mereu
dac-ar fi și ar fi,
cine s-ar oferi?
care din noi s-ar jertfi?

Această mică rușine

Te mai doare câte ceva. Iei hapuri, mai merge.
Visezi urât. Ce faci, bătrâne, cu sistemul nervos?
Ei, mai iei un rachiu, un vin.
Mai cade inima pe gânduri, iei u rachiu, un vin, mai trece.
Te mai hulește cineva, mai rabzi pizmuiala,
lumea-i anevoioasă. Te iei cu lumea, mai trece!

Îți face găgăuță, hlizindu-se,
un gest barbar, te scâlâmbă,
pentru mâhnire și silă. Mai trece.

Eu însumi am văzut un tip –
dar ce tip! Mâncase vita cu tot cu făt.

Rușinat peste poate, i-am spus:
„Ce faci, bătrâne, ce faci cu gândirea, te lasă?
Mai iei un vin, mai iei hapuri,
mai iei bun-simț, mai trece”.

Dar vine cineva odată, și-ți pune laba pe dinți,
te calcă pe ficat și nici nu spune măcar:
pardon și scuze. Ei! Bine, asta nu trece!

Și plantele, și vietățile și zburătoarele scriu

Cât de multe mașini de scris și cât de puține
pene de gâscă mai sunt! Ca să ai o pană
trebuie mai întâi un ou - și tot timpul dilema:
să-l înghiți, să-l clocești?
Cu restul de carne să faci tocătură
sau o friptură literară? O mașină de scris,
de fapt de rescris ce s-a prescris încă o dată
proscris?
Mașina de scris a lui Aristofan (cât au râs de ea!)
Sapho aruncându-și mașina de scris într-o
baltă de sânge.
Emily o spală, o demontează.
Silvia Plath o aruncă într-un foc
și își bagă mâinile în flăcările bumerangului
între picioarele unui rac arzând
sufletul se zbate ca un ou care naște...

Sunt și eu un biet enoriaș și vroiesc să mă spovedesc...

Când omul bodogănește... mormâie... De ce vorbește
singur?

Ești în tren și trebuie să tragi alarma
trenul a călcat o vietate

Totdeauna te bate la cap
și tot nu înțelegei...

Ce puzderie de fleacuri se năpustesc...

Ce dezmierdări pentru gloriile fumate
nu au fama deriziunii?

Palele de vânt iau deciziile

Mereu supa, mereu pastilele, mereu frecțiile
și tremurăturile bărbiei și încrederea în badijonaje,
în leacuri ducând masaje

Ai mers de atâtea ori cu gâtul și capul tăiat.
Cineva i-l așeza ia ioc cu grijă. Ghepardul îl lingea
noaptea pe revere
o pleavă a beznei care se fărâmița în zori.

Ca și cum aș mai fi trecut odată
pe pământ

O sală de acrobație e oceanul. Pe scări
lunecătoare trepăduși. Scripeți. Bufoni.
Sarea le roade hainele...

„Nu-i departe Siberia de Sahara”; blues cu furnici, elefanți

Până să aud aceste vorbe
de la Individul îmbrăcat în purpură
care pleca spre aurora boreală...

Auzi câteodată șoaptele furnicilor și alinarea lor:

„Vai, elefanți, și noi dorim și încercăm
să semănăm cu voi...! Viața noastră este în Ordine,
a voastră este la fel...”

Arhitectul inventează și calea
spre care tresar și pleacă și se reîntorc
ținuturile caselor și farurile și tracasările
umane...

Insulă

Atât de fără griji: orgoliul salivând
a adormit în sfârșit. Hrana ta este raza farului
și nici nu știi. Tatăl meu este închis într-o rază

pe care o port într-un buzunar și de atâtea ori
duc mâna să-l deschid și renunț. Trag după mine,
la doi pași în urmă, două ființa transparente, ion și Profira
suspinând.

Sunt naufragiatul și le aud înfiorarea:

„Îmi este milă de mine și mai mult de tine”

Un scaun pe care n-a stat nimeni.

Foamea atavică vorbită de animale

Halitorii de pretutindeni la bistrouri, nunți, mese
senioriale, cârciumi, debarale, cantina săracilor...
Cum ai împărțit pâinea și peștii?

Aristocrația apei – balenele și delfinii –
nu stau în apropierea pescăriei.

Organele nu mai sunt la locul lor,
și sărutul e o gustare și se face foame nebună
și sărutul mâței față de șoarece e o gustare. Pofta ei
face moțocuri.

Tare ești fleț și nu auzi apa care roade și în cârciumile
unde beți cu rechinii blidele lui Thales și lingeți
tacâmurile cu elixir.

O să vă treziți odată noaptea cum vă filmează
Mircea Daneliuc poftele foamei voastre atavice
și licuricii cosmici vă vor lumina pisicile sălbatice
înghițite... Doamne ferește de ravagiile machiajelor
și de câte ori n-ați zgâriat fața și fețele și mușca.
Of, cum ofăiți după carnea zburătoarelor, limba, creierul
și inima lor. Cine vă trimite când mâncați
și în postul negru?

Of, sala mâncătorilor de ouă, unde-s hăcuielile de
semințe ale păsărilor ucise înainte de naștere, iarnă în
februarie
când crapă ouăle corbului, crăpet acompaniat de Joe
Zawinul:

„cum ați ucis corbul-copil ce vroia să se ridice în slavă?”

Și surdul a auzit

Și orbul a văzut

Și mutul a vorbit

Și ucisul a înviat...

„Nu ai lacrimi și urlat în gât ca să poți dispera...”

„Nu suntem cică în stare să suferim

și încă nu ne luminează licuricii cosmici

păcatele...”

Praful din Creta

Încă țipă deasupra Cretei păunul
moartea necunoscând, pierzania nici atât,
și acum ființe și roci se doresc
Praful din Creta cade pe mâini în fine inele, logodindu-i
pe cei ce nu se iubesc.

Acolo trupului nu-i pasă de șahul vremii și vremelniceii,
chinina nu sapă în oase tunele,
cuparul cu otrăvuri acolo e inocent.

Doar novicele în eternul noviciat
se-ndoiește de eternitățile Cretei: cât va dura
inima în această răspântie? Ea nu-i o balanță
dar neîncetat cântărește, se lingusește pe sine,
ar vrea să moară până la urmă monologând.
Dar rolul e nu e scris întru totul: ceea ce novicele,
În eternu-i noviciat, nu cunoaște.

Sunt cursuri de care ai a te bucura?

De-ai fi preafrumos și înalt, cei scunzi te-ar ocoli
urcându-se în turnuri de aerostate.
providența a pus ceva bătădărie în mușca gentilă,
și ceva orgoliu în slugile de la grajduri.
Prudența a făcut ca pugilistul să nu știe să danseze
Providența a făcut păunul cu creierul tare mic.
Providența statornici câte o fisură, o pată în toate cele
perfecte.
Prudența acceptă. Mama compensației sărută pe fiecare
cu tandrețe. Cursuri de care ai a te bucura.

În biblioteca jaguarului

În biblioteca jaguarului, cunoscut prin sobrietate,
găsiserăm patru cărți pornografice. Această surpriză
a clătinat siguranța noastră.

Vestimente provizorii ți se potrivesc și sufletul
ți-l vinzi pe o pereche de mănuși

Dacă ești prea blând vor râde de tine
până și guzganii între țevării. Dacă ești
prea modest vor pui în cotloanele țoalelor tale
căpușile. Dacă ești prea generos, țărâna se urcă
la buzele tale sugându-ți saliva gingiilor.

Și dacă refuzi sandwich-ul puținului oferit,
ți se va lua Binele-cel-din-urmă,
care se dă fiecăruia de o mână din nu știu ce corp
fără de corp.

4 lepre și caravana socială...

Până acum doar 4 lepre m-au vizitat,
își taie mațele de ciudă și mănâncă din ele, economisind
doar materia fără gust.

Iată și piticul mâncând mai mult decât greutatea trupului
Până și câinele mic, jigodia se uită cu ură
la muntele în flăcări dorindu-l să se topească
și latră la Oceanul Înghețat care îi înghite limba în gură
Jigodia latră la ghiața vârfului de munte
și la lătratul lavei vulcanului nestins,
șacalul social salivează când vede elefantul
În sfârșit s-a descoperit vipera a cărei otrăvă
îi topește lava și saliva. Când dai viperei să înghită
puțin venin, ea se bucură, fără să știe că din pulsul otravei
se sinucide. Guști cât îți trebuie, altfel o să vomiteți
chiar un tort imens!

Cine te-a îndemnat jigodie politică

cu dinți mai mari decât trupul să visezi elefanți?
Cine te-a îndemnat să valsezi pe nisipurile mișcătoare?
Atât de flămânzi cum visați voi tonele de orez
și cisternele de seu de oaie?!

Caravană! e bine să alegem unul care conduce, un lider
care să ia frâiele, pe unul cu capul în nori și cu picioarele
foarte pe pământ.

Cei care zic da, în șoaptă spun nu, cei care zic nu
pregătesc clovneriile care să-i facă simpatici pe bicicliști.

Au început până și atei să se închine...

Au început și bolnavii de nervi să danseze
prin saloanele de tratament...

Domnul Swift i-a spus împăratului că într-o țară mică nu întotdeauna ticăloșilor toate le merg din plin

sunt destule clipe când mi-a zis: dă-te mai încolo,
și m-am părăsit privind curios individul ăsta,
și ieșind din somn încerc cu încetul în zori
să mă recunosc: Trebuia să mă pălmuiesc repede,
să ies din întuneric. Mă ating cu mâna ca să am siguranța
că mișc, perseverez să-mi văd ființa, îmi lovesc ficatul
cu pumnul să mă justific, da, este și ăsta, trăiește.

Pe cărarea din spatele casei mele pândeam
unde bănuie măruntele vietăți ecologice, înghițindu-se
una pe alta așa cum le-a sfătuit să se lăcomească
feroce și lent pentru supraviețuire și selecție
ca și cum un spectacol al dinților mici
care toacă o cane mărunță. Mă și băgasem să mângâi
râni delicate și să șterg picături de sânge de pe gurile
prea fine ale ființelor atât de nevinovate.
Eram fericit că lecuiesc vânarea lentă și sângeroasă.
Puberul Charles veni tiptil prin 1820 și-mi țipă: howl...
ghepardul

E mort în spatele casei! Elefantul siberian e rup de frig...
înghițit cu încetul și în liniște! De salivă-s pline
hainele și șacalii...

Doar când îmi lingeam labele însângerate
se lăsa o liniște, ochii îmi surâdeau prin beznă:
„Nu te lăsa, sunt cărarea din spatele casei tale...”
La miezul nopții, prin întuneric am găsit pe masă
câteva vorbe: „Viețuiești fără încă să te fi născut,
când te vei trezi te vei naște...” E o rușine
să privesc cu claritate marea beznă... cum și
Dumneavoastră,

Domnul Swift, v-ați simțit adânc rușinat
când i-ați spus împăratului că într-o țară mică
nu întotdeauna ticăloșilor toate le merg din plin”.

„Să înghiți aripi de himere? ca și cum ai fi fericit
când te ruinezi. Cine nu ar jeli dacă și-ar vedea
toate amănuntele vieții sale tocate mărunț?
Ce oglinzi crezi că îți arată chipul
pe de-antregul?”

Sunt zile când nu mă zăresc deloc și orbește
bat străzile fără să mă împiedic...

* * *

Cântecul acesta plin de sfoșenie
l-am auzit la un casap:
„Dar e unul care m-a salvat de la înec,
dar e unul care m-a salvat de la înec,
dar e unul care m-a salvat de la înec.
Ei, asta-i! În rest:
e unul care m-a salvat de la înec.
Vrei o descriere a lui în detaliu,
ceva biografie ?
Ei, bine-e unul
care m-a salvat de la înec.
Ei bine, el s-a înecat.
Ei, asta-i.”

Tot un pravilnic

Mai înfricoșătoare decât zeul Thor era
bătaia miezului de noapte, unică. Abia auzită,
doar în taciturnia mortală a nopții
aud tonele de toxine lovind
în malurile râului, la marginea urbei.
Să tragem obloanele, lipiți cu timpanele de scândura lor.
să ascultăm trecerea
miezului mare de noapte. Ni-e dat să auzim, la pândă,
planorul răpitoare foșnind în slavă: spre
hrană se îndreaptă. Cine are nenorocul
în calea ei să șadă potrivnic, mai abtîr va înțelege
pe cei de mult morți ce-i văzură pe zei -
și zeii pe dănșii, se zice, că-i văzură

Marele prudent

Fie-ți milă de acele viețuitoare
trecând pe sub laba și bocancul tău,
fie-ți milă,
ele nu știu că vroiești să le calci
în clipele durității tale neconsolate. Privește
curios neștiința și mărginirea lor
(să n-o numești mizerie a mărginirii!)-
fă să nu prindă de veste că poți să le strivești
cu atâta ușurință.

Plămadă

ESEU

ARGUMENTE PENTRU O NOUĂ DIRECȚIE CULTURALĂ

► Mircea PLATON

1. La alții

William Faulkner și-a petrecut anul 1957-1958 ca Writer in Residence (Scriitorul Casei, am putea traduce liber) la University of Virginia. De pe urma acestui sejur a rămas o carte (*Faulkner in the University*), foarte interesantă, de seminarii, de sesiuni de discuții libere cu studenții, profesorii, soțiile profesorilor, politrucii și mai oricine dorea să îl întrebe ceva pe Faulkner pe durata șederii sale acolo.

Faulkner primise deja Nobelul pentru Literatură, în 1949. Pe plan mondial, era considerat un clasic al literaturii americane. În S.U.A., scriitorul născut în Oxford, Mississippi, era perceput și drept cel mai mare scriitor al Sudului, căruia i-a descris nu doar splendoarea conacelor stăpânilor de plantații, ci și suferințele ascunse ale albilor și negrilor săraci, discriminați, sălbătiți. Ca atare, multe din întrebările puse de audiențele virginiene ale lui Faulkner se învârtteau în jurul acestor chestiuni.

Iată, de exemplu, comentând numele unor personaje de-ale sale, considerate „ciudate” de un student, Faulkner explică:

„*Faulkner*. [...] Erau nume specifice, ai putea spune, acelei clase de oameni aproape subumani care trăiesc între Mississippi și dig. Nu aparțin niciunui stat, niciunei națiuni. Ei nu sunt cetățeni ai nimic și uneori se comportă ca și cum nici nu ar aparține rasei umane.

Student: I-ați cunoscut pe acești oameni?

Faulkner: Da. Da, îmi amintesc că unul din ei a vrut să mă ia odată la vânătoare. M-a invitat să vin și să stau cu rudele lui – ce fel de rude erau nu am știut niciodată – într-o coșmelie construită pe o barcă de pe râu, și îmi amintesc că a doua zi dimineață la micul-dejun a adus un tort de ciocolată cumpărat de la magazin, carne de oposum rece și whiskey de porumb. Mi-au dat ce aveau ei mai bun. Eram oaspetele lor. Și mi-au dat cea mai bună mâncare pe care o aveau ei.”

Remarcați cum Faulkner, asemenea unui antropolog profesionist, nici nu se scârbește, nici nu se indignază, nici nu condamnă, ci înțelege

sensul scenei, apreciază textura gestului gazdelor sale sălbătice. Și asta pentru că Faulkner era un umanist, nu în sensul că predica vreo ideologie a toleranței și moderației universale, ci în sensul că se simțea atras de oamenii concreți, încerca să-i înțeleagă, să le admire sau regăsească umanitatea: scria, după cum spunea chiar el, despre oameni, nu despre idei. Faulkner nu scria ca un mârlan cu papion sau țoapă de elită disprețuind vulgul de la altitudinea spirituală a leșinului prețios.

Iată cum răspunde la o întrebare despre cinismul lui Henri Louis Mencken, un libertarian nietzschean mare disprețuitor al vulgului:

„*Întrebare*: Domnule Faulkner, chiar dacă iubiți oamenii, v-ați înfuriat vreodată atât de tare pe ei încât să vreți să scrieți ceva de genul articolelor lui Mencken, un fel de palmă dată mulțimii?

Faulkner: Da, nu știu dacă iubesc oamenii. Aș vrea să cred că într-adevăr cred că oamenii sunt minunați, și am mare compasiune pentru oameni și pentru greșelile omului și pentru neliniștea sa sufletească, pentru condiția lui, dar nu cred că iubesc oamenii. Dar cred că trebuie să urăști condiția umană și să fii frustrat de ea ca să scrii ce a scris Mencken. Putem să detestăm condiția umană și să credem că omul vrea să o schimbe, și că poate să încerce să o schimbe și că e posibil chiar să o schimbe, dar fără să ne înfuriem pe om din cauză că nu își schimbă condiția peste noapte – ceea ce mi se pare că e necazul cu Mencken. Mencken, într-un fel, e un învins. A abandonat. A spus că omul e ticălos și că întotdeauna va fi ticălos. Nu sunt de acord cu asta.”

Ce legătură are umanismul cu renașterea, culturală mai întâi, și apoi politică, a Sudului? Conform lui Faulkner, înflorirea literaturii Sudului își are rădăcinile în Războiul Civil și în colonizarea și devastarea culturală a Sudului agrar-patriarhal de către Nordul urban-conștopisto-industrial.

Faulkner nu face apologia sclaviei sau a segregării rasiale, din contra. Dar apără specificitatea culturală, identitatea Sudului împotriva a ceea

ce am putea numi „pătura superpusă,” falsa elită a Nordului colonizator.

Astfel, răspunzând unei întrebări despre popularitatea romanelor istorice ale lui Walter Scott în Sudul postbelic, Faulkner spune: „Cred că Scott a fost citit mai mult în Sud din cauză că sudistul avea foarte puțini bani de dat pe cărți și din cauză că simțea probabil asemănările dintre Scoția lui Scott și viața Sudului după Reconstrucție. Și sudiștii, ca și scoțienii, supraviețuiseră unui război în urma căruia pământul lor fusese cucerit și devastat de oameni vorbind aceeași limbă, lucru care nu s-a întâmplat prea des în istorie.”

Conform lui Faulkner, literatura Sudului a înflorit ca reacție la colonizarea nordistă:

„Cred că renașterea literaturii Sudului se pregătea deja cu mult înainte de asta [anii 1920]. Cred că s-a întâmplat următorul lucru: de la Războiul Civil încoace a fost multă neînțelegere – deși poate că „neînțelegere” nu e cuvântul potrivit. Nordistul, străinul, avea o idee stranie și greșită despre cum erau oamenii din Sud. Poate că sudiștii au simțit o nevoie instinctivă să îi spună străinului cum eram noi de fapt, ce simțeam noi că avem bun, cu excepția celor patru ani de război în timpul cărora știam că nu putem câștiga. Voiam să spunem: Uite, asta e ceea ce avem și credeam că prețuiește ceva. Sau: Uite, așa suntem noi în realitate.”

Așadar renașterea culturală a Sudului a început atunci când scriitorii sudiști au scris nu pentru a se dezice de Sud, pentru a arăta nordiștilor cât de mizerabili și degenrați sunt sudiștii, cât de reacționari și de troglodiți sunt compatrioții lor. Ci atunci când scriitorii sudiști au căutat să explice colonizatorilor și reeducatorilor frumusețea și adevărul Sudului.

Faulkner nu a luat Premiul Nobel pentru Literatură practicând o literatură în care așeza în opoziția narcisită minunăția civilizată a persoanei sale cu primitivismul și bigotismul sudist. Reconstrucția Sudului a pornit de la o literatură – validă estetic și îmbinând creștinismul, romantismul, realismul,

naturalismul și goticul – care încheaga identitar, care exprima realitatea unei identități, a unui caracter: al Sudului și al scriitorului însuși. Literatura unei elite lipsite de caracter care acuză mereu poporul că e lipsit de caracter nu duce nicăieri. Nici măcar la Nobel. Duce, pe scriitor și neamul său, la coș.

2. La noi

Am citit cândva într-un săptămânal din Toronto o recenzie (la o culegere de povestiri scurte a unui scriitor maghiar) care se încheia așa: „Înainte de a citi *Asediu 13* îi concediam pe imigranții est-europeni din Toronto ca pe o adunătură de fasciști antisemiți” („Before I read *Siege 13*, I dismissed T.O.'s eastern European immigrants as a bunch of right-wing anti-Semites.”).

Citind această aberație, mi-am adus aminte cum, mai bine de un deceniu în urmă, la Boston, la cină la A.K., l-am cunoscut pe lingvistul K. de la MIT, un apropiat al lui Noam Chomsky. K. fusese la Oxford în anii '50 și studiasse cu J. R. R. Tolkien, îl audiasse pe Isaiah Berlin ș. a. m. d.. K. mi-a spus nonșalant că îl admiră pe Eugen Ionescu pentru piesele sale antifasciste, că Mircea Eliade a fost un fascist și că noi, românii, ne-am meritat soarta sub sovietici pentru că, barbari cum suntem, am pervertit comunismul, singurul viitor al omenirii.

Anterior sau ulterior acestor experiențe citisem sau am citit cărțile – esențializante, condamnând otova – unor H. R. Patapieivici, Vladimir Tismăneanu, Lucian Boia. Mizeriile „liberale” ale lui Patapieivici au fost juficate, la apariția lor, prin apelul la delirul fascizant al lui Cioran, cel care visa la cineva care să pună biciul pe români. Apoi am citit declarațiile lui Teodor Baconsky cu „mahalaua” etc. Apoi am citit presa britanică/italiană/spaniolă urlând despre „hoții”, „peștii” și „nespălații” de români. Toți se dau de ceasul morții să ne „întărească” identitatea pe bază de tratament cu botnițe, granițe, injurii și dictatori.

Nu știu alții cum sunt, dar mie mi se pare că s-a întrecut măsura. Și m-am gândit ce se poate face. Concret.

1. Le propun doctoranzilor români din țară și din străinătate să scrie teze de doctorat și articole în limbi de circulație internațională pe tema românofobiei și a stereotipurilor (din mass-media, din manuale, din monografiile de specialitate) referitoare la români și la est-europeni. Mă refer la români și la est-europeni înainte de instaurarea regimului comunist, în timpul regimului comunist și după căderea regimului comunist. Cum observ că toată lumea e preocupată de filme, le sugerez criticilor și istoricilor de film să analizeze stereotipurile referitoare la

est-europeni (polonezi, români, maghiari, sârbi etc) vehiculate de cinematografiile (benzile desenate, romanele de spionaj) occidentale. Am vreo câțiva ani de când adun/analizez material în acest sens și garantez că se pot scrie zeci de teze pe acest subiect.

2. Propun ca statul român să obțină fonduri europene pentru a finanța studii referitoare la discriminarea la care sunt supuși cetățenii români de orice origine etnică și socială pe piața UEuropeană/globală a muncii. Trebuie făcute studii care să cerceteze corelația dintre discriminare-alcoolism/consum de droguri-sinucidere în rândul comunităților românești din străinătate. Există, de exemplu, studii referitoare la discriminarea imigranților italieni în Elveția anilor 1950-60.

3. Trebuie ținute – și în țară (în cadrul facultăților de Istorie, Sociologie, Antropologie etc), și la universități din Occident (în cadrul Departamentelor de Istorie sau de Studii Est-Europene) – cursuri despre stereotipurile referitoare la români/est-europeni, cursuri unde să se studieze – cu instrumentarul analitic-conceptual al studiilor culturale-multiculturale din academia zilelor noastre – românofobia și anti-est-europenismul.

Fac aceste propuneri în ideea că România post-comunistă ar trebui tratată ca orice societate post-colonială și că traumele ei economice, identitare și politice ar trebui studiate și evaluate cu instrumentele studiilor post-coloniale.

Toată literatura occidentală anti-sovietică din timpul Războiului Rece vorbea de Imperiul Sovietic (Imperiul Răului, de care vorbea Ronald Reagan) care includea și „sfera de influență” din Estul Europei, dominată de sovietici cu mână de fier în mână de izmană flaușată. Expertul sovietolog Włodzimierz Baczkowski vorbea de colonialismul sovietic și definea colonia astfel: „Singura definiție validă a coloniei – în sensul politic folosit aici – e cea a unei unități politice pentru care deciziile politice importante sunt luate în altă parte, de un guvern străin, de cele mai multe ori în interesul puterii coloniale și al poporului ei, fie că acest popor a rămas acasă sau s-a stabilit în colonie.” Această definiție a coloniei dă seama, destul de bine, de statutul comunist și post-comunist al României în raport cu cele două Uniuni din care a făcut mai mult sau mai puțin benevol parte (Sovietică și Europeană).

Naționalismul pe care îl am eu în vedere aici nu e xenofob, șovin sau expansionist, ci cât se poate de liberal, pentru că are în vedere principiul egalității între națiuni. Barbara Ward, o voce extrem de influentă în timpul Războiului Rece și cu un pedigree anticomunist și antifascist ireproșabil, scria

în 1962, în cartea *The Rich Nations and the Poor Nations*: „Desigur că nu minimizeze celelalte rădăcini ale naționalismului: sentimentul apartenenței la aceeași comunitate, limba comună, istoria comună. Dar, când națiunile se uită la arena internațională, o mare parte din vigoarea naționalismului lor vine din sentimentul că sunt la fel de bune ca vecinii lor și că ar trebui să aibă aceleași drepturi: cu alte cuvinte, egalitate. Întregul edificiu al Națiunilor Unite cu principiul „un stat, un vot” reflectă acest naționalism egalitar și principiul auto-determinării – cel mai avansat aspect al naționalismului pe măsură ce imperiile se destramă – e esența noilor pretenții ale noilor popoare la egalitate națională cu statele mai vechi. Din acest motiv, naționalismul ne vine astăzi în mare măsură sub forma egalității – egalitatea națiunilor unele cu altele, egalitate de stimă și de prestigiu care decurge din faptul că nu ești condus de alte națiuni. Aceasta e una dintre forțele conducătoare ale lumii noastre. Și, când discutăm despre naționalism, cred că e legitim să îl asociem ideii de egalitate”.

Naționalismul pe care îl am eu în vedere urmărește, după o veche definiție a național-liberalismului, libertatea personală prin independența națională. Libertate căreia statutul de colonie al României, după cum ne-a demonstrat istoria, nu i-a priit.

Colecționarul Vasile Joantă

ESEU

CONSTANTIN AMĂRIUȚEI DESPRE METAFIZICA LUI EMINESCU (II)

► Ștefan MUNTEANU

Capitolul al doilea se intitulează *Metafizica „stării pe loc”* și cuprinde o introducere, urmată de trei microeseuri. În introducere, cu îndreptățire, autorul își manifestă nemulțumirea în legătură cu felul în care este percepută creația eminesciană, pe baza împrumuturilor din gândirea străină. „Amestecul heteroclit de gândire occidentală și de spiritualitate indiană nu sporește cu nimic originalitatea creației eminesciene” (*Idem*, p. 24). De aceea, împotriva celor care vor să descopere, în creația poetului cugetător, fie o ontologie, fie o dialectică, ori o mitologie, Constantin Amăriuței propune o redirecționare a criticii eminescologice: „Dar oricum, Eminescu, ca poet-metafizician, nu s-a datat discursului filosofic, fie el poematizat, cum s-a spus. Și nici la fabricarea unei mitologii personale, cum crede G. Călinescu. Ci poetul țării s-a situat în perspectiva românească a *Stării d’întâi* ce reprezintă «etosul» național. Felul poetic personal, prin care s-a exprimat și care reprezintă adevărata «filosofie» a lui Eminescu, este «*Starea pe loc*»” (*Idem*, p. 25). În această perspectivă, exagerând puțin, autorul afirmă: „orice analiză a scrisului eminescian, ca valoare «filosofică», nu mai poate fi pusă în relație cu tema lui «a fi» de tip occidental. *Starea d’întâi* iese dintr-o intuiție mult mai adâncă decât manifestarea gândirii onto-noologice moștenite de la greci” (*Idem*, p. 25).

Continuându-și demonstrația, C. Amăriuței face câteva remarci interesante și cu privire la valențele limbii române. Pleacă de la afirmația eminesciană rămasă în manuscrisul 2275 B, fila 72 verso: „*Noi nu suntem stăpâni ai limbii, ci limba e stăpâna noastră*” și consideră că „Fondul absolut al gândirii se află deja în miezul cuvântului. Acest substrat e ca un «arheu» înscris în clipa când s-a făurit cuvântul sub veșmântul său fonetic și noimatic. Să spunem că el este «starea de reședință» a lucrului exprimat de cuvânt, starea lui «preontologică»... Gândirea acestei stări este «ec-statică» deoarece dezvăluie acest «miez de reședință» al lucrurilor” (*Idem*, p. 26-27).

Constantin Amăriuței îl vizează și pe Constantin Noica, cu acel cuvânt „întru”, cuvânt care i se pare insolit. „Mai aproape de adevăr – prezența sa o dovedește -, cuvântul «stare» reprezintă cheia de aur pentru înțelegerea și deslegarea filosofică a limbajului național” (*Idem*, p. 27). Iar către finalul acestei introduceri autorul își reafirmă convingerea: „Convingerea noastră rămâne, că pentru a înțelege «filosofia» eminesciană, metoda este de a considera *poetica* sub pecetea intuiției *Stării d’întâi*. De fiecare dată când se manifestă «*starea pe loc*», criticul va vorbi de urma lăsată în lucruri de fondul preontologic românesc. Numai astfel se deschid căile zise «ontologice» ale Ființei și ale Neființei ce permit lumii experimentată de stările gândirii ecstatice (*dor – urât*) să stăruie, fie în ființare, fie în desființare” (*Idem*, p. 29).

Judecări severe, privind filosofia românească, dezvoltă C. Amăriuței și în primul microeseu din cel de-al doilea capitol, intitulat *Filosofia «stării pe loc»*. „Până la Constantin Noica, România n-a avut un filosof în accepția «ontologiei» de tip universal. În schimb, gândirea românească de la Cantemir și Neagoe Basarab și până la Blaga și Vulcănescu a făcut dovada unei mari vocații metafizice. Această permanență de «ethos» exprimat fie în termeni materialişti (*ondulația universală* la Conta), fie în viziunea mistică a «ritmurilor» (Pârvan), fie în limbajul simbolic al «unduirii» (Blaga, Dan Botta), se datorește intuiției *Stării d’întâi*” (*Idem*, p. 29-30).

O explicație a nemulțumirii eseistului vine de la faptul că versurile care plămulesc cosmogonia din *Scrisoarea I* n-au fost analizate pornindu-se de la substratul lor metafizic. Este vizat, sub acest aspect, mai întâi G. Călinescu: „G. Călinescu n-a rezistat ispitei de-a explica cultural «ideile» cuprinse în aceste versuri din *Scrisoarea I*. Căutând sursa inspirației în altă gândire decât cea românească, el scrie doctoral: «*Izvorul este, precum se știe, Facerea din Rigveda*». Deci precizează criticul, nu sentimentul filosofic, ci explicația mitologică domină, «*deoarece numai existențele mitice răsar într-un loc al timpului îndepărtat, dar hotărât*»” (*Idem*, p. 31).

De aceeași neîmplinire este împricinat, mai apoi C. Noica, cel care „se leagă de ideea de neființă din versuri, căreia, socotește autorul... «*Eminescu, sub influența mai ales a gândirii indiene, i-a dat o expresie poetică deosebită și titluri filosofice mai mari decât merita ea*». Din aceste motive Noica preferă să asimileze neființa eminesciană la «Haos» sub pretextul că «gândirea nu are de dat socoteală cum e cu puțință ființa în fața neantului». În felul acesta (sostic), Noica trece de la neființa «ontologică» (negativă), la mitologie” (*Idem*, p. 31-32). Replica autorului ar putea fi restrânsă la următoarele rânduri: „«Nepătrunsul» lui Eminescu nu are nimic comun cu ontologia (el este «pre-ontologic»), și nici cu mitologia cosmică. În starea lui de «eternă pace», Nepătrunsul de la «Început» este intuiția «*Stării d'întâi*»” (*Idem*, p. 32).

Explicând fenomenologia *stării pe loc*, C. Amărieuței sugerează cum a fost posibilă invenția poetică eminesciană, pornind de la intuiția *Stării d'întâi*. „Intuiția unui înțeles mai larg și mai profund decât simpla enunțare noțională, a permis înțelegerea nu numai a obiectului vizat și spus de cuvânt (ca un concept noologic), dar și a ceea ce este ne-spūs, sub-spūs sau pre-spūs de el. Aceste multiple și tacite cuvântări, pe care limbajul de toate zilele le-a uitat, cu toate că ele se află înscrise în miezul cuvântului, participă la bogata invenție poetică... Or, repunerea în joc literar a limbajului cotidian este favorizată de faptul că aceste «înțelesuri» anexe conceptului obiectiv sunt în realitate *stări*. Când Eminescu evocă *codrul, lacul, marea sau teiul*, el se servește de elementele naturii pentru a pătrunde, și deci a «cunoaște» poetic, *Starea d'întâi*. Toate aceste «ființări» ale Lumii văzute, servesc de «loc» absolut *Stării* primordiale intuite de poet” (*Idem*, p. 33-34). Continuându-și explicația, autorul adaugă: „Toată pasiunea eminesciană pentru *starea pe loc* vine din gândul ecstateric al experienței (prin *dor* sau prin *urât*) unui timp redus la prezentul *clipei*” (*Idem*, p. 38).

Către finalul acestor explicații, interesante, dar discutabile, Constantin Amărieuței conchide: „Datorită esteticii eminesciene, gândirea filosofică românească (ca «rostire» originară) știe că *starea pe loc* cunoaște poetic lumea ca «in-stant» (adică «în-stare» de a fi și de a nu fi), într-o clipă de adâncă intuiție a *Stării d'întâi*. Eminescu n-a avut altă filozofie decât pe aceasta: o stare pe loc îl cheamă, ca o ființare sau ca o desființare absolută, cu tot farmecul și cu toată melancolia vieții și a morții” (*Idem*, p. 40-41).

După *Filosofia „stării pe loc”* urmează eseul *Estetica „stării pe loc”*. Acesta din urmă cuprinde trei părți. În prima parte este abordată fenomenologia

stărilor de dor. „Sensul și finalitatea dorului la Eminescu sunt în trăirea unei stări absolute de iubire, acolo unde frumusețea (lumii) este pură, fără corp; ființarea ideală a *stării pe loc*” (*Idem*, p. 41). Este subliniată încă o dată vocația gândirii ecstaterice eminesciene, deosebită de gândirea filosofică. „Pentru filosof, închipuirea este căutarea unei forme noologice, a unei idei de gândire ontologică (*Eidos* platonician). Altă funcție are imaginea în gândirea ecstaterică. Ceea ce este «închiptuit» de dor, nu-i altceva decât lucrul (sau persoana) lumii în starea lor de «ființare» absolută, în starea pe loc a poeziei. Astfel *codrul, lacul, marea sau teiul*, precum *stelele* din cer, sunt pentru Eminescu «ființări» la *locul* lor firesc (*Starea d'întâi*)” (*Idem*, p. 42).

Prin argumentul care urmează, C. Amărieuței își întărește susținerea: „Mijloacele artistice (de limbaj) utilizate de Eminescu pentru a descrie Ființa lumii realizată de stările de dor, sunt, în primul rând, acelea ale *împietririi*, ale *încremenirii*, ale *înghețării* lumii în clipa stării de dor pătrunsă de starea d'întâi. În al doilea rând, dorul eminescian face din iubire – deci din lubită – modul ultim de ființare ideală, de Frumusețe poetică” (*Idem*, p. 43). Pornind de aici, autorul explică și atitudinea lui Eminescu față de femeie: „Idealizarea femeii este o necesitate metafizică pentru poet. Numai prin frumusețea stării de dor se deschide calea împărătească a veșniciei. Eminescu iubește nu *femeia* ca atare, ci ființarea ei dincolo de lume în frumusețea ei ideală” (*Idem*, p. 47).

- Va urma -

Adorație

UN ALT EDITORIAL

TECUCIUL, SUB AURA EXCELENȚEI

► Zanfir ILIE

Ce era Tecuciul acum o sută de ani și ce este el astăzi? Arcul de lumini astrale înălțat deasupra neamului românesc de acești o sută de ani de regăsire a integralității naționale a irizat generos și peste destinul frumoasei citadelei moldave. Dar ce era Tecuciul acum aproape o mie de ani, de când apare pentru prima dată consemnat într-un act „oficial”? O bogăție de aduceri aminte țesute peste timp ar acoperi o cupolă încununată cu multe glorii ce s-ar cuveni mai degrabă datorate spiritului viu și inconfundabil al acestei urbe, și mai puțin strădaniei cotidiene și general umane de a strânge cât mai mulți arginți în visteriile locale. Tecucenii chiar au apreciat mai mult rezonanța adâncă a ideii decât zornăitul tentant al monedelor bătute în cele mai de preț metale. Tocmai de aceea a dat țării atât de mulți oameni mari. De altfel, cei de-ai casei, dar și străinii, deopotrivă, au văzut aici un loc aparte între toate celelalte, unul în care Dumnezeu și Omul, într-o patriarhală înțelegere, merg împreună și mai schimbă din când în când câte o vorbă pe străzile aproape neschimbate de la începuturi, aceleași pe care generații întregi și-au purtat plini de speranțe pașii și idealurile.

Eu însumi, ori de câte ori ajung la Tecuci, am senzația că mă cufund într-o altă lume și într-un alt timp și parcă tot mă aștept să văd ivindu-se pe strada principală trăsura veche a boierului Costache Conachi, sosit în grabă din conacul lui umbros de la Țigănești cu ceva treburi la pârclăbie. Și parcă-i întrevăd în fuga cailor bine hrăniți cu fân abia cosit de pe lunca Bârladului barba-i sură sub care boscorodește mai mult pentru sine primele versuri de luat în seamă în literatura română și parcă îl mai aud strecurând spre vizitiu o înjurătură pe jumătate grecească, pe jumătate românească, la adresa moștenitorilor conacului său, oricare ar fi ei, ce l-au lăsat în nevrednică paragină... „Măcar în amintirea fiicei mele Ecaterina, a Cocuței mele dragi, cea care l-a prins cu cioara vopsită pe turcul de Vogoride, netrebnicul meu ginere, și v-a slobozit pasul spre unire, grijii mai cu simțire la temeliiile acelea”, ar mai zice el și ce bine ar fi dacă închipuitele lui vorbe n-ar rămâne neauzite de către cei în drept.

Oricât ar rupe istoria cu dinții ei nevăzuți și lacomi din îndepărtatele timpuri, la Tecuci s-au petrecut atâtea lucruri într-un așa de lung ev (orașul este menționat pentru prima dată încă de la începutul mileniului II, pe la 1134, când este pomenit de un oarecare lancu Rotisiavovici), încât ar fi injust să-l mai catalogheze cineva, așa cum adesea s-a făcut, drept un târg de provincie prăfuit, unde, vorba mai nordicului Mihail Sadoveanu, nu se întâmplă nimic.

O anumită încetineală a vremii se întâmplă însă aici. Așezat de Dumnezeu la răspântie de drumuri, nod de comunicații și comercial extrem de important pentru relația cu nordul, până sus la Cetatea Domnească, dar și cu vestul, drumurile Focșanilor, Brăilei și Buzăului, ca să nu mai vorbim despre apropierea de Prutul prohibitor, Tecuciul a avut mai mereu toate mijloacele unui trai îndestulător și tihnit, și nu degeaba a fost multă vreme reședință de județ, într-o zonă, cea a Moldovei de Sud, în care nu s-ar fi găsit un pretendent mai potrivit la administrație și la comenduire pe aceste binecuvântate ținuturi. Tihna și îndestularea nasc însă și un fel de suficiență, o încetinire a ritmului cu care se abat orele și anii asupra orologiilor cetății.

Nefericitul mare talent poetic, fiul de țăran din Bucești, plecat de la coarnele plugului pentru a intra cu aviditate în aria marilor idei ale lumii, cel cărui destinul nu i-a acordat decât 27 de ani de viață, poetul și publicistul Ștefan Petică, descria în aceste culori Tecuciul de până la 1900: „... Nimic nu s-a schimbat; nimic nu s-a știrbit, nimic nu s-a adăugat vechiului oraș care doarme învăluit în ceață pe malurile pașnicului Bârlad. Aceleași străzi largi și acoperite cu prundiș sur se întind tăcute, în praful care se înalță subțire ca o umbră de fum de tămâie răspândită într-o biserică în ruine. Aceleași curți mari și spațioase, curți făcute pentru îndestulare și trai dus în toată largimea, se răsfață în patriarhala lor înfățișare și aceleași case mici și simple care seamănă cu zâmbetul mângâietor al unor femei bătrâne își arată fețele lor modeste de sub acoperișurile rustice” (*Tecuciul îndepărtat*, în *Opere*, ediția 1938, pp. 243-251).

Nu știu de ce, am găsit, în reflecțiile mele despre Tecuci, o anumită asemănare cu cetățile antice grecești, în care clima prielnică, îndestularea lesne răpită din mare, din livezile de măslini sau din câmpiile atât de mult expuse la soare le oferea suficient timp cetățenilor să se ocupe de democrație, de filozofie, de literatură, arte și sport. Să se fi întâmplat cam același lucru și la Tecuci, acolo unde câmpiile din jur, luncile Bârladului și Tecucelului, înflorirea comerțului și a meșteșugurilor le-ar fi permis localnicilor, fiilor și fiicelor acestora, să învețe mai mult decât alții și să se dedice marilor idei din știință, filozofie, literatură, artă, politică, sport? Căci, dacă n-ar fi așa, de ce au apărut aici, și nicidecum în altă parte, Costache Conachi, Ecaterina Vogoride, Calistrat Hogaș, Eremia Grigorescu, Dimitrie Anghel, Gheorghe Petrașcu, Hortensia Papadat-Bengescu, Ștefan Zeletin, Ștefan Petică, Vasile Pârvan, Natalia Negru, Ion Petrovici, Tudor Pamfile, Iorgu Iordan, George Apostu și încă mulți alții, savanți, scriitori, artiști, oameni politici?

Evidențele, acestea și încă multe altele, mă fac să cred că Galațiul, adevăratul centru al Moldovei de Sud și, multă vreme, portul cel mai important al țării, propus cândva drept capitală a României abia încheiate, nu are mai multe personalități de o asemenea anvergură. Să te poți mândri cu primul poet cult al literaturii române, bătrânul Costache Conachi, cu Ecaterina Vogoride, cea care a dejucat aranjamentele de culise ale soțului, caimacanul Moldovei, pentru a deschide calea unirii, cu „întâiul poet simbolist declarat”, cum scria George Călinescu despre Ștefan Petică, cu cea mai valoroasă prozatoare a scrisului românesc, europeană Hortensia Papadat-Bengescu, cu neastâmpărata Smaranda Brăescu, deținătoarea recordului european și apoi mondial la parașutism, într-o perioadă în care femeile erau mai degrabă vajnice gospodine și mame, cu autorul importantei lucrări *Getica*, istoricul Vasile Pârvan, ales vicepreședinte al Academiei Române, cu Iorgu Iordan, și el vicepreședinte al Academiei, trimis ambasador la Moscova în anii grei de după Război, cu marele pictor Petrașcu și cu mai aproapele de noi artist de seamă George Apostu, dar și cu teribilul cancan din culisele literaturii avându-i ca eroi pe Dimitrie Anghel, Șt. O. Iosif și Natalia Negru, protagoniștii unui fascinant triumfi amoros lăsat cu împușcături și sinucideri, cu omul care a pus în bagajul de aur al limbii române expresia devenită una identitară, „Pe aici nu se trece”, generalul Eremia Grigorescu, cu unul dintre puținii filosofi de renume pe care i-a dat întreaga Românie, Ion Petrovici, asta înseamnă să fii tecucean!

Numele Hortensiei Papadat-Bengescu aco-peră o valoroasă efigie a literaturii române și ne

întrebăm de ce a pornit ea de la Ivești, din aceeași comună ca și simbolistul Ștefan Petică (Buceștii lui erau la doi pași) și nu din altă parte. Cu certificatul de botez slobozit lumii de biserica din sat a pășit ea spre rândurile dintâi ale scrisului românesc. Se născuse în casa generalului Bengescu, avea să-i dea soțului său, magistratul Nicolae Papadat, nu mai puțin de patru prunci, avea, de asemenea, să-și urmeze bărbatul pe un itinerariu urban dictat de înalta sa funcție, pe la Turnu Măgurele, Buzău, Focșani, Constanța, atrăgând prin scrierile sale atenția marilor critici și istorici literari Garabet Ibrăileanu și Eugen Lovinescu, precum și prietenia lui Liviu Rebreanu. Creatoare a romanului psihologic, de orientare urbană, cu o reală deschidere și rezonanță europene, tecuceanca Hortensia Papadat-Bengescu a adus în familia reprezentativă a prozei românești, alături de Ion și Ana ai prietenului său Rebreanu, de Șoimărești, de Moromeți, și pe Hallipii săi, regăsiți în cele patru celebre romane. Datorită ei, veșnic, dinspre Tecuci, se va auzi în toată țara un încântător „Concert din muzică de Bach”...

Doamnele de onoare ale Tecuciului i-au pus în stemă nemuritoare nestemate, iar cu Ecaterina Conachi, Natalia Negru, Hortensia Papadat-Bengescu și Smaranda Brăescu, orașul acesta viețuind de aproape un mileniu la răspântii de drumuri concurează cu zâmbetul pe buze la obținerea medaliei de excelență în feminitate. S-a înfiripat aici un Olimp al zeitelor, dominând deopotrivă pământul și cerul. Cerul acela pe care l-a putut vedea Smaranda, fata curajoasă pornită din Hânceștii Buciumenilor pentru a cutreiera zările lumii și pentru a demonstra că o româncă oarecare poate fi mai valoroasă decât orice altă pretențioasă reprezentantă națională. Când, în 1932, la Sacramento, a plonjat spre pământ de la 7200 de metri, ziarele americane au pus chipul dârz al fetei din Hâncești, care se urca în avion întotdeauna îmbrăcată în costum național, pe care l-a schimbat doar cu uniforma aviației medicale din timpul războiului, pe primele pagini ale ziarelor ce aveau să ajungă pe toate meridianele lumii.

„La trecu-ți mare, mare viitor”, ura Eminescu României, dar cât de bine se potrivesc vorbele de aur ale poetului și la destinul Tecuciului! Ca întreaga țară, orașul a cunoscut, după al Doilea Război Mondial, o serie de prefaceri dinamice, pe alocuri greu de ingerat, care a adus aici ceva industrie, nu de mare calibrul, dar suficient de importantă pentru a introduce localitatea în circuitul economic național, precum și o altă viziune asupra urbanismului local, acela ce emana, prin casele mari, curțile generoase și grădinile bine îngrijite, acel aer de patriarhal ce-l făcuse inconfundabil. Grefele forțate de blocuri de locuințe necesare nu atât pentru localnici, cât pentru

muncitorii noilor fabrici, veniți din satele învecinate, au stricat din farmecul urbei interbelice și sunt convingeți că Ștefan Petică nu ar fi fost deloc încântat de noua priveliște, dacă i s-ar fi oferit prilejul de a o percepe printr-un fermecat ocehan al viitorului.

Cu toate acestea, în anii comunismului, orașul s-a dezvoltat, în ansamblul dotărilor sale, acumulând energii latente pe toate dimensiunile manifestării sale, energii care aveau să se desfășoare plenar și convingător imediat după revoluția din decembrie. Avântul economic, exagerat și fără o susținere realistă, s-a stins treptat, aproape ieșind din scenă, dar, pe de altă parte, s-a declanșat o interesantă și remarcabilă înflorire culturală, ce avea să reînnoie bogata tradiție interbelică cu noile manifestări descătuate. A fost, de fapt, efectul unei tendințe proprii întregii culturi românești postdecembriste, iar unul dintre domeniile în care Tecuciul a progresat și progresează semnificativ este literatura.

George Arion, revendicat cu numele și opera de București, Dionisie Duma, recent plecat spre cerul lui Eminescu, la care a ținut atât de mult, Vasile Ghica, Eleonora Stamate, Ionel Necula, Grigore Postelnicu, Constantin Oancă, Dan Movileanu, Vasile Sevastre Ghican, Paul Blaj, Tase Dănăilă, cei mai mulți dintre ei membri ai Uniunii Scriitorilor din România, și încă alții, care tocmai se afirmă și bat la porțile cele mari

ale scrisului românesc, se înscriu acum într-un grup literar demn de luat în seamă, recunoscut la Galați și Iași, la Bacău și București, la Chișinău și în toată țara. I-a ajutat mult în greul drum al afirmării și minunata instituție culturală tecuceană care se cheamă Festivalul Național de Poezie „Costache Conachi”, care se îndreaptă, iată, spre cea de-a treizecea ediție, și care a pus Tecuciul pe harta literaturii române. Era și firesc să se întâmple așa, căci nu se putea să-l ai la doi pași de oraș pe întemeietorul liricii românești, pe Costache Conachi, și să nu zidești pe temeliiile lăsate de el un edificiu luminos, gata să se înfrunte cu vremurile și cu provocările cele mai tentante.

Mai e, la loc de cinste și de bun renume, surprinzătoarea revistă „Tecuciul literar și artistic”, bine primită și cunoscută în țară și dincolo de Prut, la Chișinău, o întreprindere de anvergură care a risipit orice urmă de provincialism literar, invitând simbolic în scrisul tecucean multe dintre cele mai puternice personalități culturale ale românilor de pretutindeni. Și, pentru că vorbeam de excelența feminină care înobilează Tecuciul, este drept să remarcăm că la cârma aceste importante ambarcațiuni literare se află o femeie, inimoasă și fără de odihnă poetă Eleonora Stamate...

Conferința „Lascarov Moldovanu” susținută de **Livia Ciupercă**, la Biblioteca Municipală „Ștefan Petică”, 9 noiembrie 2018.

EMINESCU, MEREU

CINE-I BĂTRÂNUL DASCĂL DIN SCRISOAREA I ? *

► Amrita BHOSE

Imaginea unui înțelept cugetând asupra trecutului și asupra viitorului lumii apare des în poezia eminesciană. Îi vedem chipul în Povestea magului **călător în stele**, în **Cărțile** și în personajul bătrânului dascăl din **Scrisoarea I**.

În unele capitole consacrate cosmogoniei indiene, Eugen Todoran a susținut că viziunea începutului și sfârșitului lumii din **Scrisoarea I** provine din filosofia kantiană, care „nu exclude viziunea mitologică orientală, ca izvor poetic”¹ și astfel l-a identificat pe bătrânul dascăl cu Kant.² Cercetarea minuțioasă a criticului scoate la iveală multe motive și idei kantiene în opera lui Eminescu; și deci înfățișarea intelectuală a cugetătorului poate să se asemene cu cea a filosofului german. Dar înfățișarea personală a acestuia face să ne îndoim că Eminescu s-a gândit la o atare asemănare. Ne vom permite așadar să ne exprimăm propria noastră interpretare a acestui personaj eminescian, ca o simplă ipoteză posibilă.

Cercetând poeziile lui Eminescu, ni se pare că acest cugetător din **Scrisoarea I** nu este o figură izolată; întâlnim analogii săi în alte poezii, de pildă în cele citate mai sus. Dintre toate aceste figuri, magul călător e cel mai asemănător cugetătorului din **Scrisoarea I**. Căci,

„În fruntea lui e strânsă un ev de-nțelepciune,
Viața lumii toată în mintea-i a-ncăput
Trecutul (...) viitorul, el poate-a țî le spune.”

(Ed. Perpessicius, vol. IV, p.154. Versuri
89-91)

Deci, bătrânul dascăl, sub a cărui frunte viitorul și trecutul se încheagă, poate să fie același mag sub o formă mai pământească.

Magul călător manifestă multe trăsături indiene. Preocuparea sa pentru astrologie e o caracteristică a înțelepților indieni, iar zborul său printre stele acoperind calea de mii de zile într-o clipă e tot în tradiția mitologiei indiene, conform căreia mii

de ani pământești echivalează cu o zi cerească. Mai ales ideea poetică a tânărului călugăr, care cântă din harfă și pe care-l întâlnește magul într-un templu ruinat, izvorăște din integrarea poetului în cosmos. Aceasta este inspirația tuturor poezilor mari indieni, de la poezii **Rgvedei** până la poetul modern Rabindranath Tagore.

Conform ipotezei herderiene că leagănul copilăriei omenirii a fost în India, nu-i neferesc pentru Eminescu, un adept al romanticilor germani, să-și închipuie un „bătrân dascăl” sub forma unui **rishi** sau mag indian. Si e tot atât de posibil ca și analogul magului din **Scrisoarea I** să-și aibă rădăcinile în India.

Calitățile bătrânului dascăl ne sugerează că acest cugetător este mai mult un simbol al înțelepciunii decât o persoană reală sau o personalitate istorică. Despre puterea sa intelectuală, poetul ne spune:

„Universul fără margini e în degetul lui mic,
Căci sub fruntea-i viitorul și trecutul se încheagă,
Noaptea-adânc-a veșniciei el în șiruri o dezleagă;
Precum Atlas în vechime sprijinea cerul pe umăr
Așa el sprijină lumea și vecia într-un număr.”

Aici, desigur nu e vorba de o simplă cugetare sau de o formulare a unui sistem filosofic. Cugetătorul are și o intuiție care stăpânește eternitatea și infinitul și în așa fel întrece capacitatea unui singur om, oricât de genial ar fi el. După părerea noastră, aceasta este o capacitate intelectuală a unei întregi civilizații, o putere spirituală a unei gândiri evolute în cursul mileniilor. Cugetătorul nu este o persoană, e un simbol al înțelepciunii unei țări.

Care poate fi acea țară decât India, înțelepciunea căreia Eminescu o cunoaște pe deplin? Ce poate fi acel număr atotcuprinzător, care „sprijină lumea și vecia”, decât silaba sacră indiană **aum**, care cuprinde trecutul, prezentul și viitorul la un loc?³ Prin urmare, bătrânul dascăl al lui Eminescu, după părerea noastră, simbolizează înțelepciunea străveche a

1 Eugen Todoran: **Eminescu**, Buc., 1972, p. 45.

2 *Idem*, p. 49.

3 Semnificația silabei **aum** se explică în **Māṇḍūkya Upaniṣad** și în alte texte indiene.

Indiei; vârsta sa nu constă în anii vieții unui om, ci în vârstele omenirii.

Mai departe, îl vedem pe cugetător purtându-și gândul îndărăt cu mii de veacuri până la începutul creațiunii. Geneza în cugetarea sa, de asemenea în cea a lui Eminescu, e cosmogonia indiană. Izvorul genezei eminesciene s-a inspirat dintr-o vastă cunoaștere și o profundă înțelegere ale **Vedelor** și **Upanișadelor**. Cosmogonia eminesciană e o fidelă prezentare a cosmogoniei vedice, pe care a elaborat-o el cu unele motive împrumutate de la Schopenhauer.

Imaginația sfârșitului lumii din **Scrisoarea I** își are și ea ecoul în **Bhāgavata-Purāṇa** indian, pe care o citise Eminescu în traducerea franceză a lui Burnouf⁴. În lumina acestei informații, putem constata că înțeleptul acela din **Cărțile**, cu care poetul dezleagă problema morții lumii, e tot înțelepciunea indiană în întregime, și nu numai Buddha, așa cum a presupus G.Tănăsescu⁵.

Deșertăciunea vieții și a ambiției omenești, de care cugetătorul sau poetul se ocupă mai departe, e doar o ilustrare a concepției indiene de **maya**. Și „soarta oarbă” e, de asemenea, o expresie tipic indiană.

4 D. Murărașu: **Comentarii eminesciene**, Buc. 1967, p. 69.

5 G. Tănăsescu: *Trei izvoare ale lui Eminescu*. În *Cronica*, V (1970), nr.3, ian. 17, p.9.

În ultima parte, poetul român se ocupă și de soarta cugetătorului însuși, care e denigrat și batjocorit de posteritate în ciuda valorii sale intelectuale. Cei care nu sunt în stare să-l înțeleagă îl minimalizează din pricina mizeriei și sărăciei sale materiale.

Aceasta e starea exactă a Indiei în vremea lui Eminescu. El a studiat la Berlin într-o perioadă când valul orientalismului era în descreștere. Orientaliștii germani de atunci se opuneau tendințelor romantice de a situa India mai presus de alte culturi, și în baza unor informații greșite care au multe „pete” în civilizația indiană, Eminescu a trăit în această atmosferă și l-a avut ca profesor pe unul dintre exponenții acestei atitudini. Profunda cunoaștere a filosofiei indiene și respectul nemărginit față de cultura ei nu l-au lăsat însă pe Eminescu să accepte părerile acestor critici. Dimpotrivă, în timp ce a ținut la India, umilită și neînțeleasă, i-a ironizat pe cei care încercau să minimalizeze măreția culturii ei străvechi, întruchipată de el ca un bătrân și iubit dascăl.

* În *România literară*, sub titlul *O ipoteză. Cine-i bătrânul dascăl din „Scrisoarea I”?*, București, 16 ianuarie 1975. Reprodus după dactilograma din arhiva autoarei, cu titlul de față. Din varianta publicată lipsesc numeroase fraze și chiar un paragraf.

Articol reprodus în cartea *Cosmogonia lui Eminescu*, de Amita Bhose, editura Cununi de stele, București, 2013, pp 21-46

ESEU - IN MEMORIAM

IOANID ROMANESCU POEZIA CA ACT SACERDOTAL ȘI SFÎȘIERE ORFICĂ

► Daniel CORBU

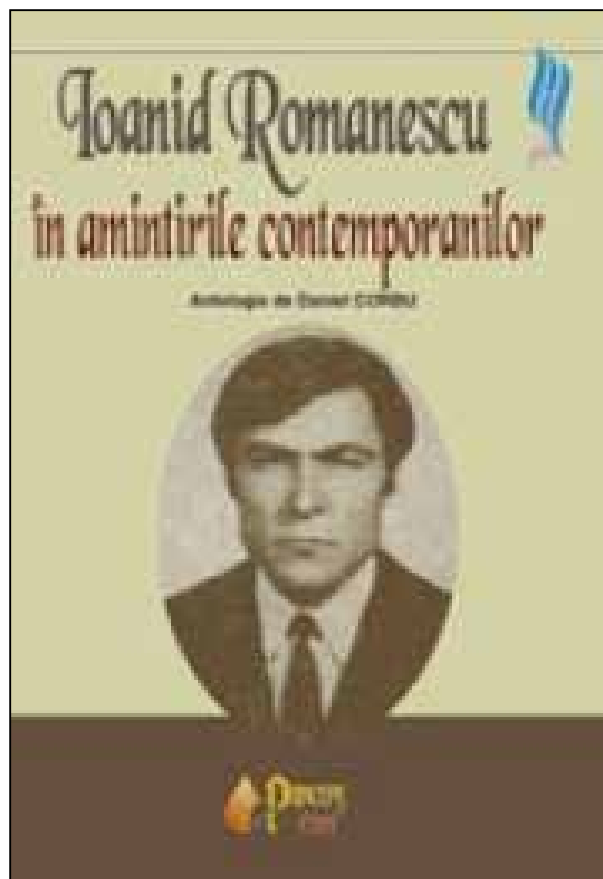
Născut în Voineștii de Iași (4 octombrie 1937), mic la stat – nu întrecea înălțimea lui Eminescu, robust, cu o figură desprinsă din hoardele lui Gînghis Han, încercînd în tinerețe drept reședință orașul lui Bacovia, dar fără succes, Ioanid Romanescu a trăit și a scris la Iași, recunoscut ca poet damnat, marele însingurat, apostol al idealurilor romantice, poet al uriașilor, „paznicul lumii la recolta postumă”.

Oricum am învîrți și *pitroci* lucrurile privind viața și opera lui Ioanid Romanescu, se poate vedea cu mintea liberă și de la o mie de leghe că prima problemă a sa a fost Poezia și ultima, tot Poezia. Iar în literatura română a ultimilor cincizeci de ani nu există apărător mai acerb al statutului poetului și poeziei ca Ioanid Romanescu. Opera sa poetică (n-a publicat decît poezii!), precum și confesiunile provocate de către interviuatori, certifică o mitologie a Poetului și o zeificare a Poeziei, considerată prima între forțele spirituale.

Debutînd în 1966 cu volumul *Singurătate în doi*, căreia i-au urmat alte 23 de cărți de poezie, Ioanid Romanescu rămîne, prin inspirație și prin spectacolul liric, un poet de primă linie a liricii noastre, făcînd parte din falanga metafizică moldavă, adică a poezilor orfici care au urmat calea mării poezii deschisă de Eminescu și continuată de Bacovia și Labiș.

La Ioanid Romanescu, existența este etalată ca sfîșiere orfică. Prin toate mijloacele, el apără poetul și poezia de orice fel de impurități social-existențiale. Astfel, poetul revine la condiția sa de sacerdot, de șaman: „poetii au un fel de n-ar mai fi/ poezii niciodată nimic nu înconjoară/ e o rușine să învingi poezii/ și sacrilegiu e să-i naști a doua oară// poezii nici nu știu ce-nseamnă/ a fi nemuritor sau muritor/ – sunt o cămașă viața lor durează – / poezii au un paradis al lor” (*Paradisul*). Cîntînd deseori pe Orfeu, poetul se cîntă pe sine, „pregătit pentru toate/ pentru iubire/ pentru pustiu/ pentru moarte”. Poemul etalon în acest sens, devenit aproape imediat după scriere (1977) celebru în România, o pledoarie înaltă asupra condiției poetului, realizată cu mijloacele

jovialității sarcastice și a biografismului cinic, este *Trăiască poezia și mării visători!*, pe care-l cităm în întregime: „Al dracului am fost, cu patimă în toate/ viața mea a curs întâmplătoare/ atîtea drumuri am avut în față/ dar am ales mereu cîte-o cărare// n-am ascultat de nimeni niciodată/ n-am calculat nimic – și nu e bine – / ce pacoste de om voi fi fiind? Și încă/ nu-mi vine în pămînt să intru de rușine// am buimăcit cuvintele, de-a hoarța/ le văd cum singure își taie/ cale - parcă sunt bețivi întîrziți/ ce-și vor lua femeia la bătaie// privirea am pierdut-o, azi cîte o străină/ îmi pare mai frumoasă decît un cîmp de flori – / și nu sunt fericit, însă îmi spun în gînd:/ trăiască poezia și mării visători!!! Lacom eram cîndva de a avea în preajmă// prieteni de oriunde - aveam ce să le spun -/ adesea la petreceri trompeta mea de aur/ca o

femeie goală se clătina prin fum// oglinzile prin holuri mă-ntîmpinau mai strîmbe,/ copii mă porecleau în gura mare – / astfel treceam: nepăsător, aiurea/ spre steaua mea bizar strălucitoare// azi mă feresc din calea celor dragi – / nervoase, în răspăr mi-s replicile toate,/ mersul mi-a devenit ca al felinelor/ se retrag să moară singure departe// am încercat suprema renunțare,/ dar moartea e perfidă și nu din vis ne fură/ mai bine, deci, să ard pînă la capăt/ decît să port cenușa cuvintelor pe gură// al dracului am fost, cu patimă în toate,/ greșind fundamental de-atîtea ori/ și totuși printre fericiți mă număr – / trăiască poezia și marii visători!”

Între parodie și solemnitate, între cabotinism și dramatism stă emoția curată, proprie poetului autentic. După Babel, Poetul este centrul universului, prin el universul verbal se purifică, ba, mai mult, prin purificări succesive, el devine însuși logosul purtător de puritate și armonie a ființei. În această ordine a ideilor, o frază a lui Eugen Simion, de prin 1984, mi se pare demnă de citare: „Ioanid Romanescu e un autor admirabil, clar și personal, foarte loial față de ideea că prin vocea creatorului se exprimă vocea universului întreg”. De altfel, cu patosul său declamativ și binecunoscuta gesticulație febrilă, poetul spune: „lumea e Paradisul,/ de infernul din mine ochii mei fumegă”. Iar poezia se aruncă în lume impetuos, cu forța gheizerului: „Știți cum vine dimineața în orașul/ dumnea-voastră. Doamnă Poezie?! o sută de pantaloni albi rătăcesc/ în fiecare noapte pe o stradă pustie// se văd numai pașii – cine să afle/ că e unul, același de mult rătăcit?! el chiar din drumul său spre veșnicie/ sub plînsul stelei mari s-ar fi oprit (*O sută de pantaloni albi*). Sau: „De cum octombrie apare/ iar scad un an din cîți mi-au mai rămas/ și spun: voi duce-o viață ca și alții,/ de toate negliobiile mă las!!! Dar – nu știu cum – prea repede se-ntîmplă/ să uit ce mi-am promis cu-nverșunare/ și mă trezesc bolnav și singur, între cărți,/ ca pasărea care-a uitat să zboare// mă bărbieresc și plîng – în seara asta/ nu-i nici o sărbătoare pentru mine/ dar voi pleca aiurea, prea nu am respectat/ promisiunea clipei cuprinse de rușine// ...abia plecat, mă simt un dezertor/ din ceruri – nu din casa cea oarbă la noroc/ mi-s grei bocancii timpului pe umăr/ și merg numai să am de unde să mă-ntorc” (*Mă bărbieresc și plîng*).

O mare parte din poeme se circumscriu biografismului, Ioanid Romanescu fiind, prin acest segment, unul dintre poeții premergători optzecismului. De multe ori, expresiile sunt nude, sălbatice, fruste, dincolo de tarele estetismului la modă acum treizeci de ani: „Tîmpitule, boule, băiatul lui/ Halabuș cel nebun, bîlbîitule/ cretinule, tu care gîndești/ întotdeauna nearti-culat,/ dai buzna peste oameni ziua

mare/ prin poduri dormi și țipi a cucuvaie /și cîinii-ți ling picioarele pe drumuri/ dai prin biserici iarna la pomană/ de te înjură popii de toți sfinții,!! Halabuș rîsul și plînsul/ Halabuș, tu Halabuș/ din roasele-ți pingele ale minții/ astfel îmi apari de cîte ori prostia/ strîmbă din nas în fața mea// bă spaimă, bă tristețe/ bă cît ar trebui să fie oamenii de sinceri/ și neinteresăți de ei înșiși,/ vino să te sărut pe frunte,/ fir-ai al dracului fericitule” (*Halabuș*). Dar chiar și în poezia biografică, întîlnim acea „semantică imaginară” despre care vorbea cîndva Hlebnicov, proprie și poetului moldav, așa cum caracteristică îi este lui Ioanid și ceea ce noi am numi *singurătatea orgolioasă*, pornită din credința că poetul e un mare exilat, aruncat în lume după ce a fost impregnat cu harul profetismului. În acest sens, una dintre cuceritoarele metafore ale poeziei lui Ioanid Romanescu este aceea a trandafirului sălbatic, tăiat de viscole, apărîndu-se „cu spinii/ și cu fantoma lor tulburătoare.”

Magie, Orpheus, Natalis, Allegro barbaro, Prințul și multe altele sunt poeme ale unui demonism modern, ale unei atmosfere stranie în care personajele dominante sunt *Demiurgos, Noaptea, Cuvîntul, Mama, Imensa Carapace*.

Mare conștiință a scrisului românesc, Ioanid Romanescu a lucrat în favoarea poeziei și a limbii române, pe care le-a iubit cu patimă de ibovnic, fiind adeptul construcțiilor lirice solide, un poet de mare forță și profunzime, pornit să repună în drepturi, cu patos vitalizant atît condiția poetului răsărit în timpuri potrivnice, cît și a poeziei.

Poeme de Ioanid ROMANESCU

A doua zi

M-am născut în octombrie patru
dar figurez în acte născut a doua zi
am așteptat scrisoare de la tine
dar a venit abia a doua zi
eram sărbătorit am foarte mulți prieteni
dar ei și-au amintit abia a doua zi
pe masa doctorului am pus flori
dar am primit un zîmbet abia a doua zi
„De cîte ori vorbesc sînt o fantomă
pentru că sînt văzut abia a doua zi
cu toate-am vrut să mîntui brusc
și încă mai amîn pentru a doua zi
chiar și aceste versuri le-am scris mîine
pentru că mîine e a doua zi
a doua oară nu mai vin pe lume
însă a doua oară voi trăi”.

Trăiască poezia și marii visători!

Al dracului am fost, cu patimă în toate
– viața mea a curs întâmplătoare –
atâtea drumuri am avut în față
dar am ales mereu câte-o cărare

n-am ascultat de nimeni niciodată
n-am calculat nimic – și nu e bine –
ce pacoste de om voi fi fiind? Și încă
nu-mi vine în pământ să intru de rușine

am buimăcit cuvintele, de-a hoarța
le văd cum singure își taie
cale – parcă sînt bețivi întîrziați
ce-și vor lua femeia la bătaie

privirea am pierdut-o, azi câte o străină
îmi pare mai frumoasă decît un cîmp de flori –
și nu sînt fericit, însă îmi spun în gînd:
trăiască poezia și marii visători!

Laocm eram cîndva de a avea în preajmă
prieteni de oriunde – aveam ce să le spun –
adesea la petreceri trompeta mea de aur
ca o femeie goală se clătina prin fum

oglinzile prin holuri mă-ntîmpinau mai strîmbe,
copii mă porecleau în gura mare –
astfel treceam: nepăsător, aiurea
spre steaua mea bizar strălucitoare

azi mă feresc din calea celor dragi –
nervoase, în răspăr mi-s replicile toate,
mersul mi-a devenit ca al felinelor
se retrag să moară singure departe

am încercat suprema renunțare,
dar moartea e perfidă și nu din vis ne fură
mai bine, deci, să ard pînă la capăt
decît să port cenușa cuvintelor pe gură

al dracului am fost, cu patimă în toate,
greșind fundamental de-atîtea ori
și totuși printre fericiți mă număr –
trăiască poezia și marii visători!

Mă bărbieresc și plîng

De cum octombrie apare
iar scad un an din cîți mi-au mai rămas
și spun: voi duce-o viață ca și alții,
de toate neghiobiile mă las!

Dar – nu știu cum – prea repede se-ntîmplă
să uit ce mi-am promis cu-nverșunare
și mă trezesc bolnav și singur, între cărți,
ca pasărea care-a uitat să zboare

mă bărbieresc și plîng – în seara asta
nu-i nici o sărbătoare pentru mine
dar voi pleca aiurea, prea nu am respectat
promisiunea clipei cuprinse de rușine
... abia plecat, mă simt un dezertor
din ceruri – nu din casa cea oarbă la noroc
mi-s grei bocancii timpului pe umăr
și merg numai să am de unde să mă-ntorc

Dumneavoastră

dumneavoastră ați trecut în fugă
dumneavoastră ați uitat – se poate
dumneavoastră care dați din umeri
dumneavoastră care dați din coate

dumneavoastră mult nu vă lipsește
dumneavoastră aveți cîntece și flori
dumneavoastră nu erați pe-atunci
dumneavoastră sînt uneori

dumneavoastră nu mă așteptați
dumneavoastră scrieți propoziții
dumneavoastră fiți fără de grijă
dumneavoastră pe copii uimiți-i

dumneavoastră nu vă spun prea mult
dumneavoastră știți că e albastră
dumneavoastră totuși sînteți formidabili
dumneavoastră sînteți Dumneavoastră

Trandafirul sălbatic

Tăiat de viscol, pare că aleargă –
străini care nu știu cărarea atunci omătul nu-l mai
rup
înebuniți, cu groaza-n spate
se-ntorc și spun c-au văzut lup

zadarnic alte anotimpuri
îl spală în torente –
acolo, pe cît poate, maschează trecătorii
care-i îngrașă locul din jur cu excremente

dar pe cînd arbori în păduri
se prăbușesc ruinați de topoare,
el neclintit rămîne – se apără cu spinii
și cu fantoma lui tulburătoare

VOCI DIN EXIL. PROFIL

GABRIELA MELINESCU,
ÎN TRE VIAȚĂ ȘI SCRIS

► Adrian Dinu RACHIERU

Reamintim un truism: șaizeciștii au invadat scena literaturii cu exuberanța unui timp inaugural, risipind negurile dogmatismului. Primită sărbătorește, superlativistic, venind pe „un teren gol”, văzută ca un miracol liric, generația a fost „axiologic hipertrofiată” (cf. Gh. Grigurcu). Iată reversul „dezagreabil” al ecloziunii ei, formulându-se chiar reproșul (hilar, deloc voalat) de a fi debutat cedând forurilor. Mai mult, așezată sub „acolada festivă”, supralicită, literatura generației (ca lirism metaforic) a devenit una „oficială”, „de suprafață”, vizibilă, instituționalizată etc., eclipsând pe cei care, după ani de tăcere, detenție, refuzând convertirea, vor reveni târziu în spațiul public, aglomerând, în schimb, prin dedublare, „subterana” literară. Aici, în subterana poeziei, forțând demonstrația, descoperea Mircea Cărtărescu chiar germenii postmodernismului, marginalizații „devansând estetic” pe șaizeciști. Am avea de-a face, crede poetul, cu o poetică „pierdută” a Postmodernismului. Modernismul resuscitat al șaizeciștilor ar fi unul anacronic, o „clonă” a celui interbelic, un *retard cultural*, după autorul *Levantului*, aruncându-ne în teratologic. Iar Paul Cernat observa că prin acest record defazat, propunând nu modele teoretice, ci inefabilul liric („tirania metaforei”), se impunea, la noi, un *neomodernism „antimodern”*, evoluând, potrivit altor voci, sub emblema „estetismului socialist” (cf. Mircea Martin).

Sunt, desigur, câteva comentarii de făcut în legătură cu aceste aserțiuni. În primul rând, criticii-congeneri n-au întreținut un climat a-critic și nici n-au acreditat, cu impresionism cordial, false valori. Blocul scriitoricesc, prin explozia lirică a anilor '60, emancipatoare în context, etichetată retroactiv drept *tardomodernism*, nu este omogen; generația, recunoștea însuși Mircea Cărtărescu, nu este în întregime modernistă, ci de o „bogăție hibridă” (cazul Sorescu, ca precursor nerecunoscut, fiind

convingător). Doar „citită” exclusiv dinspre versantul modernist pare „închisă”, refractară la agenții noului. Deși un A.E. Baconsky recomanda stăruitor *modernizarea și demetaforizarea*, acordând „poezia temelor actuale” cu „sensibilitatea modernă” (a omului care „merge spre comunism”, firește), iar Șt. Aug. Doinaș („debutant” în 1964!) cultiva *intertextualitatea*, producând de timpuriu poeme „în replică”. E drept, paradigma literară s-a schimbat abia în anii

'80, dar nu îmbrățișăm teza manolesciană că, între neomodernism și postmodernism, nu ar fi posibilă o continuitate. Ea a funcționat subteran, izolat, chiar dacă neomodernismul, fie și „anacronic”, restabilind punțile cu dezvoltarea organică a literaturii, „trăia”, de fapt, parantetic, între două *transplanturi* (realismul socialist, impus, ofilit, respectiv postmodernismul, infiltrat ca mimeză), ambele ținând de exterioritate. Iar apartenența la postmodernism nu înseamnă, automat, cauțiune axiologică. Dincolo de etichetologie, contează superioritatea valorică, motivată estetic și probată în timp. Ceea ce nu înseamnă că

am ignora reziduurile realismului socialist, poezia agitatorică, osanalistă, cultivată de manufacturierii Puterii, dezvoltând o adevărată *industrie lirică*; sau traducerile „direcționate”, impunând mode (cf. Paul Cernat), limbajul esopic, „codat”, complicitatea cenzurii (mai îngăduitoare, uneori), rezistența culturală într-o lume *stabilizată*, „împăcată” cu *mitul situației ireversibile*, după constatările lui A. Marino.

Acesta era contextul când, „cu simțurile-n flăcări”, la nici 23 de ani, intra în arenă Gabriela Melinescu, dezvoltându-și cu franchețe adolescența tulbure și, mai apoi, intrată în alt anotimp, zvăcnirile feminității, în clocot senzorial. Lirismul ei confesiv-jubilativ „transcria” frenetic (nota Mircea Martin), cu sinceritate și ingenuitate, un cumul de *stări*, întârziind pasul spre problematizare. Se consuma, mai degrabă, un „ceremonial eterat” al iubirii, sesiza și Ion

Pop, de un dramatism abia schițat în *Ceremonia de iarnă* (1965). Dar recepția, se știe, a fost entuziastă, emoțională, noua generație, descătușând izvoarele lirismului, fiind întâmpinată euforic. Torentul energiilor tinere, nezăgăzuit, părea a spulbera toate vechile constrângeri, amânând ierarhizările calme.

O senzuală, așadar, Gabriela Melinescu ieșea „de pe drumul întinericului spre lumină”. Conectată la temperatura trăirilor, presimțind incendiile erotice, reveria și levitația, poeta manifesta prospețime și forță: „pân-la roșu arde viața mea”. Sau: „mergeam pe tot pământul și visam” (*Vis*). În așteptarea miracolului, cu obraji „bolnavi de dor”, își mărturisește risipirea ființei: „Cineva îmi ia oasele, plutesc/ pe marginile prisme de lumină” (v. *Hipodrom*). Cu o încheiere previzibilă, tangentă idealității: „Și-ntinsurile lumii hohoteau/ de chiotele ritmice de nuntă”. *Ființele abstracte* (1966) deja invocă un tragism latent (timpul, golul, nenumitul), devoalează o feminitate chinuită, căutând adevărul dincolo de fenomenal: „se văd ideile ca terminațiile unui infinit”. Pentru ca *Interiorul legii* (1968) să denunțe impasul, relevând esențele și implicațiile etice într-un mozaic imagistic sedus de abstractizare. Umbra lui Nichita devine tiranică. „Sinele bolnav” stănescian reverberează câteodată în fulgurații remarcabile („în păsări vedeau ouăle sclipind”), fără a coagula o viziune, aflând reazem în „vocalele curate”. Mirosul care „murdărește aerul”, moartea care „face ordine în viață”, „boala de origine divină”, care îi dă târcoale, o înlănțuie pe poetă în real, chinuită de o intimitate neliniștită și incertă, pândită de constrângeri. Resuscitând motive din interbelic, *Împotriva celui drag* (1975) mărturisește, de fapt, *obsesia Nichita*: „Eu sunt răul care vine spre tine/ și binele pe care îl pierzi”. O vitalitate interogativă, pendulând între real și ireal, frisonată de neliniște, se desfășoară ambivalent; cel căutat și pierdut, jumătatea mistică, dublul din cer etc., dar și iminenta despărțire. Acum, poeta care semnase *Jurământul de sărăcie, castitate și supunere* (1972) se consumă în gol; nimicul lucește, cuvintele par rostite de „o gură de piatră”, se risipesc fără adresant: „pentru nimeni inima de lemn bătea”. Provocatoare, totuși, cu „îndrăzneli lascive”, înfometată, cu „trup de electrum”, o *nimfă animală* care eșuează în discursivitate.

Ruptura (plecând în Suedia) o aruncă într-un nou infern erotic. Se va căsători cu editorul René Coeckelberghs, se va acomoda „perfect” (crede Marian Popa), va publica, cu deosebire, proză. *Jurnalul suedez*, început în 1976, narează crud despre condiția de „ciumată”, hărțuită și apoi uitată în propria-i țară. Devine, așadar, *un nume* aproape *interzis*. Dintre titlurile ivite acolo (cunoscute acasă târziu), amintim: *Zeul fecundității* (1977), *Casa de fum* (1982), *Oglinda femeii* (1986) sau *Lumina din*

lumină (1993). Desigur, din producția prozastică, și *Lupii urcă la cer* (tradusă, la noi, în 1993) ori *Regina străzii* (1997), evocând colorat-nostalgic, în regim fantastic, lumea bucureșteană (în încremenire, cu dor de ducă) și momentul „destărrării”. Din însemnările poetei nu vor lipsi intarsile livrești: plimbările lui Strinberg (înzăpezit), recitând versurile lui Thomas Hardy („de pe cealaltă lume”), „gura frumoasă a lui Swedenborg” (din care a tradus *Cartea de vise*).

Asumându-și „destinul mielului”, Gabriela Melinescu se încredințează *Jurnalului*, acceptat ca „însoțitor”. Dealtminteri, în acele fragmente de timp, consemnate cu o sinceritate supravegheată, ea are nevoie de un interlocutor. Văzut ca o „casă a secretelor” (firește, dezvăluite), *Jurnalul* relatează noua viață, ruptura, marea iubire consumată, trecutul care nu o părăsește, tonul astral al limbii materne. Dar și golul, zilele fade, pierderea rostului, ostilitatea unora. A continua să scrii, notează undeva, ar fi „o obișnuință fără profit”. Diarista speră să se cunoască, să găsească *un fir*, care să o conducă spre propria-i ființă, să-și descopere „secretele” tănuite. Dacă Nichita a învățat-o generozitatea și suferința, mentoratul poetic se leagă și de numele lui Miron Radu Paraschivescu („mai frumoasă și mai va”), purtând ecouri argheziene și ermetisme barbiene: „Voi purta lipite peste sânge numai/ hainele în care am iubit” (v. *Aprilie*). Ca dovadă, ludismul, „filosofia” *bobinechierilor*, infantilismul umoristic ș.a, întregind un profil complex (artist plastic, traducătoare, prozatoare, ispitită și de literatura pentru copii), pentru care „lumea pare un crin” sau poartă „miros de rai”. Ori coboară în maleficitate. Prospețimea paginilor de început, vestind „simțuri viforoase” (Dan C. Mihăilescu), se încarcă cu o senzualitate rece, rememorând „splendoarea hibernală” a unui biografism intelectualizat, avid de concepte și reverii culturale. Fără a atinge grația stănesciană, poeta-luptătoare, trecută prin grele încercări (moartea lui Nichita, a mamei, dispariția lui René, apoi a lui Lionel), speră să nu-și piardă entuziasmul. Așteaptă *învierea cosmică*, după ce a părăsit „paradisul unei iubiri” și poartă *arsurile* unei boli „divine”.

Traectoria scriitoricească a Gabrielei Melinescu se leagă strâns de istoria personală. Până în 1975 tipărise zece cărți, aparținea valului insurgent (întâmpinat euforic) și refuza, în pofida vecinătății contagioase, epigonismul stănescian. Făcea figura unei amazoane capabilă de a explora filonul pitoresc-balcanic ori argotic, cu irizări onirice, de a se deda jocurilor infantile, de a cultiva barochismul parabolic în exercițiile prozastice, încercând a transcende realul infestat: „trăiesc cu simțurile atrofiate,/ ca armele sculptate pe un scut”. Era vorba, observa Ion Pop, de un „mimetism conștient”. Aici, credem, e

marea problemă (hibă) a liricii Gabrielei Melinescu: puțința de a propune o voce proprie, căutând „melodia sacrală”, adică o *melodie-visiune*. Și tot de aici se trage diagnosticul lui Alex Ștefănescu, drastic formulat, excesiv, nedrept, după care poeta „nu este angajată profund în actul scrisului”, rămânând în faza de *prepoezie*!

Reîntoarsă în țară după douăzeci de ani, tipărend la *Vitruviu* un volum (recapitulativ) de *Poezii* (1997), autoarea pare a accepta sancțiunea: „Zic adio fraților de pâine,/ ei îmi zic mie: te-ai pierdut...” Între exuberanța începuturilor și conștiința jertfei (invocată artificios), poeta descoperă viața: o „nevăzută scoică”, în care sălășluiesc contrariile, împăcând demonismul cu serafismul. Viermi „de cleștar”, „îngerii vineți”, o lumină vânăta care se așterne peste o lume în somnie, vestind *pierzania*: „mă duc să mă înghită lumea”. Și paginile de *Jurnal*, „la două voci”, încorporând și scrisorile lui René, captează acest cutremur al ființei, suspendată între neliniștea așteptării și secretul rezistenței. Îndemnul ar fi să scape de „întunericul” cuibărit în sine, pentru a se elibera de o existență „îngrozitoare”. Înțelegem sisifical efort de a se ține vie în două culturi; în consecință, va nota cu meticulozitate evenimentele culturale, oferind referințe laconice despre autori și cărți. Dar e terorizată de disperare, mărturisindu-se cu vechea-i candoare: „disperarea de a nu fi de nici unde”.

Trecută prin „convertiri succesive” (cf. Cornel Ungureanu), poeta a ales calea exilului, ca șansă de a regăsi adevărurile esențiale. Orgolioasă, nu acceptă a fi o victimă a tiraniei masculine; muză devotată cândva, nu poate ierta. De la literatura insurgentă a anilor '60, reîmprospătând lirismul, îmbrățișează acum deschiderea simbolică, fiorul mistic și erezia coabitând. În fine, rămâne „primitoare” (mărturisea într-un interviu), așteptând ca *melodia sacrală* (pornită din cauze obscure, misterioase, nicicând deslușite) să-i cânte în suflet. Ființă *excesivă*, exprimându-se „haotic, nebunesc” în lume (cum, deloc spășită, recunoaște), Gabriela Melinescu se încredințează Jurnalului pentru a se ține în dialog. Scriitura diaristică ne introduce, cât se poate, în labirintul subiectivității; dar poeta, dorind a scrie timpului, dezvăluindu-ne spectacolul existențial, cu grelele încercări traversate (izolată, tracasată, apoi ruptura și, după dispariția lui René, drama singurătății) vrea să îl oprească. Descoperind o lume nouă, intrând în ceea ce numește „războiul limbilor”, se caută, în fond, pe sine. Scrie cu încăpățănare dorind a se afla, devenind o altă persoană, amestecată „la jumătate” cu *svenskhet*. Starea de scris ar închide „poarta realității”, ar opri timpul, ne-ar salva de „blestemul trecerii”. „Cercul luminos” al prietenilor o ajută, dibuie coagularea sensului încercând „a iubi viața din nou”.

Paginile confesive dezvoltă această durere sterilă, paralizia voinței; pustiiță afectiv, „vampirizată”, în destrămare, își află reazemul în scris: „nu mă pot odihni decât desenând și scriind. Restul e întuneric și haos”. Totuși, ar râvni „o angajare în inima cuiva”, notează în septembrie 1994. Combustia ființială, ardoarea sentimentală, umbra lui Nichita, întâlnirea destinală cu René, comunicarea lor onirică, intensitatea trăirilor din vis o epuizează și, paradoxal, o întăresc.

Dar jurnalul, redactat cu „premeditare artistică” (insinua Gabriela Adameșteanu) ridică un mare semn de întrebare. Se livrează diarista cu totală sinceritate? „Principial nesincer”, în viziunea lui G. Călinescu sau „luminând opera” pe dedesupt, în optică predistă, *Jurnalul*, în general, trezește suspiciuni. A-l da la tipar ar fi un nonsens, aprecia „divinul critic”. Iar marea literaturii confesive, după decembrie '89, cu inevitabilele cosmetizări (ajustări, disculpări, justificări), invită la prudență. Nu e cazul Gabrielei Melinescu, deși freneticul discurs confesiv, amprentat liric, se ficționalizează, să recunoaștem. Ea își mărturisește dualismul dureros, glisant, între viață și scris, caută oameni cu salvatoare „calități calorice” și refuză nombriismul. „Se predă definitiv Divinității”, constata concluziv Viorica Gligor, încercând a înțelege „lumea de dincolo”, după ce străbătuse „grădina întunecată a vieții”. Iar *prietenia cu Dumnezeu*, cultivând rugăciunea îi îngăduie să-și înfrângă „eul cel mic”, domolindu-i și romantismul tumultuos, resimțit ca un „flagel mortal”. Fiindcă, nota poeta (în ianuarie 1994): „a iubi este lucrul cel mai teribil al lumii”, ținând de un plan cosmic, de neînțeles.

DE SPIRITUS

SACRALITATEA FAMILIEI ÎN OPERA LUI ALEXANDRU MIRONESCU (III)

► Daniel MAZILU

Bărbat rațional, în sens filosofic, dar și filocalic, atent la profunzimile vieții și la alegerile fundamentale, Alexandru Mironescu oferă posterității o mărturie autentică a importanței vieții de familie. Momentul augural al căsniciei sale, din aprilie 1931, reprezintă un eveniment biografic foarte important asupra căruia vom stărui în rândurile de mai jos. În "noua sa viață", alături de soție și de copii, personalitatea lui Alexandru Mironescu, pe care o omagiem prin scurte însemnări periodice, a evoluat de la "intelectual căsătorit" la "apologet al sacralității familiei".

„Am avut o soție ideală, care mi-a fost studentă, apoi asistentă și colegă de catedră”

Cu recomandarea lui Mircea Vulcănescu, asistent onorific la catedra lui Dimitrie Gusti în acea vreme, tânărul doctor în Științe fizice, Alexandru Mironescu, este numit asistent universitar, la 1 octombrie 1929, în cadrul Laboratorului de Chimie organică a Universității București. Numirea definitivă și calitatea de membru corespondent al Academiei de Științe din România veneau în decembrie 1935, după recunoașterea oficială a diplomei de doctor de la Paris, iar gradul de șef de lucrări, în anul 1937. Dar la aproape doi ani de la angajarea lui la Universitatea București, pe când nu împlinise încă douăzeci și nouă de ani, tânărul Alexandru se îndrăgostește de Maria, o studentă de-a lui, "apoi asistentă și colegă de catedră", pe care o va lua de soție în ziua de 15 aprilie a anului 1931. Desigur că l-a atras, în mod deosebit, frumusețea ei. Avea douăzeci și șase de ani. Pe deasupra era foarte deșteaptă și doritoare de a întemeia o familie alături de Codin.

Despre frumusețea soției sale și despre alte calități deosebite vorbesc și prietenii săi care i-au trecut pragul, dar o mărturie de-a lui Mironescu despre soția sa ni se pare foarte relevantă. Ea vine într-un moment greu, la Aiud, unde îi spune colegului de celulă, George Ungureanu, următoarele:

“Când a venit Securitatea să mă ia, soția mea a căzut în prag în genunchi și mi-a sărutat mâna! Am o soție ideală, care mi-a fost

studentă, apoi asistentă și colegă de catedră. M-am căsătorit cu ea și am dus o viață cum nu se poate mai armonioasă. Mi-a făcut doi copii, un băiat și o fată și a știut să întrețină armonia căminului familial, cum nu cred că sunt multe soții. Nu toată lumea înțelege viața, așa cum am înțeles-o noi, de aceea nu toți știu s-o prețuiască și o risipesc în detrimentul lor, prin atitudini greșite. În cele mai multe cazuri, prin familii, soțul vrea să aibă cuvântul hotărâtor, să se impună, ceea ce strică armonia familiei. La noi, nici unul din soți nu și-a asumat mai multe drepturi decât celălalt. Am înțeles și am fost înțeles, contribuind în felul acesta fiecare cu partea lui de dragoste, pentru armonia familiei. Am iubit viața și familia și l-am căutat totdeauna pe Dumnezeu...” (George Ungureanu, Camera zero, Editura Fundația Culturală Alexandru Bogza, Câmpulung Moldovenesc, 2009, pag. 141-143, 145-146, 150-151)

Fragmentul de mai sus sintetizează mai bine de treizeci și cinci de ani de căsătorie. Relatarea pornește de la mărturia, deloc jenantă pentru Codin, că Maria i-a fost studentă. El era un tânăr intelectual, bărbat înalt și chipeș, în acord cu moderna galanterie franceză. În plus, era și un foarte bun pedagog. A fost, fără îndoială, o atracție puternică între cei doi, declanșată de la primele întâlniri, care s-a maturizat în anii următori.

M-am căsătorit cu ea. E vorba despre căsătoria civilă, care a avut loc, în București, într-o zi de miercuri, 15 aprilie 1931. Cununia s-a petrecut, se pare, ulterior și nu este ușor de stabilit când și unde a avut loc. Dacă punem în balanță afirmația fiicei sale, Ileana Mironescu-Sandu, conform căreia nașii de cununie au fost Marcel-Mihail Avramescu și soția lui, Sabina, apare o pistă care ne conduce tocmai spre anul 1936, după convertirea avangardistului evreu la Ortodoxie. Invers, este greu de crezut că "un evreu" a fost primit ca naș la o nuntă de ortodocși, înaintea convertirii lui.

Am dus o viață cum nu se poate mai armonioasă. În ciuda greutăților din România spune el aceasta. Pe fondul unor presiuni sociale generate de Marea Criză, Regele Carol al II-lea s-a văzut nevoit, în ziua de 4 aprilie 1931, să probe promulgarea de către Parlament a "legii privind regimul excepțional al raporturilor dintre proprietari și chiriași". În această perioadă complicată pentru tinerii români care plăteau chirii în capitală, regăsim familia Mironescu într-un fel de navetă profesională între Domnești (casa socrilor) și București (locul de muncă). Peste siguranța unui cămin s-a adăugat și bucuria venirii copiilor.

Mi-a făcut doi copii, un băiat și o fată și a știut să întrețină armonia căminului familial, cum nu cred că sunt multe soții. Cei doi copii au fost Șerban și Ileana. Născuți în 1935, băiatul, iar fata, în 1931. Dintr-o altă mărturie a lui Mironescu, soții au mai avut "un băiat foarte frumos", care a murit imediat după naștere, între 1931-1935, probabil. Și în ciuda acestei grele încercări, armonia căminului s-a păstrat netulburată. Mironescu începe să publice. În primii trei ani de la căsătorie, finalizează "Spiritul științific" (1934, ed I). La nașterea lui Șerban, debutează în beletristică prin romanul "Oamenii nimănui". Acest timp al scrisului a fost pe deplin înțeles și asumat de către soție toată viața, așa cum nu multe soții de intelectuali au făcut.

Nu toată lumea înțelege viața, așa cum am înțeles-o noi [...] În cele mai multe cazuri, prin familie, soțul vrea să aibă cuvântul hotărâtor, să se impună, ceea ce strică armonia familiei. Și exemplele din jurul său erau nenumărate: Alexandru Teodorescu (despărți de trei ori), Mircea Vulcănescu (de două ori căsătorit). Mircea Eliade (recăsătorit). Emil Cioran (incapabil de a se angaja într-o căsătorie).

Am înțeles și am fost înțeles, contribuind în felul acesta fiecare cu partea lui de dragoste, pentru armonia familiei. Afirmația acoperă multe evenimente, inclusiv cele din anii 1943-1958, în care soțul a lipsit deseori de-acasă, participând la conferințe și întâlniri cu membrii Rugului Aprins, precum și cele în care zeci de persoane erau găzduite la ei acasă, cu o ospitalitate a soției ieșită din comun.

Când a venit Securitatea să mă ia, soția mea a căzut în prag în genunchi și mi-a sărutat mâna! Gestul acesta teribil, unic prin tragism și frumusețe, ascunde o taină pe care Alexandru Mironescu n-o descoperă. Din smerenie, pe de o parte, dar și din convingerea că unii o vor înțelege fără explicații. "Viața tânărului nostru fiu, arestat dimpreună cu tine și cu părintele Daniil, este în mâna ta. Să nu-i dai drumul!" Pare că spune Maria, plecându-și genunchii în semn de ultim cuvânt.

Am iubit viața și familia și l-am căutat totdeauna pe Dumnezeu... Semn că fără Dumnezeu nici viața, nici familia nu au un sens veșnic.

(va urma)

ESEU

SPIRITUL vs. LITERA (2)

► Petre ISACHI

Litera – o autentică cădere în profan

Orice credincios știe că prestigiul literei este net inferior mesajului sacru, încât „*Coranul nu poate fi scris cu toate condeiele și cu toată cerneala din lume*”. Coruperea cuvântului divin – absolut și inefabil - este apărută de un întreg sistem de interdicții și tabu-uri specifice fiecărei religii: iudaism, islamism, religia tibetană etc. Însuși creștinismul, „religie a cărții” mai păstrează „arderea de cărți”, instituirea cenzurii și alte aspecte mistice, ascetice de prozelitism intolerant și fanatic. Sf. Bernard îndemna la fiecare ocazie: „*Fugiți de cărți*” – Nici nu și-a imaginat Sfântul, că în secolul XXI, va fi ascultat! Motivele au rămas cam aceleași: litera/cartea este contestabilă, incertă, inutilă și, când te aștepți mai puțin, devine primejdioasă. Legea orală vs. legea scrisă domină **Vechiul Testament**. Incredibil, dar credința, sancta simplicitas, învinge cultura, o ignoră, o desconsideră, o alungă încet, dar sigur. Este cunoscută afirmația lui Gulbert de Negent: „*Dumnezeu nu este curios de gramatică*”, iar pagina divină – practic intraductibilă nici în limba în care este scrisă – nu se supune legii gramaticii, nu se supune nici unei legi profane, am adăuga noi, raportându-ne la **Biblie**.

Falsul conflict dintre sacru și profan are urmări antiliterare directe, ajungându-se, de pildă, în Evul Mediu, la condamnarea întregii culturi și literaturi clasice, pentru păgânismul intrinsec. Opoziția filosofică își are – cum se știe – în Platon expresia antică cea mai tipică, deși polemica este generalizată. Doctrina creștină va folosi cu succes, opiniile filosofului: poezia este imitație (teoria mimesisului), ficțiune, deci „minciună”, este indiscutabil antireligioasă, imorală, corupe și perturbază ordinea cetății, încât poezii merită să fie alungați în infern, iar operele lor, considerate diabolice. Dacă mai adăugăm argumentul vanității cunoașterii, deprecierea efortului intelectual livresc, condamnarea amorului propriu etc. Înțelegem de ce Tertulian excludea din start estetica și elocvența retorică: *cine este ciceronian nu poate fi creștin*. Este

condamnat stilul calofil, iar culpabilizarea literaturii este întâlnită și azi, la spiritele mistice, rigoriste, contemplative.

Efectele convergente ale asfixierii de erudiție/ enciclopedism

Nu e greu de observat cum apăsată până la sufocare de condiția sa culturală (totuși, literatura se face prin cultură, iar cultura prin lectură/ studiu!), arta cuvântului tinde să evadeze din cercul strâmt, negându-se pe sine și tinzând să se transforme în antiliteratură. Reacția antierudită convertită într-o critică anti-pedantă, anti-enciclopedică, antiumanistă este în fapt, endenică și structurală. O redescoperim dezbatută încă din Antichitate, cu argumente etico-religioase, încă actuale. Seneca, dar și Sf. Augustin erau convinși că artele literale „aservesc sufletul” și nu contribuie la îmbogățirea morală a individului/ cetății. Aspectul formal, retoric, gramatical-verbal, pedant, extrinsec intră într-un conflict etern cu umanismul intrinsec, viu, trăit care s-ar dori transfigurat în literatură. Concluzia este evidentă: efectele convergente ale excesului de literatură erudită, ale exploziei enciclopedismului, este din perspectiva literaturii tradiționale, un viciu, un veșnic defect, este negarea însăși a esenței literaturii.

Acuzațiile de asianism (cărui i s-a opus în Antichitate, stilul atic) de alexandrinism și bizantinism reluate și în contemporaneitate au același sens: denunțarea spiritului livresc, parazitărilor, inutil, complicat, steril și decadent, mai pe scurt, devalorizarea cu toate mijloacele a „cărții totale”. Este cunoscută opoziția lui Flaubert, împotriva enciclopedismului din „Bouvard et Pecuchet”.

Obsesia „cărții vii”

Cititorii - care ca număr sunt sub cel al scriitorilor!? - se plâng din ce în ce mai des, de supradimensionarea producției de carte, deși tendința este cunoscută încă din Antichitate. Se

scrie și se tipărește mult prea mult, mai ales odată cu apariția Internetului, repetă ei, visând, nu făcând, la o utopică carte a ființei, cartea ontologiei, o carte prototip redusă la scara esenței, care să nu „mintă”, să nu creeze interdicții și conotații negative de tipul: „O carte mare, un mare rău”. Subliniez că denunțarea abuzului cărților (usu et abusu), cu reacțiile tipice: negare, ură, distrugere etc. – nu sugera Cervantes în **Don Quijote**, „arderea cărților” înțeasă ca o necesară acțiune de igienă socială – rămâne o constantă simbolică esențială în istoria anticulturii. Anti-cultură = anti-carte.

Nu doar „cartea totală”, ci și „cartea naturii” (în fond – o metaforă!) ascunde un întreg simbolism antiliterar. Se evadează într-o stare paradisiacă, într-o vârstă de aur fără cărți! Viziune utopică ce potențează schimbarea de paradigmă antiliterară concentrată în sloganul „*disprețuiți cărțile și căutați oamenii*”. Cărții tipărite i se opune „școala vieții”, a naturii/ experienței, „cartea feței” (privirii), „cartea inimii”, „cartea societății” și alte formule ale cunoașterii directe, intuitive, nelivrești, experimentale. Obsesia permanentă a „cărții vii” corespunde supremației spiritului viu, asupra literei moarte. Refuzul de a mai scrie la un moment dat (Rousseau, Montesquieu sunt doar două exemple celebre) sau scrierea unei capodopere care să facă uitate toate cărțile! (Nietzsche) prefigurează avangarda (tradiționalismul, (post)modernismul, avangardismul este un triunghi echilateral etern ce are înscris fenomenul literatură-antiliteratură) care propunea suprimarea „cărții grafice” și transformarea sa într-o „carte-obiect” și, în final, „negarea oricărei literaturi”!?

Concepte precum *hors livre*, *non-livre* anunță non-lectura. Metafora „cartea naturii”/ vieții anticipa refuzul de a mai citi texte tipărite și pericolul dispariției „șoarecilor” de bibliotecă. Să se fi înmulțit ei, „șoarecii”, oare, în infinitele biblioteci digitale și noi să nu-i mai știm? Amestecul de impostură și bibliomanie devine la un G. Călinescu, obiect de observație moralistă: „*Bibliotecă mare, pricepere literară mică*”. Bibliologii, bibliofili, bibliografii aparțin aceleiași familii de spirite, care, în ultimă instanță, transformă bibliotecile, inclusiv cele digitale, în „vaste cimitire ale spiritului uman”, tocmai în numele unei posibile „biblioteci ideale”. Inflația de cărți tipărite este potențată de supraproducția ce tinde spre infinit a cărților virtuale. Este imposibil să scrii mult și în același timp să scrii bine, să nu intri în manieră, pastişă, autopastişă, epigonism. Mulțimea excesivă și imediată a cărților, publicațiilor, revistelor, blogurilor etc. este permanent cenzurată (în ciuda „târgurilor de carte”) prin cele mai diferite reacții: agasare, oboseală, saturație, parodie,

revoltă, renunțare etc. Tipologia antiliteraturii este completată și de casta biblioclaștilor și bibliofobilor (egoști!) de tipul lui Kant, Fichte, Maiorescu, Adrian Marino, Tudor Vianu etc.

Rămâne în discuție legitimitatea literaturii de masă – facilă, trivială, efemeră, uniformizată, kitsch - și a paraliteraturii, cu adversari notorii, precum Schopenhauer, Nietzsche, Leopardi, Flaubert, Lautreamont, Mihail Dragomirescu, Mircea Eliade etc. Explozia culturii de mass-media și a imaginii tv. grăbesc fatal moartea scrisului și apropie dispariția mitului cărții omnisciente? Întrebarea avangardistă și simptomatică nu este pur retorică! De sorginte avangardistă este și teza poeziei colective, anonime, „involuntare”, „făcută de toți”, dar – se știe - o literatură fără paternitate, echivalează cu una fără identitate sigură, fără personalitate. Cum orice „este” sau poate fi Text/ Literatură, indiferent de valoare, intenționalitate artistică/ creatoare, semnificație specifică etc., sistemul ideii de literatură se vede blocat în propriile nonvalori. Posibilitatea este efectivă, dacă remarcăm invazia anti-culturii și indiferența instituțiilor de cultură/ artă, la fenomenul antiliteraturii.

- Va urma -

Diana

ESEU

„TE BLESTEM SA TE ÎNDRĂGOSTEȘTI DE MINE” VERSUS PENTRU UN MANUAL AL DRAGOSTEI LA PUTEREA: DABIJA-POINCARÉ

► Conf. univ. dr. Liuba LAVRIC-BOTEZATU

Parafrazându-l pe Albert Einstein, în sensul abordării în contravers a adevărului trăirilor sale savante, încercăm și noi, pe teren profesional, să ne dăm seama că omul de creație într-adevăr trebuie mai întâi să fie omul științei, iar omul științei - un om al creației. Din aceste perspective ne centram aici asupra discernerii în linii generale a enunțului intitulativ al romanului antologic „Te blestem să te îndrăgostești de mine”. Or, acesta e chiar cazul lui Nicolae Dabija în persoană - scriitorul, ziaristul, profesorul, savantul, academicianul - „Omul Cetății”. Ceea ce provoacă ispită cunoașterii, este că în interpretările sale scriitoricești, „blestemul” ca atare, dintr-un viciu al manierelor cotidiene, transgresează fenomenal într-un principiu al sublimului prea căutat în cheia „mersul pe ape”-„mersul pe sârmă”-„mersul desculț”.

Întrebarea care ne frământă și la care-ne străduim să găsim răspuns elocvent în acest context este - cum i-a reușit, cum îi reușește?

Probele ispitei

Ca de fiecare dată tâlcul convențiilor dialogale, într-o operă literară, este solicitat și de data aceasta să stea la baza intrigii :

- Care cuvânt e cel mai lung și cel mai încăpător într-o limbă?

- „Noi”, atunci când include noțiunile de „eu și tu”.

- Dar care este cuvântul cel mai scurt și mai strâmt într-o limbă?

- Tot „Noi”: atunci când noțiunile de „eu” și „tu” se scriu separat și nu mai pot încăpea în el amândouă odată, ci doar pe rând.

Este procedeul cel mai indicat priorităților unui talent de excepție implicat virtuos la opera de complinire valorică în remarcă ținerii în suspans a întregului duel confesiv.

Este vorba de accesarea pe un Noi al vehiculării teoriei paradoxurilor în speța angajării din start pe propriul consimțământ – pe libera alegere, pe coparticipare la opera de procreare. Să începem cu prima variantă a interpătrunderii conținutului în cauză, prin care persoana întâi plural, se dovedește

a fi una din cele mai încăpătoare spiritului creator (adică subiectului calității) în sensul interpretării spațiului imagistic al predicăției cu pricina ca drept conglomerat prezumtiv al actului participativ întru evidența binelui/bunului care ne acoperă. De altfel acesta trebuie să fie unul dintre acele adevăruri nicolaedabijiene, chemat să încununeze opera „Dacă omul ar putea cunoaște gândurile persoanei pe care o iubește și care îl iubește, abia atunci acesta ar descoperi cu adevărat cât de minunat și cât de fără de seamă e totuși acest neam omenesc, se gândi medicul Stancu, cel care a doua zi urma, într-o sală de operație, să salveze o dragoste”.

Anume în rezonanța unei atare prezumții nominalizatoare „Te blestem să te îndrăgostești de mine”, Nicolae Dabija își postulează prezentul său roman în a-i descifra dedesubturile, îndemnându-ne a coparticipa la onorabila chemare a *iubirii față de aproapele*. A promova, a promulga în școala de toate gradele a unui manual al dragostei este o datorie cetățenească, este, trebuie să fie chiar crezul condeierului, angajat la condiția definiției „textul/ opera literară urmărește o finalitate formativă”. Or, chiar în această concepere a verdictului nicolaedabijian trebuie mai întâi să culmineze presentimentul unei mari și onorabile iubiri.

A ști cum să salvezi o dragoste, dragostea în cuplu (*mersul pe ape*, adică fără bătăcie în mocirla ispitei) este cea mai mare ispravă a omului. Și, dacă fiecare dintre noi, cei chemați la datorie, și-ar concepe ziua de muncă cu angajarea propriului eu, a propriului aport la încetățenirea pe deplin a acestui sacru sentiment, atunci chemarea divină și-ar repurta cu mai puțină întârziere misiunea.

Convingerea vine și din faptul cunoașterii adevărului că fiecaruia, în parte și tuturor dimpreună, ne este hărăzit să purtăm în cărucia sinelui „mai multe voci” întru actualizarea sfintei chemări; de fiecare dată prezentând interes anume partea ascunsă a lucrurilor - un fel al declanșării intimului în speța aceluiași avertisment prozastic nicolaedabijian „ceea ce văd azi cu cel de al treilea ochi, va fi do ar mâine cu adevărat”.

În această ordine conceptuală **PRIETENII MEI TRĂSNIȚI** este capitolul care înmănușează

un șir al întâmplărilor de/din dragoste în speță prefigurativă proprie, în maniera unei subtilități deosebite de acoperire: „Elefantul”, „Anticariatul”, „Cireșe pătrate”, „Cascadorul”, „Omul fără nume”, „O bulă de aer”, „Dragostea ca obiect de predare”, „Crescătorii de canguri”, „Dresorul de fluturi”.

Cu toate axate fenomenal pe formula adevărului paradoxal, adică pe crezul *părintelui Inochentie care tratează de „boale ale sufletului”* și crezul specificului *feminin la puterea văzului de sine*: „Tot drumul Oana e binedispușă. Crede că l-a pus la punct pe Costi, prietenul meu care știe să glumească fără să se supere.”

Punctul forte, al acestei contrapunerii fantasmagorice aparține însă subcapitolului „*Dragostea ca obiect de predare prin care prinde chiag* următoarea mărturisire: „Dragostea e ceva ce nu se învață la școală. Și e păcat! Suntem instruiți să scriem, să citim, să liniem, să numărăm, dar profesorii uită să ne spună: Învațați să iubiți! Învațați să vă lubiți! Elevii termină școala și ies din ea nepregătiți pentru viață. De ce nu s-ar preda și dragostea, ca obiect cel puțin opțional?”

Este motivul răspunsului aflat mai în josul paginii (toată puterea de concentrare a tocilarului fiind cea - a copiatului mot-a mot) - cu trimitere la cazul perzaniei pe care o aduc chițibușarii la integrarea în societate. Vedem bine că un tocilar niciodată nu se va încadra în spațio-temporalitatea disconfortabilității logicului, adică al acelora care cu adevărat pretind a fi *descurcăreți măsura cunoașterii de sine*. Și aceasta anume din lipsa posibilității de axare pe praxiologic, de axare pe competențe: de integrare într-o competitivitate sănătoasă pe potriva purtării cu demnitate a mandatului divin-Om; omul, conceptualizat ca drept orizont al spațiului Valoric accesat pe traiectoria suplinitorie: Om, orizont al misterelor/Lucian Blaga – Om-orizont al Marilor Virtuți/Liuba Botezatu. Omul-Virtute – manifest al crezului divin pe potriva chemării „lubește-ți aproapele ...”

Omul se naște o singură dată, dar renaște de mai multe ori

Spre exemplu „*Cartea Viitorului*” în aceeași formulă a paradoxurilor nicolaedabijiene trebuie să se înscrie în registrul *cărții prezentului* interpretativ pe motivul filosofiei lui Levians „A fi eu înseamnă a avea drept conținut propria identitate. Eul nu este o ființă care rămâne mereu aceeași, ci care există numai identificându-se, regăsindu-se în tot ce i se întâmplă „, pentru a mai face trimitere la același Savater „Omul se naște o singură dată, dar renaște de mai multe ori...”

Alegerea resurselor /mijloacelor formărilor de sine în context nicolaedabijian îi este oferită Oanei de către anticarul Efraim.

„- Am achiziționat recent o altă carte scumpă, pe care o mai vândusem o dată. Tomurile care

mă iubesc, până la urmă, dragii mei prieteni, tot la mine se întorc. Semn că e adevărat atunci când se afirmă că fiecare carte bună e o ființă vie. Uitați-vă la cărtoiuul înalt de un stângen și lat de jumătate, de pe raftul cel mai de sus...”

Așa se face că teama de risc anticipativ-acelel resentiment al dorinței de realizare se amestecă cu teama de nereușită, ca și forță apriorică stăpânitoare. Or, a fi interdependent de ființa iubită, este cea mai reușită cale a ieșirii din impas, atunci când ne resemnăm idealului comun. Intrarea în impact, salvarea, fiind una a axării pe principii, pe principiul liberului consimțământ. Ceea ce desprindem din contextul dat poartă expresia nevoii de trezire la viață/punerea în circuit a unui *manual al dragostei*, care, în tot cazul, trebuie să poarte pecetea acoperirii- descoperirii ființei umane cu toate trăirile sale în chiar propria ființă. Or, asta face Nicolae Dabija ca mare artist al cuvântului, deci ca subiect al calității prezentei antologii - *promovarea unei Cărți a Viitorului*.

Apropo, de efectele formative ale doritului manual, scriitorul ne mai avertizează (că în dragoste ca și în viața de toate zilele se mai întâmplă să și pierdem). Principalul este să pierdem victorios. Adică... Demn! O pierdere de moment, dacă este protejată de un obiectiv măreț, devine o cale sigură a succesului de viitor.

În această cheie a moralității este salutar optimismul intelectualului la orice etapă a vieții „Chiar la o vârstă înaintată, medicul Stancu, e un visător, el are planuri mari ... pe care trebuie să le rezolve împreună cu Ministerul Sănătății ...să fondeze din bani publici un spital, unic în această zonă a planetei, în care să se trateze nerozia”. Pentru că, după atitudinile înseși ale autorului, prostia unui prost, om simplu, are consecințe doar pentru destinul unei singure persoane, sau a câteva, pe când prostia unui prost cu funcție înaltă are repercusiuni asupra unui popor întreg”.

Chiar din prima probă, medicul Stancu a ținut să-și ia rămas bun de la *norocosul* nostru nu fără a obiecta „Când ieși de aici, caută persoana care te-a salvat, ca să-i mulțumești. Ești obligat. ... Îmi promiți?”[8,p.12].

- Va urma -

EVENIMENT CULTURAL TECUCEAN

FESTIVALUL INTERNAȚIONAL AL AFORISMULUI PENTRU ROMÂNII DE PRETUTINDENI EDIȚIA A II-A, TECUCI 2018

► **Adrian RACARU**

Prima ediție a Festivalului internațional al aforismului, din 2017, putem afirma că a menținut „scânteia creativă”¹ (cremenea, a fost și a rămas la neobositul scriitor Vasile Ghica și amnarul - nu amarul - la Pelin) iar jarul a fost serios hrănit prin aprecieri, consemnări, interviuri (strânse în Antologia ediției din 2018) și mai ales prin realizarea unei culegeri luminos de lucidă dar cu titlu de poveste din o mie și una de nopți „NAJI NAAMAN în Tecuci GÂNDURI DESENATE”² într-o realizare de vis bibliofil – „Cartea copiilor tecuceni” editată în șase limbi și în 3000 de exemplare-exemplar lucrate!

Cu lansare acestei bijuterii a debutat ediția a II-a a Festivalului (4 octombrie) sub semnul Centenarului Marii Uniri. În ziua următoare pe cinci octombrie într-o atmosferă de aleasă simțire românească parcul Alexandru Ioan Cuza a fremătat ca un știubei într-o zi însorită la chemarea mierii, mierii târzii ar spune poetul³. Au fost prezenți scriitorii veniți la festival din toată țara (peste cinzeci cu cei tecuceni), membrii consiliului local, profesori, elevi, părinți și bunici. La poala catedralei s-a întâmplat minunea- dezvelirea bustului Ecaterinei Conachi Vogoride (Cocuța) (sculptor Dan Mateescu; donatori Gina și Pintilie Bute prin intermediul Fundației Pelin)! Pânza s-a pogorât sub privirea mângâitoare a iubitorului ocrotitor Vasile Ghica și a primarului Constantin Cătălin HURDUBAIE. A urmat slujba de pomenire și discursurile care au răscolit în gene și în inimi ascunsul har de a fi moștenitorii unirii miraculoase... (Dar la centenarul Marii Uniri stă o copilă suspinând la poartă și doar un singur bărbat strigă să deschidem - Nicolae Dabija. „Ezitanți, prevăzători, până la urmă- fricoși...”⁴ surzim.) Și după festivitatea de inaugurare a monumentului, când scriitorii s-au adunat, pentru-un

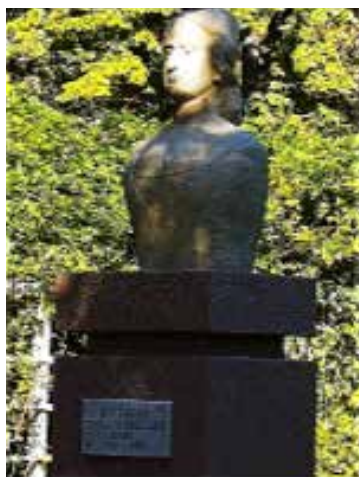
Lansarea volumului GÂNDURI DESENATE - sala Ateneu, FUNDAȚIA PELIN

moment istoric (vor pomeni Tecuciul) de dragul amintirii, eu cel din spatele lentilelor fotografice, am văzut cu uimire, că sus pe postamentul, unde a fost Cocuța, era acum Ecaterina cea Mare... a Principatelor Române! Am ridicat privirea: Dumnezeu, era chiar evident cu ochiul liber! Sigur în grupul din fotografie nu sunt prezenți Voltaire sau Denis Diderot... am verificat!

A urmat gala acordării premiilor, Eugen Doru Pelin și profesorul Vasile Ghica au împărțit diplome și trofee iar academicianul Nicolae Dabija - președintele de onoare al Festivalului a felicitat pe fiecare laureat în parte subliniind fermecător originalitatea și inspirația subtilă prinsă-n aforismele alese. Au fost pe scenă și au primit:

Trofeul Sapiens Piroboridava Ex-Aequo – Nicolae Petrescu – Redi

Trofeul Sapiens Piroboridava – Ex-Aequo – Ionuț Caragea

Statuia Cocuței Vogoride Conachi

Premiul I Ex-Aequo – Mircea Oprea și Teodor Dume

Premiul II Ex-Aequo – Constantin Ardeleanu și Victor Martin

Premiul III – Ex-Aequo – George Budoș și Geafir George

Mențiuni: Florin Alexandru, Gheorghe Mihail, Dorel Vidrascu, Florentina Ioredana Dalian

Premiul special pentru creații dedicate Centenarului Unirii: Andrei Petrus

Premiul special pentru creații literare dedicate Centenarului Marii Uniri: George Corbu

Premiul special Efim Tarlapan: Eliș Râpeanu

Premiul Special Ion Petrovici: Dan Surducu

Premiul special Costache Conachi: Pompiliu Comșa

Premiul special Alex. Mironescu: David Boia

Premiul special Hortensia Papadat Bengescu: Letiția Coza

Premiul special Cocuța Conachi: Creola Băltărețu – Franța

Premiul special Ovid Caledoniu: Viorel Vintilă – SUA

Premiul special Calistrat Hogaș: Vasile Ponea

Premiul special Iorgu Iordan: Any Drăgănoiu

Premiul revistei Plumb din Bacău: Gabriel Petru Băietan

Premiul revistei Meridianul Cultural Român: Vaslui – George Corbu

Premiul revistei Dunărea de Jos Galați: Leliana Mihaela Rădulescu

Premiul revistei Spații Culturale din Râmnicul Sărat: Nicolae Nicoară.

Premiul revistei Salonul Literar din Odobești: Darius Liber din Israel

Premiul revistei Axis Libri din Galați: Paula Adriana Cozian

Premiul revistei Porto Franco din Galați: Ion Diordiev – R. Moldova

Ziarul „Viața liberă” din Galați a oferit premii următorilor concurenți: Liviu Zănefirescu, Costel Avramescu, Cristinel Motrici, Gheorghe Gurau, Rusu Victor Emil, Stan M. Andrei și Ion Fărcășanu.

Cartea de care mi-am agățat aceste înșăilate gânduri, are o dedicație generoasă din partea autorului „Tuturor celor din trecut, prezent și viitor care îndrăznesc să viseze, să creeze și să învețe”- parcă ar fi emblema profetică a FESTIVALUL INTERNAȚIONAL al AFORISMULUI de la Tecuci.

Tecuciul? De ce nu micul Torino!

Voi încheia cu-n citat din carte lui Agustin Fuentes : „Să fii om este un proces creativ.”!

Note:

1. Agustin Fuentes, **Scânteia creativă** Cum au devenit oamenii ființe excepționale datorită imaginației, -București: Publica, 2017

2. NAJI NAAMAN în Tecuci GÂNDURI DESENATE, **FCG fondation naji naaman** ,pour la culture gratuite

3. Evgheni Evtușenko- Mierea târzie (drepturile de autor cedate în schimbul a șase sticle din cel mai bun vin roșu sec românesc, delicat și parfumat ca un amurg de catifea: Merlot sau Cabernet)

4. Nicolae Dabija- din Antologia festivalului 2018-pag.125

Dezvelirea statuii Cocuței Vogoride Conachi din Parcul Central din Tecuci.

EVENIMENT TECUCEAN

IULIA GHEORGHIU – „O FLOARE RARĂ A TECUCIULUI”, DE VIRGIL PAVEL, ED. PERFORMANTICA, IAȘII, 2018

► Ileana GEORGESCU TULICĂ

După 40 de ani la catedra de matematică – la Liceul de fete nr. 1, Tecuci, - între anii 1960 – 2000, astăzi Colegiul Național „Spiru Haret” – profesorul Virgil Pavel ne oferă acum, surprinzător de plăcut, imaginea dascălului dăruit, de această dată, scrisului! De o sensibilitate aparte, cu un vădit simț a frumosului, profesorul Virgil Pavel se întoarce în timp, rememorând, cu emoție și nostalgie, oameni, locuri și fapte ce i-au marcat viața, alături de distinsa soție a domniei sale – profesoara Lidia Pavel – sprijin moral în realizarea tuturor idealurilor sale.

Astfel, cărțile sale devin adevărate documente, izvorâte din dorința autorului de a lăsa posterității importante despre ceea ce a considerat firesc să fie cunoscut.

Prima sa carte – „ÎNTOARCERE ÎN TIMP” – ed. InfoRapArt, Galați, 2015 – este „un demers memorialistic, o apologie a satului românesc, un omagiu adus înaintașilor”.

80 DE ANI ÎN JURUL VIEȚII MELE – ed. Sfera, Bârlad, 2016 – reprezintă interesante însemnări autobiografice, mărturii impresionante ale anilor de formare a autorului și ai desăvârșirii sale profesionale: „M-am străduit să dau viață anilor – spune autorul în CUVÂNT ÎNAINTE – pentru că ani vieții mi-a dat Dumnezeu”.

„Titlul de 80 DE ANI ÎN JURUL VIEȚII MELE nu reprezintă altceva decât parcursul de până aici al vieții unui om simplu/adevărat – scrie poetul Costică Oancă – este un brâu de pulberi de stele, precum cel al Căii Lactee (Drumul Robilor), mereu în expansiune, după care apropiată domnului profesor Virgil Pavel își orientează mersul vieții lor”.

Sensibilitatea, căldura sufletească, delicatețea sunt trăsături dobândite într-o aleasă și frumoasă familie și, iată că amintirea timpurilor de odinioară devine „o muzică ce vine de undeva de dincolo de orizont” – cum atât de profund și de sensibil scria Garabet Ibrăileanu. Din aceste emoționante și durabile amintiri și-a construit profesorul Virgil Pavel cărțile sale.

75 DE ANI – NICOLAE PAVEL. ROMÂNIA – AMERICA. VIA MATEMATICA – ed. InfoRapArt, Galați,

2018 – este cea de-a treia carte, dedicată fratelui său, cercetător, profesor universitar în Ohio.

Gabriel Garcia Marquez spune că „viața nu este ce ai trăit, ci ce-ți amintești că ai trăit și cum ți-o amintești, pentru a povesti”.

Astfel, amintirile profesorului Virgil Pavel despre distinsul și desăvârșitul Om și Dascăl Tecucean – Iulia Gheorghiu – s-au cristalizat într-o carte complexă: „IULIA GHEORGHIU – O FLOARE RARĂ A TECUCIULUI” – apărută la ed. Performantica, Iași, 2018.

Cartea este o mărturie memorabilă a profundelor sentimente de admirație și prețuire față de distinsa profesoară. Lansarea acesteia a avut loc într-o frumoasă zi de toamnă, sâmbătă, 13 octombrie 2018, la Sala Studio a Casei de Cultură Tecuci, în prezența unui public numeros și elevat.

Printre invitații veniți și din alte orașe (București, Iași, Timișoara, Constanța), s-au aflat și nepoții Iuliei Gheorghiu – medic Mihaela Gheorghiu, ingineri Georgeta și Gabriel Gheorghiu, profesori, colegi și prieteni ai profesoarei Iulia Gheorghiu, foști elevi.

S-a proiectat, cu această ocazie, filmul intitulat „O stea din constelația școlii tecucene” realizat de profesorii Virgil Pavel și Ștefan Andronache și cu aportul nepoților Mihaela și Gabriel Gheorghiu.

Într-o atmosferă de înaltă sărbătoare s-au rostit gânduri emoționante, pline de căldură despre profesoara Iulia Gheorghiu, subliniindu-se întreaga sa activitate, desfășurată cu dăruire și profesionalism, atât ca profesor, cât și ca director al liceului. S-au făcut referiri, în termeni elogioși, și la adresa autorului cărții – Virgil Pavel.

Cartea se deschide cu un motto sugestiv: „Ce faci pentru tine este trecător; ce faci pentru ceilalți rămâne pentru eternitate” – Albert Einstein, Virgil Pavel dovedind, astfel, dorința sa de a lăsa generațiilor viitoare imaginea exemplară a Iuliei Gheorghiu – model și reper valoric uman.

Dedicată „tuturor celor care au lăsat o parte din sufletul și inima lor în acest liceu” – profesorul Virgil Pavel a realizat o carte – document, o ilustrare cuprinzătoare a orașului Tecuci, „leagănul vieții Iuliei

Gheorghiu”, a familiei sale, a legăturii învățătorului Constantin Gheorghiu cu mari personalități.

Sunt prezentate aspecte ale „începutului de drum” din cariera lulei Gheorghiu, la cele două licee, precum și „gândurile de suflet” ale nepoților săi.

La fel de impresionante sunt și paginile care oglindesc personalitatea lulei Gheorghiu prin mărturiile foștilor colegi de cancelarie și ale foștilor elevi.

„Să cuprinzi în câteva pagini de carte viața unui om, dar mai ales a unei asemenea personalități este un risc pe care mi l-am asumat. Nu știu dacă voi reuși sau nu în demersul meu, dar rog pe distinșii cititori să-mi acorde puțină îngăduință, pentru că gestul meu a pornit din suflet” – mărturisește cu emoție vădită profesorul Virgil Pavel în Cuvântul său cu care își deschide cartea.

Mărturisesc cu aceeași emoție bucuria de a fi realizat prefața acestei interesante și impresionante cărți, prin conținutul și mesajul său, aducându-i mulțumiri domnului profesor și prin intermediul revistei.

Rândurile de față se vor memorii, gânduri ce încununează o viață, un destin, o amintire.

A scrie o carte despre lulia Gheorghiu înseamnă un act de cinstire a memoriei acestei mari personalități, cunoscută nu numai în rândul dascălilor tecuceni și gălățeni, ci și al foștilor elevi ai distinsei profesoare, înzestrată cu calități desăvârșite, exemplu de corectitudine, devotament și modestie.

„Cel plecat dintre vii este mai prezent și mai puternic decât cel viu, dacă îi este cinstită memoria” spune Antoine de Saint-Exupery.

O întoarcere în trecut înseamnă nu numai o datorie morală, admirația și prețuirea pe care profesorul Virgil Pavel le-a avut față de omul și profesorul lulia Gheorghiu, ci și a-i cinsti memoria, scoțând în evidență devotamentul și demnitatea sa, în nobila profesie de dascăl, generozitatea și dăruirea sa față de colegii și elevii săi și nu în ultimul rând față de familia sa. Înseamnă împlinirea unui ideal la care se gândea încă din primii ani, când, foarte tânăr fiind, a primit repartiția ca profesor de matematică la Liceul nr. 1 Tecuci – astăzi Colegiul Național „Spiru Haret”, apoi, la foarte scurt timp, a fost numit director adjunct al liceului. Colaborarea cu profesoara lulia Gheorghiu devenea, astfel, o bogată și interesantă manifestare a preocupărilor didactice puse în slujba școlii și a elevilor.

De ce a scris? – Din dorința arzătoare de a scoate la lumină oameni și fapte care s-au fixat stăruitor în mintea și sufletul său, pentru a face cunoscute pasiunea și strădania dascălilor devotați profesiei lor,

căreia i-au închinat sufletele și viața. Din rândurile acestor dascăli se desprinde figura impozantă, luminoasă, a Omului și a Profesorului lulia Gheorghiu.

Profesorul Virgil Pavel încearcă și reușește să dovedească faptul că scopul etic al nobilei profesii de dascăl nu este atins decât prin efort și voință, prin dragoste și înțelegere față de elevi – aceste tinere vlăstare – față de care există o mare responsabilitate, prin această profundă forță regeneratoare pe care ți-o oferă munca și conștiința datoriei împlinite. Toate aceste idealuri au călăuzit-o pe lulia Gheorghiu de-a lungul întregii sale activități, pe care a desfășurat-o la cele două licee devenite astăzi Colegiul Național „Spiru Haret” și Colegiul Național „Calistrat Hogaș”.

Elevii de atunci, absolvenți ai Liceului nr. 2, au devenit personalități marcante, care și-au așternut gândurile de prețuire și admirație în rânduri – mărturisiri de o impresionantă vibrație: Gheorghe Mustață, Dumitru Mocanu, Dan Mihăilescu, Octavian Pruteanu, Jean Hurjui, Dionisie Duma, Traian Vidrașcu.

Sunt pagini impresionante despre oamenii, timpurile și locurile în care au trăit și care și-au pus amprenta asupra destinului lor - un destin luminat de steaua împlinirii lor spirituale.

Dacă arta, în general, înseamnă un sumum de eforturi și realizări care creează spiritualitatea unui popor, atunci putem conferi și școlii acest atribut: școala, prin dascălii săi, devine o artă a cunoașterii, a împlinirii destinului, formând nu numai caractere, ci și conștiințe, modele, repere.

Domnul profesor Virgil Pavel propune cititorilor o carte impresionantă prin conținutul ei, rememorând oameni și locuri, care au rămas adânc în conștiința și în sufletul său, care au marcat existența, începând din primii ani ai carierei sale didactice, la Liceul nr. 1, de-a lungul celor 40 de ani de activitate.

Avem impresia că ne aflăm în fața unei călătorii în labirintul amintirilor, prin care descoperim figura impozantă a profesoarei lulia Gheorghiu, alături de familia sa - părinți și frați – înconjurată de colegii de breaslă, de elevi, cărora s-a dedicat cu pasiune și devotament, specifică omului exemplar și dascălului desăvârșit.

Autorul oferă cititorilor șansa de a se întoarce în timp, un timp al aducerilor aminte, toate sub semnul admirației, al prețuirii, al recunoștinței pentru marele dăltuitor de suflete - lulia Gheorghiu – rămasă pentru totdeauna în memoria tuturor: colegi, foști elevi, prieteni și nu în ultimul rând, rude apropiate.

Interesante și sensibile însemnări, emoționante relatări ale foștilor elevi ai profesoarei Iulia Gheorghiu, precum și ale colegilor de breaslă constituie un real și frumos mozaic de amintiri, prin care cititorul descoperă și trăiește el însuși momente și întâmplări din viața exemplară a lui Iulia Gheorghiu – om devotat semenilor săi, prin profesia sa, devotat tainei de slujitor al școlii.

Sunt amintiri organizate cronologic, nu fără tentă literară, ce relevă atmosfera anilor în care s-au format și au evoluat personalități asupra cărora se oprește autorul – pagini tulburătoare, reliefând universul interior al fiecăreia în parte.

„Cred că am fost hărăzit de soartă să am prilejul să lucrez cu dumneaei o perioadă mare de timp (1966 – 1974), ca director adjunct” – mărturisește cu emoție despre Iulia Gheorghiu profesorul Virgil Pavel, în „Cuvânt înainte”.

Având cea mai mare vechime în liceu, funcționând fără întrerupere, cunoscând foarte bine istoria liceului din documente autentice – monografii, fotografii, scrisori -, Virgil Pavel a avut nu doar posibilitatea, ci și dorința de a realiza această carte – document, pe care o pune, astfel, la dispoziția cititorului. „Scrierea unei cărți despre viața și activitatea acestui distins om al școlii – mărturisește Virgil Pavel – este un gest de responsabilitate morală și de prețuire”.

Profesoara Doina Codreanu

Printr-o retrospectivă clară, judicioasă, autorul notează imagini și amintiri care au străbătut timpul și care i-au îmbogățit sufletul, transmițându-le, cu dăruire, cititorului.

Se cuvine a evidenția capacitatea de cuprindere, de analiză, a documentelor cercetate cu minuțiozitate, fapt ce dovedește o riguroasă disciplină intelectuală, autorul propunând, astfel, o radiografie a peisajului tecucean dominat de o elită intelectuală deosebită.

Descrierile sunt dovadă a studierii aprofundate a datelor, dar și a talentului său.

Autorul consideră necesară prezentarea orașului Tecuci ca „leagănul vieții lui Iulia Gheorghiu”, subliniind importanța acestei „oaze de liniște patriarhală, unde s-au născut și au învățat oameni de

seamă”, cum spune autorul, unde au trăit oameni care și-au închinat viața îmbogățirii spirituale a orașului. În mijlocul acestora s-a impus figura distinsei profesoare Iulia Gheorghiu.

Autorul menționează nume ilustre legate de viața culturală a Tecuciului, care s-au născut sau au trăit pe aceste meleaguri, începând cu Logofătul C. Conachi, cu T. Șerbănescu sau C. Hogaș și N. Negru. Amintește, de asemenea, numele unor poeți, filozofi, folcloriști, academicieni, scriitori ca H. Papadat – Bengescu, Șt. Petică, T. Pamfile, I. Petrovici, I. Iordan, Al. Papadopol - Calimah, Al. Lascarov – Moldovanu. De numele poetului Ovid Caledoniu (profesorul Jean - Florea Georgescu) este legată personalitatea marelui romancier de talie universală Vintilă Horia care, din nefericire, a încetat din viață înainte de a se întoarce definitiv în țara pe care a iubit-o și pe care nu a trădat-o. „Cum va fi Tecuciul în mai?” – se întreba V. Horia într-o scrisoare adresată subsemnatei în aprilie 1990.

Autorul continuă cu reprezentanți ai vieții culturale contemporane – scriitorul Vasile Ghica, Ionel Necula, poezii Dionisie Duma, Costică Oancă, Eleonora Stamate, jurnaliștii Tănase Dănăilă, Viorel Burlacu – menționându-i, deopotrivă, pe sculptorul Dan Mateescu, pictorii Ștefan Buțurcă, Mircea Cojocaru sau pe profesorul Ștefan Andronache, „omul cel mai avizat privind istoria și întreaga viață a arealului tecucean”.

Documente de mare însemnătate prezintă date și aspecte privind familia lui Iulia Gheorghiu. Expunând datele bibliografice, amintiri, informații precise, autorul a orânduit materialul documentar în mai multe părți, divizate, la rândul lor, în capitole.

Cititorii vor avea, astfel, plăcerea de a descoperi în paginile cărții și date importante legate de numele și familia învățătorului Constantin Gheorghiu – tatăl lui Iulia Gheorghiu -, evocând cu emoție preocupările acestuia întru educarea și formarea copiilor săi.

Un tablou complet al vieții și personalității învățătorului C-tin Gheorghiu îl realizează Daniela Alecsă – muzeograf la Muzeul de Istorie „Teodor Cincu” – Tecuci.

Sunt evocate, totodată, legăturile lui C-tin Gheorghiu cu personalități ale timpului, ceea ce îi amplifică prestigiul.

Profesorul Virgil Pavel prezintă, astfel, dincolo de elementul documentar – bibliografic, un întreg univers dominat de prezența marilor personalități ale timpului, care, prin descrierile lor - amintiri ce nu s-au estompat odată cu trecerea timpului – oferă cărții și totodată cititorilor, revelația unor impresionante mărturisiri despre cea care le-a fost profesoară, îndrumătoare, călăuză spre devenire și afirmare, spre împlinire spirituală.

Este interesantă și lăudabilă ideea profesorului Virgil Pavel de a arăta legăturile dintre învățătorul C-tin Gheorghiu și unele personalități tecucene importante ca: Spiru Haret, Miltiade Filipescu, Anghel Rugină, Alexandru Lascarov – Moldovanu. Caracterizarea pe

care iluștrii savanți Miltiade Filipescu și Anghel Rugină au făcut-o învățătorului lor – C-tin Gheorghiu – este emoționantă: „Gheorghiu C-tin – dascăl cinstit, drept și neînfricat (...). Amintirea lui m-a călăuzit în întreaga mea viață de om, în societate, de cercetător, de profesor”. (M. Filipescu).

„Învățătorul C-tin Gheorghiu a fost unul din cazacii lui Haret – spune Virgil Pavel – a reușit să dea viață principiilor sale (...) transmițând și discipolilor săi aceste înălțătoare deziderate haretiste, în special fiicei sale, Lulia, care a urmat cu credință și devotament, cariera tatălui”.

Este o carte – document, o carte pentru care autorul a adunat de-a lungul anilor, date, informații, de la cei care au fost în preajma Luliei Gheorghiu, care au cunoscut-o și apreciat-o pentru calitățile sale excepționale – colegi, foști elevi, prieteni, rude. Sunt rânduri care vorbesc despre viața și destinul său, despre familia sa. Sunt relatări despre anii de formație, despre anii profesoratului, autorul construind cu migală și pricepere, un ansamblu de informații impresionante.

Este o obligație morală care ține de cinstirea originii Luliei Gheorghiu și de omagierea acesteia, care, de-a lungul vieții sale, s-a dedicat părinților și fraților săi, colegilor de breaslă și elevilor săi.

Lulia Gheorghiu „a considerat legăturile cu familia sa ca pe o sursă de căldură sufletească binefăcătoare și dătătoare de putere în lupta pentru existență” - scrie profesorul Virgil Pavel.

Nepoții i-au păstrat și păstrează o frumoasă amintire. „Activitatea lor - a Luliei Gheorghiu și a tatălui său – s-a întemeiat pe empatie, obligația morală de a face binele și plăcerea de a fi folositori altora – scrie nepoata Luliei Gheorghiu – medicul Mihaela Gheorghiu. Au evoluat într-o ambianță de dragoste și prețuire țesută în jurul lor de rude, prieteni, elevi și fideli colaboratori”.

Impresionante „gânduri de suflet” transmite nepotul Luliei Gheorghiu – Gabriel – Gheorghiu – domnilor profesori Virgil și Lidia Pavel. Sunt rememorări ale timpurilor din copilăria sa, ale vacanțelor petrecute în orașul Tecuci - „orașul înaintașilor din partea tatălui Luliei Gheorghiu” –, în mijlocul familiei învățătorului Constantin Gheorghiu. Sunt, de asemenea, pagini de o puternică încărcătură emoțională, în care dl. Gabriel Gheorghiu își exprimă sentimentele de admirație și mulțumire față de profesorii Virgil Pavel și soția sa, privind comemorarea Luliei Gheorghiu, la 40 de ani de la moarte, în mai 2016.

Autorul subliniază în continuare faptul că Lulia Gheorghiu a avut o educație aleasă, anii de școală fiind punte de trecere spre o pregătire superioară care i-a înlesnit pașii spre cariera de dascăl, profesie pe care a slujit-o cu abnegație și credință, bucurându-se de admirația și respectul colegilor și al elevilor săi și nu numai.

Începutul carierei didactice a Luliei Gheorghiu este ilustrat cu minuțiozitate în capitolul „Început de

drum” – perioada 1946 – 1959 - la Liceul nr. 2 Tecuci. Autorul consemnează mai întâi date privind istoria liceului, dascălii săi, printre care scriitorul Calistrat Hogaș, elevii Gheorghe Petrașcu, Iorgu Iordan. Sunt enumerați apoi dascălii din anii care au urmat: Constantin Solomon, Șt. Tomozei, N. Cosma, N. Ifrim, T. Drăgan, sau elevi din această perioadă: N. Tufescu, devenit apoi profesor la Liceul nr. 1.

Pofesorul Stefan Andronache, profesoara Ileana Tulică și în stânga nepoata Luliei Gheorghiu

Autorul consemnează, de asemenea, pe profesorii din perioada celor 13 ani, în care profesoara Lulia Gheorghiu și-a desfășurat activitatea la Liceul nr. 2.

Urmărind cu atenție gândurile foștilor elevi, ale colegilor, ale tuturor celor care s-au aflat în preajma profesoarei Lulia Gheorghiu, bucurându-se de îndrumarea și sprijinul acesteia, se evidențiază personalitatea sa puternică, profundul simț al onoarei, responsabilitatea în fața problemelor pe care le ridică școala și pe care le-a rezolvat cu pricepere, inteligență și talent. Sunt aspecte argumentate de autor, atât prin relatările sale, cât și prin scrisorile și însemnările primite de la Lulia Gheorghiu, dovedind, astfel, ce a însemnat pentru toți cei cărora Lulia Gheorghiu și-a dedicat viața și profesia de dascăl.

Vorbele lui Seneca: „homo res sacra homini” (omul trebuie să fie ceva sfânt pentru om), ale lui Spinoza: „homo homini Deus” (omul este Dumnezeu pentru om) ne duc automat cu gândul la destinul distinsei profesoare care și-a subordonat întreaga existență oamenilor.

Preocuparea profesorului Virgil Pavel, alături de soția – profesoara Lidia Pavel – de a realiza această interesantă și documentată carte – este dovada înaltei

recunoștințe față de Lulia Gheorghiu, al cărei prestigiu, ca om și ca dascăl, a impresionat pe toți colegii săi, ca și pe foștii elevi. O urbe întregă a cunoscut-o și o păstrează, astfel, în amintire și astăzi, după mai bine de 40 de ani.

Semnificativă în acest sens este preocuparea profesorului Virgil Pavel, alături de conducerea liceului – directorii I. Grecu și R. Cristovici – de a omagia personalitatea Luliei Gheorghiu, prin comemorările care au avut loc la 20, 25 și 40 de ani de la moartea sa, la care au participat colegi, foști elevi, invitați din mai multe orașe ale țării și nu în ultimul rând familia sa.

Vibrația întregii sale personalități, frumusețea idealurilor sale morale și intelectuale se desprind din toate amintirile pe care foștii elevi și foștii colegi le realizează cu admirație și prețuire.

Din aceste aprecieri se creionează profilul moral al Luliei Gheorghiu, a cărei existență exemplară nu a fost și nu va fi niciodată atinsă de rugina timpului.

Lecția Luliei Gheorghiu este lecția unei conștiințe model, exprimată prin devotamentul și fidelitatea față de oameni, față de școală, mergând până la acceptarea sacrificiului în slujba exigențelor. „Eu nu prea am timp să mă gândesc la altceva în afară de școală, unde mă lupt cu tot felul de neazuri, având, din când în când și unele bucurii – scrie directoarea Lulia Gheorghiu, într-o scrisoare din martie 1972, adresată profesorului Virgil Pavel. Vineri, 3 martie, am participat la o ședință festivă la Galați, în cinstea frunțașilor din toate sectoarele de activitate – continuă Lulia Gheorghiu – școala noastră fiind unitate frunțașă pe județ”.

Este, deci, firesc și laudabil ca profesorul Virgil Pavel să aducă, prin prezenta carte, un prinos de grațitudine Omului și Profesorului Lulia Gheorghiu, de admirație și prețuire pentru alesele sale calități puse în slujba celor pe care i-a îndrumat și ajutat.

Alte scrisori, alte rânduri dovedesc același continuu atașament față de școală și dascălii săi: „Mă frământ tot timpul gândindu-mă cum e mai bine să rezolvăm toate problemele” – scrie în 1974 Lulia Gheorghiu, internată fiind într-o clinică de specialitate, pentru a-și îngriji sănătatea șubrezită.

„Stau mereu cu gândul la toți cei de acolo, la toate problemele care frământă colectivul nostru, fiindcă oriunde m-aș duce, orice aș face, nu mă pot desprinde de locul unde am muncit atâția ani, de care m-am legat prin atâtea fire” - continuă Lulia Gheorghiu, într-o scrisoare din noiembrie 1974.

Funcționând ca profesor la același liceu, am cunoscut îndeaproape problemele școlii, am apreciat

modul deosebit prin care profesorul V. Pavel se achita de toate sarcinile, contribuind, astfel, la menținerea prestigiului de care se bucura școala, fapt care nu putea decât să o bucure pe Lulia Gheorghiu, aducându-i liniștea sufletească, de care avea atâta nevoie.

Amintiri impresionate sunt relatate și de profesorii de limba română Emil Motovelea și Doina Codreanu.

Ordonând cronologic datele pe care le-a redat cu seriozitate și minuțiozitate, autorul ne oferă pagini impresionante, emoționante, despre profesoara Lulia Gheorghiu, aparținând unor profesori, medici, scriitori, oameni de știință, colegi de cancelarie, foști elevi, toți aducând un omagiu omului exemplar - Lulia Gheorghiu – care a rămas în sufletul și conștiința tuturor modelul inegalabil: „o floare între flori” (Gh. Mustăță), „o scânteie care ne-a luminat pentru totdeauna” (Ioan Hurjui), „un distins profesor și un om deosebit” (N. Chivu), „o stea a școlii tecucene” (V. Ghica), „model și reper valoric uman” (I. Tulică), „amintirea luminoasă a pedagogului de elită” (D. Mocanu), „buna și înțelegătoarea domnișoară profesoară Lulia Gheorghiu” (O. Pruteanu), „ne-a pregătit pentru viață” (T. Vidrașcu).

O caracterizare emoționantă se desprinde din rândurile profesorului D. Duma – poetul sensibil și delicat care scrie despre Lulia Gheorghiu doar cu câteva zile înainte de a muri: „chiar după primele ore mi-am putut da seama de calitățile excepționale ale acestei eminente profesoare a cărei blândețe deosebită era afișată printr-un comportament cum numai marii artiști (...) dominau scena (...)”.

Promotia 1959 a Liceului nr. 2 – din care făcea parte și profesorul A. Mârza - a așezat o placă de marmură, în semn de omagiu, la mormântul profesoarei lor.

Caracterizări emoționante sunt realizate de profesoara Jenița Chiriac și medicul Gh. Chiriac: „personalitatea domnișoarei Lulia Gheorghiu se proiectează pe un vast orizont în care a format un șir lung de generații ale liceului. A plămădit cu grijă caractere, a făurit elita”.

„Lulia Gheorghiu – în amintirea colegilor de cancelarie din Liceul nr. 1 Tecuci” este un capitol aparte, impresionant, care scoate în evidență respectul de care s-a bucurat distinsa profesoară. Sunt pagini de M. Chiriță, I. Corneschi, Șt. Andronache, E. Vasilică (Spasov), D. Volanschi, V. Daraban.

Aceleași impresionate și emoționante amintiri răzbat din relatările foștilor elevi ai Liceului nr. 1 Tecuci: G. Andronache, I. Tulică, T. Pavel, M. Leonte (Lupu Ciobotaru), J. Băicoianu, A. Brumă, D. Codreanu, L.

Profesorul Virgil Pavel

Codreanu, Ignatie Grecu, I. Hrubaru, C. Grigorescu, L. Negrea. Se disting, de asemenea, nume ce s-au legat de viața și cariera lui Gheorghiu, precum S. Gheorghiu, N. Chiscop, M. Jalbă, Al. Mârza.

Toamna anului 1960 reprezintă o dată memorabilă în viața profesorului Virgil Pavel, nu numai începutul carierei didactice, unde „a prins rădăcini adânci, în timpul celor peste 40 de ani de activitate”, dar și întâlnirea cu „minunații dascăli ai liceului, făclii de lumină”, cum distins îi caracterizează tânărul profesor de atunci V. Pavel.

Referindu-se la Lulia Gheorghiu în termeni apreciativi, ce scot în evidență trăsăturile sale morale alese, trăsături specifice omului exemplar, ale pedagogului model: „pentru mine și pentru multe generații de tineri care au trecut prin „grădina lui Gheorghiu”, aceasta rămâne un izvor de lumină, de zâmbet cald, o privire binevoitoare, o carte sfântă, care își deschide foile numai privind-o. Religia ei era bunătatea, cultivarea toleranței, a frumosului, sub orice formă ar fi el, a respectului și a corectitudinii. Sufletul ei era la fel ca gândul, gândul ca vorba, ceea ce făcea să aibă în permanență stima oamenilor din jurul său și să obțină un echilibru statornic între lumea ei interioară și cea din afară”.

Rândurile despre Lulia Gheorghiu reprezintă, astfel, gândurile pline de respect și admirație, de prețuire, ale profesorului V. Pavel, pentru distinsa profesoară al cărei har divin s-a revărsat cu generozitate asupra tuturor.

Cartea domnului profesor Virgil Pavel se constituie într-o veritabilă și impresionantă monografie, pe care autorul a realizat-o cu minuțiozitatea specifică matematicianului atent la toate detaliile dispuse cronologic, fapt ce demonstrează ideea că această laborioasă și interesantă lucrare s-a născut dintr-o cerință profundă, din adâncul sufletului autorului, de a face cunoscut generațiilor viitoare numele lui Gheorghiu – simbol al demnității umane, al generozității, al dăruirii de sine – trăsături care au constituit un model „pe filiera marilor dascăli și însuflători de oameni care coboară de la Spiru Haret”, cum elegant și emoționant scrie nepoata lui Gheorghiu, Mihaela Gheorghiu.

Uimește capacitatea de cuprindere, de sinteză a autorului, de o riguroasă disciplină, atent urmărită. De fapt, nu este prima întreprindere de acest fel, autorul realizând anterior alte două cărți închinată familiei sale, fratelui său și, deopotrivă școlii pe care a slujit-o ca profesor.

Ultima carte publicată – reeditată: „Nicolae Pavel – 75 de ani/România – America – via MATEMATICA”, apărută la Editura InfoRapArt – Galați, 2018, este dedicată fratelui său, Nicolae Pavel.

Prefațată de distinsul doctor Ion Hurjui de la Iași, cartea cuprinde, pe lângă datele biografice – copilăria, familia, ramuri ale arborelui Pavel – însemnări, amintiri, mărturisiri ale familiei Pavel, ale colegilor de liceu, de facultate, ale profesorilor din mediul universitar

– pagini emoționante, pline de admirație și respect față de marea personalitate a lui Nicolae Pavel.

Un capitol la fel de interesant este cel referitor la profesorul Nicolae Pavel și Diaspora, la activitatea sa profesională în SUA, prin care a contribuit „ca România să fie cunoscută și cât mai bine cotate în rândul națiunilor lumii”.

Această recentă carte îmi apare ca o dovadă a forței și a talentului lui Virgil Pavel, a priceperii sale de mânuitor al condeiului, cu date precise, dar și cu unduire ale sufletului, carte izvorâtă, în același timp, din sentimentul de recunoștință față de Lulia Gheorghiu, dar și din dorința de a lăsa lumina să plutească definitiv, asupra chipului surzător întotdeauna, al lui Gheorghiu.

Laborios și preocupat de a dezvălui sentimentele tuturor celor care au apreciat-o pe Lulia Gheorghiu, care au văzut în personalitatea sa dăltuitorul de suflete și conștiințe, profesorul Virgil Pavel trăiește acum, la senectute, sentimentul nobil al datoriei împlinite. Idealurile sale s-au împlinit.

Autorul aduce „cuvinte și respectuoase aprecieri” echipei manageriale a liceului – I. Grecu (director), E. Olariu (director adjunct) și nu în ultimul rând profesoarei Rodica Cristovici – fostă elevă a liceului – „pricepută continuatoare a celor mai frumoase tradiții ale liceului – fost director adjunct timp de 20 de ani”.

Prețuirea și respectul autorului se manifestă și față de Adrian Mihalache – informatician al colegiului – un om deosebit și un specialist de seamă, care, cu meticulozitate și responsabilitate, a redactat această carte.

Adresez și pe această cale felicitările cuvenite doamnei profesoare Lidia Pavel și domnului profesor Virgil Pavel, pentru puterea și dorința de a realiza această carte – lumină pentru timpurile noilor generații ale școlii tecucene.

Profesoara Lidia Pavel

ROMÂNIA SUB SEMNUL CENTENARULUI

IMAGINEA RĂZBOIULUI ÎN POEZIA LUI CAMIL PETRESCU (II)

► Gh. N. VASILACHE

Ciclul morții, rezultat al experienței directe trăite de autorul însuși, în timpul primului război mondial, reface într-o manieră halucinantă apocalipticul frontului. Analiza noastră va avea în vedere trei aspecte inseparabile, de altfel: descrierea vieții de campanie sub toate aspectele ei, influența războiului asupra sensibilității poetului, precum și unele aprecieri în legătură cu noutatea formei poetice, care a părut bizară contemporanilor vremii. (v. Șerban Cioculescu, în *Facla literară*, nr. 5, 1923, p.124). Nota caracteristică a versurilor este cea **realistă**. Nicio urmă de idealizare a gesturilor războiului eroic. Nu mai întâlnim vechiul loc de bălăie romantic, cu flăcări și rânduri compacte de dueluri eroice. Aici **cadrul** natural este înspăimântător, dar realist consemnat. **Culorile** sunt sever de sumbre, predominând negrul, întunericul. Semnificativă este, în această privință, poezia **Mâna**. „*Trei camarazi*” ies „*din tranșee pentru rond*”, „*în întuneric*”, strecurându-se „*ca trei strigoi*”, „*prin noaptea neagră, udă*”, „*în bezna unui necuprins cavou*”. Întunericul capătă trăsături similare, devenind „*adânc și orb*”. **Umezeala** este uneori nimicoasă, pătrunzând „*până la vertebre*”. Ipostazele ei sunt variate, dar efectul e la fel de distrugător. Uneori plouă, iar ploaia cu însușiri bacoviene, desfundă șanțurile: „*Pe-o ploaie putredă și fără început/ Peste șanțurile-adânci/ Clăpăcim cu greutate prin noroi/ Alunecăm becisnic pe brânci*”(Mâna); „*Plouă fără grabă/ Ne afumăm în gropile înguste/ Mocirloase/ Lângă focul care nu mai vrea să ardă/ Ghemuți pe așternuturi joase/ De crăci murdare de noroi/ Ca să se scurgă apa pe sub noi*.”(Vecinicie). Alteori umezeala e peste tot: „*Peste tot e umed:/ Umezeală de pădure neagră, slabă./ Umezeală de coline singuratice și reci./ Umezeală de poteci./ Pe coastă-alunecând pieziș*.”(Vecinicie). Ploaia de primăvară are efect purificator: „*...ploaia a spălat cu grijă/ Din gropile de mine și obuze/ Cu totul urmele de sânge/ Și-a luat cu ea bucățile de intestin/ Din copacii gătejiți de schije*.”(Senin). Umezeala poate proveni și din zăpadă: „*Fusese o mocirlă de zăpadă/.../Și noroi/ Care curgeau la vale în șuvoi*.”(Primăvara). Imaginea halucinantă a umezelii, a mocirlei, a noroiului și a băltoacelor sau a pământului

clisos, mușcat de obuze, plin de sârme ghimpate, alternează cu **uscăciunea sufocantă**, cu praful, setea și sudoarea: „*În nări ni s-au clocit depozite impure/ Ca rămășițe-n filtrurile vechi./ treptat/ Pe pleoape, pe obraji și pe urechi/ Ni s-a cernut o mască/ De catifea de praf./ Ce se coboară-adesea/ Pe ochii moi de lacrimi și urdori*.”(Marș greu) sau cu **viscolul turbat**: „*Trei zile viscolul turbat/ Ne-a închis cu totu-n gropi*”(Înălțare). Rar se întâlnesc imagini luminoase. Acum totul e colorat în alb, alb strălucitor. „*E alb/ E numai alb/ Ca-ntr-un ținut alpin...; peste tot/ E-atâta alb și nou/ De-mi pare/ Că-i azi o ideală aniversare*.”(Înălțare). Zăpada căzută păstrează aceeași notă a cadrului. Ea este „*curată ca petalele de crin/...suavă/ Ca glasul unui clopoțel de-argint/...și plăpândă/ Ca veselia unui bolnav*”. Peste ea „*se zbenguie, se-aleargă razele de soare*.”(Înălțare). Bizuindu-se pe o gradăție mereu ascendentă, finalul ciclului este tot luminos. Demnă de menționat este poezia **Primăvara**: „*E peste tot o albă și fragilă sărbătoare/ timpurie/ Căci până și taluzul de argilă râde/ Cu îmbieri de aur, bolnav de anemie*”. Dealurile sunt îmbrăcate „*în verde crud/ firav, ud*”, pădurea pare „*înnoită*”, „*au apărut poteci nebănuite*”, iar la vale, apa râului „*sclipește albă*”. Peste tot „*E-o ploaie neprihănită de lumină*” astfel că „*întregul peisaj.../ Zâmbește către soare mulțumit*”. Din **Senin** reținem o imagine ce întărește ideea de mai sus: „*Stihiile de nori s-au risipit/ Printre munți*”. Surprindem și imaginea lunii, care „*Scăpând de după deal, apare/ Blândă./ Bună./ Stă în loc o clipă să privească;/ Zâmbește încurcată/ Și apoi/ Umplând priveliștea toată de lumină și polei/ Se-nalță...tremurând/ Și peste noi/ Și peste ei*.”(Luna)

Înfățișarea combatanților este lamentabilă, din punct de vedere fizic, dar și moral. Avem în fața noastră imaginea nu a unor luptători în haine de gală, pline cu decorații strălucitoare, ci a unor „*oameni osândiți la moarte și omor*”. Au *fețele supte*, mereu sunt „*trudiți, înfrânți/ Și cu picioarele rănite de noroi*.”(Trecutul). Prin fața ochilor se perindă imagini de coșmar precum cele notate în câteva fragmente remarcabile din poeziile **Înălțare** și **Primăvara**, pe

care le înregistrăm pe rând. În prima descoperim o secvență de spectacol dantesc, amintind, pe alocuri de *Florile de mucegaiale* lui Tudor Arghezi: „...mâinile umflate/...cu crăpături de carne vie/...în picioare cu rămășițe de opinci și cărpe./ Sau cu bocanci căscați de rupți./ Fără cămașă/ Pe trupurile negre și golașe./ Bărboși și supti/ Și cu mantale vitreg de ușoare/ Pe care focul.../ Cu pofta lui grotescă/ Le-a forfecat pe nesimțite./ Le-a zdrențuit/ Cu hilare chenare negre.../ Bolnavi de gălbinare/ Cu ochii rătăcitori/ Și istoviți de moleșeala tifosului./ Bieții soldați/ Par niște animale de cavernă”.

Aceeași imagine o descifrăm și-n cuprinsul **Primăverii**: „În gropile adânci,/ În care nu trăim decât pe brânci./ În gropile întunecoase, greu mirositoare/ Și încă pline de noroi/ În care am bolit întreaga iarnă/ N-a mai rămas niciunul dintre noi./ Năuc, a ieșit tot lanțul” - terifiantă „defilare” , care ne amintește de poezia *Galere* a poetului de la Mărțișor. **Prânzul** dimprejurul cazanului e prezentat cu o viguroasă forță realistă în aceeași poezie **Înălțare**: „Soldații au ieșit din gropi grămadă,/ Și înconjurând

cazanul./ Ca niște cerșetori de treabă/ Care nu cer și nu întreabă./ Cu gesturi potolite, cu rupturi de vorbă./ Cu brațul întins./ Pe rând și-așteaptă porția de ciorbă,, , pe care o primesc în „cutia de conserve./ Adunată parcă din guno”. Din observațiile anterioare se pot desprinde câteva aspecte ale suferinței fizice a combatanților (foamea, setea, oboseala, frigul, boala), dar analiza atentă a versurilor de război ne obligă să facem remarcă, nu lipsită de importanță, că pivotul-cheie în jurul căruia se constituie lirica lui Camil Petrescu este **descrierea stărilor sufletești ale soldaților**. Prin urmare, pe poet îl interesează mai mult suferința morală și mai puțin cea fizică; el nu și-a propus să descrie luptele la care a participat în calitate de combatant, ci a urmărit să înfățișeze drama interioară, „drama personalității”, „viața interioară a insului” care trăiește febril, dar cu luciditate maximă, experiența supremă a morții, fiind capabil să vadă dincolo de lucruri și întâmplări, să intuiască ecourile profunde și grave ale existenței, să descifreze „ecoul transcendent al veciniei”. După propria mărturisire, „nu luptele erau momente de mare exasperare sufletească, ci așteptarea luptelor, peisajul sufletesc al celui sortit să moară.” (v. *Teze și antiteze*). Într-adevăr, accentul cade „pe așteptarea activă, crispată a momentului cheie, care poate veni și care nu vine. Nu avem o descriere a luptei, a înfruntării finale în care se descarcă energiile, neliniștile, terorele acumulate; propriu-zis, descărcarea nu se produce niciodată”

(L. Raicu, *Gazeta literară*, nr.2, 1968, p.3). Totul se rezumă la așteptarea chinuitoare, la un marș spre o țintă nedefinită: „De nopți întregi luptăm din greu/ Cu praful sec și setea/ Cu depărtarea neagră și perfidă./ Ni-e trupul în sudoare fierț./ Și-adânc prin țărâna lichidă/ Ca printr-un vad de heleșteu./ Târâm picioarele/ Istovitor/ inert./ Și ca o caravană prin deșert./ Care se pierde sufocată/ În norii de nisip rătăcitor./ Prin negura de pulbere uscată./ De-abia mai răsuflăm. (**Marș greu**).

Eul liric evoluează într-o lume fără reper, deasupra căreia apasă întunericul: „Nu știm/ Nici unde mergem./ Nici unde ne găsim./ Alături de fiecare dintre noi/ La dreapta sau la stânga./ În față sau în spate/ Sunt alții/ De care ne lovim mergând/ Când ranița alături ne abate”. (**Marș greu**). Distanța până la tranșee devine uriașă pentru soldatul care se târâște, urmărit de lumina proiectoarelor și de focul inamic: „În noaptea asta, pentru cel de-afară/ Supravegheată de turbata gheară./ De fier/ Tranșeea, la doi pași./ E poate mai departe/ Decât albastrul infinit, care desparte/ Lumile”. (**Patrula**). În același

registru se include și aprecierea lui N. Manolescu care afirmă: „Oamenii merg fără să știe încotro, ca o turmă sub biciul nevăzut al soartei, cu picioarele grele, cu capetele în piept, într-o coloană de osândiți din Infernul lui Dante. Pedepsa lor e de a nu întâlni niciodată capătul, căci cu cât merg mai mult, cu atât mai lung e drumul”. (N. Manolescu, *Metamorfozele poeziei*, 1968, p.53). Așadar nu există nici sfârșit, nici loc, nici timp; zilele și nopțile se cunosc numai după lună și soare. Suntem la marginea vieții, în preajma veșniciei. Marșul nocturn, fără sfârșit al mulțimilor anonime apare ca o înintare anevoioasă, trudnică, sisifică, ca un blestem care planează deasupra maselor. De aici izvorăște o mare suferință psihică. Vocea lirică e chinuită de conștiința obligației de a urma orbește porunci a căror finalitate nu o înțelege, de a efectua acest marș strivitor și istovitor. În asemenea condiții, ființa umană se depersonalizează: „Sleșiți de sevă, sclerozați/ Și sufocați de-atâta mers în turmă./ Noi ne mișcăm împinși din urmă./ La vale unul după altul./ Și pe șoseaua grea de praf/ Ne scurgem în coloană, fără șoapte/ Ca apa unui fluviu în noapte” (**Marș greu**), dar mai cu seamă se metamorfozează, intrând în ordinea zoologică a miriapodelor: „Întindem pentru clipă gâtul/ Și iarăși ne reluăm târâtul/ Comun, de uriaș miriapod”. (*Idem*)

- Va urma -

LIMBA NOASTRĂ-I O COMOARĂ...

UNELE PROBLEME ALE EXPRIMĂRII CORECTE (II)

► Gh. N. VASILACHE

Rândurile de față, ca și cele din numărul anterior, se înscriu în sfera acțiunii mai largi de îngrijire a limbii, repunând în discuție unele aspecte practice ale exprimării orale sau scrise, în folosirea cărora se remarcă dese și flagrante încălcări ale normelor gramaticale de către vorbitori cu diferite niveluri de pregătire.

Folosirea corectă a pronumelui relativ *care*

În comparație cu celelalte forme (*cine, ce, cât, ceea ce*), relativul *care* implică o serie de dificultăți în folosirea lui, mai ales în vorbirea curentă. Vom evidenția câteva situații, cu scopul evitării unor nedorite greșeli de exprimare.

În construirea corectă a frazelor care cuprind propoziții subordonate introduse prin pronumele relativ *care*, trebuie să ținem seama de funcția sintactică a pronumelui relativ în propoziția pe care o introduce. Vom folosi întotdeauna forma *care* în nominativ atunci când relativul îndeplinește funcția sintactică de subiect, ca în exemplele: *Sunt oameni 1/ care vorbesc 2/ tocmai pentru că nu pot gândi 3/ și li-i urât altfel 4.* (N. Iorga, *Cugetări*); *Conștiința 1/ care e cea mai clară 2/ să poruncească...1* (idem). Precizăm că pentru cazurile nominativ și acuzativ se utilizează numai forma *care* la ambele numere și la ambele genuri. Forma *cari* (*carii*) pentru masculin plural este arhaică și nu se mai folosește în uzul curent (ca și forma articulată *carele*): *Toți carii știu de dansul spun multe, dar șoptind.* (V. Alecsandri); *Tatăl nostru carele ești în ceruri...*

La acuzativ pronumele relativ *care* se folosește întotdeauna cu prepoziții, având diferite valori sintactice: *Deșteaptă-te, române, din somnul cel de moarte, 1/ În care te-adânciră barbarii de tirani 2!* (A. Mureșanu); *S-a uitat la tufișul/sub care fiara se adăpostise/2.* O atenție specială trebuie acordată acuzativului cu rol de complement direct, care trebuie însoțit obligatoriu de prepoziția *pe*: *Cadoul 1/ pe care l-am primit 2/ era pe gustul meu 1.* *Creioanele 1/ pe care le-am cumpărat 2/ au fost colorate 1/.* Utilizarea invariabilă a formei *care* în propoziții atributive neînsoțită de prepoziția *pe*, evidențiază o exprimare neîngrijită. Din păcate, sunt foarte frecvente astfel de erori gramaticale, unele chiar

în medii intelectuale superioare. Iată câteva exemple: *Toate aceste proiecte care le-am discutat și aprobat vor fi implementate în perioada următoare. Programul de guvernare care l-am conceput cuprinde o serie de măsuri în beneficiul...Legile care le-am votat în această sesiune vor veni în sprijinul tinerilor...etc.* Corectarea acestei erori de exprimare se poate face cu ușurință dacă ținem seama de faptul că prezența în enunț a formelor neaccentuate ale pronumelui personal de persoana a III-a de acuzativ, la același gen și număr: *il, o, îi, le* (cu funcție de complement direct reluat) reprezintă un indiciu indubitabil că pronumele relativ *care* stă la același caz și, prin urmare, folosirea prepoziției *pe* este obligatorie: *aceste proiecte pe care le-am discutat...; programul pe care l-am conceput...; legile pe care le-am votat...*

Dificultăți reale presupune folosirea pronumelui relativ *care* în cazul genitiv precedat de articolele genitivale *al, a, ai, ale*. Examinând construcțiile: *poetul a cărui operă, poeta al cărei volum de versuri, părinții ai căror copii, vecinii ale căror fete*, constatăm că articolul care precedă pronumele relativ în genitiv (cu funcție de atribut) se acordă în gen și număr cu substantivul aflat în aceeași propoziție: *operă, volum, copii, fete*, în timp ce pronumele relativ se acordă în gen și număr cu substantivul aflat în propoziția anterioară de care depinde subordonata atributivă: *poetul, poeta, părinții, vecinii*. În situațiile notate mai sus avem următoarele relații: *a...operă; al...volum; ai...copii; ale...fete*; respectiv *poetul...cărui; poeta...cărei; părinții...căror; vecinii...căror*. Așadar este un acord încrucișat, care de foarte multe ori este încălcat de vorbitorii neatenți la propria exprimare. Dăm câteva exemple în care regula acordului pronumelui relativ *care* în genitiv este respectată: *omul a cărui faptă, profesorul nostru ale cărui lecții le ascultam cu plăcere... o mulțime de proverbe a căror închipuire minunată...* Oricum, acest acord nu este prea simplu și cere, în special în exprimarea orală, destul de multă atenție și abilitate de a anticipa în gând logica construcției. Iar când lucrurile scapă de sub control, ne pomenim cu exprimări de tipul *omul al cărei faptă, poetul al cărui operă, o comisie a cărui președinte* în care acordul mecanic cu cel mai apropiat cuvânt încalcă regulile gramaticale și, în consecință trebuie evitat, în loc de *omul a*

cărui faptă, poetul a cărui operă, o comisie al cărei președinte.

La dativ pronumele relativ **care** are la singular forme diferite după gen (masculin: **căruia**, feminin: **căreia**), iar la plural **cărora** pentru toate genurile. Întrebuințarea invariabilă, a formei **care** în locul formelor flexionare de dativ este o greșeală de acord care trebuie evitată. Să se compare: *fata care i-am dat o carte*, în loc de *fata căreia i-am dat o carte*; *colegul care i-am dat o veste*, în loc de *colegul căruia i-am dat o veste* etc. Folosirea variantei prepoziționale **la care** în locul **căruia**, **cărei**, **cărora** caracterizează limbajul popular: *elevilor la care le-am pus nota zece*, în loc de *elevilor căroră le-am pus nota zece*. La dativ pronumele relativ **care** este urmat, ca și la acuzativ, de formele neaccentuate ale pronumelui personal de persoana a III-a, la același gen și număr ca și pronumele relative, constituind un mijloc eficient pentru reglarea exprimării corecte: **căruia (căreia) îi, i-// căroră le**.

Trebuie combătută, de asemenea, folosirea abuzivă în aceeași frază a formei **care**, deoarece este supărătoare prin monotonie și, uneori, generează confuzii. Această particularitate specifică exprimării neliterare poate fi utilizată însă de scriitori ca mijloc de caracterizare prin limbaj a unor personaje fără cultură lingvistică, devenind un fapt de stil.

Despre numerele doi, două, dar nu numai... clasa a doisprezecea sau clasa a douăsprezecea?

Numeralul *doi* și compusele cu *doi* prezintă diferențiere în funcție de gen, pentru că e posibilă distincția *doi elevi – două case, doisprezece brazi – douăsprezece clase, douăzeci și doi de candidați*, dar *douăzeci și două de candidate* etc. În ultimul timp, a devenit un fel de modă să nu se mai facă acordul în gen al numeralului *doi* și în special al compuselor sale (12, 22, 32 etc.) cu substantivele pe lângă care se află, astfel că auzim frecvent în discursurile politicianilor, precum și în intervențiile comentatorilor tv. exprimări de tipul *doisprezece kilograme, doisprezece tone, patruzeci și doi de localități, doisprezece grade, treizeci și doi de mașini, douăzeci și una de grade*, dar și *treizeci și unu de secții de votare, doisprezece mii de volume, douăzeci și unu de prefecturi* ș.a. În toate aceste cazuri, se încalcă regula acordului, care stipulează că numeralul cardinal **2**, cele compuse cu **2** (**12, 22, 32** etc.), dar și cele ordinale corespunzătoare trebuie folosite la forma de feminin atunci când se referă la substantive feminine sau neutre, deci: *a douăsprezecea lovitură de gong, clasa a douăsprezecea, douăsprezece scaune* și, respectiv, *douăzeci și două de kilograme, treizeci și două de grade*, nu *a doisprezecea lovitură de gong,*

clasa a doisprezecea, douăzeci și doi de kilograme, treizeci și doi de grade.

În cazul numeralelor compuse cu *unu*, *una* ca termen final, acesta se va acorda în gen cu substantivul regent: *douăzeci și una de secții de votare, douăzeci și unu de deputați*. Mai multă atenție trebuie manifestată în cazul numeralelor compuse de genul neutru, situație în care se va utiliza forma de masculin (*unu*) a numeralului. Se spune corect *douăzeci și unu de articole, treizeci și unu de caiete, o mie și unu de motive* (nu *treizeci și una de caiete*, respectiv, *o mie și una de motive*).

Folosirea limbajului la întâmplare nu aduce nimănui niciun beneficiu. A spune *doisprezece clase* este o dovadă crasă de încălcare gravă a normelor gramaticale, deoarece astfel de structuri se învață în primele clase gimnaziale. Atâta timp cât în limba noastră mai există regula acordului în gen (și număr), trebuie să manifestăm mai multă grijă pentru respectarea acestuia în exprimarea noastră scrisă sau orală.

a) doisprezece aprilie? sau douăsprezece aprilie?

b) ora doisprezece? sau ora douăsprezece?

Până la apariția noilor lucrări normative, limba literară alegea, pentru exprimarea datei, numai forma de feminin a numeralului **2** și a compuselor acestuia: **12, 22**. Așadar se spunea doar *două aprilie, douăsprezece mai, douăzeci și două iunie*. Conform DOOM 2 (capitolul introductiv, pagina XCII), sunt acceptate atât formele de feminin, cât și cele de masculin ale numeralului **2** și ale compuselor sale **12, 22** în indicarea datei calendaristice. Prin urmare, se spune corect: *două/ doi aprilie; douăsprezece/ doisprezece aprilie; douăzeci și două/ douăzeci și doi aprilie*. Pentru prima zi a lunii se folosește numeralul ordinal (propriu-zis): *Întâi Decembrie, Întâi Mai*, în timp ce toate celelalte zile ale lunii sunt desemnate prin numerele cardinale (propriuzise): *douăzeci și trei august unsprezece septembrie* etc. Sub influența ultimelor formulări s-a ajuns, în ultima vreme, la extinderea numeralului cardinal și pentru prima zi a lunii; așa se face că auzim adesea spunându-se *unu mai, unu iunie* etc., forme apreciate de către DOOM2 ca nerecomandabile.

Pentru **exprimarea orei**, se folosesc în mod corect doar construcțiile cu numeralul la forma de feminin (*ora douăsprezece, ora douăzeci și două*), nu și cele cu numerele la forma de masculin (*ora doisprezece, ora douăzeci și doi*). Este de neînțeles cum cineva poate rosti *ora doisprezece*, atâta timp cât nu va spune niciodată *ora doi*. În schimb, formularea *ora unu/ ora douăzeci și unu* (deci un numeral cu formă de masculin pe lângă substantivul *oră* de genul feminin) reprezintă o excepție de la regula amintită, devenind normă acceptată. În toate situațiile e recomandabilă utilizarea structurilor cu forma de singular a substantivului *oră*: *ora douăsprezece, nu orele douăsprezece*, deoarece aici numeralul are valoare de identificare, el referindu-se la o singură oră (nu la mai multe) din cele 24 care alcătuiesc durata unei zile, ca și în *pagina trei, sala cinci, sectorul patru, etajul zece*.

CENTENARUL MARII UNIRI

ION I. C. BRĂȚIANU (1864-1927) ȘI MAREA UNIRE

► Prof. Mihail POHRIB

Marea Unire din 1918 este un eveniment de maximă importanță în istoria românilor.

Realizare meteorică a lui Mihai Viteazul în 1600, Marea Unire devenea realitate în noul context de după primul război mondial când principiul naționalităților s-a impus ca un principiu de bază în relațiile internaționale. Evident că acest principiu nu s-ar fi putut impune fără victoria Antantei în primul război mondial (1914-1918), victorie ce a dus la dispariția imperiilor reacționare din centrul și sud-estul Europei (austro-ungar, otoman și rus).

Printre cei care s-au implicat în realizarea acestui deziderat de veacuri al poporului român la loc de frunte a stat Ion I. C. Brătianu.

Ion (Ionel) I. C. Brătianu poate fi socotit arhitectul Marii Uniri din 1918 obiectiv căruia i-a dedicat viața, pregătirea profesională și cariera politică.

Născut la 20 august 1864 la Florica, jud. Argeș, Ionel Brătianu, revoluționar pașoptist, fondator al Partidului Liberal, arhitect al obținerii independenței și unul dintre ctitorii României moderne.

Apartenența la această familie i-a predestinat viața.

A mai avut doi frați: C. I. C. (Dinu) Brătianu și Vintilă I. C. Brătianu și patru surori.

Tatăl său a sesizat abilitățile politice ale lui Ionel Brătianu și le-a cultivat. I. I. C. Brătianu a urmat cursurile Colegiului Sf. Sava din București, iar între 1884-1889 cursurile Școlii de Poduri și Șosele din Paris, obținând diploma de inginer în anul 1889.

A lucrat ca inginer în serviciul lui Anghel Saligey la Căile Ferate Române.

A fost pasionat de istorie și a acumulat o importantă bibliotecă de specialitate la Florica care a stat ulterior la baza constituirii bibliotecii. I.I.C. Brătianu, care astăzi parțial se află la Academia Română.

În anul 1859 este ales deputat la Colegiul întâi din Gorj, fapt ce a marcat începutul unei cariere politice extraordinare.

Între 1897-1899 a fost ministru al Lucrărilor Publice în guvernul condus de D.A. Sturdza.

Calitățile personale și prestigiul numelui îl plasa ca unul dintre fruntașii P.N.L. la sfârșitul secolului XIX.

A fost cel care i-a tras pe intelectualii din Partidul Social-Democratic al Muncitorilor din România (generoșii) în P.N.L. determinând astfel o creștere a ponderii elementelor reformatoare din P.N.L. .

A fost ministru în mai multe guverne la lucrări publice, externe și interne (1907-1908).

La 27 decembrie 1908 a devenit prim-ministru, iar la 11 ianuarie 1909 președinte al P.N.L., al cărui lider a rămas până la sfârșitul vieții.

Accederea lui la funcția de lider al P.N.L. a marcat triumful aripii burgheze din partid și totodată începutul aplicării unui program de reforme vizând sectorul agrar și sistemul de vot.

Aceste idei au fost prinse în programul P.N.L. din 1913.

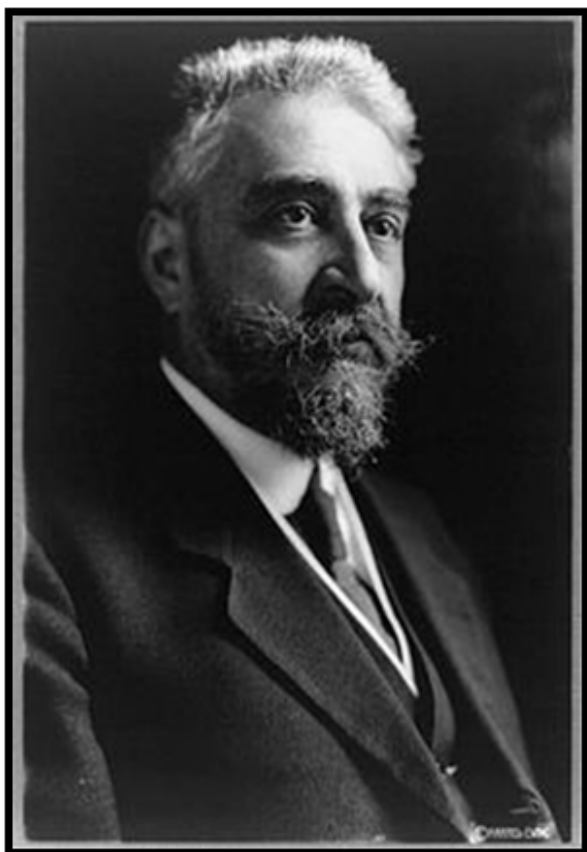
Începutul primului război mondial a dus la amânarea reformelor, reforme care s-au făcut după război pe alte coordonate.

I.I. C. Brătianu și frații săi erau considerați de diplomații austro-ungari ca fiind „naționaliști” pentru sentimentele lor patriotice.

În calitate de prim-ministru I.I.C. Brătianu a susținut proclamarea neutralității în cadrul Consiliului de Coroana de la Castelul Peleş din Sinaia (3 august 1914).

În anii neutralității (1914-1916) a dus cu tenacitate tratative cu Antanta care s-au finalizat cu semnarea tratatului de la 4 august 1916 prin care Antanta recunoaștea în scris drepturile României asupra teritoriilor românești din Austro-Ungaria.

Pactul de la 4/17 august 1916 „a rămas declarația scrisă a aspirațiilor României”. I.I.C. Brătianu declara scepticilor că: „Poate vom fi învinși, dar prin faptul că 4 dintre marile puteri ale lumii au recunoscut justetea aspirațiilor poporului nostru, cauza românismului a făcut un mare pas înainte”.

A urmat intrarea României în război (15 august 1916) și avaturile înfrângerilor determinate de inferioritatea tehnică și neonorarea promisiunilor făcute de aliați.

Anul 1917 a însemnat pentru toamni marile victorii de la Mărăești, Mărășești și Oituz, dar și ieșirea Rusiei din război și imposibilitatea României de a continua războiul.

A fost nevoie de o nouă opțiune politică și I.I.C. Brătianu a prezentat demisia guvernului, recomandând regelui Ferdinand ca prim-ministru pe generalul Alexandru Averescu.

După reîntrirea României în război (10 noiembrie 1918), la 29 noiembrie 1918, I.I.C. Brătianu revine la conducerea guvernului și începe să pună în aplicare reforma agrară.

Între ianuarie 1919-iulie 1919 a condus delegația României la Conferința de pace de la Paris, unde a semnat la 18 iunie 1919 tratatul de pace cu Germania, dar în fața condițiilor puse de marile puteri referitor la minorități în tratatul cu Austria a adoptat o poziție de „rezistență” și a părăsit

Conferința de pace ca o formă de protest față de politica marilor puteri de a-și crea avantaje în fața micilor state, chiar foste aliate.

Din umbră a dirijat activitatea guvernamentală în sensul interesului național cu care se identifică.

Conferința de pace a recunoscut desăvârșirea unității naționale realizate prin unirea provinciilor istorice cu țara-mamă, iar guvernarea I.I.C. Brătianu din anii 1922-1926 a consolidat Marea Unire prin reforme politice și administrative (Constituția din 1923, legea învățământului (1924), legea minelor (1924), legea pentru înființarea Patriarhatului (1925), legea energiei (1925), legea electorală (1926), ș.a.m.d.).

A încetat din viață la 24 noiembrie 1927, în urma unei laringite infecțioase, lăsând în urmă un mare gol politic și multe neliniști.

Personalitatea sa a fost elogiată de oameni politici din țară și străinătate.

Nicolae Iorga în „Oameni care au fost” are un articol dedicat memoriei lui I.I.C. Brătianu intitulat „S-a stins un om, s-a stins un caracter” deși el a fost un adversar hotărât al lui Ionel Brătianu.

Nicolae Titulescu într-o scrisoare către Al. Iacovaki spunea „dacă s-ar prăpădi Brătianu, ce va fi de țara noastră? Înțelegeți ca fără el România nu poate trăi? Mai bine m-ar lua pe mine boala decât pe el”

Ministerul Franței la București Conte Saint Aulaire spunea în amintirile sale: „Excela (n.n. Brătianu) în a câștiga fără să-și facă dușmani. Viitorul apropiat mi-a descoperit în el cele mai înalte calități, care îl fac unul din marii oameni de stat ai generației sale, mult mai mare decât cei trei mari: Wilson, Lloyd George, Clemenceau. Nimic mai natural: la țări mici oameni amri.

Latinul Ion I.C. Brătianu era tot atât de pur ca aspect fizic, după cum era pur ca spirit și caracter. Avea aerul mândru și fermecător al unui mare senior din timpul Renașterii.

Subtil, tare, era fiul Romei altoite pe Bizanț.”

Bibliografie:

Anastasiu, Iordache – Ion I.C. Brătianu, Buc. 1994, Ed. Albatros.

Gheorghe I. Brătianu – Activitatea politică și militară a României în 1919, Buc., Ed. Corint, 2005.

Ioan Scurtu – Ion I.C. Brătianu. Activitatea politică, Ed. Muzeion, Buc., 1992.

Spector, H. David – România în fața Conferinței de pace, Iași, Ed. Institutul European, 2005.

Saint=Aulaire, conte – Confesiunile unui vechi diplomat, Ed. Humanitas, Buc., 2004.

IN MEMORIAM

GENERAL DE BRIGADĂ COSTICĂ MOISĂ

► Daniel DOJAN

Arhivist, Muzeul de Istorie „Teodor Cincu” Tecuci

În rândul personalităților militare tecucene se află nume de rezonanță: generalul Eremia Grigorescu, generalul Ioan Istrati, colonelul Nicolae Botea comandantul Brigăzii 4 Roșiori Tecuci, Lt. Col. Ioan Costăchescu comandatul Regimentului 64 Infanterie Tecuci sau Leonida Foișoreanu comandatul Regimentul 24 Infanterie Tecuci.

O personalitate militară a Tecuciului a fost Gr. Costică Moisă, în 18 octombrie 2018, la vârsta de 94 de ani a plecat dintre noi. O viață dedicată uniformeii, rigorilor militare, misiunilor într-un cuvânt: patriei. Printre puținele cazuri în care evoluția pe scara ierarhie militare a pornit de la gradul de soldat fruntaș ajungând la gradul de general de brigadă.

Costică Moisă s-a născut la 21 mai 1924 în comuna Independența, (jud. Galați), tatăl său luptând în Primul Război Mondial la Mărășești în 1917, iar fratele, Dumitru Moisă a căzut pe frontul de Est la 20 mai 1942, în luptele celui de Al Doilea Război Mondial[1]. În 1946, Costică Moisă a fost încorporat la Galați de unde a fost transferat la Regimentul 3 Artilerie Bacău. A urmat liceul la fără frecvență și a reușit în 1948 să susțină examenul de bacalaureat[2]. Ulterior, a urmat Școala Militară de Ofițeri de Artilerie din Sibiu. În 1949, a absolvit această unitate de învățământ militar, cu gradul de locotenent de artilerie, făcând parte dintr-o generație de ofițeri care au urcat rapid ierarhia militară[3]. Un an mai târziu a devenit cadru didactic la Școala Militară de Ofițeri din Beiuș; ulterior, în 1952 a fost admis la Academia Militară, Facultatea de Artilerie[4]. La absolvirea academiei, a fost avansat la gradul de căpitan fiind promovat

în funcția de șef de stat major al Regimentului 182 Artilerie din Bocșa Română[5]. În anul 1962 a fost încadrat în funcția de locțiitor al Șefului Diviziei 6 Tancuri din Tg. Mureș, fiind avansat la gradul de maior și ulterior de locotenent-colonel iar în 1970 a fost avansat la gradul de colonel[6]. În 1970, a fost mutat la Tecuci unde a condus Brigada 32 R.O.T. (recunoaștere, observare, transmitere), iar în anul 1977 primește comanda Diviziei 10 Iași. În 1979, a fost avansat la gradul de General de Brigadă și locțiitor al comandantului Armatei a 2-a Română[7]. În 1985, va fi trecut în rezervă și va deveni președinte al Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria” subfiliala Tecuci. Pe 21 octombrie 2018, la Tecuci au avut loc funeraliile generalului Costică Moisă, demne de gradul și cariera acestuia. Armata Română i-a dat onorul, fiind purtat pe ultimul

drum pe afet de tun, conform protocolului militar.

În 2011 la 26 mai i-a fost conferit titlul de Cetățean de Onoare[8], în virtutea celor patru decenii de activitate militară și a faptului că în Tecuci, s-a implicat în activitățile cultural-educative în cadrul Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria” [9].

Fiul său, Căpitan (r.) Lucian Moisă a considerat oportun și util comunității să facă o consistentă donație, Muzeului de Istorie „Teodor Cincu” Tecuci, constituită din obiecte personale aparținute generalului: medalii, uniforme, brevete, radiouri, cărți poștale, fotografii, etc. care vor fi utile în completarea unor ulterioare cercetări istoriografice. În acest sens, dorim să mulțumim pentru darul valoros oferit spre cinstea istoriei locale a Tecuciului.

Generalul Costică Moisă este astăzi caracterizat de către foștii colegi și subordonați, drept un om „corect, cinstit și echilibrat” mărtuie stând, chiar o parte din documentele personale, unde generalul își nota activitățile zilnice, bine organizate și sistematizate. Desigur, istoria va aprecia la „rece” cine a fost generalul și ce contribuție a avut în istoria Armatei Române.

Onoare lui! Dumnezeu să-l odihnească!

Note

1. Ucrain, Constantin, Artileria Română Personalități, vol.II, Ed.ProTransilvania, 2006, p. 123
2. Ibidem, p.124
3. Ibidem, p. 125
4. Ibidem, p.126
5. Ibidem, p. 128
6. Ibidem, p.129
7. Ibidem, p. 130

8. Tecuci.eu, Costică Moisă propus cetățean de onoare al Tecuciului, 26.05.2011, link: <http://www.tecuci.eu/presa-locala-nationala/stirile-saptamanii/costica-moisa-propus-cetatean-de-onoare-al-tecuciului.html> (consultat la data 07.11.2018)
9. Monitorul de Galați, Ziua armatei, sărbătorită anticipat de tecuceni, 24.10.2012, link: <https://www.monitoruldegalati.ro/evenimente/ziua-armatei-sarbatorita-anticipat-de-tecuceni.html> (consultat la data 07.11.2018)

Bibliografie

Ucrain, Constantin, Artileria Română Personalități, vol. II, Ed.ProTransilvania, 2006

Tecuci.eu, Costică Moisă propus cetățean de onoare al Tecuciului, 26.05.2011, link: <http://www.tecuci.eu/presa-locala-nationala/stirile-saptamanii/costica-moisa-propus-cetatean-de-onoare-al-tecuciului.html> (consultat la data 07.11.2018)

Monitorul de Galați, Ziua armatei, sărbătorită anticipat de tecuceni, 24.10.2012, link: <https://www.monitoruldegalati.ro/evenimente/ziua-armatei-sarbatorita-anticipat-de-tecuceni.html> (consultat la data 07.11.2018)

CENTENARUL MARIÍ UNIRI

ROBERT FICHEUX, OMUL CĂRUIA ROMÂNIA ÎI DATOREAZĂ ȘI LUI GRANITELE DE AZI

► Răzvan DUCAN

Cine crede că Marea Unire s-a datorat numai Adunării Românești de la Alba-Iulia din decembrie 1918 și intelectualității greco-catolice, are o viziune patriotic-idilică asupra istoriei.

Marile puteri victorioase, hotărâseră, destul de corect, să împartă înfrântul și destrămatul Imperiu Austro-Ungar, după criteriile populațiilor majoritare.

Aveau loc recensăminte, se făcuseră hărți ale tuturor provinciilor imperiale după naționalități, se pregăteau înființarea de noi țări și frontiere. Ungaria înaintase Parisului, unde aveau loc negocierile, hărți ale Transilvaniei, în care zona montană, platourile locuite numai de români din Maramureș, Oaș, Hațeg, Lăpuș, Apuseni, Năsăud etc. apăreau ca pustii.

Într-o primă variantă, populația maghiară, aglomerată în orașe (acolo unde românii le era interzis să se așeze n.r.) apărea ca majoritară în Ardeal. Este meritul unor misiuni de geografi francezi, de-a fi urcat pe toate cărările transilvane și de-a fi inventariat și anunțat existența unor numeroase comunități române, acolo unde hărțile maghiare marcase pete albe, lucru ce a contribuit determinant la decizia marilor puteri de la Trianon (prin care Transilvania a revenit României n.r.).

Acele misiuni de geografi francezi, despre care scria regretatul Radu Anton Roman, au fost conduse de geograful Robert Ficheux.

Dacă n-ar fi existat profesorul Ficheux, azi Transilvania ar fi fost pământ unguresc.

„Omul acesta, făcuse și dăruise istorie și geografie României” scria Roman. O Românie care, din nefericire, l-a uitat de tot, după trecerea sa la cele veșnice, săvârșită acum un deceniu. N-am auzit nicăieri să se organizeze măcar un simpozion sau o adunare în memoria sa.

Acum, încercăm să aducem modestul nostru omagiu personalității lui Robert Ficheux, să povestim și altora despre cine a fost și cât de mult bine ne-a

făcut acest om, cu speranța că anii ce vor veni și poate generațiile de după noi, îl vor așeza la locul ce i se cuvine în istoria modernă a României.

S-au împlinit 117 ani de la nașterea lui Robert Ficheux, omul căruia România îi datorează granițele de azi. Robert Ficheux a fost unul dintre cei mai mari

geografi francezi, un foarte bun vorbitor de limbă română și un mare prieten al României. A fost, alături de celebrul lingvist suedez Alf Lombard, unul dintre cei mai mari iubitori ai țării noastre, de când existăm ca stat „dodoloș”.

Iată câteva repere din biografia profesorului Ficheux:

* Membru corespondent străin (1 iunie 1948) și membru de onoare din străinătate (9 martie 1991) al Academiei Române.

* Studii superioare la celebra Universitate Sorbona, fiind licențiat în istorie și geografie (1919 -1920).

* Încadrat, în urma recomandării lui Emmanuel de Martonne (un alt nume ilustru al geografiei), la Institutul Francez de Înalte Studii din București (1924 -1927).

* Teză de doctorat cu un subiect privitor la studiul geomorfologic al întregului masiv al Munților Apuseni.

* Revenit în România în anul 1932, devine secretar general al Institutului Francez din București (până în 1935), apoi al Misiunii Universitare Franceze în România. În 1935, la recomandarea lui Emil Racoviță, a fost numit succesor al lui George Vâlsan, la Universitatea din Cluj-Napoca, unde a predat geografia fizică, până în 1938, când s-a întors în Franța.

* Între 1927 și 1996, a publicat nu mai puțin de 27 de cărți, referitoare toate la România.

* Distins cu Ordinul Serviciul Credincios în grad de Mare Ofițer, de către președintele Emil Constantinescu, în 1997. Două dintre cărțile lui Robert Ficheux, le dau și azi dureri de cap extremiștilor unguri: „Les Motzi” (Moșii), apărută în 1942 și „Roumains et minorités ethniques en Transylvanie” (Români și minorități etnice în Transilvania), apărută în 1990.

CENTENARUL MARIÍ UNIRI

IULIU MANIU ȘI MAREA UNIREA DIN 1918

► Prof. Mihail POHRIB

Iuliu Maniu a fost o mare personalitate a istoriei noastre naționale. După opinia academicianului Răzvan Theodorescu, Iuliu Maniu a fost ultimul om de stat pe care l-a avut România. Ilustrul academician afirmă că diferența dintre oamenii de stat și oamenii politici este că primii se gândesc la generațiile viitoare în activitatea lor politică, în vreme ce oamenii politici se gândesc doar la alegerile viitoare.

Iuliu Maniu s-a născut 8 ianuarie 1873, în Șimleul Silvaniei, județul Sălaj și a decedat la 5 februarie 1953, în penitenciarul de la Sighetul Marmăției, județul Maramureș. Tatăl său, avocatul Ion Maniu, descindea dintr-o familie de nobili români din județul Sălaj. Iuliu Maniu era pe linie paternă strănepot al lui Simion Bărnuțiu, unul dintre fruntașii revoluției de la 1848 din Transilvania, iar pe linie maternă era nepot al lui Iuliu Coroianu, unul dintre fruntașii memorandiști.

Iuliu Maniu a absolvit școala primară la Blaj și apoi Gimnaziul reformat din Zalău. A făcut studii superioare la Universitățile din Cluj, Viena și Budapesta. În 1896 a obținut doctoratul în Drept la Budapesta. În timpul studenției s-a implicat în lupta națională a românilor aflați sub dominație austro-ungară. A susținut acțiunile desfășurate prin Memorandum și prin Replica studenților români din Austro-Ungaria la atacurile în presă ale studenților maghiari, în anii 1892-1895. În 1894 a fost ales președinte al Societății studenților români, sârbi și slovaci de la Universitatea din Budapesta. A participat la mai multe congrese studențești internaționale ca reprezentant al tineretului studios român din Transilvania.

După absolvirea studiilor universitare a fost angajat ca avocat pledant în Șimleu din anul 1898, apoi juristconsult al Mitropoliei Române Unite de la Blaj, unde rămâne până în anul 1915. S-a implicat în activitatea politică din partea Partidului Național Român din Transilvania. În 1897 a fost ales membru al conducerii P.N.R., iar în 1904 devine vicepreședinte al P.N.R. S-a pronunțat pentru „activism” adică participarea la viața politică și parlamentară a P.N.R. în cadrul Ungariei, cu scopul de a promova și a apăra interesele românilor ardeleni. S-a pronunțat

în dese rânduri pentru autonomia Transilvaniei în cadrul dublei Monarhii (Austro-Ungaria n.n.) fiind catalogat de serviciile secrete austro-ungare ca un element naționalist-radical și pus sub supraveghere permanentă. Din 1906 este ales deputat în Parlamentul de la Budapesta din partea românilor din Vințul de Jos. În Parlament s-a remarcat prin justetea cu care apăra drepturile și libertățile conaționaliilor săi. Discursurile sale de elevată ținută-rostite de la tribuna Parlamentului vreme de 5 ani de zile vizau în special politica de maghiarizare forțată, prin școala și prin armată, a românilor transilvăneni.

În condițiile în care marile puteri se îndreptau spre un conflict mondial, Germania a îndemnat Austro-Ungaria să facă o înțelegere cu românii din Transilvania prin concesii în vederea menținerii României de partea lor (Triplei Alianțe).

Între august 1913-februarie 1914, au avut loc negocieri în acest sens între delegația maghiară condusă de primul-ministru, Istvan Tisza, și o delegație a P.N.R. formată din Iuliu Maniu, Teodor Mihali și Valeriu Braniște. Delegația P.N.R. a cerut în cursul negocierilor recunoașterea P.N.R. ca reprezentat legitim al românilor ardeleni, lărgirea dreptului de vot în alegerile politice și administrative prin micșorarea censului, acordarea pentru români a unei șesimi din totalul numărului de deputați din Ungaria, egalitatea limbii române cu cea maghiară, acces pentru români în administrația comunelor și comitatelor ardeleni, obligativitatea cunoașterii limbii române de funcționarii judecătorești în teritoriile locuite de români, libertatea și egalitatea deplină a școlilor de toate gradele. Tisza a refuzat orice favoare sau concesie pentru români și după 6 luni de tratative, la 17 februarie 1914, acestea au fost rupte, dezvăluindu-se astfel tendințele de autodeterminare și de unitate a popoului român din Transilvania.

La 28 iunie 1914 a avut loc atentatul de la Sarajevo, unde moștenitorul tronului Austro-Ungariei, arhiducele Franz Ferdinand și soția sa au fost asinați de conspiratori bosniaci, fapt ce a dus la declanșarea primului război mondial. Conte Czernin, ambasadorul la București al Austro-Ungariei, a cerut

primului-ministru maghiar Tisza concesiile pentru românii ardeleni cu scopul atragerii României în război de partea Puterilor Centrale. El recomandă publicarea concesiilor în gazeta „Pester Loyd” însoțite de elogii ale unor fruntași români. Insistă pentru atragerea lui Maniu, considerat un lider influent al P.N.R. . Refuzul constant al lui Iuliu Maniu de a face angajamente în favoarea autorităților, care să influențeze întreaga comunitate românească din Transilvania, a atras dușmănia acestora.

În august 1914, P.N.R. își suspendă activitatea, neangajându-se cu nimic față de guvernul austro-ungar. Împăratul Germaniei, Wilhelm II, a făcut în mod constant recomandări Vienei pentru concesiile în favoarea românilor din imperiu ca o condiție a rămânării României de partea Puterilor Centrale, mai ales că intrarea Italiei în război de partea Antantei a produs mari dezechilibre pentru Puterile Centrale. În 1915 Cancelaria Germaniei a organizat o Conferință, la Viena, unde au fost invitați și Iuliu Maniu, Aurel C. Popovici și Vasile Goldiș pentru a expune dorințele românilor. Popovici a prezentat pe scurt problema românească, Vasile Goldiș a prezentat politica guvernelor maghiare față de români, iar Iuliu Maniu a prezentat revendicările românilor din Transilvania: autonomia națională pentru cele 23 de comitate locuite de români, raporturi de confederație între Transilvania și celelalte provincii din Imperiu, armată națională și bancă autonomă pentru Transilvania. Conferința a eșuat.

Imediat după aceasta, Iuliu Maniu a fost încorporat în armată (1915) și a urmat cursurile Școlii de ofițeri de rezervă din Sibiu. A fost apoi înrolat și trimis pe fronturile rusești și italiene, la Piave.

În condițiile înfrângerilor militare, Austro-Ungaria a intrat în disoluție. La 12 octombrie 1918 conducerea P.N.R. a adoptat „Declarația de la Oradea” prin care proclama dreptul națiunii române la autonomie și ideea convocării unei Adunări Naționale a românilor pentru a stabili viitorul Transilvaniei conform principiului autodeterminării naționale, principiu enunțat de președintele S.U.A., Thomas Woodrow Wilson. Declarația a fost citită în Parlamentul de la Budapesta de către deputatul Alexandru Vaida-Voievod, reprezentant al comitetului executiv al P.N.R. .

Cu ajutorul unui ofițer superior ceh, Iuliu Maniu părăsește frontul de la Piave și în 24 octombrie 1918 este la Budapesta, ca membru al Consiliului Național Român, având resortul de ministru al Afacerilor Externe și Militare. Maniu a fost invitat să primească un portofoliu ministerial în guvernul maghiar, dar a refuzat și a plecat la Viena pentru a forma o armată românească din regimentele românești de la Viena și Praga. Cu ajutorul căpitanului Traian Popa

și a generalului Ioan Boieru, a creat Sfatul Soldaților Români din Viena și Praga. A preluat comanda unităților militare de acolo, circa 60 de mii soldați români. Aceste unități au asigurat ordinea în Viena și desprinderea pașnică a Cehiei de Imperiu și înființarea apoi a statului ceho-slovac.

Prin activitatea lui, Iuliu Maniu a împiedicat 2 lucruri:

Ca regimentele care se întorceau de pe front să nu apuce a trece organizate în Ungaria și guvernul maghiar să nu dispună de forțe organizate în contra poporului român când acesta își va spune cuvântul

Trupele românești să nu depună jurământ Republicii Maghiare, ci Consiliului Național Român.

Iuliu Maniu cu concursul ministrului plenipotențiar Ioan Erdely a obținut de la ministrul de război maghiar Bartha recunoașterea organizației militare a românilor ardeleni și ca soldații români să nu fie obligați să depună jurământ pe steagul maghiar. Decizia a dus la căderea guvernului Wekerle, viu atacat de partidele șoviniste din Ungaria.

Cei 60 de mii soldați români din Austria, după ce au depus jurământul pe tricolor și au fost instruiți asupra celor ce era de făcut în Transilvania, au fost expediați acasă, fiind nucleul militar al Marii Uniri. Iuliu Maniu a condus din Viena și acțiunea externă a Comitetului Național Român, care a fost recunoscut de Marile Puteri ca reprezentant oficial al neamului românesc. A inițiat tratative internaționale cu toate neamurile din Austria, Ungaria și a organizat Comisiunea de lichidare din Viena care a reprezentat interesele tuturor românilor în Austria până când s-a numit ministru plenipotențiar al României la Viena.

Iuliu Maniu a trimis o delegație specială la Paris, în persoana domnilor Viorel Virgil Tilea și Ionel Mocioni, cu un memoriu către Aliați, și în special către Pichon, ministrul de externe al Franței, în chestia liniei de demarcare națională.

La 30 octombrie 1918 s-a hotărât constituirea Consiliului Național Român Central, care preia și exercită pentru o lună guvernarea Transilvaniei. În aceeași zi, România reintră în război de partea Antantei. Consiliul Național Român Central s-a format pe bază de paritate între P.N.R. și

și P.S.D. . Reprezentații P.N.R. în Consiliul Național Român Central erau: Teodor Mihali, Vasile Goldiș, Alexandru Vaida-Voievod, Ștefan Cicio Pop, Aurel Vlad și Aurel Lazăr, iar ai P.S.D. erau: Ioan Fluieraș, Iosif Jumanca, Enea Grapini, Basiliu Surdu, Tiron Albani și Iosif Renoiu.

La Viena s-a format Comitetul Național al Românilor din Transilvania sub președenția lui Iuliu Maniu și o secție militară, Senatul Militar Român, comandată de căpitanul Traian Popa și apoi generalul Ion Boieru. Era nucleul armatei române în Ardeal. La indicațiile Sfatului Militar Central, din Viena, ofițerii și soldații români refuză la 1 noiembrie 1918 să depună jurământul față de Consiliul Național Maghiar și se îndreaptă spre Transilvania.

Prin circulare al episcopilor români (uniți și ortodocși) credincioșii sunt sfătuiți să nu recunoască decât autoritatea Consiliului Național Român „până la limpezirea situației noastre viitoare” (19 noiembrie 1918).

La 4 noiembrie 1918, printr-un manifest către popoarele lumii, conducerea Consiliului Național Român Central afirma că:

„Națiunea română vrea să-și întemeieze statul liber și independent pe teritoriul strămoșesc. Va acorda libertate tuturor popoarelor conlocuitoare. Națiunea română din Ungaria și Transilvania speră și așteaptă ca în năzuința ei pentru libertate o va ajuta întreg neamul românesc, cu care una voim a fi de aici înainte în veci.”

La 5 noiembrie 1918, președintele Wilson a încuviințat dorințele de unire ale poporului român de pretutindeni. La 10 noiembrie 1918, Consiliul Național Român Central a hotărât să preia guvernarea efectivă a teritoriilor locuite de români cu județele: Torontal, Timiș, Caraș-Severin, Arad, Bihor, Satu-Mare, Maramureș, Bistrița-Năsăud, Solnoc-Dobâca, Cluj, Sălaj, Mureș-Turda, Turda-Arieș, Alba Inferioară, Târnava Mică, Târnava Mare, Hunedoara, Sibiu, Brașov, Făgăraș, Trei-Scaune, Odorhei, Ciuc, precum și părțile românești din comitatele Bichiș, Cenad și Ugocea. La 12 noiembrie 1918, C.N.R.C. a adresat o notă ultimativă guvernului maghiar cerându-i să adreseze urgent un manifest națunilor din Ardeal și Ungaria ca să se supună autorităților române care le garantează ordinea publică și viața.

La 13 noiembrie 1918, la Arad a sosit ministrul naționalităților din Ungaria, Jaszi Oskar, cu o mare delegație, pentru a trata cu Consiliul Național Român Central. În fapt, se oferea românilor doar o autonomie în cadrul Ungariei. Pe 14 noiembrie 1918 a sosit de la Viena Iuliu Maniu, care a luat cunoștință de mersul tratativelor și a intrat în componența delegației C.N.R.C. Iuliu Maniu a respins propunerea maghiară ca fiind „o negație a drepturilor legitime ale poporului român” și a arătat că „națiunea română vrea să-și înfăptuiască suveranitatea națională de

stat pe întreg teritoriul locuit de români al Ardealului și Ungariei și nu admite piedici exercitării acestei suveranități statale prin enclavele străine meșteșugit făcute și susținute.” Oskar Jaszi a întrebat ce vor românii în definitiv, iar Iuliu Maniu a răspuns: „completă desfacere de Ungaria.” Maniu, Goldiș, Vlad și Lazăr au respins categoric orice compromis dăunător intereselor românești.

C.N.R.C. a hotărât convocarea Marii Adunări Naționale de la Alba Iulia pentru 1 decembrie 1918 în vederea stabilirii viitorului Transilvaniei.

Existau semne de întrebare privind riscurile adunării în condițiile situației tulburi din Transilvania. Iuliu Maniu s-a declarat categoric pentru ținerea Marii Adunări Naționale „tocmai pentru a demonstra lumii, în condiții de sclavie, nu sub scutul baionetelor românești, voința poporului la autodeterminare”.

La 18 decembrie 1918 C.N.R.C. adresează un manifest către toate popoarele lumii, tipărit în limbile română, engleză și franceză, în care arată că în ciuda refuzului guvernului maghiar de a recunoaște dreptul la autodeterminare a românilor, aduce la cunoștința popoarelor lumii hotărârea de înființare pe teritoriul locuit de români a statului liber și independent.

C.N.R.C. lansează în noiembrie 1918 convocarea Marii Adunări Naționale pentru 1 decembrie 1918, la Alba-Iulia, având ca delegați oficiali: episcopii, protopopii celor două confesiuni, reprezentanții instituțiilor, ai reuniunilor profesionale, feminine, ai gărzilor naționale și ai credincioșilor. Toți aceștia aveau „credenționale” (delegați oficiali). Listele cu „credenționale” au fost publicate în ziarele „Unirea” de la Blaj și „Românul” de la Arad.

Pentru a preîntâmpina eventuale împotriviri ale autorităților maghiare Iuliu Maniu s-a întâlnit cu Oskar Jaszi și i-a spus că „dacă guvernul maghiar va folosi forța i se va răspunde prompt”. La Marea Adunare Națională au participat 1228 de delegați și peste 100 de mii oameni fapt ce i-a conferit un caracter plebiscitar. Președinte al Marii Adunări Naționale a fost ales George Pop de Băsești.

În discursul lui Iuliu Maniu de la 1 decembrie 1918 în cadrul Marii Adunări Naționale acesta a spus:

„Să mulțumim lui Dumnezeu, că ne este dat nouă, celor din generația de acum, să trăim timpuri de înălțare (...) Istoria ne-a învățat că nu trebuie să așteptăm nimic de la împărații străini și de la fiii altor neamuri, ci de la propriile noastre puteri. Adevărul ce ne călăuzește acum e că singura forță care ne

poate ținea în viitor e aceea provenită din Unirea tuturor românilor(...) Trebuie să cerem încorporarea, fără întârziere și pe veci, într-un singur stat al tuturor Românilor.”

Afirmațiile lui Iuliu Maniu sunt de o permanență actualitate pentru români.

Episcopul Iuliu Hossu a citit proiectul de Rezoluție al Marii Adunări Naționale, care la articolul I spunea: „Adunarea națională a tuturor Românilor din Transilvania, Banat și Țara Ungurească adunați prin reprezentanții lor îndreptățiți la Alba-Iulia în 1 Decembrie 1918, decretează Unirea acelor Români și a tuturor teritoriilor locuite de dâșii cu România.”

S-a ales Marele Sfat Național, cu rol de parlament provizoriu, până la integrarea deplină în cadrul României, iar președinte a fost ales George Pop de Băsești. La 2 decembrie 1918 s-a ales Consiliul Dirigent, cu rol de guvern, în formula:

Dr. Iuliu Maniu - președinte și interne

Vasile Goldiș - culte și instrucțiune

Ștefan C. Pop - armată și siguranță publică

Dr. Ioan Suci - organizarea și pregătirea

Constituantei

Dr. Alexandru Vaida-Voievod - externe și presă

Dr. Aurel Lazăr - justiție

Dr. Emil Hațiegan - codificare

Dr. Aurel Vlad - finanțe

Dr. Victor Bontescu - agricultură, comerț

Dr. Romul Boilă - comunicații, telegraf

Ioan Fluieraș - sociale și igienă

Iosif Jumanca - industrie

Dr. Vasile Lucaciu, Dr. Valeriu Braniște,

Octavian Goga - fără resort

La 9 august 1919, după moartea lui George Pop de Băsești, Iuliu Maniu a fost proclamat președinte al P.N.R. . La 7 iunie 1919, Iuliu Maniu a fost ales membru de onoare al Academiei Române, iar în noiembrie 1919 deputat în primul Parlament al României Mari ales prin vot universal.

Iuliu Maniu rămâne un arhitect al Marii Uniri și un mare democrat confirmând astfel afirmațiile academicianului Răzvan Theodorescu. Era apogeul primei părți a vieții sale. Cealaltă parte a vieții sale, cea de după Marea Unire, are o evoluție sinuoasă mergând de la accederea la funcția de prim-ministru al României Mari după alegeri câștigate cu 78% din voturi și până la detenția și moartea din închisoarea Sighet dirijată din exterior cu cozi de topor din interior.

Iuliu Maniu a fost un bărbat de stat de talie europeană. Dacă împrejurările i-ar fi permis, ar fi fost un foarte potrivit președinte de republică.

FRAGMENTE DE ROMAN

DAS MIORITZA REICH*(Viitorul ăsta a căzut într-o marți!)**- O ucronie vintage -**Fragmente din cartea distinsă cu**Premiul pentru roman al Editurii Tracus Arte București – 2013*► **Victor CILINCĂ** von Galatz

Notă: Pornind de la o documentare conștiințioasă privind evenimentele reale ale anului 1914, în roman, prin intervenția involuntară a doi nesăbuiți kronotrotteri - călători în timp: - siderurgistul pensionar gălățean Camil Surpăcean, care călătorește înapoi în timp, din înfometatul și înghețatul an 1986, precum și misteriosul Felix, care vine dintr-un viitor foarte îndepărtat, al lipsei de empatie și de comunicare, în care oamenii nu se mai ating – , care produc neintenționat o intervenție temporală, aceasta aduce România în război încă din acel 1914 al neutralității. Știință de partea nemților... Vă puteți imagina?

Deschise chiar principesa: nu avea servitoare! Tocuri mici, comode. Nu se sperie. Se bucură când ochii ei acum aurii dau ochii cu ochii lui cei din argint. Îi recunoaște pe Felix imediat, după zece ani! Rochie de muselină roz, cam subțire, însă înăuntru arde un foc. Are și cojocel. Gen *paysan*. Oglindă mare, tablouri prea mari pentru perete - probabil, dragi însă... Un șal indian, imens, pe fotoliu. Păr lăcuit, dar nu de azi. Puțin roșu de buze - o politețe a buzelor adresată oglinzii, păsărilor, celui care ar bate în ușă. Peste ea au trecut zece ani, dar el a suferit mai mult prin poduri, pare mult mai bătrân. De altfel, are aproape două veacuri în plus față de ea, să fim drepti! El are o crimă de regretat într-o altă realitate. Într-o altă realitate, ea a condus o țară în război: orice decizie putea însemna moartea sau supraviețuirea multora și alegerea pentru ce e sau ce pare mai important... Muselină roz... Cărți... „În sfârșit”, spune ea. Nu știi la ce se referă, dar Felix speră că știe. Se înclină. Acum poate să-i sărute mâna, ca unei femei? „El este Camil, Alteță...” Sigur, ea îl știe, dar nu-i strică lui Felix plăcerea prezentării, deși în cameră se simte puțin din parfumul încercat de Camil, siderurgistul care făcea în 1986, la Galați, trafic de cărnați interbelici... Și din nou în engleză, în parfumul acela mediocru, care amintește însă ceva despre parfum pur și simplu, ea, principesa Maria, Marie Alexandra Victoria, nepoată a reginei Victoria, cu tată britanic de stirpe germană, Saxa-Coburg-Gotha, cu mamă rusoaică, marea ducesă, unica fiică a marelui țar Alexandru al

II-lea, principesa acum repudiată: „Ci nu-mi mai spune Alteță, ce-o să creadă omul acesta, că sunt uzurpatoare?” De fapt, râde. Râde frumos. Cu capul lăsat ușor pe o parte. Pe partea lui... „Să vă servesc cu ceva!” „Orice, poate nimic”, îngaimă Felix. „Felix” înseamnă „fericit” în latină, iar în 1924 încă se mai predă Latina în școală. S-a predat chiar și pe vremea comuniștilor, mult timp... Ea insistă: cu ce să-i servească? Ea știe, Felix bănuie că nu are decât ceai. „Păi, aș încerca un *Bole*”, se dă mare Camil. „Da' merge și-un ceai cu rom. Cu mai mult rom”, se reține el, cu cei șapte ani de-acasă. De acasa lui, secolul XX.

„Cu ce să servesc domnii?”, repetă ea în românește, de hatârul oaspetelui Camil, acum cam pretențios în calitate de oaspete și nu de misit, nu făcea să pomenim de așa ceva. Ea articula bine și pentru că oricum vorbise mult în România în anii ăștia, nu doar pentru că așa se schimbase acum Istoria. Chiar și cu Nando vorbise românește, deși germana era limba în care îl convingea, și despre Nando s-a aflat abia când să moară că știa și sanscrită, și idiș, și... „Ceai de tei?” Camil roși: iată că o prințesă adevărată își amintea de ce băuse el data trecută! Dar cui să se laude? Uite însă că ea nu-și amintea cu adevărat, dar așa cere protocolul la casele astea mari, să te faci că îți amintești și de cineva despre care știi sigur că nu l-ai văzut niciodată. Iar servitorii (cum se prefăcuse a fi și tovarășul Camil, la bal la Cantacuzini), *wattmanii* care te duc cu *tramway*-ul, bucătăresele de la restaurante, spionii, mișiții, iubiții adevărați sunt de-a dreptul invizibili...

- Nu vă faceți griji că mă sărăciți, cereți-mi orice și vă voi oferi ce am ori ce se cuvine...

Părul ei abia lăcuit, ieri sau alaltăieri. Tăiat băiețește - renunțase la superbul ei păr nesfârșit! O încurca la scris, cică... „Sunt o femeie care trăiește bineșor din scris, așa că mă descurc cu existența diurnă. *Der Onkel* (unchiul, Carol adică, trăiește! - spune șoptit Felix prietenului său) mă mai ajută cu taxele pentru pensionul copiilor... N-o duc rău. Piața rusească e destul de avidă acum de literatură englezească - au mulți administratori englezi! De fapt, și atunci când nu eram decât o biată... viitoare regină, câștigam bine din scris.

- Cărțile prințeselor de profesie se vor vinde întotdeauna bine, chiar dacă ar avea numai foi albe, încercă Felix să fie sarcastic (sau... exact, precum viitorul?), iar Camil îl călcă, ca din greșeală, pe picior: nu se cădea!

Muselină roz. Păr lăcuit, însă mult scurtat. Tăiat băiețește - renunțase la superbul ei păr nesfârșit! O încurca la scris, cică...

Missy ieși cu ibricul și ceștile de porțelan, goale precum sufletul multora, poate că mai era spirt în primusul ei de lângă celelalte primusuri din alamă de pe hol. Acesta o însoțea în călătoriile în care *Der Onkel*, Carol o obliga să meargă, să vadă țărani, să vadă vaci, să vadă fânețe și ogoare nesfârșite românești, țara ei adică, și neapărat să învețe să-i placă.

Acum era desigur lângă primusul ei, pe hol. Zăbovea, ori să plângă singură, demn, ori nu-i furasera tot spirtul din primusul cu care vizitase România, sat cu sat. Sau poate fuma o țigaretă, dar nu cred că s-ar fi sfiit de cei doi bărbați...

(...)

- Da... Știi, mi-a picat și mie în mână un *print*, ăăă, o tipăritură după o lucrare a unuia... Eliade...- Aha, Mircea Eliade... Țigăncile" sau cam așa ceva, își dădu cu părerea Camil.- *Sheef!* Nu Mircea... Pompei... ăăă... Nu, Pompiliu Eliade. Era o lucrare de doctorat susținută de altfel la Sorbona (și, pentru prietenul său pensionar, Felix adăugă) - în Franța. Lucrarea vorbea și despre o importantă influență a frumoșilor filfizoni ruși, ofițerii din timpul ocupației, a Regulamentului Organic. Ei ar fi adus aici masiv limba franceză. De altfel, Tolstoi scria, în „Război și pace”, mi se pare, că rușii -și aici era vorba, desigur, de nobili, de moșieri, de cei care contau, nu de mujici, nu? -că și gândeau în franceză. De altfel și regina Elisabeta...- A Angliei?- Nu, a României, îi spunea ambasadorului francez la Budapesta, uite că îmi scapă acum numele, am să caut pentru tine, spunea cam așa: „Românii sunt așa de obișnuiți cu limba dumneavoastră, că ei gândesc în franceză... așa de bine încât eu, care sunt în România o prințesă germană, înainte de a deveni româncă a trebuit să devin franțuzoaică ca să pot să-mi îndeplinesc misia în această țară.” Se referea la damele ei de companie, domnișoarele școlite din lumea bună, pe care le îmbrăca țărănește ca să fie la moda Palatului... Asta o spunea acum vreo patru ani...- Rahat! Eu îți spun de anul 1906, când am ieșit NOI în stradă tocmai împotriva francezei! Ce mai strigam atunci „Jos ciocoi! Jos înstăriții!” Era ca la revoluție... Căzusem prost - de fapt venisem pentru răscoala din 1907, dar se întâmplase ceva, cum se mai întâmplă, și aterizasem cu un an înainte. Alexandru Davila, fiul doctorului Davila franțuzu', programase câteva piese în franceză, în scop de binefacere, tocmai la Teatrul Național, iar tânărului lorga atât îi trebuise - îi și sărise țandăra! A ținut un discurs baban la sala Eintracht, de-a înnebunit studenții, ne-a adus în estaz pe noi toți:

„Domnilor, temeiul vieții oricărui popor este limba lui!” Și pe mine m-a mișcat dom' profesor, deși pe atunci nu era așa cum îl știam eu din pozele de savant, cu barba aia interminabilă, dă om diștept. Ne-a zis el să stăm liniștiți, da' aruncase deja scânteia în praful de pușcă poporal! Venise atunci și Marghiloman - și uite că marți acu' l-am văzut iar, la Consiliul de Coroană - să roage studenții să se împrăștie, dar mai rău a făcut... Peste o mie cinci sute de studenți au plecat de la conferință direct la Teatrul Național! Cântau „Deșteaptă-te, române!” Îți dai seama că la mine, pe timpul lui Ceaușescu, ai auzit și tu, „Deșteaptă-te, române!” e interzis. Că nu-i bine ca tu să fii deștept, mai deștept decât Tovarășu'! Așa că, normal, mi-a crescut și mie inima cât un pepene galben! Am intrat și eu, cu alții, în Teatru. Davila, cu bastonul la noi, chiar l-a pocnit pe un student, unul, Săvescu, am fost arestat apoi și eu cu studenții, deși... hm... nu eram student, n-am fost student niciodată, da' când s-au făcut arestări... Dar atunci, NOI învingeam! Gardiștii, jândarii, cu săbiile, cu patul armei, noi cu bastoane, cu bețe, cu pietre smulse din caldarâm, ce mai, ca la Revoluția Franceză! Numai că asta era expres împotriva Franței boierilor noștri! S-au spart atunci vitrinele la „Gambinus”, la „Cooperativă”, restaurantul de la „Continental”, s-au călcat case... Până să intre armata și să tragă în noi ca nesimțiii, le-am tras-o dumnealor! Am ridicat baricade, exact cum scrie Hugo în „Mizerabilii” că au făcut și francezii ăia dă jos cu ăia dă sus ai lor. Știi ce-ar fi fost frumos?

- Ce?

- Să fi ieșit și francezii ăia la... pe la... 1789 împotriva limbii române vorbite de burjuii francezi! Glumesc... Ei, hai, văd că voi, ăștia din viitor, nu prea

mai aveți simțul umorului. Apropo, îmi spui și mie din ce an îmi vii de fapt? - Și de ce te-au arestat? Ce, ai... omorât pe cineva?- Nu, dar am spart o vitrină la „Capșa”, una d-aia mare, un fel de cristal, ce știu eu? Muncеști o viață să plătești o bucată! Așa că m-au „extrădat”, înapoi în 1986, ca să zic așa, ăia de la Rețea, în schimb de două ori pe săptămână, fără să lipsesc o secundă din timpul meu legal, ca să zic așa, deci 1988, tot bat drumurile proaste și periculoase, cam de o sută de an, când la Iași, când la Herson sau Odesa... Știi de unde vin acum? Chiar aseară eram la căpătâiul lui Cehov. În interes de serviciu, deci...

- Nu mai spune! Și era... așa cum se spune?

- Păi, cum se spune?

- Nu știu, genial...- Nu știu, l-am găsit mort. Aproape... Era pe 2 iulie -2 iulie LA EI: la sanatoriul... Badenweiler, în Pădurea Neagră... De tuberculoși...

- Cool, man! Vezi să nu fi luat și tu cumva tuberculoza, că ai alte mecanisme imunitare decât cei din vremea aia, îl puse în gardă omul cu ochii de argint.

Și adăugă o învățătură înțeleaptă confucianistă, dar fiind în chinezește, Camil nu rămase cu nimic mai deștept.

- Canci, fii pi pace, am dat înainte cu vodcă pe mâini! Și pe gâtleej, hă-hă... Ei, săracu' Anton Pavlivici acesta, să știi că ar mai fi avut zile dacă s-ar mai fi odihnit și el! Ei, cartea asta, cuvântul ucide... Am intrat cu oala de noapte, m-am dat felcer, le-am zis că-s din Krimeea, de unde și accentul rusesc cam slab -nu vorbisem de mult, cu cine naiba să vorbești acum, mă rog, în '88, rusește în R.S.R.?

- R.S.R.? Adică? *What is that*, R.S.R.? (Se defectase implantul, ori nu traducea și prescurtări?)

- Păi, Republica Socialistă România (și-acum, că tot îi veni lui bine): tot un fel de District Nokia, dar unu' foarte-foarte politic... Ei, și întorcându-ne la caprele noastre, m-a primit doctorul lui și Olga Knipper, biata nevastă-sa, actriță faimoasă la Teatrul de Arta din Moscova. Era pe la trei din noapte, și, ca să vezi, tocma' doftoru' a cerut să vie o sticlă de șampanie. Atât a mai zis Anton Pavlovici, abia ținând paharu' ăla -parcă-l și văd -zice zâmbind: „Hei, de mult n-am mai băut șampanie!”. Nici măcar n-a fost o vorbă d-aia scriitoricească, remarcabilă, de duh. Dar ce oftat teatral!... A băut și dus a fost! Mai rar așa doftor, să nu te-ndoape cu hapuri amare și după ce te-a mierlit! Măcar scriitorul acesta a murit senin... Apoi l-am și urcat în vagonu' ăla frigorific cu scoici – stridii, da, stridii le spunea ăia – , nu puteam s-o șterg până la prima stație, prea băteam la ochi. Am rămas cu mortu', săracu', în frig, doftorul, la compartiment, până la granița cu Rusia, unde m-am scuzat și io...

Băiatul venea acum, evident, să le ia banii, plus ciubucul cuvenit, se apropia implacabil precum moartea marelui Cehov. Și nu aducea măcar un țoi de șampanie...- Plătești tu, tovarășe? -glumi Felix, ca de obicei, pe seama vremii prietenului său.

(...)

- *Damn it!* Ci răsuțește-ți naibii mustățile-n sus, vere!, îi ceruse Felix în prima lor zi împreună. Acum doar se purta mustața „în bandulieră”, dată bine cu briantină și ținută noaptea într-o apărătoare din mușama, legată cu șnur la ceafă.

- Dacă n-ai cu ce plăti, de ce mănânci în continuare? -spuse Felix.

- Hai să-ți zic un banc potrivit, până vine *garson*-ul -începu Camil, însă Felix, din viitor, nu putea să înțeleagă. Cică se duce unul la bar și întrebă cât e o vodcă. „Păi, avem și de cinci bani, și de zece bani suta...” Consumatorul, care câștiga bine ca tăietor de lemne, se uită pe un raft: „Da' aia, aia din fund, aia cu etichetă mișto, străină?” „Aia-i ceva mai scumpică: 10.000 de dolari.” „10.000 de dolari?! Păi de ce?” „Păi d-aia, că-i „Vodca nesfârșită”, chiar așa se cheamă la ea!” „Cum adică, bre, „nesfârșită” -nu-i terminată din distilat?” „Ba e nesfârșită pen' că, oricât ai da pe gât, nu se termină sticla nici într-o mie de ani!” Tăietorul de lemne fluieră surprins, ieși imediat afară și se duse să taie câteva păduri pentru o fabrică de mobilă. Și după două luni, făcuse dolarii. Așa că se duce la bar și cere: „Băiete, ia adă două sticle de vodcă!” „Păi, din care?” „Ezact d-aia nesfârșită, de 10.000 de parai sticla!” Barmanul îl luă de nebun: „Bă, tu chiar n-ai priceput că-i... NESFÂRȘITĂ? Așa că ce naiba-ți trebuie deci ție DOUĂ sticle și nu una?” La care tăietorul, românaș de-al nostru, se vede, zice scurt pe doi: „Păi, las' să fie-acolo!” Exact cum spusese și responsabilul acela de Aprozar, acela de la Legume-fructe, vin și mizerii de

pe câmpuri, care cumpărase Călinescu doar pentru că „se cerea”, era „așteptat”, se dădea „pe sub mână”, era „o valoare” - *cool*, cum ați spune voi...

NOTĂ: Pe vremea lui Camil nu se inventase euro, așa că bancul este, normal, pe dolari. Oricum, Felix nu râse. La ei, acolo SUS, nu se râde... Momentul confruntării cu nota de plată devenea, din viitor, prezent: era mult mai aproape și deci mai înspăimântător decât războiul. Omul cu ochii din argint o fi omorât pe cineva, dar nu fusese niciodată arestat pentru că n-ar fi onorat o biată factură! Păi, nici n-avea cum: în viitor, toate plățile sunt subînțelese din momentul în care accepți să muncești, chiar dacă asta, munca, înseamnă să fii, ca majoritatea, cu statut acceptat de consumator de film-viață, testând pentru firme haine, jucării, mâncarea și băutura din filmul tău. Și într-un film-viață totul este reclamă, inclusiv viața. Plătită bine...

(...)

Și, mai ales acum, când la conferințele germane se încălzeau sălile, bucureștenii nu veneau numai din curiozitate și dragoste pentru marea cultură germană... Se mai bucurau că instituția încă funcționa, căci nemții anunțaseră că vor transforma în curând clădirea într-o sinagogă pentru soldații de cult mozaic din Reich. Felix își amintea că și în cealaltă realitate, care fusese acum distrusă, existase aceeași intenție, nematerializată însă. Era o vreme când antisemitismul se manifesta puternic în Franța – vezi cazul Dreyfus...

„Războiul nu se mai ține”, constatase Felix, și ușurat, și îngrijorat. „Istoria nu se mai ține, s-a contra-mandat. Istoria pe care o știm, în care viitoarea regină MĂ ȘTIA, mă știa bine... Acum, poate nici nu m-a întâlnit ÎNAINTE... Oricum, sunt, arăt măcar ca un paria!” Așa gândea, cred, Felix - eu cel puțin așa aș fi gândit...

Câștigasem războiul alături de bravii noștri aliați nemți și, uite, în *Das ewige und faszinierende Rumänien*... aveam parte tot de recesiune economică, eram va să zică tot cetățeni de mâna a doua! Străzile Bucureștiului și mai ales mahalalele erau pline de emigranți ruși săraci, care munceau pe mai nimic aici, dar măcar găseau de lucru. Deși Rusia devenise „grânarul Europei”, cu o agricultură nemțească super-mecanizată și colonizări masive de fermieri nemți și sași, care începuseră și în Basarabia înainte de război. Cel puțin așa laudau gazetele noua Rusie capitalist-agrară, Împărăția spirtoaselor: uite, chiar așa scria și în „Bukarest Tagelblatt”, în „Neue Freie Presse”, dar chiar și în „Berliner Tagelblatt” ori „Die Zeit”, care, aduse cu noul tip de transport, Zeppelinul ultrarapid, doar cu o zi întârziere, costau tot cinci bani, cât și ziarele populare românești, și aveau tiraje de peste 80.000 de exemplare. Înainte auzea germana pe stradă doar de la călătorii germani sau austrieci, ori de la evrei, care vorbesc oricum acasă un fel de germană, acum însă era o modă, mde, ca pe la noi când dăm de nou și de

străin! „Ce-i străin e mai bun!” Ce-i românesc „e prost”, dar asta să nu ne-o spună alții, că luăm foc, noi putem să ne desconsiderăm masiv, chiar și atunci când nici măcar nu merităm așa ceva...

Ziarele vorbeau încă - și vor mai vorbi mulți ani la rând, să ne intre bine în cap, precum colțul cărții în capul școlarului, doar n-or să vorbească despre înalta corupție! - despre eroismul german și, în edițiile pentru români, de al nostru, despre lașitatea francezilor de la Marna, deciziile pripite ale generalilor francezi, despre atacul lor insolent, inclusiv cu taxiuri rechiziționate împotriva tunurilor nemțești, despre suportul rugăciunilor clerului ortodox român pentru marea victorie germană, dar în particular fiecare dintre bucureșteni zâmbea pe sub mustață și adăuga, aplecându-se la urechea cuiva în care avea încredere: „*Eih, scheisse!* Petrolul românesc și ploile din septembrie 1914! Ele au însemnat victoria! Ei, dacă mai trăia, dumnealui, Vizirul, bietul premier, nu mai intram noi aici în clenci cu teutonii...” Și cam asta și fusese... Românii, care ocupaseră fără efort Bulgaria în timpul Războiului Balcanic din '913, devenind lider zonal norocos, ajunsese acum un satelit al Vienei, care dirija, cam de la moartea lui Bismarck și boala împăratului, și Berlinul... Dar pentru noi, Viena ori Berlin, tot nemții însemna că ne conduc! *Herr professor* Brunthe era, desigur, beneficiarul unei burse grase (*grosse*, ar putea merge în nemțește) de la Universităt Hamburg, special ca să ne arunce nouă acum cu praf în ochi, vorbind convins despre *Beziehungen traditionale* - „relațiile tradiționale”, mdeh, între popoarele român și german, datând încă din perioada romană, când noi, cei de la nord de *Donau*, ne cam puseserăm cu Roma imperială.

Se zvonea însă acum că regele Carol era iar într-un fel de grevă regală, după un schimb ceva mai dur de replici cu cancelaria Reichului, tot pe tema industriașilor nemți, care se plângeau, ca și înainte de război, că avocații români le minează pur și simplu, conștiincios, afacerile din România! Asta fiind de fapt picătura din urmă a unui pahar care se umpluse. De altfel, Carol I o spusese încă dinainte de război că aceasta nu este o dinastie germană, ci una românească, iar Bismarck nu voia să o uite... Asta nu însemna că nu găsiseră destui de-ai noștri prilejul să lingusească pe marele nostru prieten de la nord, învingător în Marele Război. Îl mai știi pe Arghezi? Și asta are automobil! *Herr* Brunthe perora acum pe marginea folclorului românesc, desigur, „înruștat cu cel nordic”. Tocmai ne explicase înainte cum l-a ales „Eminescu al dumneavoastră, dușmanul rușilor, inamicii noștri tradiționali comuni”, cât de minunat l-a pus el în valoare pe Lenau, renunțând astfel, cu modestie mioritică, la propriul său eu poetic și, trecând în viteză de epoca vieneză a poetului care blestemase de altfel din toți răunchii „țugul” nemțesc („Și cum vin cu drum de fier/ Toate păsările pier” - Berlinul recomandase oricum cenzurarea versurilor care puteau aminti de scandalul

căilor ferate, de vechea afacere Slossberg, când regele Carol era să-și dea, exasperat, demisia. Atunci, Berlinul ne silise să despăgubim, ipotecând Regia tutunului (care l-a și concediat pe Caragiale...) pentru a plăti acționarii străini și a ni se recunoaște în sfârșit astfel regatul. Cu toate sacrificiile făcute în Războiul din 1877, la trei ani după ce ne scăldasem în sânge la Grivița și Plevna, nu însemnau chiar nimic, dacă nu și plăteam... Dar gata cu parantezele, ăstea-s chestii prea vechi, *herr professor* tocmai cita acum, ca să vezi, dintr-o *Volksgedicht* - balada „Miorița”, cea cu animalul patruped, *Das Lämmchen*, pe care el o redescoperise, zicea, așa, „ignorată monstruos și nemeritat” aici, la noi! *Meine Damen und Herren*, rapsodul popular a prins în versurile lui sublim de simple o mentalitate, mai mult, un crez prețios: cel al supunerii necondiționate, al supunerii oarbe, cel al răbdării și al umilinței - o calitate esențială pentru supusul modern, credincios, dăruit vulturului cu trei capete Patriei austro-germane, esențială și pentru clericul dăruit, fie el și ortodox, și pentru soldatul care nu se ferește de moarte, nici de eternitatea ei, pentru meseriașul care trudește mândru de meseria sa în miez de noapte, ca să isprăvească lucrarea asumată, promisă. *Enreichung, Enreichung, Enreichung* - supunere, supunere, supunere!” Felix, care era un domn pentru orice secol, scuipea într-o parte: „*Sheet, sheet, sheet!* Rahat, rahat, rahat, *herr professor* Șnițel!”. Se descurca bine Felix, după atâta timp blocat într-un timp străin, cu grosolăniile limbii române folosite acum neaoș, precum o bătă de oină în lupta de partizani...

(...)

- Ei, ce mai știi de principesă? -Îndrăzni totuși să întrebe Felix, abia după cel de-al treilea cremwürst și două șnapsuri. Era liniște aici și se puteau deci auzi bine, în sfârșit.

- A, viitoarea Regină Maria? Ei, nu, a zburat puii' cu ața, nu mai pupă ea domnie, așa cred io cel puțin. Îmi pare rău, dar așa a căzut banu', cu arișca-n sus. A, nu pricepi... Păi, moneda nu are ea două fețe? Iar copiii îi spun „arișca” la una, „arola”, la alta: a ei a căzut cu arola, cu chipul adică, în jos, și cu vulturul, cu vulturul ăstora, în sus. Și cine-i de vină că așa a căzut Istoria, bre? Nimeni! Dar să te bucur: ei, să știi c-am văzut-o! - se bucură Camil că-i dă raportul pozitiv. Știam c-ai să te bucuri, pezevenchiule... Și acu', că tot n-are grade, poate-o fi și dumisale mai filotimă, nu crezi? Da' să știi c-o duce cam răăău, stă la o pensiune, undeva lângă Spitalul fost militar al madamei Bibesco... Da' n-ai citit în ziare? Au... au... Au răspândit-o!

- Au... ce? Au... răsplătit-o sau ce? Fii mai clar, omule!

- Au reealaltă, ...re.... Cum naiba-i zice? Da, au repudiat-o oficial, chestie de soț și de guvern! L-au pus pe bărbat-său să dea divorț, altcum pierdea el urmarea la tron după ce o mierli al bătrân: el neamț la origeni, ea, englezoaică la origeni, păi cum vine asta?!

- Iar în Istoria pe care-o știam noi, în timpul războiului, care-a ținut patru ani, nu unu', când umblau tot nemții să-l asasineze pe regele Ferdinand - ziceau că-i un neamț trădător al neamului german...

- Asta a fost, acum numai ea nu corespunde, el e dresat să ia funcția când... s-o elibera. Și... să mai știi că ei i-a murit și băiatul cel mic, săracu'... Avea doar câțiva ani băiețelul...

- Mircea...Ca și în cealaltă Istorie, la fel! Măcar asta să se fi schimbat!

- Da... s-a dus, micuțul... Ei, vrei s-o vezi? Cred că acu' se poate, deși p-aci mișună de spioni. Auzi, știi cu cine m-am întâlnit io? N-ai să crezi!

- N-am să cred...

- Cu Troțki, cu Troțky, bre! Era cu Roza Luxemburg, aia torturată de burghezia nemțească, dă care-am învățat noi la școală că era eroină. Nici ea n-a mierlit DE DATA ASTA, da' să știi că-i cam nasoală tipa, nici că-ți vine să faci revoluțiune cu ea!. Fac și ei un pic de agitație socialistă-acolo, ceva sindical, așa ceva, dar nu prea au găsit adepti. M-am dus io de vreo două ori, am zis că poate se dă ceva în plus - da' mi-au și cerut cotizație! Păi, am io timp de agitație voluntară, și să mai și plătesc? Și pentru ce, când io mi-s acu' rentier, capitalist cum s-ar zice... Ar hi chiar bine aici, dacă nu mi s-ar face dor de Eugen... Că de Tuța...

Camil nu se putu abține: abia mânase acasă, la nevistica de ocazie, da' tot mai începu vreo patru cremwürști cu muștar. Mestecând, își mai amintea:

- Păi unde să se ducă acu' d-alde Troțki? În Rusia, cât de cât, măcar e mâncare pe cartelă, înainte nu era de loc, plus că le dă filme gratis. Aci, la București poa' să umble și ei în libertate, adică nici să nu știe cine-i urmărește, cine-i ascultă, că-n altă parte n-au spor. Speră să mai prindă niscai șomeri... În SUA, Troțki ăsta n-are loc de Lenin -are Vladimir Ilici o gardă de corp, din patru mexicance pieptoase... Știi, eu cred că nemții l-au trimes expres pe alde Lenin la Washington, cum l-au trimes în istoria noastră la Moscova, ca să le strice ălora mezasplasu'!

Grăsanul îl făcu atent pe omul viitorului de mai departe: un tip solid, tânăr, cu față de străin, tocmai traversa strada.

- Ți-ai Hemingway, dac-ai auzit de ăsta - în Istoria CEALALTĂ era scriitor barosan în Cuba, în toată America, coane... Stai că l-am întâlnit și mai devreme, acela de la cofetărie, ăla de scria: pătrat ca un boxer și c-un început de barbă, c-a luat exemplu prost de la lipovenii noștri. Mereu bea de stinge cu Stancu! Cică se documentează la viața lui Terente, pen' că scrie o carte, da ce, acu' a trăit Terente? Nici nu știi... Ernest acesta venise și el săracu' în Europa, ca corespondent de război, dar războiul s-a terminat prea repede și n-a mai avut lovele să ajungă înapoi în SUA: ăsta și bea mult! Tărie scumpă, mde! Da' mai bea el și pe daiboj. A pescuit o vreme prin Deltă, mă rog... mai pilangea dumnealui cu pescarii, îl mai învăța pe alde Vanea skanderbeg. Mai bine-ar face și el ceva rentabil.

EXPRESII CELEBRE

171. „OCHII LUI PEITHO”

„Les yeux de Peitho”
„Peitho's Eyes”

► Theodor PARAPIRU

Când „Lung șir de-nvolburate fluvii născură Tethys și Oceanus”, împânzind pământul cu apa vieții „Ei mai născură sfânta viță a fiicelor de pe pământ/ Îi cresc și-i ocrotesc pe tineri cu ajutorul lui Apollon/ Și-al Fluviilor, căci Zeus însuși le-a hărăzit atare soartă.” (Hesiod, *Teogonia*). Printre numeroasele Oceanide, alături de *Tihe* (Întâmplarea, Providența), *Eumonia* (Ordinea), *Clytia* (Floarea Soarelui), *Eurinome* (mama Charitelor și a zeului-râu Asopos), *Styx* (râul din Infern), apare și „credincioasa Peitho”, divinitate care intră în suita Afroditei (Artemis, Apollo, în unele variante), personificarea exprimării superlative cu infailibilă putere de convingere în pledoariile pentru iubire sau în cauze de mare semnificație pentru colectivități.

Peitho primește mulțumirile și omagiul Atenei când sprijinul ei determină schimbarea Eriniilor din duhuri nemiloase și înspăimântătoare ale răzburării, în *Eumenide*, spirite binevoitoare și ocrotitoare (v.*Răzburarea Eriniilor*): „Ce bine-mi pare/ Că ochii zânei care/ Înduplecă spre ascultare/ Îmi dete farmec gurii/ S-alin a lor înverșunare./ Sălbăția urii.” (Tragicii greci, Eschil, *Agamemnon*).

„Ochii zânei” sunt cuvintele care călăuzesc pe cei ce le rostesc plini de convingerea aspirațiilor nobile sau a unor scopuri tenebroase (Clitemnestra) și pe cei ce le ascultă primindu-le sensul generos: „Numai cine-i cuminte/ Află drum de cuvinte/ Înțelepte și drepte./ Din aceste obrazuri cumplite/ Văd comorile voastre-nflorite./ De-aveți cinstea spre ele voi toată,/ Cum vi-i inima lor câștigată./ Străluci-veți mereu cu-a voastră cetate/ Și țară pe tron de dreptate.” (*idem*).

Divinitatea Elocinței și a Persuasiunii se bucură de aprecierea, de admirația și de cinstirea grecilor din cele mai vechi timpuri: „Tezeu, după ce a strâns pe locuitorii demosurilor într-o singură cetate, a statornicit la Atena cultul Afroditei Pandemos și al lui Peitho.” (Pausanias, *Călătorie în Grecia*, c.I).

Expresia „Ochii lui Peitho” semnifică metaforic încrederea în calitatea și în frumusețea comunicării, în forța de convingere conferită de inspirația oratorică. Conotațiile negative țin de circumstanțe și de natura demersului, când scopurile, obiectivele vizate sunt meschine, detestabile, criminale (înșelăciune, ură, invidie, prefăcătorie, răzburare etc.).

Lansare de carte
Liuba Liubastra
Botezatu,
în prezența poetului
Gabriel Gherbăluță.

ESEU

HORTENSIA PAPADAT-BENGESCU DESPRE SINE ȘI DESPRE SCRIS

► Petruș ANDREI

După o copilărie „de copil mic, inteligent și răsfățat”¹ și după „cei șapte ani de paradis ai institutului de studii liceale”², refuzându-i-se „în chip oficial”³ dorința de a învăța mai departe la universitate, adolescența Hortensia Bengescu, printr-un act de frondă pe care avea să-l regrete, acceptă „prima ocazie de revanșă”⁴ împotriva părinților, căsătorindu-se cu magistratul Nicolae Papadat, intelectual mic burghez, „om de altfel fără vicii”⁵ însă cu pretenții ridicole.

Claustrată între pereții universului domestic, viitoarea scriitoare încearcă să-și pună în sușirile cu care era înzestrată, în slujba unui ideal căruia mai apoi, întreaga viață, îi va sacrifica chiar timpul „rupt interludiului unei convalescențe.”⁶

Ideea de a face „literatură” i-a fost sugerată de tatăl său care, deși ocupat, își făcea timp să încurajeze înclinațiile fiicei sale spre compoziția liberă și de buna ei prietenă Constanța Marino-Moscu; aceasta, amenințând-o cu publicarea scrisorilor primite de la ea cât și prin exemplul personal, a determinat-o să abandoneze genul epistolar și să treacă la creația propriu-zisă. Din anul 1913 când debutează⁷ la „Viața Românească”, Hortensia Papadat-Bengescu începe o prodigioasă activitate literară încununată cu cele mai alese distincții.

Scrisorile adresate între 1914-1923 „gânditorului nocturn” de la Iași ne dezvăluie, alături de însemnata lui contribuție în această epocă a formării ei spirituale și critice, numeroase date, care întregesc personalitatea scriitoarei facilitând, odată cu înțelegerea operei sale, pătrunderea în laboratorul propriu de creație. Într-una din aceste scrisori, privitor la actul propriu-zis al creației, Hortensia Papadat-Bengescu făcuse următoarea mărturisire: „Eu scriu mintal. Pe urmă numai transcriu, așez, îmbrac în cuvinte, în forme, în broboade. Întâi văd... la început ceșos, apoi din ce în ce mai limpede, și când a venit lentila de precizie începe să se anime, să se miște, să rădă, să plângă, să vorbească...”⁸

Deși are „în cap” întotdeauna „câteva romane” nu se așează la masa de scris decât sub tirania inspirației, pe care încearcă, de altfel să și-o explice: „Legea inspirației, acel *a veni*, ia uneori forme cu totul ciudate. O serie de impresii accentuate, avute cândva în

legătură cu fapte precise, cer stăruitor să fie exprimate. Se urcă în mine sub nenumărate forme și se retrag. Nu le silesc, nu le împiedic, nu însemn nimic din ele, atâta timp cât sunt fluctuante, și într-o zi, când cred că se vor fi risipit, aud un glas strein în urechi, mă aplec să ascult; pentru a nu pierde nimic îmi trebuie o efortare. Când nu mai disting bine, mă resemnez, n-aș putea reconstitui. E o iluzie auditivă absolută. Revine prin coincidență numai pe același loc unde l-am auzit întâi.”⁹

Înainte de a compune ceva, scriitoare trăiește o stare de lene creatoare predilectă inspirației „starea de grație”¹⁰, când după o îndelungată acumulare de fapte, stări sufletești și chiar fraze întregi, se pregătește izbucnirea năvalnică, beția creației: „Sunt într-o stare de repaus, de lenevie, mărturisește autoarea. Dar într-o dimineață mă scol pronunțând distinct cuvinte, așa cum te-ai scula cu un refren. Dar sunt cuvinte necunoscute și fără noimă. Peisajul locului unde mă aflu mă încântă, sunt veselă sau cu o tristețe de pe plaiuri înalte. Cântecul stăruie ca un zumzet de albine... Mă apăr, îl izgonesc, se reîntoarce plictisitor, obsedant. Mă supăr și îi spun în gând ce știu mai rău de ocară... Melodia stăruie duios și trist... iau un creion (anevoie de găsit acolo) și însemn fraza melopeei. Din ea se înșiră alte fraze și persecuția melodiei încetează.”¹¹ În același fel se destăinuiește Schiller că „o stare de suflet muzicală” anticipează pentru el creația unei poezii.

Fire hipersensibilă, Hortensia Papadat-Bengescu, dobândind cu timpul „un exercițiu tot mai perfecționat de a se abstrage”¹² scrie oriunde și oriunde, neavând nevoie decât „de primii muguri” pentru a-și așterne gândurile pe hârtie. Ca mai toți creatorii de valori spirituale, autoarea nu poate fixa cu precizie momentul în care începe pregătirea uneia dintre operele sale. Procesul de gestație durează, până în clipa elaborării efective, ani chiar, gândindu-se la un moment dat ca lumea ideilor să se confunde până într-atât cu lumea reală încât să i se pară că personajele imaginate sunt ființe aievea cunoscute cândva, într-o împrejurare pe care a uitat-o: „Aflu că un personaj al meu – scrie Hortensia Papadat-Bengescu în *Jurnalul* de la sfârșitul vieții – este însuși portretul cuiva cunoscut pe care

nu-l cunosc". Această o a doua realitate în care scriitoarea trăiește permanent cere grabnic „intrarea în lume”: „Personajele și evenimentele cresc în mintea mea ca niște ființe vii; ele se iscă de la sine, uneori în prezența mea uimită, alteori simt că-mi cer o împlinire și când au dobândit putere de viață proprie, nu știu ce alt ar trebui să fac să nu fiu silită să le dau drumul în viață...”¹³

Cu modestia care a caracterizat-o întreaga viață, Hortensia Papadat-Bengescu nu ne-a lăsat „manifeste” referitoare la propriile sale concepții estetice, dar destule generalizări despre artă și menirea ei în interesante interviuri, note autobiografice, articole și însemnări, pentru ca afirmația lui G. Călinescu să ni se pară nedreaptă. Pentru distinsul critic, autoarea ar fi „mai mult o amatoare”, „fără o conștiință estetică liberă”, chiar „fără nici o noțiune de artă”.¹⁴

Încă din copilărie, viitoare romancieră dă dovadă de o „excepțională acuitate a simțului realului. Copil, ea refuza basmele, cerând guvernantei să-i povestească lucruri reale, întâmplări aieva.”¹⁵

Simțul realist al scriitoarei se exprimă de la început nu atât prin nevoia unei fidelități față de realitate, cât prin străduința de a reda „viața cea de dincolo de fațada cea reală”¹⁶, de a fotografia fața nevăzută a lumii, realitatea gândurilor. Din paginile de *Jurnal* reținem această judecată de o valabilitate indiscutabilă: „Fapta literară va trebui neapărat să intre în domeniul esteticului, dar, cu orice riscuri, nu va trebui să piardă nimic din adevăr. Aici e pasiunea și aici e truda.” Cerându-i se de către E. Lovinescu să scrie un roman „obiectiv”, autoarea își pune grave întrebări legate de problemă și, între incertitudine și speranță, își răspunde: „Am aflat ce înseamnă pentru mine roman. O mai adâncă înrădăcinare pe baricada vieții, apoi în materialul cel mai dens al adevărului.”¹⁷

„Cele mai lirice și mai romantice închipuiri”¹⁸ nu o ademenesc spre realitatea lor literară întrucât „condeii în mâna sa e ca o sabie care cere numai luptă serioasă.”¹⁹ „Acest nucleu estetic lămurește și direcția realismului său analitic, efortul de a pătrunde, dincolo de învelișurile aparente, la o realitate esențială, căutată cu fervoare, în numele adevărului.”²⁰

Într-un studiu asupra lui Ioan Al. Brătescu-Voinești, inclus în volumul *Scriitori și curente* (Iași, 1909), G. Ibrăileanu observa că din indicarea unui simplu gest, scriitorul evocă imagini bogate în mintea cititorului. „Invers de mine – ripostează Hortensia Papadat-Bengescu precizându-și propria-i tehnică de creație – care de abia prind cu stângăcie un gest, cu plumb pe aripi, cum zice frumos d-l Topârceanu, și îl despice singură cu voluptate, până în resorturile lui obscure, nelăsând altora să facă această plăcută operație; având infirmitatea de a aluneca pe fața concretă a lucrurilor, pe subiecte, pe contururi, oprindu-mă numai pe resortul lor adânc; un ochi construit fiziologiceste astfel încât să nu vadă scoarța lemnului, ci să treacă prin ea, ca printr-un geam, în miezul lui.”²¹

Dintre „acuzele” aduse scrisului Hortensiei Papadat-Bengescu cele mai „grave” par a fi două: prețiozitatea limbajului și abordarea cu insistență a senzațiilor incipiente, a gândurilor nerostite încă, aflate în clar-obscurul conștiinței. Mărturia scriitoarei și în această privință este revelatoare: „Am fost acuzată de puțin, și nu de cei a căror opinie mă doare mai mult, de prețiozitate, de înclinare către rafinerie artistică. Acest fel e naturalul meu. Eu când vreau să înțeleg bine un lucru, îl îmbrac în simbol și mă luminez. Mai e altceva: ceea ce scriu, ce cuget nu e în principal idei și sentimente, ci senzația lor, de aici chinul, dorința de a reda nu descrierea senzației, senzația însăși.”²²

Note:

1. Mircea Zăciu, *Hortensia Papadat-Bengescu*, în vol. *Masca geniului*, EPL, 1967, p.200.
- 2,3,4,5. Fragmente din *Jurnal* publicate de Camil Baltazar în vol. *Contemporan cu ei*, EPL, 1962.
6. Camil Baltazar, *Hortensia Papadat-Bengescu*, în *Tânărul scriitor*, Buc., 1957, nr. 3, p.95.
7. Comentariile critice, evocările, versurile și însemnările din ziarul conservator *La Politique*, neînsemnând, după propria-i afirmație, nimic pentru ea, nu echivalează cu un adevărat debut literar.
8. În vol. *Scrisori către Ibrăileanu*, EPL, 1966, p.34.
9. Camil Baltazar, *Hortensia Papadat-Bengescu* în *Tânărul scriitor*, Buc., 1957, nr. 3, p.93-94.
10. art. cit., p.95.
12. În vol. *Scrisorile către Ibrăileanu*, EPL, 1966, p.35.
13. Felix Aderca, *De vorbă cu Hortensia Papadat-Bengescu*, în vol. *Mărturia unei generații*, Buc., 1929, p.215.
14. G. Călinescu, *Istoria literaturii române...* Buc., 1941, p.653.
15. Mircea Zăciu, *Hortensia Papadat-Bengescu*, în vol. *Masca geniului*, EPL, 1967, p.203.
- 16, 17. *Jurnal*.
- 18, 19. I. Valerian, *De vorbă cu d-na Hortensia Papadat-Bengescu*, în *Viața literară*, anul I, nr. 29, 1926, p.1.
20. Mircea Zăciu, op. cit., p.204.
21. În vol. *Scrisori către Ibrăileanu*, EPL, 1966, p.30.
22. idem, p.30.

- Va urma -

PRIETENI DIN BASARABIA

UNIREA...

► Acad. Nicolae DABIJA

HARTA NOASTRĂ

Stă, în fața hărții noastre, Domnul Dumnezeu,
o scrutează trist și oftează greu:

„Ce-i cu voi, măi oameni, ce s-a întâmplat?
Unde vi-i pământul ce Eu vi l-am dat?”

Harta-i sfâșiată și alte graniți puse,
nu e cea pe care Domnul o știuse.

Azi avem cum vrură-n veacuri padișahii:
câteva Moldove, mai multe Valahii.

Și-au făcut de cap și țării, siniștrii:
două Maramureșuri și două Transnistrii.

Stau și-acum pizmașii și le par puține:
două țări a Herței, două Bucovine.

Numără, sub luturi, treziți, pârcălabii:
Dobroge vreo două și trei Basarabii.

Pierdute la cărți, scoase la mezaturi –
tocmai trei Timocuri și două Banaturi.

Și se miră Domnul: țări câte să fie
făcute de oameni dintr-o Românie?!

„Vouă, ce pământuri n-ați râvnit străine,
și dintr-ale voastre v-au rămas puține...”

Și parcă-L aud cum – pe români, pe nume,
strigându-i –, i-adună într-o Rugăciune.

Iar ei genunchează, parcă plâng se roagă,
cu o Rugă largă cât o hartă-ntreagă.

ION INCULEȚ, NAȘUL UNIRII...

La începutul anului 1918, un ofițer din comandamentul armatei germane i-a transmis lui Ion Inculeț, președintele Sfatului Țării de la Chișinău:

– Să nu vă uniți cu România, pentru că ea va pierde războiul.

În acele zile România era cu mai mult de jumătate de teritoriu ocupată de trupele germane.

Răspunsul lui Ion Inculeț a fost următorul:

– Noi nu ne unim cu o țară care va pierde sau va câștiga războiul, noi ne unim cu neamul nostru!

Acest răspuns e o lecție pentru mulți dintre demagogii de azi, care afirmă:

– Iată, dacă România ar fi bogată ca Germania și românii ar fi nemți, atunci ne-am uni.

Adică – dacă țara noastră de dincolo de Prut, unde pensiile și salariile sunt de 5-6 și, respectiv, de 6-7 ori mai mari ca ale noastre, ar fi la fel de

puternică și bogată ca Germania Federală (cu salarii de 20-30 de ori mai mari ca cele de la noi), atunci ne-am uni cu ea.

Există, cu adevărat, țări mai puternice (care câștigă toate războaiele), mai întinse (cu Siberii, Pol Nord, oceane care s-o scalde din toate părțile), mai frumoase (cu Aurori Boreale, furtuni purtătoare de granule de aur), mai bogate etc., dar una este Țara pe care ți-a dat-o Cel de Sus să fie a ta, pentru că ea e Țara moșilor și strămoșilor tăi, țara limbii tale și țara speranțelor copiilor tăi.

Pentru noi această țară se numește România.

Cei care cer Reunirea cu România nu cer întregirea cu un stat străin, ci chiar cu țara lor.

E o crimă să te vrei cu Neamul tău, cu Țara ta, cu patria moșilor și strămoșilor tăi?

Numai neștiutorii, naivii, cozile de topor și handicapații morali îți vor răspunde afirmativ.

În 1918 satul meu mic Codreni (pe atunci Bișcotari) făcea parte din comuna Răzeni, care a dat pentru Sfatul Țării trei membri: pe Ion Inculeț, președintele Sfatului Țării, pe Ion Pelivan, ideologul Unirii de la 1918, care – din motive tactice, pentru că nu era agreat de reprezentanții minorităților naționale din forul legislativ al Basarabiei – i-a cedat funcțiunea de președinte consăteanului său, și pe Elena Alistar, unica femeie din Sfatul Țării.

Mult timp consătenii mei se temeau să rostească aceste nume.

Abia la începutul anului 1990, nanul meu și verișorul tatălui meu, Gheorghe Cotu din Căinari, mi-a vorbit ca de o mare taină că nanul lui se numește Ion Inculeț.

- Care Ion Inculeț? am întrebat.
- Acela.

A spus ca și cum eu trebuia să știu că nu putea fi vorba decât de președintele Sfatului Țării.

Candidam pe atunci pentru Parlamentul Republicii Moldova din partea circumscripției Căinari.

– M-am născut în 1925, iar el era pe atunci ministru în Guvernul României, mi-a spus nanul' Gheorghe.

Bucuros de ceea ce aflatam, că eram fin al finului lui Ion Inculeț, la întâlnirea pe care am avut-o a doua zi cu consătenii mei le-am vorbit de Ion Inculeț.

Tata, care era prezent în sala căminului cultural, s-a speriat. După întâlnire mi-a spus:

- Să nu mai rostești niciodată acest nume.
- De ce?

Cele pe care mi le-a povestit părintele meu m-au șocat: în 1940 localitatea Căinari era plină cu lume care purta numele Inculeț. Cei mai mulți erau rude între ei. După sosirea sovieticilor aproape toți aceștia au fost arestați, împușcați, deportați. Unica lor vină era aceea că purtau numele Inculeț.

Ion Inculeț se refugiase dincolo de Prut la moșiile lui de la Bârnova de lângă Iași, unde s-a sinucis (a fost sinucis?) la 18 noiembrie 1940.

Cu vreo zece ani în urmă, în casa lui de la Bârnova, unde se afla primăria, a fost inaugurată o cameră-muzeu care-i era dedicată.

Acolo am aflat că în 1944, când trupele sovietice au ajuns la Bârnova, mormântul lui Ion Inculeț a fost deschis de către o comisie special formată pentru identificarea lui Inculeț, și un ucrainean adus de la Chișinău a fost întrebat dacă cel din sicriu e Inculeț sau altcineva. Când omul de încredere al

sovieticilor a răspuns afirmativ, deși soldații care-i însoțeau erau pregătiți să-și descarce automatele lor în cel care fusese președintele Sfatului Țării, sicriul i-a fost coborât înapoi în groapă și cripta grea așezată deasupra.

La inaugurarea primei sesiuni a Parlamentului din 1990, am propus, în semn de omagiu adus luptătorilor de la 1918, inclusiv consăteanului meu de la Răzeni Ion Inculeț, ca Sovietul Suprem să fie denumit Sfatul Țării.

Timp de câteva zile s-a discutat fierbinte acest subiect, membrii Sfatului Țării fiind declarați, pe rând, eroi sau trădători, martiri sau profitori, ca până la urmă, cu o diferență de câteva voturi, să câștige adepții denumirii sovietice de soviet suprem.

Ion Inculeț și camarazii săi mai pierduseră o bătălie, Uniunea Sovietică nu murise încă.

În 2007-2008, împreună cu Andrei Vartic, la inițiativa Forului Democrat al Românilor din Republica Moldova s-a decis ca la Ialoveni, de unde fuseseră 12 membri în Sfatul Țării, să fie inaugurată Aleea Membrilor Sfatului Țării (ulterior, după moartea lui Andrei Vartic, am propus ca ea să fie redenumită și să i se spună **Aleea Marilor Români Ialoveneni**, ca alături de votanții de la 1918 ai Unirii să-și aibă locurile lor Petre Ștefănuță în 1940, marele folclorist împușcat de sovietici, unchiul lui Andrei Vartic, distinsul patriot și om de cultură Andrei Vartic ș.a.).

A fost amenajat **Parcul Sfatul Țării**, în care se află și o biserică cu hramul **Sfinții Martiri Brâncoveni**, ce ține de Mitropolia Basarabiei, **Muzeul Membrilor Sfatului Țării** – inaugurat temporar în Casa de Cultură din centrul raional, iar Pieței Centrale i s-a acordat numele de **Piața Unirii**, unde a fost instalată o placă comemorativă, care spune că „aici va fi înălțat Monumentul Unirii”. Meritul cel mare în realizarea acestor obiective a fost al lui Andrei Vartic.

Tot atunci, la rugămintea noastră, a fost convocat Consiliul raional Ialoveni, în frunte cu președintele Mihai Silistraru, în deplasare: în comuna Răzeni.

La sugestia lui Andrei Vartic am pregătit un raport cu propunerea ca Liceul Teoretic din această localitate, care pe atunci nu avea nume, să-l poarte pe cel al lui Ion Inculeț. I-am studiat biografia, am adunat argumente, am formulat motivații. Dar s-a întâmplat un lucru neprevăzut pe care încă nu pot să mi-l explic: atunci când directoarea școlii, doamna

Natalia Răileanu, mi-a dat cuvântul, prima mea frază a fost:

– Liceul Dumneavoastră nu are nume, venim, deci, cu propunerea ca el să poarte numele lui...

Aici se vede că inconștientul mi-a jucat o festă și, în loc să rostesc numele lui Ion Inculeț, gura mea a rostit, fără de mine, un cu totul alt nume:

– ...Ion Pelivan.

Sala a reacționat pe dată, aplaudând furtunos.

Imediat m-am rectificat:

– Dar și mai potrivit ar fi ca el să se numească Ion Inculeț...

În continuare am reprodus toată biografia președintelui Sfatului Țării, sala însă n-a reacționat în niciun fel.

Ulterior am aflat că jumătate dintre elevii de la Răzeni poartă numele de Pelivan, pe când lui Ion Inculeț nu-i mai rămăsese nici măcar o singură rudă în localitate.

După ce am vorbit vreo 10-15 minute despre marile merite ale lui Ion Inculeț, directoarea școlii, dna Natalia Răileanu, a rostit în concluzie:

– Dragi elevi, profesori și părinți! Supun votului Dumneavoastră propunerea făcută de scriitorul Nicolae Dabija ca Liceul nostru Teoretic să poarte numele consăteanului Ion Pelivan.

Și toți cei prezenți, inclusiv conducerea raionului, au votat unanim.

Liceul căpătase un nume, numele lui Ion Pelivan.

Andrei Vartic mi-a spus, zâmbind, după întâlnire:

– Las'că-i bine. Nu a fost o greșeală, ci, sunt convins, o revelație. Așa trebuia să fie.

Mă bucur că în acest an Ion Inculeț a ajuns la Răzeni. Bustul lui urmează să fie dezvelit în aceste zile în fața Căminului Cultural, ridicat în perioada interbelică cu sprijinul lui Ion Inculeț.

Pe domnul Ion Rusu, primar al localității Răzeni, una dintre cele 150 de localități care au semnat Declarația de Unire cu România, l-am întrebat ce crede despre ceea ce le-a răspuns consăteanul nostru în 1918 celorla din comandamentul german referitor la faptul ca Basarabia să se unească sau ba cu România în zilele când ea urma să piardă un război. Primarul mi-a răspuns în felul următor:

– Noi trebuie să fim cu Neamul și la bine, și la greu, că dacă nu ești cu Neamul tău, atunci te bate Dumnezeu!

Membrii Sfatului Țării, sala în care s-a semnat Actul Unirii Basarabiei cu Țara Mamă (România), 27 martie 1918.

PORTRET

CĂRȚI DESCĂTĂRĂMATE

► Acad. Nicolae DABIJA

Aurelian Silvestru e un scriitor citit de critica noastră literară (cea care mai există) cu un singur ochi.

Cronicarii literelor îl citesc altfel – doar cu un ochi, și-acela întredeschis (asta e părerea care ți-o lasă) – de teamă că ar putea descoperi în persoana lui un mare scriitor pentru adolescenți.

Dar cele spuse mai sus nu-i împiedică pe cititorii de diverse vârste să-i parcurgă cărțile, să-l aibă de scriitor drag, de învățător (nu doar pentru elevii Liceului său „Prometeu”, ci și pentru cei din toată republica, aici – românească, de la Tisa și până dincolo de Nistru).

Și dacă unii confrăți de condei afirmă cu emfază că scriitor e cel care scrie, Aurelian Silvestru dă de înțeles, cu toate cărțile sale, că scriitor e cel care e citit.

La ora actuală Aurelian Silvestru e unul dintre cei mai îndrăgiți scriitori din Republica Moldova.

El scrie dintr-un respect pentru cititor, despre el, cu el, pentru el.

De aceea nu mă mir deloc să aflu că el lipsește din manualele școlare, curricula fiind alcătuită în continuare de adepți ai realismului socialist al cărui simpatizant Aurelian Silvestru nu a fost niciodată.

Ultima lui carte, „**Îngerii dispar în ploaie**”, deși e una autobiografică, e despre adolescența ca graniță între copilărie și maturitate, locul, spațiul și timpul unde se întâmplă cele mai multe minuni din viața fiecărui muritor.

Mi-l amintesc student în anul întâi, când venise la Facultate cu două valize mari: una plină cu cărți și o alta – cu haltere de gimnastică, cele de care ulterior aveam să ne împiedicăm zilnic de zeci de ori în camera noastră din căminul nr. 7.

În această carte va vorbi de ele, dar, lucrul cel mai semnificativ, de treptele unei scări, care duceau în podul plin cu cărți al unchiului Nicanor, ca de treptele unui urcuș către sine.

Crescuse într-o pădure de lângă satul său Cușelăuca, pe care o iubea ca un pustnic.

Acum pădurile sale, prin care se plimba, pe care le colinda și-n care se pierdea rătăcindu-se fără salvare, erau cărțile.

Iar biblioteca universitară – un canton din deșeu de codru. Animalele din acea pădure erau cuvinte. Păsările erau rime. Fluturii erau expresii după care alerga zile întregi ca să le prindă cu auzul sau cu creionul și să le fixeze pe foaie.

Chiar dacă – în anul întâi de studii, spun cu tristețe acest lucru, nu prea avusesem ce să învățăm de la profesorii noștri (gen Crăciun, Borșci, Dobrovolschi ș.a.). Ba, mai mult îndrăznesc să cred că învățau ei de la noi – sinceritate, curaj, lecturi neortodoxe etc. (Afirm în cunoștință de cauză, pentru că unii dintre ei foloseau citate improvizate de noi, atribuite unor critici inexistenți ca Tudor Canțer (tractorist din satul meu), ca mari autorități ale scrisului, care combăteau realismul socialist sau îi apărau de Ivan Racu, la cursurile lui Ivan Racu, pe Druță, Vasilache, Vieru, Damian...).

Copilăriile noastre semănau.

Mama lui îi spunea în diminețile de duminică:

– Adu Cartea!

Și el aducea din Casa Mare o Evanghelie mare cu coperte de lemn și încuiată cu două cataramă argintii.

Evanghelie de aceasta cu cataramă și cu lăcăți-că aveau și bunicii mei, pe care nu o putea deschide oricine, ci doar cel cu cheia. Duminicile, bunicii, părinții și noi, copiii lor, ne îmbrăcam în haine de sărbătoare și, când ne adunam cu toții în Casa Mare, bunicul îmi spunea:

– Adu Cartea!

Și eu o aduceam – o Carte mai mare decât mine –, i-o dădeam bunicului, el o așeza sub candelă pe masă, acoperea cu ea jumătate din suprafața mesei, îi săruta cataramele, scotea cheia pe care o purta totdeauna cu el – ca un deschizător de taine –, descuia Cartea și o pune pe bunica sau pe mama să citească, iar el plângea.

Plângeam și noi, nu pentru că înțelegeam ceva din baterea în cuie a Mântuitorului Iisus Hristos, ci pentru că plângea bunicul.

Cartea din copilăria mea era de la Mănăstirea Zloti, cartea copilăriei lui Aurelian era de la Mănăstirea Cușelăuca, cărți mănăstirești, peste care s-au aplecat generații de rugători, ele deschizându-se singure la pasaje de care cititorii ei aveau cea mai mare nevoie din locuri cu icoane care plâng, cu sfinți și sfinte printre care copiii își disputau nestingherit trăsnițele lor jocuri.

Una din nuvelele-eseu cele mai impresionante ale cărții e cea despre Sfânta Oarbă – un roman de doar patru pagini (care s-ar cere desfășurat poate într-o viitoare lucrare de proporții)!

Autorul spune: „Cerne a ploaie deasă și mărunță, dar hainele bătrânei rămăneau uscate”.

În dialogul ei cu autorul – cel care a colindat desculț, în toți anii copilăriei, când Mănăstirea Cușelăuca fusese închisă de către barbarii de la Răsărit, pe urmele Sfintei Agapia de la Cușelăuca, sanctificată recent de Biserica Ortodoxă – Sfânta Oarbă menționează:

– Dumnezeu mi-a luat ochii, dar mi-a lăsat vederea.

– Acest lucru – vederea Basarabiei – îl preocupase și pe Mihail Sadoveanu când ajunsese la Cușelăuca, descrisă în volumul „**Drumuri basarabene**”, unde dialogase cu preoții din mănăstire și cu consătenii lui Aurelian.

În 1918 marele prozator căutase ceva, nu știe nimeni ce și pe cine, în mănăstire, apoi la moșia boierului Cazacliu, care avea trei feciori, membri în Sfatul Țării și care votaseră Unirea cu România, intrase într-o colibă a unui călugăr de lângă izvor, murmurând „Nu-i!”, colindase printr-un crâng din preajma mănăstirii, ca să îngâne „Nu-i, încă nu-i!”, privise în scorbura mare a unui stejar bătrân, care vuia ca un stup, și exclamase: „Nu-i nici aici!”. Apoi ascultase clopotul cel mare de la mănăstire, întrebându-se ca pentru sine: „Oare nu el bate clopotul?”.

Prietenul său, boierul Cazacliu, l-a întrebat mai mult cu privirile:

– Ce căutați, maestre?

El a zâmbit, dar n-a spus nimic.

N-a aflat nimeni ce și pe cine căutase atunci la Cușelăuca autorul „**Neamului Șoimăreștilor**”.

După ani, îmi dau tot mai mult seama că marele prozator îl căutase atunci la Cușelăuca pe Aurelian Silvestru. Dar el nu se născuse încă. Locurile de la Cușelăuca erau și ele în așteptarea unui Visător. Și a unuia dintre scriitorii importanți ai Limbii Române.

Atunci, Sadoveanu s-a întâlnit cu căpitanul Ion.

Pe acesta l-am cunoscut și eu în 1967, când Aurelian mă invitase la Cușelăuca, să văd locurile descrise de el în cartea „**Îngerii dispar în ploaie**”.

Tot satul i se adresa acestui bătrân de vreo optzeci de ani cu un fiu (Aurelian) de șaptesprezece:

– Să trăiești, Căpitanule!

Credeam că e un grad militar. Din armata țaristă. Sau cea sovietică.

Aurelian m-a dumirit: era gradul moștenit de la părintele său, care îl moștenise și el de la părintele lui, iar acela – de la părintele părintelui lui, și însemna Căpitan de Răzeși. Era vorba de celebri răzeși de graniță puși la Nistru încă de Ștefan cel Mare.

Căpitanul Ion era tatăl lui Aurelian Silvestru.

Acum o sută de ani, Căpitanul de Răzeși Ion Silvestru a fost trimis cu oastea Basarabiei la Alba Iulia, la manifestările de la 1 decembrie 1918.

Au fost delegați la Marea Adunare, după ce au fost selectați mai întâi în două escadroane de flăcăi basarabeni chipeși, înalți ca brazii, toți cu mustață: un escadron de tineri blonzi și un alt escadron – de tineri brunetți.

Când au intrat călări pe cai albi în Piața Cetății din Alba Iulia, regele Ferdinand a tresărit în tronul său și s-a ridicat în picioare, omagiindu-i astfel pe fiii Basarabiei, dar omagiind, de fapt, Basarabia.

O mare de lume, când l-a văzut pe rege ridicat în picioare, a strigat: „Trăiască Regele! Trăiască România Mare!”.

România Mare, cea care începuse la Chișinău, și ai cărei martori fuseseră căpitanul Ion și cei trei consăteni ai lui, fiii boierului Cazacliu de la Cușelăuca.

Despre acest moment vorbește, plin de emoție, scriitorul în cartea „**Îngerii dispar în ploaie**”.

Aurelian Silvestru e condeierul care a introdus psihanaliza în literatura basarabeană. Interesul pentru acest obiect vine de la lecțiile profesoarei noastre Cleopatra Vnorovschi, pe care el le-a frecventat doar jumătate de an, mai înainte de a fi exclus din universitate „pentru naționalism”.

Azi aceeași universitate jinduește întâlnirile cu el și cu cărțile sale.

În timp, lasă impresia că ea a fost mai degrabă cea exclusă atunci din circuitul firesc al valorilor în devenire, fără să-și mai poată reveni.

Azi Aurelian Silvestru e un distins om de cultură.

O enciclopedie umblătoare. Un filozof. Un ilustru pedagog.

Am avut norocul să lucrez împreună cu el la ciclul de manuale „**Daciada**”, primele manuale de istorie introduse în școlile noastre.

Ele au modelat o generație.

Alecu Reniță botezase manualele de istorie „**Daciada**”, apărute în 1990, „**Albinuțe ale Unirii**”.

Iar jurnalistul Nicolae Becciu numise generația de elevi de după 1990 „**Generația Daciadei**”.

Toate cărțile lui Aurelian Silvestru sunt cuvinte de încurajare, adresate celei mai importante vârste a unui om – adolescența. În rezumat ele îndeamnă: „Îndrăzniți! Iisus a cucerit lumea. Voi puteți face un lucru la fel de mare: să cuceriți lumea din interiorul vostru!”.

Tonalitatea scrisului e a unui Învățător, care predă Cumsecădenia, Demnitatea, Curajul, Reușita, Bunătatea, Viața.

Despre ultima sa carte am putea spune: îngerii dispar în ploaie, ca să devină ploaie și să ajute lanurile să rodească, pomii să fie încărcăți de fructe, și oamenii – plini de speranțe care să se împlinească.

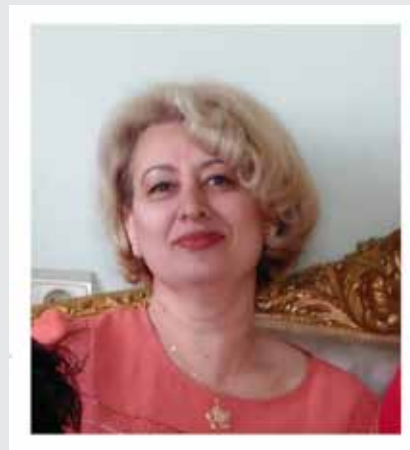
LAUDATIO

„Tecuciul literar - artistic”, fanion al dimensiunii culturale tecucene, acest proiect mai mult decât necesar pentru un oraș în permanentă fervoare cultural-artistică, această prețioasă și mereu actuală sursă de informație, permanent îmbogățită, ajunge, odată cu apariția din acest trimestru, la borna 51, număr închinat Centenarului Marii Uniri. Tot atâtea numere ale unei reviste de înaltă calitate atât în ceea ce privește forma, dar și fondul, publicație ce acum apare și în spațiul virtual, găzduită cu generozitate de Biblioteca Municipală „Ștefan Petică”, prestigioasă instituție de cultură în al cărui spațiu s-au desfășurat ample activități prezentate în cadrul acestei reviste.

Distincțiile acordate recent acestei publicații în care se regăsesc nume de referință ale literaturii române, dar și talentate voci tinere ale poeziei, prozei sau dramaturgiei, îi confirmă statutul de adevărat Barometru al culturii din arealul tecucean, dar și din zonele unde răsună dulcele grai românesc. Momente din viața culturală a urbei, materiale inedite, cronici literare, artistice, evenimente editoriale, omagii aduse scriitorilor români, creații literare, dar și din lumea artei, traduceri - practic orice eveniment important din viața culturală a Tecuciului sau a tecucenilor de pretutindeni este bogat consemnat în rândurile acesteia, cu profesionalism și acuratețe, dovedind pasiunea pentru literatură și artă a celor ce și-au așternut gândurile în paginile acesteia. O consider drept un adevărat reper pentru tot ceea ce înseamnă comunicare culturală în spațiul publicisticii literare.

Un gând aparte, de vie admirație, îi transmit cu această ocazie omului de cultură Eleonora Stamate - fosta mea profesoară de limbă franceză, cu care am încrucișat destimul pe axa Craiova-Tecuci - un profesionist în ale literelor în adevăratul sens al cuvântului și, dincolo de toate acestea, un om extrem de perseverent, fără de care apariția acestei publicații nu cred că ar fi avut continuitatea și calitatea dorită.

Sub impresia vie a unui bogat bilanț la cumpăna celor 12 ani de existență, acum, la aniversară, felicit din toată inima întreaga echipă implicată în apariția acesteia și îi transmit toată considerația mea. Mulți ani!

Conf. univ. dr. Nicoleta Presură Călina
Universitatea din Craiova

Slujbă de pomenire și de aducere aminte la mormântul lui **Ștefan Petică**, comuna Bucești.

PROZĂ - IN MEMORIAM

ȘTEFAN PETICĂ

► Pamfil ȘEICARU

Acest text al renumitului ziarist Pamfil Șeicaru a apărut în revista „Gândirea”, ANUL IV, No 1 din 1924 (pp. 22-24) în cadrul rubricii „Cronica literară”, cu titlul „Ștefan Petică”.

Opțiunea autorului pentru titlu divulgă intenția sa, neconformă cu indicele rubricii, de a aduce o contribuție omagială lui Ștefan Petică, la 20 de ani de la trecerea în eternitate a acestuia, fără pretențiile unei critici de întâmpinare prezente în epocă. Facem precizarea că a fost păstrată grafia caracteristică perioadei.

Recent descoperit, ni s-a părut nu doar interesant, dar și necesar a-l relua acum, la aproape 100 de ani de la redactarea acestuia și la 124 de la dispariția lui Petică, pentru a contribui în continuare la întregirea conturării personalității acestui remarcabil scriitor.

Nicoleta Presură Călina

Numele lui Ștefan Petică, cunoscut confuz în cercurile literare și ignorat cu totul de masa cititorilor, a revenit în paginile revistelor, mulțumită unei pioase nevoi de a pomeni la fiecare deceniu, pe acei cari au mângâiat un vis de artă. Și fiindcă o școală, isprăvind justificările estetice, caută cu o pasiune reînnoită justificări istorice, pentru a dovedi că a existat și că are o durată de aproape un sfert de veac, Ștefan Petică a fost înglobat unei mișcări și transformat în premergător simbolist. Iar versurile lui delicate ca niște funigee, au fost încrustate în obositoare demonstrații literare, împodobind delicat asprimele de stil ale severelor articole de luptă literară.

Dar, dincolo de vremelnicele sbateri de afirmare ale unui curent sau altul, împlinirea a 20 ani de la moartea lui Ștefan Petică mai poate înlesni și o altfel de judecată, decât cea pur literară. Un exemplar minunat al intelectualității românești, rezumând năzuințele, frământările, eroicele erori ideologice, oscilațiile, răspântia morală a spiritului românesc între 1894 și 1914, Ștefan Petică, poate servi de călăuză celui care ar porni să tragă în linii simple, conturile cât mai reliefate ale intelectualului român provenit direct din clasa țărănească. Din linia vieții lui, dreaptă ca o săgeată svârlită vânos și temerar să străpungă cerul și frântă brusc, prăbușită în neant, poți face nu numai un punct de plecare, ci o luminoasă dâră în taina sufletului - pentru târgoveț pururi enigmatic! - al intelectualului desrădăcinat din clasa țărănească.

Maurice Barrès a notat cu grijă literară tribulațiile desrădăcinaților dintr-o regiune (vezi „*Les Déracinés*”) dintr-un mediu geografic care delimitează și un anumit mediu moral; Paul Bourget a demonstrat sub pretext de roman („*L'Etape*”)¹, prăbușirea individului desrădăcinat din clasa lui și asvârlit

de cultură, într-o clasă superioară. Regiunea, ca și clasa, încadrează pe individ, se adaugă ca un exponent, amplificându-i puterile, îi dau mediul prielnic unei existențe normale, îi stau ca puncte sigure de rezam oricărei străduinți de creștere, de afirmare.

Ștefan Petică rezumă admirabil romanul tragic al evadatului, al desrădăcinatului din clasa țărănească. Dintr-un sat de răzeși săraciți, pornit la școală, copilul de țaran s-a plecat pe carte cu pasiunea violentă a primitivului. Tot ceea ce tălăzuia confuz în adâncimile sufletului lui se învolbura luminos în amestec de dorinți, sentimente, gânduri.

Cartea îi lămuria nu numai tainele firii, dar îi descifra chiar enigmele sufletului lui. Și fiindcă își simțea sufletul mai adânc, mai plin, mai complex în năzuinți protivnice, cultul romantic al eului izolat agresiv în masa socotită mediocră, cultul eului deveni dogma neschimbată, porunca severă a unei vieți. Cum vecinătățile de bancă erau în bună parte fericite exemplare orășanești, cum era de la țară, sărac și poate subiect de ironie, copilul s-a simțit cravașat de oameni și de împrejurări, lumea și-a pierdut armonioasa ei erarhie, iar „eul” a devenit pământ uscat, dornic de ploaia ideilor revoluționare. Ștefan Petică a găsit în teoreticianii revoluției un narcotic; tristețile doborâtoare ale sărăciei, ale inferiorității sociale, au fost înecate în visul unui paradis roșu.

Pe drumurile prăfuite de țară, copilul a pornit însuflețit ca să însuflețească, revoltat ca să revolte, fanatic să fanatizeze. Pentru răzbunarea suferințelor, umilințelor lui, el își asocia în imaginație toate chipurile necăjite, pe toți clăcașii, socotindu-se doar un simplu și neînsemnat ecou, ale unei seculare suferințe ce se spovedise sensibilității lui.

Anii au trecut. Romanticul revoluționar, care se risipise dându-se în propagandă revoluționară, talmăcind marxismul lucrătorilor Brăilei sau țăranilor din județul Tecuci, a debarcat în Capitală. Cine nu a visat să cucerească dintr-o lovitură Capitala țării sale?

Ar fi de făcut o documentată monografie, asupra cercului ziarului socialist „Lumea nouă” (între anii 1890-’97), asupra lumii care foia în jurul acțiunii lui Gherea, origina celor cari se raliaseră mișcării. S-ar găsi că majoritatea erau copii de țărani, de mărunți funcționari, de negustori scăpătați. Toți visau și o dreptate socială, visând o tumultoasă afirmare a individualității lor. M-am gândit adesea la greutatea cu care se adaptează evadații cărturari ai clasei țărănești la formele supărătoare ale civilizației. Este în dârja lor ființă, în refractarismul sensibilității lor o trăsătură dominantă: izolarea agresivă. Mândri, închiși, cu expansiuni sugrumate de o continuă suspiciune a oamenilor, de o generozitate sgârșită, violentând formele tradiționale de viață în care nu-și găsesc punctele de reazăm moral, fiii de țărani deveniți cărturari, neprimind tranzacțiile, naturale evident, ale adaptabilității, se elimină eroic din viață. Viața lui Ștefan Petică (ce mult îmi evocă viața fantastului certat cu realitățile: Villers de l’Isle Adam!) cu debuturile ei revoluționare, cu nebuloasele cruzimi estetice, cu eroica luptă pentru o existență, nu umilă, ci de cumplită sărăcie, cu sfârșitul aproape simbolic, în satul de unde pornise ca o săgeată scăpată dintr-un arc, s-ar putea numai așa talmăci: inadaptabilitatea țărănească. Chiar aparenta contradicție dintr-o doctrină socială care îmbrățișa masele, și o estetică care în trăsături generale apărea ca o agresiune împotriva gustului și a educației mulțimei, se explică. În artă, izolarea lui agresivă găsea un reactiv împotriva sociabilității orășanești. Să crezi în dreptul integral al mulțimilor și să visezi rafinamentul poeziei lui Stéphane Mallarmé; să dorești, să crezi într-o apropiată prăvălire a tuturor erarhiilor sociale și să-ți porți pe drumul sărăciei, cu o mândrie de hidalgo, o descendență aristocratică imaginară, să ai cea mai fastuoasă, cea mai elegantă viziune a vieții, în spumoasa, în glorioasa ei expansiune, și să mori uitat, simplu, dramatic de simplu, într-o umilă casă de sat, de pe malul Siretului!... Poveste emoționantă, în elementele ei învrăjbite și totuși contopite într-o singură ființă omenească.

*
* *

S-a vorbit cu o mângâitoare insistență de opera literară rămasă de la Ștefan Petică. O judecată critică obiectivă însă a lipsit. Și volumul de versuri „Fecioara în alb”, cât și cele două tragedii în versuri: „Solii păcii” și „Frații”, dau indicația unui talent cu alese calități. O poezie delicată, vaporosă, poezia unui intelectual rafinat, care nu-i ecoul unei tumultoase sensibilități, ci al unei bogate lecturi. Poate pasiunea

lui Ștefan Petică pentru crizanteme, ar putea să ne dea o indicație, dacă nu un simbol.

Premergător simbolist? Se definește vag simbolismul francez, dar nu ni s-au spus încă elementele care îndrituiesc o atare etichetare a unui poet român. Curiozitate pururi vie și neostenită de cărturar, Șt. Petică își făcuse „une âme livresque”; impresiile lumii reale i se filtrau prin geamul mat al lecturii; de aci și neprecizia notației impresiilor și decorul ireal în care se desfășoară în ritm monoton și impresionant de cantilenă poezia lui Ștefan Petică. Simbolist! Desigur că a fost un premergător, un inovator al orizonturilor lecturii poetice. Acum treizeci de ani, Șt. Petică vorbea cu o pasiune contagioasă de Walt Whitman, de Stefan George, de Hofmannsthal, propovăduia estetica așa de complicată a lui Mallarmé; dar în versurile lui de romantic întârziat nu străbătea decât grija de eleganță, de subtilitate, a imaginilor, a ritmului. Versurile din „Fecioara în alb” nu au nimic comun cu încercările poetice ale așa zișilor simboलिști români, iar cele două tragedii lirice: „Solii păcii” și „Frații” sunt și ca structură și ca tonalitate și ca inspirație, romantice. Evident că o prețioasă indicație ne-ar putea da progresul de la „Solii păcii” la „Frații”; evoluția de la nebulozitatea simbolurilor, a concepției din „Solii păcii”, la precizia dramatică a lirismului din „Frații”. Șt. Petică se definea tot mai puternic de la o lucrare la alta și să nu uităm că „Frații”, ultimul lui volum, e din 1903, când avea doar 26 ani.

Fixat în istoria evoluției literare, Șt. Petică depășește valoarea unei simple apariții sporadice, putând fi socotit ca un prevestitor al actualei lirice românești. Când un istoric literar, dublat de un subtil înțelegător al artei, va încerca să scrie o istorie a literaturii românești de la Eminescu până în zilele noastre^{**}, un capitol interesant va ocupa și figura lui Șt. Petică.

Iar alături de pioasa pomenire de astăzi, n-ar trebui să lipsească și editarea poetului cu nume predestinat nenorocului. Casa Școalelor are o editură, unde tronează senilitatea agitată a D-lui Mihalache Dragomirescu; de ce în locul atâtor inutili nu s-ar tipări Ștefan Petică?

Articolele de azi, oricât ar fi de entuziaste, nu pot ține locul unei opere ce s-ar recomanda singură. Și pentru mucenicia unei vieți închinată artei, s-ar cuveni această postumă îndreptățire.

¹ Teoria etapelor în ascensiunea socială a indivizilor este mai veche, și a fost formulată de Bonald, care judecând configurația socială a Franței, transformată de revoluție, scrisese: *La société en France est un troupe qui a rompu ses rangs.* (n. red.)

^{**} O istorie literară, nu cretin didactică în chipul cum a alcătuit-o d. Gh. Adamescu, ci în maniera lui René Lalou - *Histoire de la Littérature Française Contemporaine; 1870 à nos jours* - putând fi o prețioasă călăuză a iubitorului de artă. (n. red.)

► Ileana GEORGESCU
TULICĂ

IN MEMORIAM

ȘTEFAN PETICĂ

ȘI DACĂ SOARELE...

Și dacă soarele apune,
ducând cu el a ta iubire,
va răsări, din nou, s-adune
tot clopotul din calda-ți fire.

Și plânsul ce în glas s-ascunde,
purtând cu el și vis și gând,
se va-nălța și va pătrunde
în inimă, tot luminând.

Iar umbra ta încet coboară,
alunecând spre alte zări
și va lăsa o urmă rară
pe valurile altei mări.

Și dacă-n fruntea ta senină
e scris destinul cel mai crunt
va străluci mereu, divină,
o stea din câte-n lume sunt.

Iar amintirea ta duioasă
e scrisă-n cântec și în vers,
e raza cea mai luminoasă
ce va rămâne-n univers.

SE CERNE LUMINA

Se cerne lumina
pe umărul tău!
Și-o clipă rămâne,
ca ceasul oprit.
Pornește apoi,
departe-n zenit,
spre întinderi albastre,
nemuritoare,
în liniști adânci,
în care sperăm fiecare!
Versul tău –
furtună și cânt,
iubirea ta –
trist legământ.
În toamna târzie,
departe, se scutură anii
ca și castanii,
de tristețe și dor,
cad frunzele, dar,
poetii nu mor!

INTERVIU

CU IRENE POSTOLACHE

„Lectura te face liber...”

► Angela BACIU

A.B. - Nu te întreb ce vârstă ai în buletin, te întreb de vârsta ta sufletească....

- Am rămas un copil. Nici una din încercările prin care am trecut în viață nu mi-a moderat cheful de joacă și dorința de a improviza. Respir povești, visez povești.

A.B. - Unde ai vrea să fii și ce ai vrea să faci peste ...20 de ani?

- Îmi doresc să stau pe un fotoliu, lângă mare, cu o pătură de lână pe genunchi și să privesc valurile, în timp ce ascult o poveste de-a mea, citită de altcineva. Vreau să scriu, bineînțeles. Scrisul mă împlinește, mă face să dăruiesc tot atât cât primesc din lumea aceasta minunată.

A.B. - De ce ai ales să scrii povești pentru copii? Cu toate că mai scrii și poezie...

- Așa am simțit că trebuie să fac. Poveștile se adunaseră. Erau prea multe, băteau la ușă ca să le dau voie să iasă. Restul putea să mai aștepte. Îmi place să scriu. O fac cu aceeași poftă pe care o am și atunci când mă joc cu copiii. Cochetez și cu alte genuri literare, cine nu a scris o poezie în viață, nu-i așa?! Îmi place să scriu și proză, dar nu am renunțat niciodată la poveste, acest gen a avut întotdeauna prioritate. E ceva firesc pentru mine. Recunosc că cel mai mult și mai mult iubesc copiii. Nu pot nesocoti datoria de a contribui cu poveștile mele la formarea și dezvoltarea unui pui de om. Iar copiii sunt minunați, ascultă și citesc povești cu cea candoare specifică vârstei lor. Într-o lume ideală, doresc fiecărui copil de pe planetă, să aibă bucuria unei cărți de povești.

A.B. - Ai debutat târziu, ai vreun regret?

- Da. Timpul pierdut. Totuși, mai bine mai târziu decât niciodată. Simt că nu am dreptul să irosc un timp prețios.

A.B. - Am participat la câteva întâlniri ale poveștilor tale cu copiii, cum reacționează ei?

- Fiecare întâlnire este unică, e o experiență. Îmi place să le văd ochii cum se rotunjesc de uimire atunci când se întâlnesc cu un personaj nou. Îmi place să le aud întrebările curioase și să le aud râsetele cristaline. Atunci simt că poveștile sunt vii. E adevărat că poveștile au crescut, ori s-au scurtat, ca să răspundă cererilor de acțiune a celor mari, sau să captiveze mai bine atenția celor mai mici. Simt că lectura

poveștilor ne-a îmbogățit, atât pe mine cât și pe copii. Cel mai mult îmi place să ascult poveștile împreună cu copiii, ca să le pot vedea mai bine reacțiile. Sunt adorabili! De multe ori sunt așa de drăgălași, vreau să las totul deoparte și să-i iau în brațe... Comentariile lor sunt sincere. „De ce are povestea așa de multe cuvinte?” „Unde se duc prințesele când se mărită?” „Toți prinții au castel?” „Să scrii povești cu râs, mie îmi plac!”

A.B. - Ce personaj din cărțile tale ți se pare că aduce cel mai mult zâmbetul pe buze?

- Iubesc personajele puternice și gingașe, gen balaur fioros, care se sperie din nimica toată și cântă, care acceptă cu candoare să li se facă gheruțele și să le fie împletit părul. Matahalele pline de mușchi, sărăcuțe cu duhul și ușor de păcălit... Copiii sunt numai ochi și urechi atunci când le întâlnesc, sunt

personajele lor favorite și rămân uimită cu câtă ușurință rețin până și cele mai mici detalii ale poveștii.

A.B. - Cum au fost începuturile tale literare?

- De fapt, am început foarte devreme. Am debutat în liceu, cu o poezie scrisă pe bancă, în parc, sub castani. Spre mirarea mea, poezia a fost publicată în revista școlii. Dar eu eram în mijlocul unui proces de căutare adolescentină, plin de furtuni într-un pahar de apă și de schimbări. Știu doar că părinții mei s-au străduit să-mi scoată literatura din cap, pentru că nu era o carieră din care să te poți întreține. Au lucrat așa de bine, încât au reușit. Timpul a trecut, iar eu m-am trezit că fac doar ceea ce trebuie. Visele au rămas, dar au trecut pe locul doi. A fost perioada în care credeam că doar bunurile materiale te pot împlini, eram pe un drum greșit și simțeam asta. Apoi s-a produs declinul. Am înțeles că nu pot fi fericită decât dăruind, că nu am dreptul să țin doar pentru mine ceea ce am primit la rândul meu. Așa am început să scriu și trebuie să mărturisesc că de atunci mi-am regăsit drumul. Și împlinirea.

A.B. - Ai primit de curând un premiu la Iași, despre ce este vorba?

- Am primit de curând premiul „Ion Creangă”, la Festivalul de Literatură pentru copii „Ion Creangă”, decernat de Uniunea Scriitorilor, filiala Iași. A fost prima participare la un concurs de literatură. Acest premiu înseamnă foarte mult pentru mine, îl simt ca pe un prim pas pe un drum minunat, ale cărui trepte, pline de mister, se ridică din umbră spre mine și sunt recunoscătoare pentru ce mi se întâmplă. În locul decernării lui, încărcat de istorie, Bojdeuca lui Creangă, m-a emoționat profund. Iubesc atât de mult Iașul.

A.B. - Tocmai te-ai întors de la Piatra Neamț unde ai participat la Primul Festival QPOEM, ce a fost acolo?

- Cenaclul QPOEM a luat naștere datorită unui om minunat, poetul Călin Vlăsie, și a devenit o adevărată mișcare culturală. În perioada 10-11 iunie 2016 a avut loc la Piatra Neamț primul Festival Qpoem, organizat de scriitorii Calin Vlăsie și Adrian Alui Gheorghe, cărora le mulțumesc pentru că am norocul să fac parte din acest fenomen QPOEM, care se face remarcabil în lumea literară de azi. Se impune prin talentele pe care le conține, prin seriozitate, premii, recenzii pozitive, critică constructivă. Am avut plăcerea de a participa la primul festival. Mi-am rostit cu emoție versurile la lectura publică de poezie organizată pe esplanada de la Curtea Domnească din Piatra-Neamț. Am ascultat cu încântare versurile poezilor prezenți. Li felicit pe toți și sper să pot participa și la ediția a II-a. La final, toți am primit diplome din partea organizatorilor.

A.B. - Ce scrii acum? Ce mai pregătești copiilor?

- Acum transcriu povești din caietele pline, scrise până și pe ultima copertă, cea lucioasă, din spate.

Niciodată în călătoriile mele nu mi-a lipsit caietul și creionul. Între timp, scriu povești noi, vesele și triste, inspirate de copii, de jocurile lor și de pățaniile lor. Pregătesc volume noi de povești, cu șapte sau opt povești fiecare. Al patrulea, intitulat „Zmeoica și mărgelele” este deja terminat, și urmează al cincilea volum la care încă mai am de lucru, dar căruia nu i-am găsit încă titlu... va fi o surpriză!

A.B. - Dacă mâine ar fi să iei viața de la capăt, ce ai face?

- Periculoasă întrebare, dar frumoasă. Te face să-ți treci în revistă tot trecutul, să răscolești... Acum, viața mea este minunată. Nu aș vrea să pierd etape pe care pur și simplu le-am trăit. Nu aș vrea să retrăiesc etapele în care am crezut că trăiesc. Aș alege ceea ce am deja. Atunci când trasezi o linie și faci un bilanț, gândesc că este minunat să constăți că a meritat să trăiești din plin, cu bune și cu rele. M-a ajutat sufletul pereche, soțul meu Ionuț, a cărui ocrotire se simte în tot ce am făcut și fără de care nimic nu putea să existe. Suntem, cum s-ar spune, pe aceeași lungime de undă, vibrăm la unison. El este primul cititor și primul critic al poveștilor mele. Este un om puternic, un bun model, a realizat tot ceea ce și-a propus în viață. Avem un copil, o fiică, Corina, un om care, de asemenea, a realizat ce și-a dorit, și de care suntem foarte mândri. Și, de curând, am avut bucuria de a deveni bunică, nepotul meu Andrei, este deștept și puternic ca și mămica lui. Oamenii din viața mea au reprezentat mult pentru mine, părinții, prietenii buni, fiecare are un loc bine stabilit. M-au șlefuit ca niște pietre de duritate diferită, iar ceea ce a rezultat, acum, mă mulțumește.

A.B. - Un vis pe care îl ai de multă vreme și nu l-ai împlinit?

- Există un vis pe care îl am de copil. Dar, nu pot să-l împărtășesc. Nu încă...

A.B. - Un gând pentru cititorii tăi...

- Cititorii mei deschid febril cărțile din momentul în care le-au primit. Privesc mai întâi desenele, minunate realizate de un artist ilustrator foarte talentat, cu care colaborez foarte bine, Anda Toma. Cititorii mei descoperă în cărți povești cu zâne și prinți, zmei și balauri, făpturi care îi duc în frumoasa lume a basmului, care le poartă imaginația pe aripi zburătoare. Basmalele sunt importante. Ele stau în prima linie, sunt hotărâtoare. Copiii descoperă prin intermediul basmelor dragostea pentru lectură, plăcerea de a răsfoi o carte și de a-i afla misterele, plăcerea ce va dăinui întreaga viață. E minunată această preocupare pentru lectură, această mare bogăție pe care le-o doresc. Lectura te face liber, poți visa, fără bariere, fără limite de timp și spațiu. Le mulțumesc cititorilor mei, mici și mari, iubitori de povești, pentru timpul dedicat cititului...

NOTE DE PEREGRINĂRI LITERARE

SUFLETUL PARISULUI? – BUCHINIȘTII DE PE MALUL SENEI

► Roxana RACARU

Nu am găsit încă măgarul lui Nastratin în Paris, dar se spune că putem găsi „sufletul” orașului în anticarii de pe malurile Senei. Prin ghiduri ni se recomandă să trecem să-i vedem și să cumpărăm poate un afiș sau o carte de la ei... sau un breloc cu turnul Eiffel sau un magnet chinezesc... în același fel în care am vizita Champs Elysées sau Montmartre.

Anticarii de pe malul Senei pariziene constituie cea mai mare librărie în aer liber din lume : întinsă pe 3 kilometri pe un mal și pe celălalt al Senei, în jur de 200 000 de cărți în aproape 1000 de casete de lemn sprijinite pe parapetul de deasupra apei.

Sînt mulți. Foarte frumos, dar de ce se vorbește atîta despre ei? Despre anticarii din Piața Universității în București, dacă or mai fi prezenți, nu se făcea atîta caz.

Pentru că vin din secolul al XVI-lea din tradiția vînzătorilor ambulanti și continuă să existe, că funcționarea lor a fost strîns legată de funcționarea cenzurii (cărțile vîndute de ei tindeau să iasă de sub controlul cenzorilor, autoritățile îi alungau și reprimeau după bunul plac, au fost recunoscuți ca profesie abia sub Napoleon al III-lea). Și pentru că păstrează în cărțile și afișele sau vederile vechi sufletul unui Paris istoric...

Ca să devii anticar în Paris pe malul Senei, într-una din zonele cu cel mai mare aflux de vizitatori, trebuie doar să depui un dosar de candidatură la Primărie. Autorizațiile sînt date pe baza cîtorva criterii: calitatea proiectului profesional, în ce măsură e realizabil, viabilitate economică, experiența lucrului cu cărțile... Nu se plătește chirie, nici alte taxe pentru spațiul folosit. Se plătesc bine înțelese impozite pe venit.

Sînt cîteva reguli în schimb, care țin de asiduitate (cel care a primit autorizația trebuie să fie prezent pe chei minim 3 zile pe săptămîină), sau de întreținerea casetelor (pe care fiecare și-o confecționează după instrucțiuni precise sau o cumpără de la un fost anticar), inclusiv reguli care precizează ce poate și ce nu poate vinde.

Nu poate vinde obiecte sau documente fără interes artistic. De altfel mulți anticari au fost radiați pentru că se transformaseră în vînzători de brelocuri și magneți...

Și apoi revenim acasă... Imaginați-vă o primărie care încurajează vînzătorii de carte și afișe vechi, sau anticari care acceptă să cumpere casete după un regulament neschimbat din 1930 pentru a respecta o tradiție... și familii ieșite la plimbare care se opresc să răsfoiască o carte...

Și complet fără legătură aparentă: jocul de Scrabble a împlinit 70 de ani pe 10 noiembrie. Cum de știu? Pentru că Parisul a sărbătorit la Les Halles cu jocuri de scrabble, articole, tricouri pe care putea fiecare imprima cuvîntul său preferat... chiar care e cuvîntul meu preferat?

Tot despre o tradiție și despre un „suflet” vă scriu de fapt.

TEATRU

CONACHI, BOIERUL SLOVELOR INIMĂ DE HÂRTIE

► Victor CILINCĂ

Decor: pe fundal va fi proiectată imaginea Porții monumentale a conacul de la Țigănești.

Decor real: un jilț (ehehei, ce bun ar fi un scaun arcuit, de Cordoba, din lemn și piele!), o masă cu mere și colaci, cu un sfeșnic mare și un clopoțel pe care boier Conachi îl va folosi dacă are chef.

PERSONAJE:

- * Boierul Costache Conache, la bătrânețe
- * Cocuța Conachi, fiica, cât independentă mai permiteau vremurile, a boierului
- * Ștefan, slujitorul boierului.
- * Avram, starostele lăutarilor
- * Câțiva lăutari – Grupul Kalofonis ar i excelent!

Scenă unică

Intră Ștefan și se aruncă în jilț. Cască lung și se cuibărește greu în jilțul îngust. Se aud pași (înregistrare), Ștefan sare în picioare și se prefacă că șterge praful de pe lemnul jilțului. Intră boierul Costachi Conachi, căruia îi vom spune de-aici încolo scurt: „Poetul”. Căci a fost întemeietor de poezie românească.

Cele de mai sus ar putea fi și ele înregistrate.

SLUJITORUL: Au venit, boierule. Să le dăm drumu’?

POETUL: Să se ștergă bine pe picioare! Covoarele astea minunate trebuie și ele respectate cumva. Cineva a muncit neștiut ca să adune fir lângă firși să apară flori și frunze din fir. Cât talent la poporul ăsta! Păcat că nu m-au ales pre mine domn al țării, că știam eu ce școale mai deschideam – umpleam Europa de covoare cu flori împletite, de-ar fi pălit, cu gelozie, chiar și grădinile de la Tuileries.

Hai, Ștefane, ieși dupe lăutari, descaltă-i și-i poștește. Pregătește-le vin, vin bun, dar asta să vină la urmă, ca să jinduie, nu să se împletească la cântic. Vez de întresabă înainte așa, mai în șoaptă, și pre ce stihuri au fost tocmite muzicile.

SLUJITORUL: Ei, da’ parcă noi nu știm, boierule? Că nu-i cârciumă-n țara aiasta unde să nu ceară

omu’, când îl roade inima mai tare, un cânticel tocmit anume pre stihurile domniei voastre... Nici dacă ajungeai, Măria Ta, domnul țării, ori chiar ditai împăratu’pe tron la Țarigrad, și tot n-am fi fost noi mai mândri că slujim primul domn al slovelor Moldovei...

POETUL: Măi Ștefane, se vede treaba că n-am făcut așa reu că te-am dat de mic la carte, dar n-am crezut c-ai să ajungi și așa lingușitor! Parcă ți-au uns literele cu miere dascălii ceia. Ieși, ieși, să nu plece taraful acela!

SLUJITORUL: Îndată, stăpâne!

Slujitorul iese.

POETUL: Nu degeaba îl cheamă anume Ștefan – nu se bate-n adecă-n bățalii strașnice cu turcii, dară e ”mic la stat, mare la sfat” și... lingușitor cum n-am aflat...

Intră Cocuța.

POETUL (tresare): Vai, ce tare m-ai spăriet, Cocuță! Odată-mi va sta inima asta veche de atâta emoțiune noauă! Și nici măcar n-o să apuc să te văz și eu la casa ta. Că moșie e destulă, e mare, cea mai mare den țară, nu-i trebuie decât mână vrednică de bărbat gospodar.

COCUȚA: Și și-ai găsit dumneata ”gospodarul”! (oftează) La bățătura maaare, cea mai mare, mulți hultani vor da târcoale, iară dihorul nu se-atinge de poiata fără pășăret!

POETUL: Ia vezi, fetico, că știu unde bați! Ești cam nesupusă azi, ca și eri – așe v-or fi învățat surorile cele mari de la Paris, de la Sacre Coeur, în loc de latină?!

COCUȚA: C-oi învăța acuma și grecește, că să înțeleg fără greș ce minciuni mi-o spune Bogoridi acela!

POETUL: Fii și tu mai cu respect. Tatăl acestuia, Ștefan Bogoridi, mi-a fost de sprijin încă de când era pârcălab de Covurlui. A fost și ditai bey de Samos, poate să tragă sfori! Cu nițel noroc și cu sprijinul ăstui dregător cu mare trecere la Țarigrad, uite că poate ajungeam și eu domn. Și nu pentru mine mă zbat, că tot numai o gură am, iară mie îmi ajunge poezia și... câte-un taraf.

COCUȚA: Iară zaiafet! Cu ce greșit-am, Doamne-iartă-mă, să se bată iară toată noaptea podelile cu tălpile și să zdrăngăne țanbalele...

POETUL: Desigur, tu ai vrea numai să cânte Barbu lăutarul la clavecin, iară matale să dănțuiești numai cotillioane, polci ori mazurci deșănțate, numai danțuri moderne, ca la Paris, nu-ți bate și ție inima dupe doinele, după sârbele și dupe horele noastre!

COCUȚA: Ba îmi bate, îmi bate și mie, că am apucat de mică să le ascult cu nesaț, dară, fără supărare, dumitale, cari scrii așe minunat despre amor...

POETUL: Ia vezi, că nu spui vorbe de fată cuminte! În seara asta vin câțiva oaspeți, tocmai de la Parisul dumitale, și ei viu anume ca să vază cu ochii lor "privighetoarea de la Țigănești" declamând versuri, și să ascute muzichie duiosasă, poporană... Așa că, fără contraziceri, ai să fii cuminte, ca o supusă pupilă a mea!

COCUȚA: Ba... cu minte. Dar, până să sosească și mosafirii, pot a spune și eu ce am pe suflet, chiar dacă m-oi supune voinței de tată: păi, cum de poate un poet anume al dragostei să-și dea singura fată după un om cari are amor doar pentru bănetul tătanelui miresei! Un bulgar altoit cu Fanarul, ce nu ne știe nice limba și cari geaba l-a trimis tată-său la carte la Berlin, că nice pe acolo "nu prea s-a istovit cu cetitul cărților", de zicea profesorul Huffeland că Nicolaki era o "vătămătoare nulitate"!

Fratele meu Costachi nu se sfiește să zică: "Ascultați dară ce vă zice un Negri care aduce servicii țării fără să ia simbrie: Bogoride e "cel mai desfrânat, decât toți desfânați"! Of, coana Ruxandra Roznoveanu n-are decât să-l ia dumneaei de bărbat, dacă tot vrea să-l vază pe bulgar stîpîn la noi în casă! Bine că junele Bogoridi nu-i împământenit, iar fără împământenire nu se poate însoți nici măcar cu o moldoveacă desinată pe hârtie!

POETUL: Eu zic una, tu zici nouă! Dacă nu m-a blagoslovit Dumnezeu cu băiet, uite că am ajuns și la Bogoridi, care e un june ambițios și, de bună seamă, se va ridica în carieră! Eu am moșie de măritat și voi să-mi ieu de-o grijă pentru când mă voi petrece și eu! Ș-ai să vezi tu, fatav tatii, c-o să-mi dai dreptate într-o bună zi, când te-oi mai coace! Tatăl meu ne-a lăsat săraci lipiți pământului atunce când s-a petrecut de pe astă lume și numai eu știu cum m-am rădicat de jos sus și cum am adunat, bob cu bob, cu sudoare și cu învățătură, atâta și atâta avere, ca să nu te dau pe mâna vreunui negospodar... Iară Niculaie Bogoridi ăsta o să fie împământenit dacă vreau eu, fie că va trebui să cumpăr pentru ăst lucru pe marele sultan mai întâi!

COCUȚA: Tătucă, dacă lăutarii ar cânta pre astfel de vorbe potrivite cu pungile, nu cu inima, s-ar încheide toate zaiafeturile în țară, nice nuntiri nu s-ar mai face!

POETUL: Pre hârtie, inima stă altfel, galeșă, îndrăzneță, zâmbitoare, făr' de griji, însă, pre pământ, vrea, nu vrea, inima bate cu noima roții de lemn a morii de apă. Îți zice aceasta, fata tatii, cel mai strașnic inghiner hotarnic pe care l-a avut țara asta, bașca giudecător, bașca vel postelnic, îndrituit cu Afacerile Streine, bașca mare logofăt chiar, cu toiag aurit – ce știi tu, nu făt-logofăt, ci întâiul boier din Divan și, în lipsa domnului, prezident în Divan... Ei, inghiner, postelic ori logofăt și în toată această lungă vreme inima me a betut (bate din palme) uite-așa la domnie (schimbă ritmul, mai lent, acum aproape mângâindu-și palmele), și uite-așaaaa pe hârtie... (o mângâie pe obraz; ea îi sărută mâna). Ei, fetică-fetică, ieu fac stihuri de mult mai multă vreme decât a început și inimoara ta să bată pe astă lume, lume cu două felul de inimi...

Instră Slujitorul, face o plecăciune.

SLUJITORUL: Măria Ta, boierule, am tocmit lăutarii.

POETUL: Să intre! (Se întoarce spre fată) Cocuța, pofteste dară de cetește-n liniște, colo la iatac la tine. Iară ieu voi șede să aștept caleașca franțuzilor călători, până atunci vorovind cu acești meșteri mari cari zidesc din strune și ciocănașe de lemn leacuri pentru vindecăt sufletul. Și voi vărsa poate și câte-o lacrămă pentru amintirile mele. Așa, aice, în acest palat, nu are cine să vază că un bătrân poet plânge pre inima sa... E uimitor lucru cum de o lacrămă vărsată poate fi atâta de dulce...

Cocuța îi sărută mâna și se strecoară, ieșind, pe lângă taraful care tocmai intră.

STAROSTELE: Săru-mâna, boiarului, io mi-s Avram, starostele cestor lăutari. Cu îngăduința cinstitei gazde, vom și începe a cânta.

O să zăcim întâi din "Pâng, oftez, supin, mă vaiet"... ori din ce-o porunci boierul.

POETUL: A, aste sunt stihuri levantine-bine, înse aduse-n condei chiar după tocmeala nouă francesă, dară uite că poporul crede că-s izvodite de vreun ciobănaș, nu de către mine, un inghiner...

STAROSTELE: iertare, mărite boiarule, dar ce însemnază aia iniher? Un feliu altfel de... ienicer?

POETUL: Nu, Avrame... Cum să-ți zic eu dumitale, ca să pricepi? Inghinerul "cântă" dupe notele altuia priceput, iară inghinerul bun și le scrie singur! (sieși) Iară versurile vin den inimă, dar au nevoie și de o anume inghinerie ca să meargă drept la inimă... Am prins-o până și pe Cocuța mea, sărăcuța, cetind din "Visul amorului"... M-am prefăcut supărat, înse.. (tare) .Ia ascultă cum sună un viers nou, i-am zăs „Amoriul din prieteșug”:

Am iubit, auziți inimi, cuvântul vostru cel mare
Ce vă pleacă la durere și vă face sâmtătoare,
Ce vă leagă, vă unește fără de nici o sâlnicie
Și vă dă în viață asta altă viață și mai vie.
(siesi) Oh, Zulnia, Zulnia mea, am avut atâția
și atâția ani răbdare să rămâi văduvă, ca să
te am de soție, înse Moartea, iată, m-a sărăcit
cu totul – mi te-a luat iară înapoi... (tare)

Am iubit și cunosc gustul dragostei peste măsură,
Ascultați, că vă grăiește amoriul prin a mea gură.

(se uită spre direcția unde a ieșit Cocuța, cu grija să nu-l audă; continuă, aproape șoptit)
Acest împărat a lumii, stăpânitor de plăcere,

*Tiran la împotrivire și milostiv la durere,
Nu cere de la voi slava de-zădarnică iubire,
Ce să naște și să trece ca un vis de nălucire.
Urăște, fuge și lasă inima nestătătoare,
Ce cazburătorul flutur dintr-o floare-n altă floare,
Gustă numai, frunzărește a ibovnicilor fire
Și le lasă fără de vreme lipsate de mulțămire...*

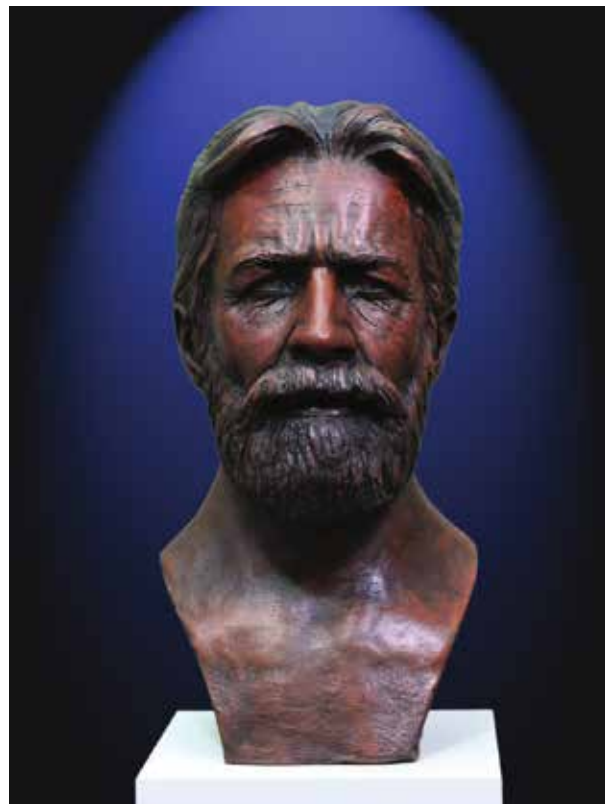
Oameni buni, am să vă dau aceste noi stihuri de-ale mele, să le rostuiți anume în cântec. Nu mă zgârcesc la misiri, la aspri, la piaștri și la groși

STAROSTELE: Plecăciune, boierule, înse noi... nu știm ceti... Avem însă ureche bună, iară urechea știe a ceti de pe buze. Așe că...

POETUL: Păcat, oameni buni, neștiința de carte e orbire. Iară eu "totdeauna am voit iluminarea poporului, de sus și până jos. Am lacrat la înnoirea învățământului și zic și iară zic: "studiul trebuie să aibă un scop moral"! Când știi ceti ajungi drept bătrân înțelept, moral și cu mare credință.

Se aude undeva muzică de pian.

POETUL: Ia te uită unde duce prea multă carte!
Ștefane băiete, dă tu fuguța la conia Cocuța și bate încetișor în ușă, că o pricepe ea, e domnișoară educată... Într-o bună zi, parcă văd că o să-mi dea stihurile la teasc și-o să scoată cărțile cu ele... Ei, pune-i meștere să cânte, să cânte, ca să mă auz și eu cât trăiesc!

Pictorul Gheorghe Miron

► Firiță CARP

PROZĂ SCURTĂ

INSTANTANEE

O noapte fericită

Printre bucuriile cele mai facile, în sensul că se poate procura aproape fără niciun efort, cred că se numără cititul. În ce mă privește am nevoie de cel puțin o carte și de ceva timp. Chiar dacă, mărturisesc, nu o fac întotdeauna cu plăcere, activitatea editorială presupune și lecturi de nevoie, deseori cad în capcană și mă încurc cu câte o carte pe care nu o pot părăsi. Nu sunt un cititor talentat și nici măcar harnic. Dimpotrivă, parcurg paginile cu greu, iau câte o pauză să respir și să mă simt bine dimpreună cu vreo frază sau mai multe, dacă sunt norocos chiar cu pagini întregi. Iar dacă Dumnezeu vrea, și simt că mă iubește și în acest sens, uneori mă simt bine cu întreaga carte. S-a întâmplat chiar în noaptea asta, pe care am făcut fericită petrecând-o spre zori împreună cu o carte a unui scriitor aparte. Și pentru că îl consider aparte și prețuirea mea pentru domnia sa este la fel. Nu doar fiindcă gospodărește destinul uneia dintre cele mai bune publicații literare din România zilelor noastre cu acribia, dragostea și eficiența unui bijutier, ci mai ales pentru respectul înalt și constant arătat limbii române și cititorilor. Așadar, am avut bucuria să-mi ofere acest scriitor o carte chiar la începutul anului în care abia am pășit așa că, având cartea, a seară am reușit să-mi fac și timp. Dar ce timp! Toată noaptea! Eu nu prea citesc cu sufletul la gură și nu am făcut-o nici acum, dar am parcurs-o cu ochii sufletului avizi de bucurii adânci și liniștite. A fost ca un cadou deosebit la care nu te aștepti. Am recitat unele pasaje, cum ai mângâia cadoul-surpriză, pentru a mă încredința că nu visez și să-mi fie bucuria mai adevărată. Toate cuvintele erau acolo, la locul lor, ca la prima lectură, ba chiar și frazele și paginile erau aceleași și în aceleași locuri, numai că mie mi se părea că devenisem altul, un ins puțin mai bogat. Înțelesurile și enigmaticele tâlcuri au luat-o pe scurtătură, poate unde-i vorba de proză scurtă, așadar toată bucuria culeasă de-a lungul nopții din această carte mi-a mers direct la inimă. Nu i-am citit toate cărțile lui Dumitru Augustin Doman, dar fiindcă prin această proză scurtă, de o

savoare rară și dulce-amară precum viața, mi-a oferit o întreagă noapte de lumină, îndrăznesc să spun că scrisul său are puterea de a învinge foarte mult întuneric. Încât, cei ce vor avea șansa să meargă, cuceriți de vraja rafinamentelor stilistice descoperite, spre miezul adânc al creației sale, vor putea rosti la întâlnirea cu zorii, parafrazându-l pe autor, că încep o nouă zi cu satisfacția datoriei împlinite față de propria fericire.

O simplă întrebare

Îmi place la nebunie să scriu despre persoane pe care le cunosc mai puțin, puțin sau aproape deloc, despre oameni ale căror trăsături sunt relevate în detalii deseori nerelevante dar aflate la vedere, la îndemâna oricui, tocmai de aceea cred că îmi place, fiindcă mă pot juca liber, în văzul tuturor, cu salbe de cuvinte și jerbe de fraze, pot chiar greși puțin, n-o fi foc dacă emit o părere mai așa sau mai așa, necunoașterea poate fi câteodată invocată ca scuză, dar în final să triumfe o metaforă a prețuirii.

Acum aș vrea să scriu despre floarea unui lujer vorbitor, despre o gingășie a naturii fragilă ca o păpădie spre care ți-e teamă să și suflă pentru a nu-i risipi inefabilul, dar care, dincolo de toată aparenta fragilitate, se dovedește puternică și rezistentă ca un stejar pregătit să înfrunte capriciile oricărei furtuni.

Cu ea, cu această simbioză dintre înșelătoarea fragilitate și certitudinea unei forțe care pare a sălășlui dinapoia privirii ochilor albaștri, mi-am intersectat cuvintele ocazional. Am discutat în câteva rânduri așa, ca de la gălățean la gălățean credeam eu, dar, aveam să-mi dau seama, erau mai degrabă dialoguri ce, în traducere liberă și la îndemnul amintirilor, ținteau rațiunea poeziei și poezia rațiunii. Bineînțeles, nu acestea erau cuvintele, probabil nici ideea, dar asta este interpretarea pe care o dau eu, după atâta timp. Discutam adică pentru că eram acolo, mă bucuram de răspunsuri cum te-ai înfrupta din aroma teiului doar fiindcă treci pe sub coroana sa în toiul înfloririi, cum se și întâmpla la

Galați atunci. Apoi aroma se risipește, dar urmele ei se așează în cotloanele memoriei olfactive, cum ecoul vorbelor care ne impresionează se așează în cine știe ce meandre ale sufletului, pentru a reverbera de acolo puternic când nici nu te aștepti. De aceea îmi amintesc acum răspunsul îmbrăcat în voalul unei tristeți, dar limpede și lămuritor, la nedumerirea mea că nu mai scrie poezie, așa cum știam, pentru că întâlnisem sub semnătura sa, în urmă cu ceva timp, e drept, dar întâlnisem cu siguranță câteva cohorte de metafore îndrăznețe care îi aparțineau. Acele alcătuirii de cuvinte instruite și puse la muncă îmi învăluiseră sufletul cu proștețime adolescentină și se cuibăriseră cu matură înțelepciune în ascunzișuri ale ființei mele de unde, iată, se regroupează zămisind nedumerire. Am întrebat de ce nu mai scrie, mai mult uimit decât curios mi-am exprimat dorința de a mă lămuri. Nu mai există starea aceea, sunt alte cerințe, a spus. Pasiunea pentru poezie e în așteptare, are prioritate responsabilitatea pentru bunul mers al treburilor, un Centru Cultural cum e „Dunărea de Jos” cere mereu infuzie de tandrețe, de timp, de energie...

Desigur, sunt amintiri estompate, dar întrebarea a rămas. Cum e mai bine, stimată Florina Zaharia: să provoci, cu metafore strânse de metafora propriilor trăiri, deliciul iubitorilor lor, ori să veghezi discret, dar decisiv, la revărsarea cascadelor de bucurii ale altora, născute din propriile renunțări?!

Pe interzis

Am greșit un singur minut și de peste zece ore îmi cântăresc gândurile: să scriu sau să nu scriu?! Am ajuns, cu toate gândurile răsfirate, în cumpăna nopții. Mi le adun și mă hotărâsc, merită să aflu și alții întâmplarea.

Lăsasem un amic la hotel și, bucuros că întâlnirea îmi făcuse inima să rădă în mai multe rânduri, conduceam relaxat cea mai prietenoasă mașină din câte cunosc. Conduc mereu atent și grijuliu, să mă feresc de surprize neplăcute. De aceea am rămas mirat când, dintr-un vehicul cu însemnele poliției, mi se făcea semn clar, imperativ să opresc. Am crezut inițial că îndemnul s-ar adresa altcuiva, dar cum eram singurul pe strada respectivă, am oprit pe dreapta. Am ieșit în întâmpinarea unui polițist chipeș care venea deja spre mine. A salutat și s-a prezentat, spunându-mi că sunt de la Secția 3 și să le dau actele. De emoție, mi se părea că se scurge toată veșnicia lumii până să le găsesc... În fine, i le-am dat, s-a uitat peste ele, m-a rugat să aștept puțin, apoi s-a întors în mașină, lângă colegul lui. După câteva minute m-au chemat. „E-n regulă, Pofțiți documentele.

Și să fiți mai atent, vă rugăm, să nu mai mergeți pe contrasens! O zi bună în continuare!” Cu asta mi-au înmănat actele. Le-am luat privindu-i mut în ochi. Și am rămas așa încă o bucată de vreme, impasibil la încercarea iernii de a se înstăpâni prin câțiva fulgi răzleți și timizi. Privirile celor doi tineri mi-au împri-măvărat sufletul cum rar am mai simțit. Autoturismul cu numărul de înmatriculare MAI 44159 traversa miezul zilei pe culoarea verde a bunului simț îndreptându-se, probabil, spre alți neatenți care, măcar din când în când, se mai trezesc pe interzis.

I-am urmărit încă vreo câteva clipe, apoi, ca într-un vis, am făcut câțiva pași în urmă, să mă edific: greșisem sau fusese o confuzie?! Semnul de interdicție trona mare, cât ziua de sâmbătă în care nu îl văzusem.

Copleșit de un amalgam de simțăminte în care jena, bucuria și promisiunea intimă și fermă că nu o să mai greșesc îmi făceau sufletul ca un fulg dintre cei ce se încăpățâneau să mă îmbrace în proștețime, m-am îndreptat spre cea mai prietenoasă și docilă limuzină din lume. Pornind motorul, mi-am mușcat cu ciudă regretul că nici măcar nu am reținut numele celor doi tineri polițiști. Le-aș fi mulțumit cu tot dragul pentru eleganța cu care m-au învățat nu doar să respect legea, cât mai ales să-i respect mai mult pe oamenii legii.

Pe spirala harului

Până să-l întâlnesc direct, în vară, mă delectasem în nenumărate rânduri răcorindu-mi sufletul sub ploaia de metafore a scrisului său. Norii din care se scuturau versurile sale pluteau pe sus, pe sus de tot, încât mă lua un fel de amețală urmărindu-i, parcă mă îmbăta înălțimea rafinamentului stilistic în care se balansa și parfumul discret și puternic în același timp al aranjamentelor sale lirice. Și mă întrebam: cum o arăta stăpânul acestor herghelii de cuvinte atât de meșteșugit dresate?! Iar după ce l-am întâlnit și i-am urmărit privirea comunicând direct cu sufletul, o bucurie lăuntrică și mai puternică mă încerca ori de câte ori îi întâlneam o nouă poezie.

L-am revăzut în mai multe rânduri de atunci. Cel mai recent a fost, nu cu foarte mult timp în urmă, la Adjud, orașul care l-a adoptat și căruia i-a îmbo-gățit biografia devenindu-i cetățean de onoare. Cu numele său a sporit renumele orașului moldav de pe Trotuș, parcă l-a făcut mai sonor.

Venind cu ani în urmă din Moreniul natal, s-a împământănit aici unde a zămislit o familie frumoasă și un cuib prielnic pentru nașterea și hârjoana metaforelor, până la întruparea lor în poezie. Zborul a venit, se pare, de la sine...

Atunci, cu prilejul înmânării titlului de cetățean de onoare al Adjudului, împreună cu alți invitați am lucrat o după amiază întreagă și o jumătate de noapte să punem pecete pe o poezie, Prietenia. Iar el, proaspătul cetățean de onoare și vechiul poet Paul Spirescu, dăltuia la temelia ei cu atâta sinceritate, cu atâta căldură și cu atâta bucurie, ca un adevărat arhitect îndrăgostit de opera sa, încât totul a devenit de neuitat.

Și îl citesc de atunci cu nedisimulat interes și nemărginit drag. Iar de câte ori îi citesc minunățiile lirice mă apucă un dor și o nevoie de a căuta metafore peste tot, fiindcă, scriind, Paul Spirescu pare a spune că metaforele sălășluiesc întotdeauna în preajma noastră, noi doar să încercăm a le descoperi. Așadar, citindu-l, simt nevoia să-mi fac o provizie de metafore la îndemână, cu care să țintesc spre spirala harului pe care urcă și tot urcă acest neînchipuit de blând îmblânzitor de cuvinte. Să țintesc și să arunc înspre turma de metafore pe care o păstorește pe această spirală și să-l ating pe el, pe baciul demn de frumoasa noastră invidie, măcar în răstimpuri, cu toată încrâncenarea respectului pe care mă obligă să-i port și a dragostei față de inconfundabilul Poet.

Pessoa și spaima de normalitate

Am impresia că azi am făcut o surpriză neplăcută unor prieteni, câtorva care urmăresc ce mai scriu iar eu nu am dat încă niciun semn că sunt viu. Surpriza e și pentru mine, dar e una plăcută. Astăzi nu am scris nimic, scriu abia acum, fiindcă în loc să scriu am citit. De fapt nu cititul, ci răsfoitul unei cărți despre scriitorul portughez Fernando Pessoa (1888 - 1935) mi-a acaparat aproape toată noaptea. După ce a fost convocat în cer să scrie cu îngerii, a lăsat cititorilor de pe pământ un cufăr cu peste 27000 manuscrise, după unele surse fără puțin nu sunt 30000. Când am avut prima dată informația, cu ani în urmă, nu mi-a venit să cred. Vă dați seama, bănuiesc, ce înseamnă asta cantitativ. Și de citit este greu să parcurgi un asemenea volum de pagini, dar să-l scrii nici nu mai vorbesc! Uite așa, cel mai cunoscut utilizator de heteronime al creației literare din toate timpurile a început să uluiască lumea, cu adevărat, mai ales după dispariția sa fizică. Și, ce este și mai incredibil, continuă să ne uluiască și astăzi. Aș putea spune că opera sa este grandioasă în sine, dar nu este cu nimic mai prejos datorită cutremurului - poate e dur cuvântul, dar mi se pare că exprimă cel mai bine realitatea la care mă refer - pe care l-a produs în rândurile conștiințelor scriitoricești, în mediul creației în general.

L-am descoperit pe Fernando Pessoa târziu, mulțumită unor alte lecturi. Desele referiri pe care le făcea în scrierile sale Jose Saramago, alt lusitan de proporții copleșitoare în literatura universală, la enigmaticul său înaintaș, mi-au trezit curiozitatea. Cred că prima întâlnire a fost cu „Cartea neliniștirii”, ambițios tom în care Fernando Pessoa aruncă o ispititoare nadă tuturor spiritelor iscoditoare. Apoi, am regăsit recent, mai corect spus aseară, în întreprinderea curajoasă a brazilianului Jose Paulo Cavalcanti Filho, intitulată „FERNANDO PESSOA (o cvasi autobiografie)”, fiorii primei emoții și ceva în plus. Nu-mi pot imagina cum, timp de opt ani, câte patru ore zilnic, s-a putut dedica autorul respectiv acestui subiect!

Când mă gândesc la toate acestea mă încercă un fel de spaimă, dar nu una dintre acelea bolnăvicioase, ci o spaimă luminoasă, plină de vigoarea intențiilor bune. Mi-e frică de neputința mea de a iubi mai mult cuvintele și pe toți cei care le întrebuițează spre a-i bucura pe ceilalți. Mi-e teamă să nu cobor respectul pentru limba română sub limita admisibilității generale nederanjante, să nu îmbrac în hainele sărăcicioase ale derizoriului ceva care oricum respiră noblețe. Scriu ceva (se întâmplă multora, constat!) și mi se pare că sunt formidabil. Câtă iluzie!

Nu putem, este imposibil să fim toți geniali. Dar ne stă la-ndemână să fim normali! Sau măcar să încercăm, nu să mimăm normalitatea!

Smaranda

PROZĂ SCURTĂ

DIN CICLUL „AVENTURILE UNUI VECHI TURIST MONTAN”

► Aurel BALABAN

Judecătorul Aurel Balaban nu a fost doar un talentat povestitor, ci s-a dovedit și un împătimit al munților, cărora le-a dăruit o mare parte din viața și sufletul său. Simțămintele sale față de toți munții țării noastre nu au fost de simplă admirație sau iubire, ci o totală dăruire într-o adorație sacră, lăsându-se copleșit de măreția și frumusețile uimitoare ale acestor forme de relief. De aici, nenumăratele drumeții și escaladări montane, deseori riscante, cu periculoase peripeții transpuse în fascinante povestiri.

Dar, în descrierile acelor hălăduiri pe coclaurile munților, povestitorul a împletit fâșii din sufletul său cu fiori lirici, poleiți cu extazul adorației față de măreția sălbatică și misterioasă a semețiilor înălțimi.

În povestirile sale, Aurel Balaban se dovedește un altfel de Calistrat Hogaș al drumețiilor montane. Călătorind prin munți, el transfigurează dimensiunile și formele vizualității în imagini fantastice de basm, cu personaje fabuloase și peripeții de neuitat.

Din numeroasele sale povestiri montane, am ales o nestemată montată în frazări baroce, cu arabescuri stilistice pe măsura surprinzătoarelor forme ale munților descriși, bijuterie narativă, pe care o redau mai jos.

Năstase MARIN

UN FENOMEN RAR ÎN MASIVUL PIATRA CRAIULUI

Acest masiv calcaros, cu aspectul său fantastic, este unic în țara noastră și-l îndrăgesc mai mult decât pe oricare dintre munții noștri. Dacă ondulările domoale, pline de farmec ale Apusenilor și cu tainele lor subterane m-au impresionat în mod deosebit, dacă Retezatul, cu înfățișarea lui sălbatică și rece, cu lacurile lui înșirate ca mărgelile sau răspândite ca boabele din șirag, mi-a apărut impunător și totuși cald, dacă singurătățile Parângului, cu lacurile sale m-au înfiorat, dacă munții Făgăraș, cu vârfurile lor semețe mi-au părut majestuoși și dacă răsăritul soarelui cu Toaca de pe Ceahlău m-au inspirat poetic, cu totul alt sentiment mi-a inspirat Piatra Craiului. Fabulosul de basm sculptat în piatră al formelor sale, simfonia de frumuseți sălbatice care te întâmpină la tot pasul îmi dau impresii din cele pe care mi le stârneau în copilărie povestirile cu zmei și balauri ale bunicii.

Pe o lungime de douăzeci și doi kilometri, Piatra Craiului se prezintă ca o creastă îngustă, ascuțită, șerpuită, din care se prăvălesc năpraznic falii (muchii) ascuțite ce flanchează strâns

prăpăstii ametoitoare, adânci între șase sute și o mie de metri, adevărate canioane, pe care nu le mai găsești în munții noștri.

Privită de pe Bucegi, Piatra Craiului pare un gigantic Stegozaurus cu platoșe de-a lungul spinării, culcat pe labe spre nord-est. De pe Păpușa (masivul Ezer-Păpușa) această creastă calcaroasă strălucește în lumină cu sclipiri argintii. Când soarele apune, roșu, între norii vineți, totul pare o diademă de perle, rubine și ametist. Pentru aceste particularități originale, acest masiv intră în itinerariile mele din fiecare an. La început l-am colindat de unul singur. Prea mi se spunea mereu că ascensiunea în Piatra Craiului este egală cu o sinucidere. “Pêreți abrupti, prăpăstii adânci, muchii ascuțite, creastă îngustă, primejdioasă...” Cu timpul, m-am convins că toate acestea erau baliverne servite de fricoși care nu cunoșteau muntele. Desigur, un traseu și un orar greșit întocmit, neatenția, abaterile de la regulile drumeției montane pot aduce uneori accidente.

După un timp, am luat cu mine un tovarăș tână, serios, disciplinat, lipsit de viții, anume Petrișor din Brașov. Făcusem cu el Bucegii, Făgărașii etc., dar nu fusese niciodată în Piatra Craiului. Trebuie să adaug că, deși era puțin timid,

totuși a primit cu plăcere să mă însoțească și în această ascensiune.

Am ales drumul cel mai scurt din Zărnești, urmând pieziș coasta de sub Piatra Mică până la intrarea în Valea Crăpăturii, pe unde curgea un pâraiaș. De aici am intrat între arbori, urmând firul apei. În curând copacii au rămas în urmă, iar pâraul a dispărut sub grohotiș. Am intrat într-un ținut fantastic: Valea Crăpăturii, ruptură tectonică cu milioane de ani în urmă, între Piatra Craiului și Piatra Mică, cu înălțimi între o mie nouă sute șase și o mie opt sute doi metri. Valea Crăpăturii se prezintă ca un culoar gigantic, cu pârreți abrupti, vi-neți, în care soarele nu răzbește decât la amiază.

Blocuri de stânci, bolovani, grohotiș pe sub care se strecoară nevăzute pâraie și tot timpul răcoarea pătrunzătoare, miros veșted de stâncă jilavă veșnic și nicio vietate. Doar pâlcuri de buruieni rău mirositoare, iar pe stânci câte un brăduț agățat cu disperare înfigându-și rădăcinile prin crăpături.

Intrasem la o mie de metri altitudine și trebuia să urcăm până-n Șaua Curmăturii, la o mie șase sute de metri altitudine. Drumul era greu, panta dură, fără serpentine și pășeam numai peste bolovani și grohotis.

După o oră și jumătate de urcuș, peretele din dreapta se depărta de celălalt. Locul se lărgise, lumina soarelui cădea pieziș, iar pe o prispă căptușită cu mușchi verde, un buchet de campanule pitice ne salută cu bun venit, așa îi păruse lui Petrișor, care exclamase cu bucurie: "Am ieșit din întuneric și pustietate la lumină și viață!".

Locul începea să se populeze, pâlcuri de margarete, poienițe verzi între jnepeni, iar de pe marginea peretelui zvâcniră două capre negre, care pășteau liniștite la soare. Am tresărit amândoi, dar ne-am bucurat că le-am văzut.

Peste încă o oră, am ieșit la lumină în Șaua Crăpăturii, o poiană verde înconjurată de brazi, dominată de o parte de Piatra Mică, iar de cealaltă de vârful Piatra Craiului. (la Turn) Petrișor era încântat, dar când se duse să privească spre fundul Văii Crăpăturii pe unde urcaserăm s-a îngrozit. Cum, unchiule, pe aici am urcat noi? Dar e aproape verticală. Apoi își aruncă privirea spre avalanșa de stânci și țancuri pe care urma să urcăm spre "Turnul" din creasta Piatra Craiului. "Pe acolo trebuie să urcăm? Prin infernul acela de stânci rostogolite parcă de însuși diavolul?".

"Nu te speria, așa pare de departe. Vom traversa o bâră dintre blocuri și vârful brazilor ce se înalță din adânc, apoi, după o pădurice de brad, prin care vom urca în serpentină, vom ieși

la lumină! Vom trece cu grijă pe lângă un perete vertical, vom pași ușor peste pâraul de grohotiș ce curge lent spre buza Crăpăturii, vom escalada două blocuri și apoi ne vom angaja în adevărata ascensiune. Cabluri, colțuri de stâncă, mănunchiuri de iarbă, ne vor ajuta să urcăm mai mult în patru labe până mai sus de jumătatea traseului. Mai departe va fi mult mai ușor și în două ore vom fi sus, în vârf".

Băiatul părea vădit emoționat, dar până la urmă a urcat perfect, trecând toate obstacolele cu succes. Când am ajuns la vârf, a pus mâna pe steagul de metal și a exclamat plin de veselie: "Ura, am învins!".

Bucuroși, ne-am așezat pe câte o piatră, am luat o gustare substanțială și în scurtul popas am contemplat de sus priveliștea măreață dimprejur.

Câmpia verde a Țării Bârsei, traversată de râul cu același nume, era înconjurată de înălțimile Perșanilor, Măgura Codlei, Păstăvarul, Bucegi. Deasupra noastră cerul albastru părea strălucitor în lumina vie a soarelui. Tovarășul meu era încântat, dar eu presimțeam în arșița soarelui că ne amenință o ploaie. Ne-am echipat și am plecat să facem creasta. Prăpăstiile din dreapta noastră îi păreau abisuri fără fund și le ocolea cu grijă. Am trecut de pasajul spre Padina Închisă, de vârful ascuțit și încă multe forme fabulos sculptate în calcarul crestei și după o oră am auzit bubuituri înfundate dinspre nord. În adevăr, nori întunecoși veneau dintr-acolo. Presimțirea mea se adeverea. Norii înainau vertiginos spre noi, tunetele se auzeau tot mai aproape, fulgerele sfâșiau întunericul de sub ei. Am scos repede hanoracele și fulgarinele din rucsac, în așteptarea evenimentului. Masa întunecoasă se apropia ca o apă neagră ce cuprindea tot pământul în fața noastră și în curând o mare de păcură ne împresură. Dar, ciudat! Deasupra lor cerul rămânea senin și soarele strălucea. Norii negri se aflau sub nivelul crestei pe care ne găseam, părând că ne aflăm pe o insulă. La fel păreau și culmile Bucegilor, Masivului Ezer-Păpușa, Făgărașilor. Bubuiturile tunetelor, exploziile trăsnetelor, urletul vijeliei năpraznice, zgomoitul infernal al șuvoaielor ce rostogoleau bolovani făceau să se cutremure muntele sub noi și să vibreze aerul cu atâta putere, încât ne clănțăneau dinții în gură și trebuia să vorbim cu dinții strânși, ca să nu ne mușcăm limba.

Infiorat de desfășurarea aceasta a stihilor, tânărul meu tovarăș se îngălbeni, cu toate că deasupra noastră soarele ne zâmbea, parcă ironic. Un strat subțire de norișori albi ca niște

marama diafana lăsa să cadă picuri reci și rari peste noi. Și, ca și cum n-ar fi fost de ajuns, spectacolul inedit la care participam, deasupra mării de smoală a norilor, apăru un dublu curcubeu de toată frumusețea.

Eram tot atât de impresionat ca și atunci când am zărit Dunărea și Balcanii de pe vârful Negoii. În schimb Petrișor tremura ca varga și se schimbase la față. Era cuprins și de admirație, dar și de teamă. Războiul stihilor de sub noi, vâjâitul apelor, vântului ce răscolea pădurile, bubuiturile ca de tun multiplicat de ecouri, vibrația muntelui și a aerului îl făcură pe băiat să creadă că totul va fi ras de pe fața pământului.

Apropiindu-se de mine, mă întrebă jenat, dar foarte serios, dacă nu cumva s-ar putea dărâma muntele cu noi, știind că, fiind de calcar, este plin de goluri create de apele subterane. L-am îmbrățișat și i-am spus: dacă în cele câteva milioane de ani nu s-a prăbușit, cum o să se întâmple un asemenea cataclism tocmai acum, când ești tu aici. A zâmbit și el, revenit la realitate și spunându-mi în sfârșit că a asistat la un asemenea spectacol rar, un grandios fenomen al naturii.

Norii de păcură se retraseră spre sud, pierzându-se în zare. Tot peisajul între munți rămase limpede, voalat doar de pânza cețurilor obișnuite după ploaie.

Privind în jos, Petrișor își arătă uimirea că am fost ocoliți în chip miraculos de ploaie, dar și că toți copacii de la poalele muntelui, peste care trecuse prăpădul, au rămas la locul lor.

Socotind că timpul pierdut în aceste ore nu ne mai permitea să facem toată creasta și să

coborâm prin "Lanțuri" pe pereții de vest, ne-am înapoiat spre trecătoare și am coborât din creasta pe Padina Închisă, spre Plaiul Foi și cabana unde trebuia să rămânem peste noapte.

Cețuri groase urcau prin canionul strâmt ca niște balauri ce voiau să ne înghită. Nu mi-a plăcut niciodată să umblu pe munte prin ceață. Negurile care veneau din văi mă cam impresionau și pe mine. Dar, când am intrat în negură, am văzut că nu era chiar așa de deasă și nici primejdioasă cum mi se întâmplase odată, prin Ezer-Păpușa, când ne-am orientat destul de greu, tot grupul, mai ales că marcajul era acoperit de un strat gros de mazărice.

Coborâșul prin Padina Închisă a fost îngreunat nu de cețuri, ci de faptul că poteca șerpuită era acoperită de bolovani cărați de șuvoaie. De asemenea, în pădure am coborât destul de greu, pământul fiind ud și lunecos. Din marginea pădurii și până la apa Bârsei am coborât aproape o oră prin fânețele înalte până peste genunchi, încă pline de apă. Deși ne-au udat până la genunchi, am cules câte un braț de campanule, margarete și garofițe, cu care am intrat pe seară în cabană. Aici am fost primiți cu multă voie bună, florile le-am pus într-o găleată cu apă, iar încălțăminte și ce mai era ud pe noi le-am dat la uscat la bucătărie.

După o asemenea zi excepțională, am avut și o masă la fel, o cameră odihnitoare, în care lângă noi se găseau și florile aduse, ca să ne amintească de acea zi de neuitat petrecută pe creasta Pietrei Craiului.

Scritora - eminescolog de excepție -
Lucia Olaru Nenati,
susținând Conferința
„Mihai Eminescu
vizionar”, de ziua
Bibliotecii „Ștefan Petică”.

PROZĂ SCURTĂ DE LA TULCEA

LA ISMAIL

► Tănase CARAȘCĂ

O zvârlitură de băț de la noi până la Ismail, orașul de pe malul stâng al brațului Chilia pe mijlocul căruia trece o linie, pe cât de imaginară pe atât de temută și respectată de toți riveranii. Peste acea linie, poți doar privi de pe malul drept, poți să te gândești la ce o fi „dincolo”, dar nu o poți trece pentru că ea este granița dintre două țări: România la noi și Ucraina la ei. A fost zona aceea cândva și ea la noi și era bine, dar a venit o perioadă când au avut loc hoții chiar mai mari decât în zilele noastre și totuși, pentru asta nimeni n-a fost pedepsit și nu a plătit nici despăgubiri. Poate că odată și la o dată, se vor face retrocedări ale bunurilor confiscate cu anasâna de cei care cică „ne voiau binele” și atunci... Pentru că noi nu suntem așa hrăpăreți și dacă tot stăm într-un bloc cu vedere înspre Dunăre, de la noi din balcon, vedem noaptea un stol de luminițe pe o suprafață întinsă de-a lungul malului stâng al Dunării și dacă întrebi pe oricine ce este acolo, îți va răspunde pe loc fără ezitare, pentru că toată lumea știe că acolo este Ismailul românesc, dar acum ucrainean. Un oraș obișnuit, cu oameni normali care își văd de ale lor fie că sunt români, ucraineni, ruși, găgăuzi sau de ce etnie or mai ține ei, oameni care trăiesc, muncesc, se înmulțesc și privesc și ei uneori peste Dunăre gândind despre noi la fel. Sunt mulți care au rude și prieteni de o parte sau de alta, dar nu se pot întâlni când vrea mușchiul lor, doar luminițele ce se reflectă noaptea în apele Dunării se pot îmbrățișa în liniște și pace după pofta inimii fără taxe, vize și pașapoarte. Unii de pe malul nostru, mai recuperează din lichidul lacrimilor de dor dintr-un pahar cu vin, dar cei de dincolo, nu se mulțumesc doar cu atât și se răcoresc cu un pahar sau mai multe de vodkă. „Krepkaia” este băutura slavului, cu ea se naște, cu ea trăiește și cu ea moare de gât sau cel mai des, cu ea în gât. Nu fac nici-un păcat și nu cred că cineva se va supăra pe mine, este o certitudine că vodka este marcă înregistrată și recunoscută în consecință ca băutura preferată a rușilor, iar ei nu se dezmint.

Fiecare națiune, cu băutura ei... Prin anii '70 din secolul XX, noi, românii făceam un coniac apreciat în multe țări, pentru calitatea lui. „Miorița” cred că se numea și era prezentat în sticle de 0,5 l, 750 ml și un litru, iar prețul nu era ceva de speriat, să spunem

că era accesibil pentru o cinzeacă înainte de masă, cum se obișnuiește la noi la români.

Ștefan, căruia o să-i spunem mai pe scurt Fani, un marinar pe o navă fluvială mai specială, a simțit că urmează să plece cu o delegație de partid, în schimb de experiență la Ismail. Fiind o fire strângătoare, pus pe căpătuială, nu scăpa prilejul unei asemenea ieșiri din care să nu se aleagă cu un câștig, cât de mic. De aceea se interesa ce și cum să facă să-i rămână și lui ceva din ce exista sau dacă se puteau face ceva miș-mașuri din care să se aleagă și el cu un pospai, cât de cât. Așa a aflat că la Ismail „merge bine”, adică este foarte bine cotate și căutate coniacul „Miorița” și cum la noi era la îndemână, a mers într-o alimentară cu autoservire și a cumpărat șase sticle de un litru și în timp ce ieșea din magazin își făcea socotelile: „Am dat două sute de lei pe șase sticle, dacă pe fiecare o vând cu douăzeci de ruble ori opt lei rubla, scot cincisute de lei. Asta înseamnă un câștig de trei sute de lei, eu zic că e ceva, nu?” și-a spus Fani de data asta nu în gând, ci scăpat printre buzele alungite într-un rânjel de satisfacție șmecherească. „Asta ar fi cam jumătate din salariul meu dintr-o lună, ce-ar fi să prind măcar o cursă pe lună din care să scot banii ăștia?”, a mai gândit Fani retoric urcând scările blocului. Până în ziua plecării, afaceristul Fani și-a cărat sticlele la vapor, câte una, câte una, ca să nu sesizeze organele că transportă ceva de contrabandă, că se putea întâmpla să intre în bucluc. Marfa pusă la adăpost, era inventariată cu înfrigurare la fiecare nou transport pentru că o verificare periodică a integrității stocului era necesară și cât mai adesea, că pe vapor erau destui pleșcari care puteau să-l ciupească sau chiar să-l jefuiască de mica avere, Doamne ferește!

A venit și ziua mult așteptată, când delegația s-a îmbarcat pe nava specială a lui Fani, vaporul s-a desprins de cheiul Dunării, a luat-o în amonte pe brațul Tulcea, după jumătate de oră au cotit-o la dreapta pe brațul Chilia și în ceva mai mult de încă jumătate de oră, vaporul flancat de șalupe grănicerești ucrainene, care așteptau, a acostat la Ismail. Delegația a fost întâmpinată de omologii din orașul port înfrățit și el la Dunărea „de dincolo” și după ce vama și-a făcut datoria ceva mai superficial, că doar partidele erau înrudite și își cunoșteau reciproc interesele înfrățite

ale ciocanului cu secera, delegația a părăsit nava, cu surle și trâmbițe. Fani, care a avut ceva emoții să nu cumva să-i fie descoperită comoara, s-a liniștit pentru o perioadă, dar nu după mult timp a intrat în alta nouă și îngrijorarea a pus din nou stăpânire pe el. Se afla în portul unui oraș străin, la capătul pasarelui era un grănicer înarmat, cu o figură gravă, iar el avea de scos marfa ce urma să fie comercializată. Ce-i de făcut? Cum să procedeze? Își scotocea mintea isteață de altfel, fără să găsească soluția ieșirii din criza apărută pe neașteptate.

O atingere ușoară a balansat un pic nava lor, semn că lângă ei a acostat un alt vapor. Fani a sărit ca un arc, nu de grija navei ci sperând că apare ceva, ceva care să-l ajute, să-i ofere un sprijin, un ajutor... În prova vasului lor, tocmai făcea ultimele manevre de acostare o navă ucraineană, iar un matroz cu un potcap popesc pe cap tocmai introducea ochetul unei parâme pe una din bintele pontonului de care erau agățați și ei. Fără să stea prea mult pe gânduri, Fani care rupea un amestec de ruso-ucraineană și-a atenționat printr-o tuse mascată, dar destul ca să fie auzit de colegul de breaslă și atent să nu fie văzut de grănicer:

- *Gospodin, u menea est coniac*, a susurat Fani conspirativ matrozului, ceea ce într-o traducere aproximativă ar însemna „domnule, eu am coniac” și a făcut un semn specific și clar cu degetul mare care a desenat o curbă prin aer îndreptat spre gură, ceea ce însemna o invitație clară la pahar... Matrozul nu a mai așteptat alte semne suplimentare, a terminat de ancorat vaporul, a dispărut pentru o clipă și a apărut cu comandantul și șeful mecanic, alți doi zdrahoni de ucraineni, cât muntele Consul de la Izvoarele. Pentru că pupa lor era ascunsă după prova navei românești, nu a fost necesar să se ferească de grănicer pentru că acesta nu avea vizibilitate în acea zonă așa că s-au strecurat toți trei până în cabina lui Fani.

- Să trăiești bratuha (frățioare) și noi suntem rumâni, da' nu mai vorghimașeghini rumânești, acu' am dat-o pârusești... Mulțanimpântru 'nvițății la coniacul dumnevoastră, om be cu plăceri un stacan.

Atunci a înțeles Fani proverbul „unde dai și unde crapă”! De fapt, el îl abordase pe matroz sperând într-un ajutor voluntar în vederea comercializării coniacului, dar acum era pus într-o postură aproape fără ieșire. Vrând-nevrând, în situația creată, trebuia să facă cinste musafirilor săi aproape întâmplători. S-a dus la locul secret, a scos o sticlă de coniac „Miorița” și a privit-o lung... 5 stele, coniac de bună calitate programat să-i aducă un câștig bun dar... „Nu-i nimic, să nu fiu zgârcit și-a spus Fani, le dau câte un pahar și poate că mă ajută ei să-l strecor afară din vapor, că după aceea mă descurc eu... Pomană din pomană, rai se face” gândea marinarul mângâind

sticla de 1 litru, când a dat nas în nas cu comandantul vaporului său, care discuta cu șeful mecanic.

- Ce dosești acolo sub veston Fani, sau ai făcut vreo afacere cu ucrainenii? I-a abordat direct șeful său, cunoscându-și omul bine marfa, adică, subordonatul.

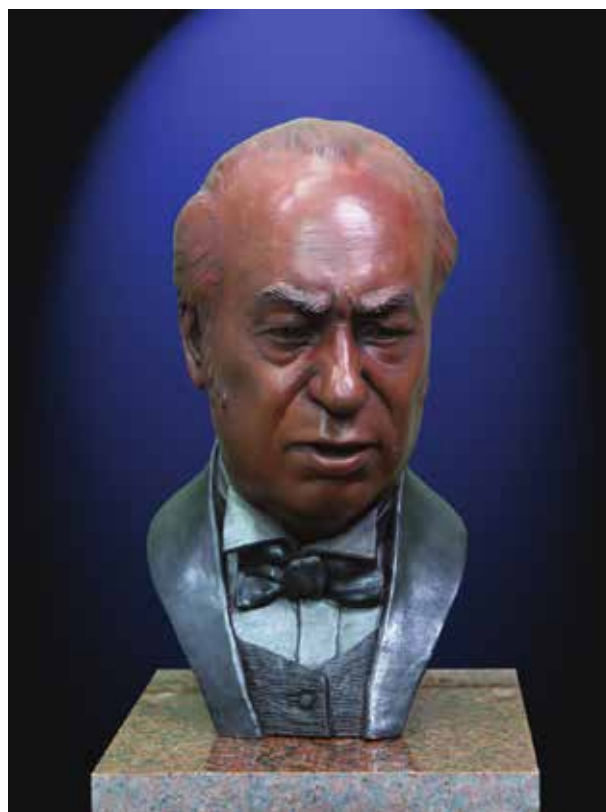
- Păi... avem oaspeți și vreau să-i tratez... am o sticlă de coniac... s-a fâstâcit Fani, care se vedea prins încalcând regulile frontierelor de stat. Au urcat ucrainenii de pe nava din prova noastră, eu nu i-am invitat dar...

- Cum așa? și-a arcuit căpitanul sprâncenele, vrei să intrăm în belele?

- Șefule... belea, nebelea, asta e, sunt trei și cel puțin unul vorbește românește, m-am trezit cu ei, acum nu mai am ce face, am sticla asta de coniac, ce să fac, poate contribui și eu la întărirea prieteniei româno-ucrainene, a mai glumit el. Veniți să bem cu toții un pahar de coniac, ăia cu care am venit cred că acum sunt deja... a vrut să spună „beți”, dar din prudență s-a abținut.

- Fani, dacă tot au urcat pe vaporul nostru, fii gazdă ospitalieră, invită oamenii în salon, să faci o impresie bună că cine știe, mâine-poimâine ne trezim cu ei la Tulcea și dacă vrem să fim tratați cum se cuvine, să începem noi...

- Am înțeles, s-a bucurat Fani văzând bunăvoința comandantului său, veniți să bem cu toții că până mâine când plecăm... Uite, am un coniac bun, a arătat el sticla pe care o ținuse dosită până atunci.

Corneliu Stoica

PROZĂ SCURTĂ DE LA TULCEA

MAINAHUR, TĂTĂROAICA DE PE NISTRU

► Elena NETCU

Nogai se despărți de bătrânul Arghun. O luă încet pe malul Nistrului, fluviul care-i dădea putere. Privea întinderea apei curgând liniștit, ducând cu sine măreția unei naturi toropite de arșița verii. Ca niciodată, lunile de vară fuseseră secetoase, iar soarele îngălbenise înaintea de vreme pajiștea de pe mal, în timp ce sălciile își plecau crengile obosite și greoaie, legănându-se pe luciul apei. Câteva tufe de oțetari roșietici se alintau nepăsătoare în lumina unei după-amiezi de toamnă timpurie. Soarele coborâse spre linia orizontului, lăsând în urma lui o dungă vineție. Prințul simți în el o bucurie inexplicabilă. Se întinse pe iarba de un galben-cafeniu, mătăsoasă încă, simțind-o ca pe un covor moale. Era obosit. Ar fi vrut să doarmă acolo. Deseori ieșea din cort și o lua la pas pe malul apei și rămânea până a doua zi în zori sub o salcie unde-și făcuse un culcuș călduros din fân. Asculta concertul de broaște, foșnetul frunzelor, fâlfâitul greoi de aripi. Toate acestea erau pentru el semne de viață în mirosul pământului, în legănarea nelișițitoare a sălciilor, în aroma văzduhului. Ființa lui de tătar nomad se dizolva în singurătatea bălților și a pădurilor.

Se lăsase întunericul și simțea o emoție inexplicabilă. Îl tulburase vorbele bătrânului Arghun, iar apropiata întâlnire cu Mainahur devenea tot mai nerăbdătoare. Nu știa când se va petrece asta.

Închise ochii și se lăsă toropit de somn, purtat în adânc de o mână nevăzută până departe în mijlocul stepei cumane. Adormi. Se văzu în mijlocul unei pajiști aurii. Parcă era un lan de grâu, ondulându-se în adierea vântului. Iar în mijlocul acestei pustietăți cineva îi flutura o eșarfă albă ca o dâră sedefie. Încercă să o prindă cu mâna și se agăță, stăpânit de emoția nedeslușită a primei întâlniri. Mainahur i se înfățișă în toată frumusețea ei feciorenică de tătăroaică nomadă. Avea pe chip o strălucire stranie. Părul negru cu reflexe albastrii îi acoperea chipul de fetiță mofturoasă. Își ferea privirile, ascunzându-și parcă ochii umbroși, scânteietori. Părea înfășurată într-un voal transparent de

sub care se ghicea o siluetă firavă, ușor estompată pe fundalul auriu al câmpiei încărcate de macii roșii-sângerii. Sub voalul sedefiu i se ghiceau, iluzoriu, sâni mici și amăgitori. *Hai, prințul meu! În seara asta vom fi stăpânii lumii!* Îi simți atingerea mătăsoasă a trupului plâpând de femeie neîmplinită și se văzu prins într-un balansoar pe deasupra pajiștei alunecând amețitor pe bolta încărcată de stelele fosforoscente ale nopții. Treceau așa pe deasupra colinelor, peste ape, peste păduri umbroase, până ajunseră pe malul Nistrului, sub salcia unde prințul Kara Nogai își avea culcușul vremelnic. *Nu aici mă așteptai, necunoscutul meu prinț? Cât de mare ți-a fost dorința de a mă cunoaște?* Tânărul o prinse protector de umeri, o privi cu luare aminte încercând să-i surprindă clocotul din priviri: *Cine ești tu, făptură de vis? Ești vie sau ești din spumă, din rouă, din ceață?*

Mainahur făcu un pas înapoi, ferindu-și privirea: *Tengri al nostru, prințe, a vrut să vin aici pentru că s-a împlinit sorocul. Îți sunt hărăzită ție de când am intrat în al nouălea an de viață. Atunci părinții noștri au pus asta la cale, fără ca noi să ne cunoaștem.*

Nogai îi prinse bărbia n palmele lui vânjoase și-intoarce fața spre el: *Dacă tu ești Mainahur pe care eu o aștept, află că stăpânul meu este Allah. Am primit botezul într-o altă religie. Lumile noastre sunt diferite. Mi te înfățișezi ca o nălucă în vis. Ce vrei de la mine, neștiutoareo? Știi tu cine sunt eu? Fata își acoperi ochii cu palmele. Lăsă capul în jos și-i spuse mai mult șoptit: *Eu îmi ascult inima, prințe! Tu de cine ascuți? De Allah? Are el timp de tine, muritorule?**

Tresări, făcând, la rândul lui, un pas în apoi, rostind ca pentru sine: *sunt în vis, sunt în vis, imagin ația mă joacă cum vrea ea!* Apoi către fată surâzând: *Micuță Mainahur, de unde știi tu toate astea? Așteaptă! Eu voi pleca la război, am o misiune de împlinit! Ești pregătită să mă aștepti? Dacă nu mai vin?*

Fata luă palmele de la ochi și-l privi sfidător: *Te caut oriunde! De-o fi, te înviez și din morți! Eu sunt destinul tău pe pământ! Dar asta numai dacă renunți la viața ta de tătar războinic, la tot ce-ai făcut până acum: la expediții, raiduri, cotropiri, jafuri. Dacă nu îmi vei da ascultare, viața ta va fi un vârtej amețitor și vei sfârși ca un vifor spulberat în cele patru vânturi!*

Tânăruțului Nogai începu a râde șagalnic, încercând s-o prindă de umeri, dar întinse mâna în gol. I se uscaser gura și abia apucă să rostească vorbele cu o voce aproape strangulată: *Cine știe, Mainahur, unde ne va azvârli vântul destinului!*

Mainahur se depărtă ușor ca un abur, lăsând în urmă o dără de iasomie!

Prințul întinse din nou mâna s-o prindă, dar rămase încremenit privind vârtejul care înghițise ca-ntr-o învolburare conturul fin și delicat al unei făpturi dumnezeiești. Simți o apăsare pe suflet și parcă ceva se topea în adâncul lui. Făcu un pas disperat s-o ajungă din urmă. În acea clipă dorea s-o țină în brațe. Abia acum își dădea seama. *„Am pierdut-o! Mainahur, ce-mi faci tu mie! Inima mi se frânge! Ah, vino, vino!”*

Totul se învăluie în abur. Se uită în jur și văzu malul Nistrului invadat de iarbă sălbatică. Din loc în loc răsăreau ca din pământ plopi, mulți plopi care creșteau văzând cu ochii și se încărcau de lăstari, apoi de frunze lucioase care foșneau melodios, legănându-se ușor. Păpurișul se unduia și el spre mal cu un foșnet metalic. Tufele de măghiran și anghinarea înflorită cu petale ca niște ace de culoarea liliacului, răspândeau în aer aer o mireasmă suavă. Mainahur, tătăroaica cu ochii de foc, nu mai era. În urma ei rămase o dără de iasomie. Kara Nogai scruta depărtările încercând să deslușească conturul delicat al fantomaticii făpturi. Își aruncă ochii pe luciul apei și văzu cum una câte una stelele se aruncau în apă, în timp ce din adânc un clinchet de diamant se auzea în surdina. I se părea că cerul se mută cu totul în apa întunecată a Nistrului, luminându-l pe dinăuntru. Privea această minune cu ochii dilatați de uimire, dar în același timp își dădea seama că nu poate fi aievea, că e un vis din care încerca cu disperare să se smulgă. O suprapunere de lumi ireale, un amestec halucinant de lumină și întuneric! Umbre feciorelnice învăluite în ceață dansau deasupra apei. Printre ele o zări din nou pe Mainahur venind spre el cu apa șuroindu-i pe trupu-i firav, delicat cu forme nedefinite ce se ghiceau sub voalul vinețiu. Întinse brațele spre el, ademenindu-l, apoi se aruncă în apa încrețită, înotând ca o zvârlugă, rotindu-și trupul în cercuri concentrice. Bărbatul rămase nemișcat, urmărind

mișcările fetei, sugrumat de emoție. Nu știa ce să facă. Îi venea să se arunce în apă, dar nu știa dacă este micuța lui tătăroaică sau îi joacă feste imaginația. Iar își dădu seama că e un vis, apoi se gândi s-o strige: *Mainuuur! Mainuuur! Zadarnic! Nu-i ieșea nici un sunet, doar o mișcare imperceptibilă a buzelor. Se trezi brusc. Se pipăi ca să se convingă de concretețea trupului său, căutând semnele unei întâlniri sau închipuirea ei. Închise ochii crezând că imaginea fetei va deveni reală ca o prelungire a visului. Simțea cum transpiră. Mainahur era dincolo de realitatea visului, era prezentă în mintea lui, puse stăpânire pe toată ființa lui, era ca un fluid curgându-i prin vene, ca o apă învolburată răvășindu-i mințile! *Aruncă-te în apă, prințule, dacă te crezi viteaz!* Își auzi gândul ca un ecou. Strânse pleoapele. Ar fi vrut să nu se trezească, să rămână cu această stare de dor. O dorință ca o râvnire a ceva ce nu poate atinge niciodată. O contopire cu imposibilul, dar mai frumos ca viața însăși.*

Deschise ochii mari și văzu soarele invadând malul Nistrului. Își dădu seama că este acolo de ieri-seară, că a fost un vis, că nimic nu e real, că Mainahur încă n-a venit. Se dezmetici, se ridică în picioare și o luă încet pe malul apei inspirând aerul proaspăt al dimineții de septembrie. Își aținti privirile pe cărăriua care ieșea din liziera păduricii ce străjuia malul stâng al Nistrului. Fu atras de niște zgomote ciudate ce veneau dinspre podiș. Copite de cai, roți de căruță, vorbe nedeslușite, clinchete de clopoței. Un alai de călăreți flanca o caravană care se îndrepta spre reședința lui. Le ieși în cale, ridicând mâna în semn de binețe. Cohorta de călăreți opri și în față ieși un tătar bătrân, îmbrăcat în haine de postav, cu un chipiu pe cap de culoare bleumarin. La mijloc era încins cu o centură din piele neagră. Făcu un pas înainte și i se adresă prințului cu vorbe prietenoase:

— Prințe Kara Nogai, vă aducem urări de sănătate din partea părintelui tău care este ținut la pat de o boală necruțătoare. Am venit să împlinim o datină străbună pe care triburile noastre o păstrează cu sfințenie. Cuvântul dat acum zece ani trebuie respectat. Am venit cu alai de logodnă căci Mainahur, fiica mea cea scumpă vă este încredințată de soție.

— Vă cinstesc părinte al logodnicei mele, aștept de câteva zile, dar fie-mi îngăduit, tată, eu n-o cunosc pe Mainahur. Am plecat din Tatar de când aveam șapte ani. M-a dus părintele meu la curtea hanului Batu.

— De aceea, prințe, am adus-o acum, să vă cunoașteți și, dacă Mainahur primește să vă

însoțească și să vă fie soție, atunci hotărâm pe dată nunta.

— Va trebui să mai aștepte o vreme până mă întorc din expediția pe care hanul Berche a hotărât-o. Suntem în pregătiri de război, tată! Nu e un moment prea potrivit pentru astfel de evenimente în viața mea. Sunt tătar războinic și trebuie să-mi urmez calea!

— Atunci țî-o las în grijă!

Alaiul ajunsese cu mare cinste la reședința lui Kara Nogai unde rămase peste noapte. Primeniră caii a doua zi și porniră înapoi spre Tatar unde își aveau reședințele cele două familii care acum se înrudiseră prin jurământ de credință.

Frumoasa Mainahur fu condusă în camera ei de către calfa Kadrie, o bătrână blândă la voce și în privire. Kadrie împreună cu bărbatul ei Arghun erau în slujba prințului Kara Nogai Isa de câțiva ani, mai precis după moartea lui Batu-han, în anul 1255, când prințul împlinise douăzeci de ani

și primise misiunea de a veghea în partea de vest a imperiului. Prințul alege Nistrul pentru că era străjuit de vegetație bogată, dar, mai ales, de pădurile de frasin și ulm pe care Kara Nogai le cutreiera din când în când pentru a veghea drumurile. La cei douăzeci și șapte de ani i se întâmplau lucruri esențiale. Mainahur i se arătase în vis, dar nu avea certitudinea că acela era chipul ei în realitate. Voia s-o vadă în carne și oase. Aștepta ora prânzului când calfa Kadrie o va însoți pe Mainahur și atunci vor rămâne doar ei doi în fața bucatelor pregătite anume pentru ei doi. Avea o stare de emoție pentru că mai era sub vraja visului din noaptea trecută. Ar fi dorit ca Mainahur să fie aceeași din vis.

Era un septembrie blând. Frunza plopilor, ulmilor și frasinilor începuse să-și schimbe veșmântul în arămiu și pe alocuri în roșu-putred. Pe întinderea albastră a Nistrului se vedeau pâlcuri-pâlcuri de negură.

Micuța tătăroaică, de Nicolae Tonitza

PROZĂ

MARE PIȘICHER !

► Violeta IONESCU

În anii de dinaintea primului război mondial, și chiar în cei de după, visul europenilor care hotărâu să-și părăsească țara și casa pentru un trai mai bun era... America! Fie că fugeau de sărăcie, fie de persecuții religioase, fie că doreau să se îmbogățească rapid, familii întregi își vindeau tot, și porneau în pribegie, fără să știe încotro și fără se mai uite înapoi. Febra aceasta, a fugii peste ocean nu era doar a tineretului și a sărăcimii, ci cuprindea oameni din toate straturile sociale și de toate vârstele.

Pentru Vasile Cugheanos, un tânăr care prin anii 20 abia împlinise 16 ani, viața nu era deloc roză. Născut la Oancea, județul Covurlui, venit de mic cu părinții la Galați, dar rămas singur în urma plecării mai departe a părinților săi la Constanța, locuia la un unchi, un tip morocănos care-l umilea tot timpul și-l trimetea să-și câștige singur bucata de pâine. Abia terminase clasa a V-a secundară, la Liceul „Vasile Alecsandri”, îi plăcea să învețe, dar cine să-l țină la facultate? Frate-su, Iani, era în America, plecat de dinainte de război. Se îmbarcase fochist pe un vapor, a colindat ce-a colindat lumea, până a coborât la New York. Ajunsese om cu stare. Îi trimetea scrisori, fotografii. Bani nu, că nu-i întorcea nici el cu lopata. S-a însurat, avea atelierul lui. Confecciona și spoia cazane, ligheane, căldări și ibrice. Că și pe acolo oamenii, până să se îmbogățească, sunt ca pe la noi. Nu avea cum altfel să-l ajute, dar îl chema să vină la el, peste ocean. Ca și cum oceanul ar fi ca Dunărea, să-l treci înot.

Poate că visul lui Iani ar fi fost să lucreze împreună Vasile. Dar visul lui Vasile țintea mai sus. Ei, să ajungă el acolo și va vedea...

În ziua când unchiul său îi aruncă boarfele, strigându-i să nu mai vină acasă fără bani, Vasile hotărî să nu se mai întoarcă. Bani, nu avea. Nu avea nici acte. Doar hainele de pe el, cam subțirele, iar în picioare niște teniși ruptți. Smulse de pe frânghia vecinului o șepcuță cadrilată, și, îndesându-și-o bine pe cap, decise să facă în sfârșit ceva cu viața lui. Disperarea face uneori minuni.

Pe la începutul lui aprilie, a anului 1932 – deci, cam la 12 de ani de la întâmplarea aceasta - la

ușa biroului directorului Liceului „Vasile Alecsandri” din Galați, strada General Berthelot, a bătut domnul Donald Johnson, secretarul Ambasadei Statelor Unite ale Americii la București. Un domn mărunțel cu monoclu și mustață subțire, îmbrăcat cu un costum de tweed, atent croit, însoțit de talmaciul lui, firește, mai puțin spilcuit.

S-a prezentat frumos și a cerut să i se spună dacă elevul Vasile Cughianos a figurat vreodată prin cataloagele acestui liceu. A adus cu sine și fotografii, în care cel pozat oricum nu semăna cu adolescentul mic și pricăjit de odinioară, fiindcă în ele era... chiar actorul hollywood-ian de succes Duncan Renaldo, protagonistul filmului „Trader Horn”!

–„Se pare că el ar fi”, a accentuat domnul secretar. Asta înseamnă că nu suntem siguri.

O astfel de introducere l-ar fi lăsat mască pe oricare din profesorii unui liceu de provincie. Nu însă și pe domnul Tohăneanu, profesor de germană și franceză cu o cultură solidă în spate, director pentru a doua oară la acest prestigios liceu gălățean.

–Și cu ce vă pot fi eu de folos, domnule?

–Noi am venit aici într-o problemă de anchetă, domnule director, rosti pretențios secretarul ambasadei SUA. Mai bine zis, de informare. Nu știm dacă Vasile Cughianos este unul și același cu Duncan Renaldo. Ne puteți ajuta?

–Și unde este acum Vasile Cughianos?

–În cataloagele dumneavoastră.

–Și Duncan Renaldo?

–În arest, la Hollywood, până la clarificarea situației.

–Și la ce v-ar folosi să știți asta?

–Păi, domnule, acest individ a declarat că s-a născut în New Jersey, este cetățean american și că, de România, a auzit doar așa, în trecut...

–N-o fi auzit!

–Da, dar nevastă-sa, geloasă pe o chestiune de amor, a lui cu o actriță, l-a turnat la poliție că este român sadea, că îl cheamă cum v-am spus, că e din Galați, a absolvit liceul la dumneavoastră și că a intrat în America fără forme legale. Actele

și le-a măsluit ulterior, când a trebuit să plece în Africa, pentru o filmare.

-A fost și-n Africa!... Își râse în barbă directorul. Mare pișicher!

-Exact. Deci, date concrete. Trebuie să-l găsim. Dacă se adeverește, face câțiva ani buni de pușcărie pentru sperjur și acte false.

-Dar ziceați că este un actor cunoscut.

-Este, și ce-i cu asta? Legea e lege pentru toți. Noi, de fapt, asta am venit să aflăm: care este numele lui adevărat. Și dacă cel de acum și cel de atunci sunt una și aceeași persoană!

-S-ar putea să nu fie... zise prudent directorul.

-S-ar putea. Orice s-ar putea, dar până nu verificăm, nu știm.

-El ce spune?

-El? O ține una și bună: neagă orice legătură cu România. Și ca încurcătura să fie și mai mare, spune că, de fapt, nu știe exact unde s-a născut: în Spania, la New Jersey sau în România, dar nu știe sigur... Face pe prostul, ca să nu poată fi expatriat! Și că nu știe nici cine sunt părinții, nu-și amintește. E o nebunie să auzi așa ceva, dar uite că se întâmplă. Confuzia a dus la arestarea sa pentru ședere ilegală în SUA.

După o sumară investigație, un elev pe nume Vasile Cugheanos a fost găsit în catalogul clasei a V-a secundară, din 1920, însă, greu se putea dovedi că într-adevăr, era el, cel căutat. Au trecut 12 ani...

Domnul Tohăneanu făcea eforturi vizibile să-și amintească trăsăturile feței acestui individ, dar îi era cu neputință. De obicei nu se rețin figurile care nu ies în evidență, iar acest Duncan, alias Vasile... chiar nu-i spunea nimic.

Din actele școlii reieșea că s-a născut la 23 aprilie 1904, în România, comuna Oancea, județul Covurlui, din părinții Dumitru și Teodora Cughianos.

Iar în declarațiile notate minuțios în carnetul secretarului, Renaldo afirma că s-ar fi născut la Camden, New Jersey, și că ulterior a ajuns în România, adoptat de persoane cărora ulterior le-a spus mamă și tată sau pe nume, Teodora și Demetri... Pretindea că nu și-a cunoscut părinții și că a fost crescut în mai multe țări europene... În jurul anilor 1920 a emigrat în State. S-a angajat ca fochist pe un transportator francez de cărbune și a intrat în America, înregistrându-se ca marinăr străin, de naționalitate greacă. El zicea că acest lucru s-a întâmplat în 1921, dar procuratura a adus dovezi că el a fost fochist pe SS *Pouget Sound* în 1917 și a intrat prima dată în Statele Unite atunci când această navă a acostat la Baltimore, Maryland, în același an.

Venise la fratele său, care l-a ajutat să intre la o școală de aplicație. A absolvit-o și era inginer mecanic. A fost un timp funcționar, a învățat engleza și germana. A avut totuși un permis de intrare în America de 90 de zile, care între timp a expirat. A pictat portrete, pe care le vindea; apoi a făcut scurt-metraje și, în 1925, a ajuns la Hollywood, unde, grație unor recomandări, a intrat ca figurant la Metro Goldwin Mayer. Primul său film a fost în 1928, „Clothes Make The Woman” („Hainele fac femeia”). Iar prima sa apariție într-un western a fost în 1929, în „Pals of the Prarie” („Prietenii din prerie”). Au urmat roluri mai importante, în „Bridge of San Luis Rey”, 1929 și „Trade Horn”, 1931, cu Harry Carrey și Edwidge Boot, film care s-a turnat și în Africa.

În 1932 a fost arestat pentru că a locuit ilegal în țară și a stat în închisoare un an de zile. În acest timp, procuratura a sesizat consulatul român, care a trimis o copie după certificatul de naștere ce dovedea locul nașterii și numele părinților.

Ce era de făcut acum? Nu prea multe.

Dar domnul secretar de ambasadă nu se lăsa. Dorea să-i cunoască și câțiva colegi. Măcar unul dintre ei dacă îl recunoștea, să-l fi luat, pe spezele ambasadei, până la Hollywood, la proces, să depună mărturie.

Cum n-a găsit pe nimeni dornic să-i scoată masca lui Renaldo peste ocean, domnul secretar al ambasadei SUA s-a întors de unde a venit, dezamăgit și contrariat.

Curând, s-a aflat că, în ianuarie 1933, eroul nostru a fost condamnat la doi ani închisoare federală și amendă 2000 de dolari pentru că a pretins în mod fals cetățenia americană, falsificarea pașaportului și sperjur.

În cele din urmă, pronia l-a salvat. Mai bine zis, directorul studioului Herbert J. Yates, care a semnat cu el un contract pe șapte ani pentru serialul TV „The Cisco Kid”, după care a beneficiat de o grațiere prezidențială. Însuși Franklin D. Roosevelt l-a iertat!

De atunci, drumul actorului Renaldo Duncan a mers în linie dreaptă. A fost protagonistul multor filme, pentru televiziune și pentru marele ecran.

Vi-l amintiți pe D' Artagnan din serialul „Cei trei mușchetari”, al anilor 1939-40?... Mare pișicher!

(din „Misterele Galaților”, vol. 2, în pregătire)

PROZĂ SCURTĂ

BUNICA

► Violeta MÎNDRU

Cobora înserarea miruită de parfumul teilor. Pe prispa joasă a casei bătrânești, bunica stătea așezată, cu un picior întins și cu celălalt îndoit. Părea că atârna pe umerii ei povara întregii vieți, cum stătea așa sprijinită cu o mână pe prispă și cu celălalt cot pe genunchi. Poate doar se lăsa ispășită de mirosul teilor, căci dintotdeauna îi plăcuse creația asta a Lui Dumnezeu. Totul era fără greșală, sublim și abia de câțiva ani ajunsese și ea să audă liniștea și-n taină să vorbească cu Dumnezeu.

De sub baticul negru cu flori pe margine și legat cu un nod mare la ceafă, ieșea o coadă groasă împletită ce se întindea pe spate până aproape de brâu. Pe lângă urechi, părul alb ca neaua de atâtea necazuri și îngrijorări, ieșea în suvițe slobozite din acul de păr cu care își imobiliza adesea părul în coc.

O priveam în liniște, de departe, spectator tăcut al luptelor interioare care îi aduceau când un surâs fin pe buzele șterse de culoarea tinereții, când o grimasă sau o încruntare. Închisese ochii și respira adânc aerul parfumat, iar când îi deschise, își șterse dintr-un singur gest lacrimile care se răsculaseră și părăsiseră ochii.

Îmi părea că îi fur amintirile, așa cum o pândeam. De fapt, nu o pândeam, ci așteptam să-i ascult vorbele. Uneori, după un astfel de moment de tăcere adâncă, mă chema lângă ea și începea să-mi vorbească. Cele mai multe dintre povestirile tinereților ei, le știam deja, căci fuseseră povestite de mai multe ori. Și totuși le ascultam de fiecare dată cu drag, căci personajele erau familia mea. Și de fiecare dată, apăreau noi amănunte, uitate la povestirile anterioare, dar care păreau să revină în mintea bunicii cu o claritate deosebită.

Am văzut-o uitându-se în jur. Așa făcea de fiecare dată când voia să mai descarce din amintiri. Privirea ei se împiedică de mine.

- Vino, fată, să-ți spun o poveste! Să spui și tu la copiii tăi, auzi?

Eram o copilă de vreo 12, poate 13 ani, cu sânul plin de corcodușe verzi, date în pârg. Purtam pantaloni scurți, iar picioarele erau mereu pline de zgârieturi proaspete și de lovituri în genunchi, de la fotbalul pe care îl jucam în stradă cu băieții mai mari. De obicei bunica mă certa, spunând că nu se cade ca o fată educată să stea mereu cățărată în copaci sau să se joace cu băieții. În plus, o fată trebuia să fie delicată și frumoasă, nu plină de zgârieturi și cicatrici ce nu treceau niciodată definitiv.

Dar în ziua aceea, bunica nu m-a certat, ci m-a chemat lângă ea pe prispă.

- Știi tu fată, cum ne-am luptat noi aici, la Tecuci, în timpul războiului?

- Nu știu, bunică.

- Nu știi, nu știi. Da' pentru ce mergeți voi la școală? Ce vă învață acolo, dacă nu despre oamenii iștia viteji care au luptat pentru țară?

- Învățăm alte lucruri, bunică.

Bunica a clătinat din cap a amar și a tăcut preț de câteva minute. Îi revenise iar tristețea pe chip, ca o umbră.

- Am prins ambele războaie mondiale, da' la primu' eram prea mică să-mi amintesc. La al doilea însă, eram destul de mare, măritată și singură, că omu' meu o fost luat pe front. Țara avea nevoie de el. Și țara era mai importantă decât noi toți la un loc. Patru copii aveam. Războiul a ținut mult. Mă discutam greu. Fata cea mare mă ajuta la munca câmpului și la treburile din curte. A doua fată, Lenuța, rămânea acasă cu cei mici și făcea mâncare, așa cum putea ea, că și ea era cam de vârsta ta acum.

Auzeam că ar fi război di la un difuzor ce îl aveam în casă. În primul an, omu' meu nu a plecat la oaste, dar lucrurile deveneau tot mai serioase. Germania avea un conducător, Hitler. Italia îl avea pe Mussolini. Și ăștia doi, Hitler și Mussolini, nu - și mai încăpeau în granițâli lor, așa că au pândit peste gardul vecinilor și și-au spus ei că e mai

bine să cucerească tot în jur. Hitler s-o uitat spre Polonia, s-o pregătit și a invadat-o, lucru care a stârnit alte două state: Anglia și Franța. Ele au atacat Germania în primăvara anului următor.

- De unde știi toate astea, bunică?

- În casă aveam un difuzor. Uneori se auzeau știri de pe front.

Ne făceam câte o cruce mare și ne rugam să nu vină ordin să ne ieie bărbații, că în casa fără om în curte, intră mai lesne dușmanii. Da' să nu te gândești tu că noi simțeam războiul. Nu. La noi aici soarele strălucea la fel în fiecare zi, nu treceau avioane, nu se zguduia pământul de obuze. La noi parcă sunetul războiului nici nu ajunsese.

- Cum bunică? Toate țările erau în cutremur mare și aici nu sesimțea nimic?

- Nimic- nimic. Tot de la difuzor am auzit că România se aliașcu Germania. În anu' ăla l-am născut pe taică-tu. Când omu' meu o fost luat, aveam prunc la sân. Și ce-am mai plâns de frică și de mila copchiilor... Da' la noi, tot nu se simțea războiul. Și dintr-o dată, totul s-a schimbat. De departe se auzeau tunuri. Păreau zgomotele cerului ce prevesteau furtuna, dar erau bubuituri de tun. Mă rugam Domnului să-mi apere copiii și omul. Prin cătună erau deja câteva vădane.

- Bunică, dar tu cum reușeai să ai grijă de copii?

- Nu știu. Dumnezeu mă întărea. Dimineața și seara mă rugam din suflet pentru mine și pentru copiii mei. Le făceam și lor câte o cruce și așa începeam ziua. Și când îți pui soarta în mâinile Domnului, El are grijă. Omu meu, bunică-tu, odihnească-l Dumnezeu, că tari vrednic o fost... mi-o zâs să am grijă de urmașii lui, să nu-i las în mâinile dușmanilor. O cumnată era vădană, cealaltă avea patru copii, ca și mine. Și când am văzut noi că pericolul se apropie de oraș, ne-am gândit să schimbăm copiii între noi. Prin spatele casei, aici unde se înalță falnic nucul ală în care te tot cațări tu, erau niște tranșee lungi. În ele ne ascundeam cu toții. l-am dat cumnatei un baiat și o fată și am luat de la ea un băiat și o fată, ca de om muri o parte din noi, să nu se stingă neamul. Măcar doi să rămână.

- Bunică, nu ți-a fost greu să alegi copiii?

- Nu am avut încotro. Cei mari i-am dat cumnată-mi-i Maria, cei mici i-am ținut cu mine. Și ea a făcut la fel. La fel au procedat multe femei rămase singure. În cătună nu mai rămăseseră decât ai foarte bătrâni sau bolnavii. Nu avea cine să ne ajute. Noi singure ne-am ascuns sub

pământ lucrurile de valoare. Apoi când au venit nemții pe aici, ni-o luat tot ce era de mâncare. Însă mai târziu, când au intrat rușii, a trebuit să ne ascundem fetele mari în șurele de paie. Multe au murit arse sau ucise cu baionetele. Cele pe care le-au prins, au fost pângărite și mai târziu, unele o născut copiii celor ce le-o sâluit.

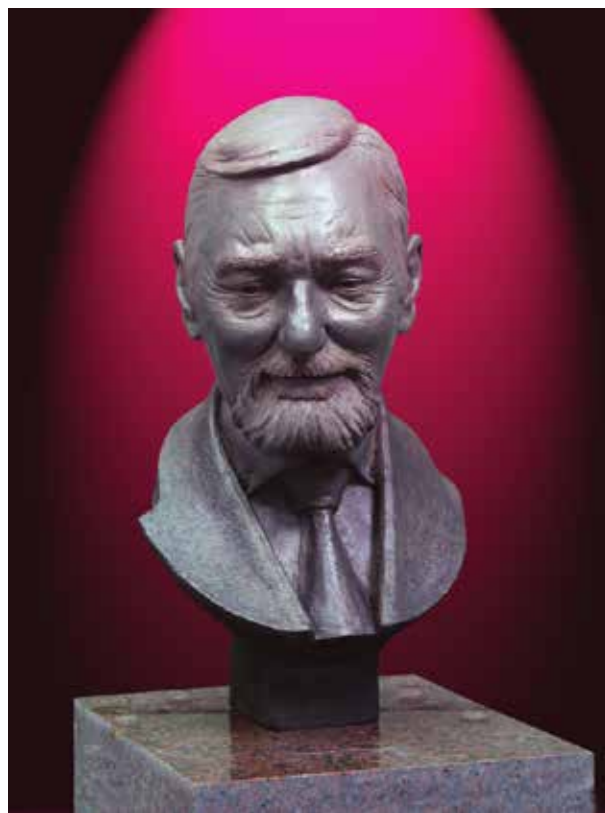
După o pauză de câteva clipe, a continuat:

- Am luptat și noi, femeile, cum am putut.

Nu aveam putere, nu puteam pleca de lângă copiii noștri, dar am avut grijă de ei și i-am crescut, să fie neamul nostru puternic, chiar dacă își pierdea cei mai aprigi fii în război.

Povestea bunica, având lacrimi în ochi. Vocea îi tremura de emoție, iar șuvițele albe de păr alunecaseră de tot de sub baticul negru cu flori pe margine. Trebuie să fi fost crunte amintirile bunicii, de vreme ce încă îi mai produceau atâta emoție.

O pală de vânt aduse spre noi mirosul proaspăt al teilor din spatele casei... bunica rămăsese adâncită în gândurile ei .

Dan Basarab Nanu

FRAGMENT DE ROMAN

CONFEȚIONAREA CHIRPICILOR SAU MUNCILE LUI SISIF

► Victor ACIOCÎRLĂNOAIE

Viața în bordeie a constituit pentru noi un dureros și nejustificat regres social. Am coborât vertiginos pe scara istoriei universale, de la înălțimea lui „Homo sapiens” la stadiul incipient de „Homo faber”. Dar viața de cârțiță nu era caracteristică speciei umane. Se impunea de urgență refacerea traseului în sens invers și revenirea „celui ce gândește singur” pe soclul de pe care a fost coborât samavolnic, drept „lider” unic și incontestabil al tuturor ființelor văzute și nevăzute, al întregului mapamond.

Trebuia să transformăm iadul cuprins de flăcările satanice, scârbavnice și otrăvitoare ale comuniștilor ticăloși, în „grădina Maicii Domnului”, spațiu uman și primitiv, calm și frumos, deasupra căruia să vedem fâlfâind, într-un viitor apropiat, tricolorul sfânt al unei Români libere.

Nu, noi nu ne-am declarat niște învinși, așa cum le-a spus Brennus romanilor: „Vae victis!” – „Vai celor învinși!” Nu! Materialul din care eram noi construiți s-a dovedit a fi unul de calitate superioară, din rocă masivă de granit, vizând atât forța morală, cât și cea fizică. Am zis în sinea noastră: „Dum spiro spero!” – „Cât timp respiri, speră!”. Și-am sperat! Am sperat că putem schimba viața noastră, că o putem face mai frumoasă, mai luminoasă, mai plină de satisfacții și de bucurii. Am considerat că e timpul să dăm jos masca temporară și falsă a dușmăniei, a urii și învrăzmirii, a morții violente și implacabile, care nu ne reprezenta. Am zis că e momentul să ne arătăm celor din jurul nostru așa cum suntem în realitate, ca obrazul nostru și ochii noștri să exteriorizeze adevărata structură a sufletului nostru: bunătate, sensibilitate, dragoste, inteligență creatoare, pace și iertare...

Ne-am adus aminte cât de frumoasă și de trecătoare este șederea omului pe acest pământ și din nou am declamat cuvintele înțelepte ale străbunului nostru latin, Horațiu: „Carpe diem” – „Trăiește clipa”. De aceea am direcționat funcționarea motoarelor noastre interne cu prora spre un optimism realist, combatant și mobilizator strigând cu toată convingerea: „FIAT LUX!” – „Să fie lumină!”, așa precum corăbierii disperăți și muribunzi, care după furtuni înspăimântătoare și cu proviziile de apă epuizate, bănuind la orizont o fâșie de uscat, murmurau încrezători în destinul lor:

– „Pământ! Pământ!”

Și am adus lumină. Am adus lumină în sufletul nostru, în privirea și conduita noastră, în relațiile interumane și sociale, în munca la fermă și în activitățile noastre cotidiene.

Prin intelectualii deportați în Bumbăcari: învățători, profesori, muzicieni, pictori și medici, prin oamenii mari ai culturii noastre românești – și așa aminti aici un singur nume: umanistul, scriitorul și jurnalistul Nicolae Carandino –, învățătura, știința, arta și educația s-au revărsat asupra tuturor, în valuri succesive de elemente ale construcției și modelării personalității în spiritul umanismului renescentist, al unui om total eliberat de orice constrângeri care i-ar limita dezvoltarea multiplă și armonioasă.

Da. E adevărat. La început, sătenii din comunele învecinate: Niculești-Jianu, Zăvoaia, Tătaru, Cioara, Simu ne considerau niște leproși, hoți, bandiți, criminali, dușmani periculoși ai regimului. Au fost dopați permanent și insistent lămuriți să ne evite, întrucât de la nepot până la bunic suntem niște monștri, vampiri careucid cât ai clipi, cu sânge rece. Dar adevărul învinge întotdeauna „Veritas semper vincit”.

Localnicii s-au convins cu prisosință și în scurt timp că aceste calificative josnice și mincinoase nu sunt decât niște invenții grosolane și absurde la adresa unor oameni cinstiți, muncitori, deosebit de capabili, excelenți gospodari și complet nevinovați, cu scopul de a justifica în ochii opiniei publice actul condamnabil al deportării noastre. Sătenii recunoșteau cu bucurie și sinceritate influența benefică, în foarte multe privințe, a deportaților asupra vieții lor.

Viața își urma cursul ei firesc. Acum aveam apă. Am trecut „in corpore” la confecționarea chirpicilor.

Mai întâi ne-am deplasat la depozitul de materiale, de unde ne-am întors cu patru forme sau tipare de lemn, nu înainte de a semna într-un registru pe care ni l-a pus în față gestionarul. Dar ne lipsea ceva. Mircea și Lică s-au dus înapoi și au revenit cu două sape și două căldări de tablă. Vecinul nostru, domnul Muca, împreună cu familia sa, începuse deja să facă chirpici. Era un om deosebit de frumos și foarte cumsecade. A trecut „strada” la noi și i-a arătat lui Mircea cum e mai bine să procedăm și să ne organizăm șantierul.

Mai întâi am ales o suprafață de teren plană, ceva mai departe de locul unde era jalonată cu țărugi construcția viitoarei case, și am tăiat cu sapa o suprafață destul de mare de miriște, pe care am curățat-o frumos și am netezit-o ca-n palmă. Apoi am ales locul care urma să ne furnizeze materia primă pentru confecționarea chirpicilor: groapa. Un element deosebit de important în confecționarea lor, alături de pământ și apă, îl constituiau paiele. Acesta este liantul care dă unitate și forță văiugii, împiedicând fisurarea și ruperea ei. Spre norocul nostru, combinele seceraseră locul așa că aveam paie... gărlă! Trebuia doar să le aducem și să facem o grămadă în apropierea gropii. Așa am și făcut. Apoi s-a trecut la o frățească diviziune a muncii. Mircea și Lică, după ce au delimitat suprafața „minei” de unde urma să excavăm pământul, au început să sape cu hârlețul primul rând, apoi bulgării mai mari erau fărâmițați cu sapele. Eu cu Sandu am fost repartizați la aprovizionarea cu apă. Căldările de tablă erau destul de grele și aveau o capacitate de 10 litri. La fântână, cu ajutorul unei funii legate de o căldare, aduceam la suprafață apa necesară. Dar funia se uda, mâinile alunecau și amândoi, cu chiu cu vai, abia reușeam să aducem căldarea pe ghizdul fântânii și să o golim apoi în ale noastre. Imaginați-vă doi copii, care abia terminaseră unul clasa a patra și celălalt clasa a cincea, cărând prin praful fierbinte al drumului și dogoarea nemiloasă a soarelui, fiecare, câte o căldare de 10 litri pe o distanță de 100 de metri. Era epuizant. Brațele noastre erau prea slabe pentru asemenea muncă. Schimbam căldarea dintr-o mână în cealaltă, ne dureau umerii și aveam bătăături dureroase în palmele care ne usturau și ne făceau să suferim îngrozitor. Atunci lăsam căldările jos și ridicam brațele sus, spre cer, cu degetele palmelor desfăcute, pentru a se zvânta la soare. Ajunși pe „șantier”, aruncam apa peste săpătura fărâmițată pe care Mircea și Lică o luau metodic la mărunțit cu sapele. După ce întreaga masă de pământ și apă devenea un fel de terci, treceam la următoarea fază a operațiunii: călcatul. Desculți, cu folmoștoacele de paie în mână, asemenea unor saltimbanci în fața totemurilor – noi, cei patru frați, călcam sistematic și apăsat pământul de sub picioare, presărând paie din când în când pentru a obține o compoziție omogenă, dar destul de moale, aptă a fi introdusă în forme. Călcam lutul în ritm de dans, ca într-un ritual primitiv al unor triburi minuscule și sălbatice, încă nedescoperite, din imensa junglă amazoniană. Avântam rapid brațele unite spre cer, coborându-le brusc și iar ridicându-le, într-o alternanță succesivă, ca aripile obosite ale unui flamingo, oprite într-un picaj fatal. Mergeam înainte și înapoi în linie dreaptă, împreună capetele liniei sub formă de cerc, într-un fel de horă sacramentală, bătând apăsat și ritmic lutul mocirlos cu călcăiele crăpate. Era un dans teluric adresat unui zeu al pământului pe care-l imploram să ne facă mai ușor de suportat munca la această uzină în miniatură, deservită de patru frați minori.

În timp ce noi eram prinși în procesul muncii, vecinii noștri, precum și rarii trecători de pe drum, se uitau cu simpatie și apreciere la cei patru copii care, sub dogoarea soarelui nemilos, disciplinați și cuminiți, efectuau, cu abnegație și seriozitate, o muncă ce nu era tocmai adecvată vârstei lor. Se opreau în loc timp de câteva secunde, pentru a se convinge că scena e reală, și se pomeneau vorbind singuri:

– Ce fel de părinți sunt ăștia, domnule?!? Cum e posibil să-și lase copiii să facă o muncă așa de grea, mai ales pe soarele ăsta, iar ei să stea la umbră, bine-mersi, în bordei?!?

Dar nu știau că tatăl nostru arestat, complet nevinovat, îndura de aproape patru ani rigorile unei detenții cu regim de exterminare rapidă. Nu știau că mama robotea de dimineața până seara la spital, îndeplinea funcția de femeie de serviciu și spălătoreasă. Mătura holurile, saloanele, cabinetele, curăța sala de operație, tot. Apoi spăla cu apă și cu cârpa muiață. Golea scrumierele și scuiătorile. Dumnezeu! Curățarea acestora din urmă echivala cu întoarcerea stomacului pe dos. Sputa, mucozitățile prinse și solidificate pe marginea scuiătorii, flegmele purulente și grețose oscilând scabros în poziție suspendată la limita exterioară a recipientului amintit îți dădeau senzația de vomă vulcanică, eruptivă, care țâșnea violent prin toate orificiile situate în partea superioară a corpului uman. Era insuportabil! Nu de puține ori, la început, mama ieșea pe holul spălătoriei sprijinindu-și palmele și fruntea de zidul rece spre a se liniști. În atare momente de slăbiciune, când era pe punctul de a abandona lupta, colega ei de muncă ieșea pe hol.

– Hai, Rozalia, liniștește-te. Adună-te și gândește-te pentru cine trebuie să te sacrifici. Cine te așteaptă să vii cu sufertașul de mâncare și cu pâine. Și mie mi-a fost greu la început, crede-mă! Am plâns și m-am zbatut și după un timp m-am obișnuit și nu am mai luat în seamă toate aceste lucruri urâte, toată mizeria asta. Știi? Mă gândeam că sunt și ei niște oameni bătrâni, neputincioși, suferinzi. Că și lor le pare rău să ne facă viața grea, dar că nu e din vina lor, sunt bolnavi. Iartă-i!

– Antonia, mulțumesc, Antonia. Ești atât de înțeleaptă și de bună. Hai, mi-am revenit.

Și muncea și suferea mai departe, sacrificându-și puterea și sănătatea pentru noi.

Țuki, sora noastră, se ocupa de frățiorul mezin, Bebi. Îi dădea de mâncare, îl spăla, îl culca în bordei la locul lui. Era „guvernanta” familiei.

Șeful echipei era Mircea. Întregul șantier era sub controlul lui, iar noi îl ascultam fără să crâcnim, acordându-i întreaga autoritate.

Odată compoziția terminată, se introducea în tipare. Acestea nu erau tocmai mici. Aveau cam 35/20 cm, iar când erau încărcate, erau destul de greu de dus în mâini de un copil mai slăbuț. Așa că Mircea s-a dus din nou la depozit și s-a întors cu două sârme mai groase, îndoite la capăt sub formă de cârlige, pentru a putea trage formele până la suprafața netedă pe

care o pregătiserăm, adică la vreo 10 metri distanță de groapă. Încă ceva: umplerea formelor nu se putea face direct din groapă; pământul era scos cu lopata la marginea gropii, după care începea umplerea propriu-zisă a spațiului interior al matriței. Tiparul despre care vorbim era prevăzut cu patru laturi și un fund. Înainte de a introduce lutul pregătit în formă, fundul trebuia presărat cu praf nisipos ori cu apă, pentru ca, în momentul răsturnării formei, conținutul să se desprindă automat, fără să rămână material prins fie de jos, fie de laturi. Prin urmare, după cum vedeți, operațiunea avea o succesiune de etape care trebuiau respectate în mod obligatoriu. Lutul nu se introducea oricum în tipar, ci sub formă de cocoloașe sau boțuri. Băgăm palmele în lut, desprindeam un cocoloș, îl presam în formă, îl uniformizam cu restul materialului din tipar, fără să existe goluri în structura lui, apoi, pe partea superioară a formei treceam palmele udate cu apă pentru a netezi materialul. Tiparul era prevăzut la cele două laturi cu câte o ureche. Așadar, introduceam agățătoarea (trăgătoarea) într-una din urechi, târâm pe pământ tiparul până la locul de descărcare, apoi îl răsturnam. Chirpicii se alinau frumos, unul după altul, în șiruri drepte de câte 15-20 pe rând, stând în bătaia soarelui pentru a se usca. În inconștiența sa furibundă, soarele Bărăganului pârjolea fără discernământ atât materia vie, cât și materia moartă: lucruri, plante, animale și oameni. Astfel că, în decurs de câteva zile, chirpicii erau uscați și îi așezam spre aerisire și întărire în piramide liliputane cu baza de 10, fiecare dintre ele având un număr de 55 de exemplare.

Dar treaba nu era deloc ușoară, iar lucrurile nu se desfășurau în ritmul în care vi le narez eu aici. Era greu. Cară apa, sapă groapa și aruncă pământul

afară, mărunțește-l și fă-l roată, toarnă apă și calcă-1 bine-bine în picioare, punând în același timp paie, fă-l cocoloașe și umple tiparele, cară-le 10-15 metri distanță, apoi ia-o de la capăt... Iar noi eram mici. Abia niște copii: și cel mai pipernicit și lipsit de forță eram eu, cel care scrie aceste rânduri. De atunci și până azi, m-am gândit de multe ori la religia creștină, la dogmele ei, la atrocitățile comise de catolici în numele Mântuitorului, și mi-am pus întrebarea: ce-ar fi fost dacă Ignatius de Loyola, frate de cruce cu Hitler și Stalin, întemeietor al monstruoasei și abominabilei securități inchizitoriale, în goana lui paranoică de purificare a creștinismului și de procurare a materiei prime pentru arderea rugurilor nesfârșite, ar fi aplicat nou-născuților criteriul selecției estetice și al perfecțiunii corporale. Jumătate din Europa ar fi fost decimată, iar Quasimodo și confracții săi demult transformați în cenușă.

În ceea ce mă privește, străveziu și subdezvoltat, mă mențineam laolaltă grație nădragilor și curelei care-mi țineau scheletul pe verticală, asemenea unui hărăguț de vie. Dacă mama, întâmplător, m-ar fi adus pe lume în cetatea spartanilor, aș fi fost aruncat cu repulsie, fără întârziere, de pe stânca cea mai înaltă, în conformitate cu ritualurile stricte ale sacerdoțiilor spartani! Dar așa, Doamne, ce bine că nu m-am născut acolo și că am văzut lumina zilei într-o țară cât de cât emancipată, unde creaturile asemănătoare Ție sunt lăsate să trăiască în liniște și pace, în deplină concordantă cu al doilea comandament al religiei creștine, manifestându-și față de aproapele lor o „iubire” atât de mare și de intensă, încât ar fi capabile să-l înghită cu tot cu pene...!

„Cât sunt de necercetate judecățile Lui și cât sunt de nepătrunse căile Lui!” (Romani 11:33)

► Mioara MANOILĂ

PROZĂ DE PESTE OCEAN

DIN COPILĂRIE

Pe cărarea din spatele casei noastre, un gutui, de atâta rod, s-a aplecat ca într-o reverență. Câtă frumusețe! Este timpul păcii și al credinței, iar înainte să înceapă culesul roadelor, oamenii își fac cruce și mulțumesc lui Dumnezeu pentru bogăția toamnei...

- Parcă anul ăsta e mai bogat decât cel trecut - spunea bunica și se închina, în timp ce scoatea pâinea din cuptor.

Mirosul se răspândea până sus, la cer, că și Dumnezeu trebuia să ne știe recunoștința... În curte, pe pirostria, fierbeau ceaurile cele mari cu dulceață și gem de prune. Borcanele erau deja pregătite, iar după ce erau umplute, luau drumul pivniței. Cum știam eu bine cărarea către pivniță!... Nici noaptea nu mă pierdeam! Fratele meu mă urmărea de multe ori și abia ce puneam mâna pe ușa pivniței, alearga să mă spună mamei. Și câinele după el...

Perele le înfășuram în ziare și le băgam în coșurile cu paie, iar pe casă erau înșiruite scânduri, pe care, în soarele încă fierbinte, se usucă prunele; iar după aceea urmau stafidele. Eu le spuneam "confiate", iar bunica din partea mamei îmi spunea să vorbesc românește, că ea a studiat matematica și româna, dar nu și limbi străine... Și ce mai râdeam! Pe lângă toate, câteva coșuri cu mere așteptau să fie cocoțate în podul casei. Gândul meu zbura ca vântul la scara noastră de lemn care scârțâia îngrozitor...

-Tată, când mai reparăm și noi scara asta, că o să se rupă cu mama într-o zi!... Râdea! Știa el de ce m-a apucat dintr-o dată grija reparatului...

- Poate te prind în pod, vezi tu! - zicea mama râzând. Și pe frate-tu să nu-l mai bagi în poznele tale, că este mic și Doamne ferește să cadă de pe scară!...

La moară, lume multă. După culesul porumbului și al grâului, se făcea făina, și ulițele erau pline de căruțe, oamenii mergeau să culeagă strugurii, să macine, să culeagă roadele. Via noastră era mai aproape de ieșirea din sat, lângă casa bunicii. Noi mergeam pe jos. Tata nu avea căruță, iar

a bunicului era ocupată. După o tură bună de cules, aproape de prânz, ne așezam roată în iarbă și mama desfăcea pachetele cu mâncare din care ne ospătam bucuroși. Țața Stana, abia mergând, venea încet-încet, vâitându-se, să aducă gogoși calde. Era recunoștința ei pentru oamenii care veneau să o ajute la culesul viei, căci oamenii după ce își terminau treaba, mergeau să îi dea o mână de ajutor. Era singură, moșul îi murise de mult, iar copii nu avea. Chiar și noi copiii, o ajutam cu bucurie, că ne dădea lapte și șerbet.

După amiază ne întorceam acasă, venea bunicul să ne ia cu căruța și începea storsul strugurilor. Mustul!

Bunicile ne așteptau cu masa pregătită, iar când mustul era așezat în butoaie, alergau ca doi "Hopa-Mitică" să toarne în farfurii.

Eu eram supărată pe ele că mi-au tăiat gâsca. Pe Gaga mea!

Nici nu am mâncat. Degeaba mă certau, nu puteam să-mi mănânc prietena...

-Radule, vezi și tu, copchila asta, prea ai răsfățat-o!

- E sensibilă, mamă, ce să îi fac?!

Și atunci, cu lacrimi în ochi, i-am spus lui tata:

- Din câte roade avem, nu puteau să gătească zarzavaturi? Tocmai gâsca mea trebuia să moară?

-Ia uite, să nu mai taie omul o pasăre de capriciile ei! - spunea bunica.

- Nu vă mai săturați, ucigașelor! - le-am spus plângând.

-Radule... ia vezi, că depășim măsura!

Și am plâns toată noaptea. Dimineața, fratele meu, în timp ce mă spălam pe față, a venit la mine și mi-a spus:

- Fă proasto, știi ce bună a fost gâsca ta?!

Am vrut să îl bat. Norocul lui că mama era pe aproape...

- Prostule, dacă nu disperi, îți torn găleata cu apă rece în cap.

Mama, cu blândețe mă ruga să îl las în pace, că e mic...

- Bine, dar dacă mai spune ceva de găscă mea, plec de acasă! Nu glumesc!

*

Pe cărarea dinspre dunăre, i-am văzut pe prietenii mei. I-am ajuns din urmă și le-am povestit întâmplarea cu Gaga, că o cunoșteau toți, o luam cu mine la scăldat de când era un puf.

- Cum, au tăiat-o pe Gaga?! Ce păcat, săraca! Dumnezeu să o ierte, că era tare bună!

Toți am izbucnit în râs. Alexandru, ca de obicei, nu înțelegea de ce râdeam. Dar râdeam de răsuna pădurea.

Soarele era blând, încă se mai bucura de chiotele noastre ce făceau să răsune pădurea. Un pic mai departe, spre termocentrală, erau și alți copii care se jucau, chiotele lor se uneau cu ale noastre. Nu știu cum mi-am aruncat ochii pe dig și am văzut-o pe sora mea, de mână cu un băiat. Hopaaaa!!!

- Ascundeți-vă bine și veniți în urma mea! Ssst!

O urmăream, nu putea să îmi scape. De după sălcii, scoteam capetele să vedem unde se duc. Au traversat pădurea și s-au așezat într-o barcă. El îi ținea mâna de după umeri și păreau un desen perfect cu doi copii îndrăgostiți. Nici nu știam că sora mea e atât de frumoasă... chiar mă gândeam să desenez acea imagine cu ei doi. Erau prea frumoși. Și prea cuminiți... Am renunțat să o mai urmăresc, m-am întors cu prietenii mei spre sat, nu mai aveam poftă nici de râs și nici de joacă. Le-am spus prietenilor că mă doare capul de dor pentru Gaga și am plecat acasă. Mă gândeam încă la sora mea. Era ceva în mine, ceva ce nu mai gândisem până în acel moment. Cum o fi să te îndrăgostești? Citeam mult, mă îndrăgosteam de personaje, dar nu m-am gândit niciodată până atunci cum ar fi să mă îndrăgostesc cu adevărat...

În seara aceea am fost atât de cuminte, că nimeni nu îmi înțelegea "smerenia", cum spunea bunica, îngrijorată că cine știe ce mai coc... Eu însă eram tristă. Pentru prima dată eram tristă cu adevărat. Dar o tristețe diferită de aceea pentru Gaga. Și diferită de multe altele... căci tristețile mele se duceau așa cum veneau... M-am dus la camera surorii mele și pentru prima dată am ciocănit în ușă. O vedeam așa... nu știu cum... era frumoasă, avea părul lung, răsfirat pe spate și ochii ei de chihlimbar străluceau.

- Ai bătut în ușă?! Doamne, a găsit bunul simț prin iarbă. Ce minune! Spune repede ce vrei, că sunt ocupată!

- Pot să te întreb ceva?

- Ce-ai mai făcut?

- Nimic. De data asta nimic.

- Atunci?!

- Tu știi cumva ce se simte când ești îndrăgostită cu adevărat?

- Te-ai îndrăgostit de vreo capră?

- Vorbesc serios...

- Nu pot să îți spun acum, oricum nu înțeleg nici eu, dar tu care ai mintea de copil de cinci ani?

- Chiar încerc să cresc...

- Când ai să crești am să îți spun.

Și mi-a trântit ușa în nas. Îmi venea să plâng. Așa de tare îmi venea să plâng... Mama dormea. Era obosită. Simțeam nevoia să vorbesc. Și pentru că nu era nimeni să mă asculte, am început să scriu. Și am scris atât de mult! Când am terminat mi-am dat seama că mă simt mai bine și de atunci am scris tot ce trăiam.

Parcă vara se prelungea la nesfârșit. Bunica spunea că dacă în luna octombrie este atât de cald, iarna o să fie foarte grea. Creșteam. Ceva se schimba în mine. Stăteam mai mult acasă, citeam mult, desenam, găseam mereu ceva de făcut, ceva diferit de poznele mele. Bunica era de o fericire de nedescris, îmi dădea cărțile ei, mă interoga, mă întreba ce vreau să studiez.

- Vreau să mă îndrăgostesc!

- Ce să faci? Chiar am crezut că te-ai cuminițit!

Mama m-a privit cu aceeași blândețe de care doar ea era în stare și mi-a spus:

- O să vină și asta, dar mai bine ar fi să rămâi copilul meu poznaș...

*

Dar ca toți copiii, doream atât de mult să cresc!... Și încercând să o desenez pe sora mea cu băiatul acela, am auzit o femeie care o striga pe mama:

- Sofia, bună ziua! Am venit să vă anunț că a murit moș Ilie.

Prietenul meu cel mai bun, care abia impoinise o sută de ani, pleca în pace spre cer... Mi-a venit rău. De trei zile nu îl văzusem. Era atât de sănătos! Îmi veneau lacrimi fără să știu. O parte din frumosa mea copilărie se înălța în lumea îngerilor... lin... fără nici o durere... Oare câte copilării a trăit alături de mine și de noi toți?! Abia atunci îmi dădeam seama că el a fost mai copil decât noi... Bunica a aprins candela și i-am văzut obrăjii plini de lacrimi. Îl iubea! Cine știe de câtă vreme îl iubea...

Mai târziu, mama mi-a spus că dragostea nu are vârstă... Și am înțeles. L-am desenat pe banca de sub măr, cu câinele la picioare și atâta am plâns...

► Gheorghe NEAGU

PROZĂ

MOARTEA PENIȚARULUI

– Cristi, suntem liberi bă, îi strigă Mircea Dobrovicescu de sub geam! Împușcăturile se auzeau în depărtare de parcă n-ar fi avut de a face cu existența lor. Geamul se deschise brusc. Doamna Șișman își arătă capul obosit și îmbătrânit.

– Hai, nu intri?, îl îndemnă ea cu glasul hârșăit de atâta fum de țigară Mărășești.

– Da, doamnă, vin dacă este și Cristi acasă!, îi spuse Mircea cu oarecare rețineră. O știa pe mama lui Cristian de mai mulți ani. Pe tatăl nu ajunsese să-l cunoască. Murise de pe vremea când se construia hidrocentrala V.I. Lenin de la Bicaz. Fusesse condamnat la muncă silnică, era un matematician non-conformist, care vorbea liber ori de câte ori avea prilejul și spre nenorocul lui, când l-a înjurat pe Stalin, i s-a înfundat.

– Din profesor am devenit pârnăiaș! Tot cu p se pune că este. Pentru că am fost prost ca o p..., obișnuia el să se autopersifleze în fața milițianului care-l supraveghea și în celulă și la muncă și în baraca deținuților. În preajma celorlalți deținuți, se limita doar la prima parte a frazei. Asta pentru ca să știe și ei cu cine are de a face și nu îl trateze ca pe un pârnăiaș oarecare. Ce puteau ști chiaburii condamnați ca și el, la muncă forțată. Nu putea munci cot la cot cu ei deși se străduia. Nu pentru că ar fi vrut să demonstreze cuiva că este în stare de o muncă abrutizantă ci pentru că așa era educația lui. Credea că pedeapsa i se cuvinea, nu pentru că îl înjurase pe Stalin ci pentru că fusese atât de prost, de se lăsase prins. Așa s-a stins, rostind abia șoptit ce anume înseamnă pentru el litera p. de atunci doamna Șișman se țicnise de-a binelea. Rămasă văduvă, fără să-și fi putut îngropa bărbatul, deși încercase din toate puterile, doamna îmbătrâni brusc, căzu la pat și de foarte multe ori băiețelul Cristian, orfanul Cristian o auzea blestemând pe cei de la putere. Apoi timpul trecuse. Dar doamna Șișman nu-și mai revenise. Fusesse și la Comunitatea Evreiască să afle măcar unde era îngropat soțul și nu găsisese sprijin, deși mulți dintre membrii comunității aveau funcții importante în structura de partid și de stat a acelor vremuri. De atunci căutările văduvei s-au întors cumva împotriva. Cu puținii bani pe care-i câștigase din servicii obscure, nu reușise ca să-și facă o pensie cât de cât onorabilă.

Trăia de azi pe mâine cu te miri ce, izolându-se tot mai mult în sinea ei ca într-o carapace, unde nici Cristian nu avea cum să intre. Era într-o permanentă stare de alertă, suspiciionând pe oricine ar fi încercat să-i treacă pragul casei. Izolarea își pusese amprenta și pe Cristian, care încercă să evadeze din singurătatea impusă prin scris. Curând și-a dat seama că poezia îi este mai aproape de suflet, decât orice altă formă literară. Iar atunci când își aducea aminte de ce vremuri trăia obișnuia să explodeze în versurile sale, într-un mod destul de nefericit.

– Mă piș pe documentele Congresului al XIII-lea!, a recitat el plin de emfază dintr-un poem, la clubul Uzinelor 23 August, unde directorul Lagu înmărmurise știind că în sală se afla și securistul care-i avea sub supraveghere. Nici Liviu Stoiciu și nici alt cenacolist n-a scos o vorbă! Stăteam și ne uitam la el înmărmuriți. Pe unii nu-i amuțise cutezanța versului rostit abrupt, pe alții nu-i amuțiseră frumusețea versului. Și oricât de revoltător era în sine versul cu pricina, părea așezat cumva nelalocul lui, părea lipit, părea stricător de armonie și atmosferă poetică. Ne-am fi așteptat ca Mihai Grănescu, Liviu Stoiciu, Mircea Dobrovicescu să fie chemați să dea seamă, să dea declarații. Nu-mi amintesc să fi fost așa ceva! Așa cum se întâmplase când ne întâlnisem cu Adrian Păunescu la început de Cenaclul Flacăra. Mă și mir că Mihai Grănescu nu s-a declarat și el vreun disident, pentru că el avusese curajul să-l contreze pe Adrian Păunescu, atunci când își citea „De la Bârca la Viena” în sala mare a Universal-Clubului. Atunci am dat numai eu cu subsemnatul. Dar nici eu nu mă consider disident sau altceva. Oricum Cristian jubila-se și de acea dată, de parcă vocea tatălui său, i-ar fi ajuns la urechi și l-ar fi lăudat pentru ceea ce s-a întâmplat.

Pășind pragul casei familiei Șișman, Mircea dădu în hol peste Mihai Grănescu și peste Elena cea pe care o „îndrăgiseră” mai mulți membri din cenaclu. Tocmai plecau.

– Ce faceți măi, plecați când vin eu?, îi luă în șagă Mircea.

– Păi, nu încâpem cu toții!, îi zise Mihai direct fără nicio altă explicație așa cum îi era felul. Elena nu

zise nimic. Îi plăcuse cândva de Mircea, dar îl părăsi-se fără nicio explicație. Ieșiră.

– Salut Cristi! Am fost în Piața Universității! Se împușcă din ce în ce mai rar! Ar trebui să ieși și tu!

– Ce să ies mă? Ce crezi că se va schimba? Vine linia a doua a PCR, mai neinstruită și cu tot felul de ciraci, puși pe căpătuială, rosti Cristian cu năduf.

– N-ai dreptate, fiul meu, se auzi vocea răgușită a bătrânei lui mame. Scăpăm de teroarea comunistă!

– Și cine vine mamă? Vine Brătianu?

– Oricine ar veni, tot e mai bine decât cu comuniștii, pe care nu știu dacă o să mai apuc să-i vad odată, puși la zid, trimiși la canal sau judecați pentru crimele lor.

– Păi, dacă am face asta, ar însemna să schimbăm pușcăriașii lor cu pușcăriașii noștri!, zise Mircea, regretând pe loc că nu se putuse stăpâni.

– Mircea dragă, te știu creștin și profund umanist, da nu uita că Brătienii de care râde Cristi, au făcut țara mare...

– Da, dar casele țaranilor aveau acoperișuri de paie iar drumurile satului erau pline de colb în verile secetoase până la genunchi. Am văzut cu ochii mei. La bunici.

– Măi Mircea, o fi fost el cum a fost, dar pentru scriitori ca noi cred că era mai bine, măcar puteai exprima, erai liber să mergi oriunde voiai, să scrii ce voiai, să înjuri și să faci tot ce-ți trecea prin minte.

– N-aș vrea să te descurajez, dar nu toată lumea va fi fericită, eu atâta știu, că am avut mulți scriitori care au făcut foamea, dacă n-au lins poala stăpânului.

– Uite, eu nu vreau să mă cert, îmi sunteți dragi, pentru că sunteți tineri, iar asta nu-mi ajunge dragă Mircea, nu mai avem ce pune pe masă: bem ceai cu o bucățică de zahar și o bucată de pâine!, își descărcă văduva aleanul fără nicio rețineră. Mircea știa de suferințele a ceea ce mai rămăsese din familia Șișman. La ceas de taină, când mai făcea rost de câte o secărică și o beau împreună, Cristian devenea mai slobod la gură. Faptul că niciunul din ei nu urmaseră vreo facultate, îi făcuseră mai vulnerabili în fața licențiaților, care deși nu aveau talent contau mult pe studiile lor, deși nu citiseră nici jumătate din cât citise ei. Mircea mai știa că oricât ar fi încercat să vină în ajutorul familiei Șișman, n-ar fi folosit mare lucru. N-avea nici el prea multe de dăruit. De aceea crezu de cuviință că era mai bine să lase lucrurile să meargă de la sine...

Timpul a trecut, guvernele se succedau unele după altele, industria ce producea numai găuri negre era cumpărată cu hurta de cine apuca de la indieni la austrieci la arabi, de la turci la italieni. Totul se vindea. Totul se demola. Au căzut pradă exporturilor din materiale feroase combinate siderurgice, fabrici,

uzine, sisteme de irigații, vapoare și chiar toată flota românească. A pierit și doamna Șișman, de parcă nici n-ar fi fost! A pierit atunci când noul proprietar care se zice că era vechiul proprietar s-a prezentat să-și revendice proprietatea. Uitase că fusese despăgubit. Și nici măcar nu mai era el proprietarul. Veniseră niște nepoței străvezi, limfatici, exoftalmici, cu gurile arse de dorința recâștigării imobilului. Bătrâna Șișman care-l cunoscuse pe adevăratul proprietar dorise să meargă în instanța de judecată. N-au primit-o! trebuia să vină reprezentantul ICRAL. Numai că acesta se împiedicase de câteva legături bune de dolari și nu se prezentase. Știa și directorul. Așa că nepoții au câștigat prin neprezentarea părților. Când s-o evacueze, doamna Șișman și-a dat obștescul sfârșit, după ce mai blestemă odată comunismul. Rămas singur, buimăcit și cu privirile aiurinde, Cristian i-a impresionat pe nepoței care i-au permis să stea în pod. Așa că venirea țărăniștilor la putere l-a găsit pe Cristian Șișman în plină activitate de amenajare a podului. Bucăți de cartoane, de lăzi de portocale desfăcute, sau bucăți de placaj de la alte ambalaje fură așternute între grinzile podului, ca să-i țină de cald sau să-i fie moale când avea să se culce pe ele pentru că nu-și putea urca mobila prin oberlichtul lăsat drept cale de acces spre noua-i locuință. Vara crăpa de sete și de căldură, de spălat, mai reușea să se spele din când în când în subsolul casei unde era și centrala de păcură. În rest baie la Dâmbovița și prin ștrandurile care-i mai permiteau să treacă. Venituri n-avea. Trebuia să muncească. A încercat să vândă la tarabele din Obor. A ieșit lipsă, de l-au snopit în bătaie țiganii care stăpâneau tarabele cu zarzavaturi. S-a angajat la un magazin de încălțăminte, dar cu ochelarii lui și cu felul șleampăt de a fi, mai mult îi izgonea pe clienți decât îi atrăgea. Treptat s-a resemnat, s-a dus cu poeziile pe la redacțiile marilor publicații. L-au publicat o dată, de două ori, fără bani. Ajunsese cunoscut ca un cal breaz la fel de inadaptat ca întotdeauna. Prietenii îl părăsiră rând pe rând. Pe Stoiciu îl pierduse când auzise că ajunsese șeful județului Vrancea. Apoi îi pierdu urma după ce citise în ziare că-și dăduse demisia. Nici cu Mircea Dobrovicescu nu se mai văzuse. Doar pe Mihai Grănescu îl mai întâlnește prin paginile revistei SF, fără a se mai reîntâlni în realitate. Încercă o singură dată să fie primit de C.T.Popescu, dar constată spre surprinderea lui că nu-și mai aducea aminte de el. Tot mai flămând, tot mai singur, nu mai catadicsi să coboare din pod. După câteva zile nu mai fu zărit de nimeni pe niciunde. Îl uitaseră cu toții. Numai printr-o întâmplare i-au găsit trupul intrat în putrefacție atârnat cu o funie de unul din căpriorii acoperișului ce-i slujiseră ca locuință. La picioarele lui, pe un bilet un scris mare și lăbărțat lăsa să se deslușească: „Fiți blestemați!”

► Katia NANU

PROZĂ SCURTĂ

O MAMĂ DE BĂTAIE

Gigel stă cu fața la perete. De când l-au adus în salon, tot cu fața la perete stă. Are capul bandajat, o mână în ghips și, de sub pătura cenușie, picioarele goale tresar din când în când, chircind degetele cu unghiile netăiate de prin copilărie. Ba oftează, ba suspină, acolo în legea lui, cu ochii lipiți de locul unde dunga patului din metal se pupă cu varul murdar de rugină.

-Bă, ți-a mâncat limba cățelul pământului?

Guralivul curios este nea Dumitru, un gospodar falnic, atârnat în două cârje cu care bocăne de vreo jumătate de oră printre paturi. I-a zis dom' doctor să nu stea ca prostul în pat, să se miște, așa că circulă șontâc-șontâc când în salon, când pe culoar, numărând în gând minutele. Are normă, ca la săpat la vie.

-N-auzi bă, ăsta nou, ți-au pus și limba în ghips?

-Lasă-l, nea Dumitru, o fi suferind și el. Nu vezi ce de-a bandaje are?!...

Pandele, rotofei și roșu la față, stă în fund, numărându-și banii lăsați de nevastă. I-or ajunge, nu i-or ajunge? Așteaptă operația la genunchi și nu știe exact cât să dea la anestezist, cât la medic... Mai bine o pune pe ea să decarteze, e mai descurcăreață.

-Da' măcar „bună ziua” putea și el să spună, își dă cu părerea un bătrân străveziu din patul de lângă ușă. Țștia tinerii nici „bună ziua” nu mai spun, mama lor de obraznici!

-Gata? Ați făcut cunoștință? Ce stai cu fundul la lume, băiete? Domnule Iliescu, v-am adus tratamentul, nea Dumitru, poți să te odihnești, am văzut că te-ai plimbat destul astăzi...

Asistenta vorbește în timp ce pune pastilele pe noptiera bătrânului și apoi îl bate încurajator pe umăr pe bărbatul în cârje. Aruncă o privire înspre băietanul cu nasul proptit în perete și o umflă râsul.

-Ori ți-o fi rușine? După ce c-ai făcut ce-ai făcut, acumă faci ca mortul în păpușoi?

-Da' ce-a făcut? Întrebă curios Pandele.

-L-au prins la furat în casa unor oameni, îi informează asistenta, în timp ce își pregătește seringă să-i facă o injecție lui Pandele.

Rotofeiul se lungește cuminte pe pat, își trage în jos pijamaua și așteaptă tremurând ușor.

-Să nu mă doară, vă rog, doamna Tanța, să nu mă doară!...

-Nu te doare, frumosule, când te-a mai durut la mâna mea?

Bate scurt posteriorul bombat, înfinge acul și într-o clipă l-a și scos. Pandele oftează mulțumit. Nea Dumitru, așezat acum pe marginea patului, se trage gânditor de lobul urechii.

-Adică l-au prins proprietarii când fura de la ei din casă?

-Așa cum spui, l-au prins asupra faptului, răs-punde Tanța, asistenta, aruncând fiola și vata în coșul de gunoi.

-Nu v-am spus eu, tinerii din ziua de astăzi! La muncă să vă duceți, nu la furat! strigă pițigăiat domnul Iliescu.

-Ei, domnu' Iliescu, las' că a primit o lecție pe cinste, râde Tanța, verificând foile de observație să nu fi uitat ceva. Nu vedeți ce paradit este?

-Adică l-au bătut ăia? se interesează nea Dumitru, scobind cu mâna în cealaltă ureche.

-În halul ăsta? se miră și Pandele.

-Da' bine i-au făcut, eu îl altoiam mai tare.

-Dumneata, da, domnule Iliescu, sau vreun alt bărbat, chicotește Tanța, deja pregătită de plecare. Numa' că, pe el, pe mucosul ăsta, nu bărbatul din casă l-a ologit așa.

-Da' cine? face ochii rotunzi de mirare Pandele.

-Femeia. Țșta micu a intrat, a furat, s-a întâlnit în dormitor cu omul și l-a lovit, ca să scape. Și-a ieșit nevasta din bucătărie, l-a văzut pe hoț și l-a tocat mărunțel până a venit poliția. Cu tocatul de carne l-a miruit. Prin tot locul. l-a spart capul, i-a rupt mâna. O fărâmă de femeie...

Tanța iese din salon, lăsând asistența cu gura căscată. Dinspre Gigel se aud niște hohote înăbușite de plâns.

-Mă, acumă că ești hoț, mai înțeleg, da' și prost grămadă...

Nea Dumitru își lasă urechea în pace, suduie românește și se urcă în pat. Pandele clipește des, incapabil să comenteze, iar domnul Iliescu dă din brațul subțire, a lehamite. Gigel se întoarce cu greu în pat, ridică ochii către ei și mărturisește printre lacrimi.

-Păi, că nici mama nu m-o bătut așa...

OMAGIU SCRIITORULUI ALEXANDRU LASCAROV-MOLDOVANU

DIALOG ZIDITOR DE SUFLET

► Livia CIUPERCĂ

O ședință de cenaclu. Interiorul unei săli obișnuite sau în camera unuia dintre cenacliști.

Personajele: Mioara, Alina, Georgiana, Gabriel, Vasile, Daniel

Mioara: Astăzi, la ședința noastră de cenaclu...

Gabriel: ... proiect gândit de ceva timp...

Alina: ...și la care am conlucrat...

Vasile: ... fără a ne contrazice...

Georgiana: ...mda... conlucrarea-i conlucrare...

Mioara: Așadar, dragilor, de ce n-am încerca astăzi, să-l aducem la timpul prezent pe unul dintre fiii acestei urbe moldave...

Gabriel: ... fostă capitală de județ...

Alina: ... mai ales...

Vasile: ... unul dintre fiii care s-au născut, aici, foarte de demult...

Georgiana: ...în noaptea de 4 spre 5 aprilie 1885...la Tecuci...

Daniel: Câtă precizie!

Georgiana: Aceasta se numește documentare.

Mioara: Bineînțeles, e vorba de Alexandru Lascarov-Moldovanu, îndrăgitul scriitor român...

Daniel: ... din toate timpurile (se accentuează)...

Mioara: Tatăl, Alexandru Lascaroff...

Alina: Caligrafiat cu doi de „f”

Vasile: ... la acel timp...

Mioara: ...funcționar la Regia Monopolului de Tutun, apoi, administrator financiar la Banca „Prevederea” din Tecuci.

Georgiana: Aici, în urbea noastră...

Mioara: Mama, Zoe Ionescu (1884-1917), a fost fiica marchitanului Anghel Ionescu din Bârlad, învățătoare și directoare a Școlii de Fete din urbea noastră.

Daniel: De altfel se știe, la vremea aceea, ființau școli de băieți și școli de fete. Ceva mai târziu, spre sfârșitul secolului al XIX-lea, se vor crea școlile mixte.

Alina: Așa este! Acum, să lămurim (se adresează sălii), pentru invitații noștri... Am folosit arhaismul „marchitan”...

Vasile: Desigur, știm, adică știe toată lumea. „Marchitan” înseamnă „negustor de mărunțișuri”!

Georgiana: Știți, precum Tache, Ianke și Cadâr, din comedia bărlădeanului Victor Ion Popa.

Gabriel: Superbă piesă!

Alina: O capodoperă... Da, da, Anul acesta se împlinesc fix 80 de ani de la premiera acestei comedii...

Gabriel: De mare succes și astăzi!

Mioara: Dar revenind, cum tatăl, om citit, umblat prin lume și cu un mare respect pentru Școala bărlădeană, are ambiția ca și băieții lui: George, Vintilă și Alexandru să învețe – ca și el – la Liceul „Gh. Roșca Codreanu” din Bârlad.

Vasile: Numai că Alexandru, viitorul jurist și scriitor, se va transfera de la Bârlad la Iași, în toamna anului 1889, începând din clasa a V-a de liceu și va absolvi Liceul Național din Iași.

Georgiana: Și cum noi, anul acesta vorbim de Centenarul Întregirii hotarelor României, ce s-a gândit un liceu din Iași?! Ia să creăm și noi o „Alianță a Liceelor Centenare”!

Gabriel: Interesant proiect!

Alina: Da, care a și fost finalizat. De curând. 52 de licee au devenit parteneri la acest amplu proiect, printre care și Colegiul Național, unde a învățat Alexandru Lascarov-Moldovanu...

Gabriel: Și un alt coleg de-al său, mai mare, ce e drept, Mihail Sadoveanu.

Daniel: Știați că pe vremea când Sadoveanu era elev, a compus imnul liceului?

Georgiana: Da, omărturisește într-ună din amintirile sale chiar Alexandru Lascarov-Moldovanu.

Vasile: Sadoveanu, elevul, a compus acel imn – pe muzica lui Carlo Mezzetti.

Mioara: Personal, mi-aș dori mult să pot să-l aduc la timpul prezent pe Alexandru Lascarov-Moldovanu și să-l întreb...

Vasile: Ce să-l întreb?...?

Mioara: Știu și eu, de exemplu, ce părere are despre orașul nostru...

Gabriel: Nu te mai obose! Cu ceva ani în urmă, nepoata de soră a scriitorului, distinsa doamnă, avocat Alexandrina Athanasiu, a rămas total dezamăgită, când a revenit, aici, în Tecuci...

Alina: A fost cumva invitată de oficialități?

Georgiana: Nu, era pe vremea retrocedărilor...

Vasile: Și?...?

Georgiana: A încercat, dar în zadar... Dezamăgită, a renunțat... totalmente! De fapt, nu a fost interesată, neapărat, de moștenire, dar a vrut să revadă casa copilăriei mamei sale, Aurica, ultimul copil al familiei Alexandru și Zoe Lascaroff.

Gabriel: E trist...

Vasile: Da, da. E trist, pentru că Țara a trecut prin frământări politice... Într-un timp când nu s-au prețuit realizările înaintașilor...

Daniel: De fapt, astăzi... nu-i cam tot așa?...?

Alina: ... iar o casă impozantă, precum cea a familiei Lascaroff, a avut destinații... despre care... nouă, astăzi, ni se face, de-a dreptul, rușine...

Gabriel: Oricum, după cum știm... Alexandru Lascarov-Moldovanu... a fost un neîntrecut povestitor...

Mioara: Ce mult mi-ar plăcea să pot dialoga cu domnia sa...

Alina: Uite ce-ți propun... Întreabă-mă pe mine (*arată-n jurul ei*), pe noi toți, și – poate – îți vom îndeplini vreo dorință...

Mioara: Sigur?

Georgiana: Hai, încearcă!

Mioara: Ce a reprezentat pentru Dvs. scrisul?

Vasile: A răspuns la o așa întrebare, cândva, într-un interviu. A spus cam așa: „Scrisul este pentru mine respirația sufletului”.

Mioara: „Pentru cine scrieți?”

Gabriel: „Scrisul fiind de esență spirituală, se înțelege că el se duce, peste voia oricui, spre sufletele cititorilor. Scriu, așadar, pentru aceste suflete. Altfel, n-aș mai putea tipări manuscrisele”.

Mioara: „Credeti în ceea ce scrieți?”

Georgiana: „Cred, precum cred în cinstea sufletului meu. N-aș putea scrie un rând măcar, dacă mai întâi n-aș crede în ceea ce vreau să scriu. Rog să-mi fie iertată această mărturisire, pe care n-aș fi făcut-o dacă nu eram întrebat”!

(Cenacliștii se bucură, precum niște copii... și... aplaudă, ușor, nezgomotos. Melancolia se citește pe chipurile lor.)

Gabriel: De ce-ai rămas tristă, Mioara? Nu ți-a plăcut acest joc?...?

Mioara: Vedeți, voi, după acest mini-joc, chiar îmi întrezărește și mie o întrebare, la care aș aștepta răspuns de la Omul...

Alina: Dragă Mioara, asta nu e posibil, dar totuși...

Vasile: Îndrăznește, poate putem răspunde noi... în locul juristului, scriitorului, publicistului Lascarov!...

Mioara (oftează adânc!): Știm cu toții, după 1944, scriitorului nu i s-a mai publicat nimic.

Vasile: Nimic!

Mioara: Dar el a continuat să scrie.

Gabriel: Da, știm aceasta de la biograful lui.

Vasile: Și-a scris mult, mult de tot.

Mioara: Toată opera lui, din perioada 1944-1971, până la moarte, se află conservată în Biblioteca Sfântului Sinod.

Georgiana: Da, din fericire...

Alina: ... doar dactilografiată...

Gabriel: ... circa o sută de volume... bine legate, inventariate...

Mioara: Asta-i dureroasa mea întrebare: Domnule Lascarov, cum a fost posibil?

Georgiana: Of, Mioara!... Să-ncercăm (*privește către Daniel*). Răspunde, tu, Daniel!

Daniel: În anii cei grei ai prigoanei, eu am fost ocrotit de Măicuța Domnului... Așa că... oameni cu suflet de aur... mi-au fost în preajmă... Prietenul Nicolae Malaxa... la plecarea, definitiv, din țară... nu m-a uitat... ca fost profesor al fiului său... ce-am fost... Apoi, ani buni...cu voia Domnului... sub protecția duhovnicească a vrednicului de pomenire, părintele Iosif Gafton... pe vremea când era Episcop al Râmnicului și Argeșului...Acolo, la mănăstirea de Râmnic... frații călugări... mi-au dactilografiat toate manuscrisele...

Mioara: Cum?...

Daniel: În mare taină... într-ascuns...

Mioara: Și?...

Daniel: Și toate exemplarele – câte două-trei – erau apoi dăruite prietenilor mei... de taină...

Mioara: Și Dvs. nu ați păstrat niciun exemplar?

Daniel: Nicicum... stăteam cu chirie... de ici-colo... Mai ales, după moartea dragei mele soții... Mamina mea cea dragă... în 1967... Nimic nu m-a mai interesat...

Mioara: Dar cât ați stat în București... nici măcar nu ați avut o casă a Dvs.!

Daniel: Nu, pe mine nu m-a interesat partea materială. Încă de când l-am pierdut, cu mulți ani în urmă, pe fiul meu cel mare, Ionel, la vârsta de 19 ani... un flăcău voinic...

Mioara: Căruia i-ați dedicat o carte...

Daniel: Da, *Tățunu*...de fapt, toate-s adresate copiilor și soției mele... celor dragi...

Mioara: Totuși, ați avut o familie...

Daniel: Da, în anii cei cumpliți... unul dintre fii a preferat să plece... și-apoi... după alți ani... îi va răscumpăra... pe celălalt frate... și pe sora lui... Și-au plecat în lumea liberă...

Mioara: Și-ați rămas singur...

Daniel: O, nu, nu... cărțile mele... pe munte... la vreun schit îndepărtat... Apoi, conferințele mele duminicale... la Biserica „Sfânta Ecaterina”... până când Domnul m-a chemat la El... tot într-o zi de aprilie... 1971!...

(Toate răspunsurile oferite de Daniel sunt voalate.)

Mioara: Și-acum... vă odihniți la Bellu Militar... alături de dragii Ionel, Zoica și Mamina!...

Daniel: Theodor și Mihai... departe... în Argentina... Domnul fie cu ei!...

Mioara: Iar fiica, Ileana, la Lausanne, și ea, în liniștea unui loc de veci...

Daniel: Atât rămâne după noi, copiii mei... LINIȘTEA CĂRȚILOR. Nu uitați... odihniți-vă în liniștea cărților!

– Sfârșit –

Cenaclul meu pentru copii și tineret „Ștefan Petică 2007”, după dramatizarea „Dialogului ziditor de suflet”. Regizor: prof. Mihaela Bujoreanu.

► Cezarina ADAMESCU

PROZĂ

IUBIRI VIRTUALE

Construiau împreună. Ce? O zidire. Din gânduri și vise împletite. Din sentimente înalte. Din apă și Duh Sfânt. Din florile de mir ale fiecăruia. Din lacrimile de mir ale ierbii. Din fapte și amintiri. Din dragoste pentru același Maestru. Din nestematele inimii. Își auzeau gândurile. Își vedeau levitând toate cuvintele. Empatizau. Unul altuia învățător și discipol, luau lecții de privit, de ascultat, de vorbit, de expresie, de poezit, lecții despre culoare, lecții de liniște în toate limbile posibile. Lecții de la iarbă, lecții de la frunză, de la mesteacăn, de la râu, de la piatră, lecții despre Cer și pământ, despre stele, despre căutare și în sfârșit-regăsire sau nemaiaflare. Lecții despre murire și nemurire, lecții despre calea de urmat. Și mai aveau ceva în comun: aveau speranța. Dar cât poate cântări o speranță venită atât de departe? Poate ea ține loc certitudinii? Fiecare „convorbire” era un prilej de nouă bucurie, de comuniune perfectă. Amândoi depășiseră faza erotică, nici nu se punea problema. Erau scăldați în apa neprihănirii și a suferinței, abluțiune necesară pentru catharsis. Ce de zvonuri lăuntrice în devremele anotimpului! Trebuia ascultat glasul inimii cu prioritate față de glasul rațiunii. Ciudat, cel puțin ciudat cum lucrurile prețioase sunt (ne)prețuite. A le pune în valoare este, de fapt, datoria noastră, a celor care le așezăm pe primul loc. Și ele își dezvăluie treptat comorile interioare pe care nu le descoperă toți privitorii. E bine să te adâncești în căutare, să scormonești oceanul și să cauți, prin mii de stridii, perla veritabilă care o să-ți răsplătească strădania. Și vei găsi în tine acel buchețel de lumină, acel buchețel de miresme de dăruit celuilalt, îndeobște.

POETUL

„A vorbi despre limba în care gândești, este ca o duminică. Limba română este patria mea. De aceea, pentru mine, muntele munte se numește, de aceea, pentru mine, iarba iarbă se spune, de aceea, pentru mine, izvorul izvorăște, de aceea, pentru mine, viața se trăiește.”

Nichita Stănescu

Poetul – un om ce-și poartă dragostea ca pe o durere vie, ca pe o rană deschisă. Un om cu sufletul pe dinafară.

Un vizionar. Un om cu un chip sufletesc deosebit.

Sensibil până dincolo de lacrimi.

Viteaz – cu puterea cuvântului.

Iubitor – cu traista-n băț plină de metafore, la fel cum poetul Ion Zimbru și-a purtat cu sine, toată viața “Sacoșa cu privighetori”.

Un om aspru și blând în aceeași măsură. Enigmatic.

Suferind: “Eu sunt bolnav de Dumneavoastră, Țară!”
(Adrian Păunescu).

Un om cu porțile sufletului vraște.

Un om obișnuit care încă visează.

Un om cu stele în loc de pupile.

Cu sori în loc de veșmânt.

Cu aură deasupra frunții.

Ocnaș al cuvintelor.

Îmblânzitor de metafore.

Purtând în traistă bastonul de mareșal cu care dresează fantomele.

Absolventul Magna cum Laude al Universității de Suferință și Durere.

Umblând prin lume desculț, cu sufletul în buzunar și cu inima păstrată pe Ulița Copilăriei.

Cine să vrea, aidoma lui să ajungă?

Un om care scrie cu abur de Duh.

Care scrie pe valuri.

Pe azur.

Pe Lumină.

Un om care deschide Poarta Orizontului.

Străjer la Porțile Cetății.

Străjer la porțile pădurii.

Care suie, câte două deodată, treptele Luminii.

Uns cu mir, ca să învingă mirarea.

Uns cu crismă, cu parfumuri de mosc.

Un om a cărui armă e lujerul de lumină.

Un om scăldat în fântâna vieții ca să afle elixirul numit tinerețe fără bătrânețe.

Un om care vorbește cu stelele.

PROZĂ SCURTĂ

MENIU SPECIAL

► Ion MANEA

Domnul Haralambie se visează tot mai des cal. În vis, îi apar, noapte de noapte, Făt-Frumos, grajdul împărătesc, cursele nebunești peste munți și văi, figura rece a potcovarului, iepe falnice și mânji jucăuși.

- Iată, azi noapte, începe el să povestească doamnei Haralambie, se făcea că eram în grajd și nu mi ardea nici de fân și nici de apă. Abia mă țineam pe picioare, iar coastele aproape că îmi ieșeau prin piele. Sufeream cumplit, dar nu știam din ce motiv. Atunci, a intrat Făt-Frumos. Era așa de frumos încât, nici n-a mai trebuit să aprindă becul mare din tavan, că lumina risipită de făptura lui făcuse din încăperea o adevărată feerie. S-a uitat la fiecare cal în parte, s-a uitat și s-a tot uitat, unora le-a deschis gura, să le vadă dinții, și a dat să plece. Părea nemulțumit. Atunci a aruncat o privire și m-a zărit.

- Ei, aici te ascundeai, Murgule?

- Nu mă numesc așa, stăpâne. Haralambie e numele meu!

- Murgu ai să te numești de acum încolo. Hai cu mine!

L-am urmat cum mi-a zis. Inima îmi bătea foarte tare și mă întrebam ce are de gând să-mi facă. Să nu mă ducă la abator!, m-am rugat în gând.

- Doamne ferește! Interveni doamna Haralambie, închinându-se.

- Stai aici și așteaptă-mă!, mi-a spus Făt-Frumos.

A luat-o spre cuhniile împărătești și a venit destul de repede de acolo cu o găleată plină. Din găleată ieșea un fel de fum și am observat că Făt-Frumos purta o mănușă termo în mâna dreaptă. Acolo era jăratec!

- Ia și mănâncă, Murgule!

Am băgat imediat botul în găleată și am început să înfulec în grabă. Trosnea jarul în gura mea ca oasele savurate de Bobiță, câinele vecinului. În câteva secunde, găleata era goală. Făt-Frumos a luat-o și s-a dus s-o umple din nou.

- Ia, Murgule, suplimentul!

Pe a doua am goli-o mai încet, savurând fiecare cărbune încins. Am lins ultimele scântei din fund, apoi și pereții găleții, până s-au răcit.

Între timp, Făt-Frumos a venit cu un frâu și o șarpe măsură și mi le-a așezat în locurile potrivite.

- Și acum la drum, năzdrăvanule! Cunoști Palatul Zmeului?

- Cunosc, stăpâne, nici nu e nevoie de GSP!

În fața Palatului, Făt-Frumos a format numărul pe interfon și a așteptat.

- Cine îmi tulbură liniștea? se auzi glasul dogit al Zmeului.

- Sunt eu, Făt-Frumos! Am venit să ți-o iau pe Ileana Cosânzeana.

Atunci se auzi chiar glasul ei cristalin:

- Nu vreau să merg cu tine, Făt-Frumos. Eu rămân cu iubitul meu, Zmeu!

- Mai vedem noi!

- Nu mai pierde vremea, Făt-Frumos! am intervenit eu, provoacă-l la luptă și bagă-l în pământ până la brâu, merge și până la gât, că a plouat trei zile la rând...

- Patru, că de miercuri a început, interveni prompt doamna Haralambie, care asculta cu sufletul la gura visul soțului ei iubit.

- Auzi, Făt-Frumos, chiar patru, așa că bagă-l de tot în pământ!

- Ești nebun, Murgule? Cum să mă bat eu cu Zmeu, e de cinci ori mai mare decât mine și merge și în fiecare zi la sală...

- Și-atunci, cum procedăm?, am întrebă eu.

- Mergem acasă și mai vedem noi...

Ce era să fac?, l-am luat în spate și l-am adus înapoi în câteva clipite. Dar eram total dezamăgit. Cum să-și abandoneze el iubita, cum să nu se lupte cu Zmeu? Ce fel de Făt-Frumos era el?

- Ehe, bărbate, așa sunt Feții-Frumoși din ziua de azi, glosă doamna Haralambie...

- Dar eu mi-am făcut datoria, nu-i așa?

- Cu vârf și îndesat, dar acum hai să mâncăm, că e ora prânzului!

Domnul Haralambie se așeză la locul lui știut, dinspre fereastră. Doamna, în picioare, umplu generos cu polonicul cunoscutul castron de metal al soțului. Cu gesturi pripite, nerăbdător, bărbatul lua cu lingura bucăți mare de jăratec roșiatic și-l băga cu abilitate în gură. Sute de scântei săreau de sub dinții lui sănătoși direct spre cerul gurii și un fum subțire albăstrui se ridica deasupra mesei. Câteva dintre firimiturile de jar căzură pe mușamaua cu verigi jucăușe de pe masă, sperându-le.

- Cu ce vrei să stingi, cu bere sau vin?

Cu gura plină de jar, domnul Haralambie arătă extrem de hotărât spre bidonul cu lichid blond și amăru. Atunci se auzi soneria.

- Deschide tu, nevastă, vezi că e Făt-Frumos, spune-i că nu mă mai duc cu el, azi am o cursă cu Zmeu, îl duc la sala de forță...

DESPRE FILOSOFIA CREAȚIEI

DACĂ AR FI SĂ NAUFRAGIEZ

► Valeriu VALEGI

Dacă ar fi să naufragiez pe o insulă pustie aș lua cu mine doar zece cărți (asta fiind doar o selecție pe repede înainte) și anume: *Biblia*, *Don Quijote de la Mancha*, *Muntele vrăjit*, *Mysterium Coniunctionis* a lui C. G. Jung, *Război și pace*, *Poezii* de Montale, Eminescu, Nichita Stănescu, *Faustul* lui Goethe și *Frații Karamazov*. Cu aceste cărți în mod sigur nu aș avea timp să mă plictisesc, iar dacă printr-o minune aș avea posibilitatea să comunic cu altcineva de pe o altă insulă pustie, aș cere referințe despre alte cărți cum ar fi: *Craii de curte veche*, *Cel mai iubit dintre pământeni*, *Fețele tăcerii*, dar și poezii de Paul Celan, T. S. Elliot... E mult, e puțin? Numai sufletul meu luminat de Cel de Sus știe!

Casa părintească. Pornind de la o poză făcută la cererea tatei de către un cunoscut al familiei noastre, încerc să descifrez câte ceva din înțelesurile casei în care mi-am petrecut cea mai mare parte din copilărie și prima tinerețe (vara anului 1958- toamna anului 1978). A fost un miracol că am reușit să ne ridicăm o casă în acei ani deosebit de grei... Creditul pentru ridicarea casei de care am beneficiat s-a datorat în mare măsură funcției pe care o ocupa tata pe atunci. Am fost printre primii care ne-am clădit casa în cartierul nou format- cartierul *demobilizaților*, I. C. Frimu – și într-un timp record. Nu i-am văzut pe meșterii constructori, dar când, după o îndelungă așteptare, am reușit să ne mutăm am deslușit câte ceva din ecourile lucrării în pereții casei proaspeți... Bucuria mutării noastre într-o casă nouă (numai și numai a noastră!) a fost de nedescris. Deși planurile pentru ședere în noua casă erau de durată s-a întâmplat ca, exact în anul în care am plătit ultima rată din creditul acordat, să intervină demolarea potrivit unui plan de sistematizare locativă nou. ...În acel început de toamnă ne-am trezit că trebuie s-o luăm de la capăt și să ne împăcăm cu ideea că urmează să ne mutăm la bloc într-o locuință improprie idealurilor familiei noastre, ruptă de energia pământului, fără sprijinul pomilor fructiferi și al păsărilor călătoare...

Șocul a fost atât de mare, încât tatăl meu nu și-a mai găsit liniștea de atunci. Casa părintească o văd acolo în anaforul amintirilor. Casa părintească e încă vie!

Câte ceva, câte puțin din cele mai multe interzise până acum sufletului meu am avut de constatat în intervalul de timp consumat, și anume starea de continuă neadaptare la lungul șir de evenimente care răspund (oare?) unei inexorabile necesități, cu totul alta percepută de simțuri. Credeam că a fost rezolvată optimizarea acestei stări dar lucrurile parcă au luat-o razna... Mă intrigă faptul că doar constat cu seninătate situația. Conviețuiesc împăcat cu ea. Ne urmărim propria evoluție.

Mai e poezia de actualitate? Țintind frumusețea, echilibrul dar și sacralitatea poezia ne exprimă plenar încă din prima zi de naștere. Cu adevărat ea este *limba maternă a umanității* iar poezii s-au născut înaintea prozatorilor. Poezia (*creație în sens larg, artă a versului în sens restrâns*, potrivit Dicționarului de estetică- Editura Politică 1972, pag. 272) a premers discursului filozofic, în destule perioade conviețuind eroic, dar nu aveau să-și amestece nicicum debitele. Se știe din debutul antichității și până în toiul sălbaticii postmodernității că nu i-a fost prea lesne să-și revendice rolul de primadonă a literaturii, a expresivității spiritului uman. Cu greu și niciodată pro cauza îndeajuns, se poate afirma că poezia nu mai este în actualitate. În *Poetica reveriei* Gaston Bachelard spune: „Vocea poetului este o voce a lumii... Poetul care se așază lângă apă, ca să viseze, nu îi face o pictură imaginară. El va merge întotdeauna puțin dincolo de realitate. Aceasta e legea fenomenologică a reveriei poetice. Poezia prelungește frumusețea lumii, estetizează lumea. **Poezii o știu și ne-o spun.**”

Povestea cocoșului cu stea în frunte. Nu în văzul tuturor dar fiți sigur luat la ureche de toți, un pintenat focos nevoie mare din vecini mi-a rupt sufletul în ultima vreme. Pe timpul zilei la intervale regulate își face simțită prezența, cu o feroare care stârnește admirație. De câteva ori l-am studiat de la fereastră, mai bombănind mai gesticulând aiurea, într-o continuă uimire. Își etala tare mândru penajul lucios în fața găinilor însoțitoare. Chiar în miezul zilei ceva imperceptibil cu alură de nestemată deslușesc pe fruntea-i mascată de zulfii penelor. E steaua lui călăuzitoare îmi spun. O urmează ferm cu mersul cadentat de soldat super instruit... Îl invidiez. ...și v-am spus povestea așa, că de povestit tot voi continua numai voi de veți fi în stare să țineți calea trăs-nitelor întâmplări.

Cum fu hărăzit pentru un puștan pierdut printre bălăriile cartierului de la marginea orașului danubian, așa se înfăptui: cu cartea mereu în mână „de parcă așa s-a născut”, cum spunea mama lui, a străbătut într-o veselie lungul drum spre aflarea rostului adevărat în viață. Până prin clasa a șaptea nu am prea conștientizat destinul lui, dar nici nu eram străin de aspirațiile care tocmai l-au cucerit. Ne intersectam uneori intrigați de asemănarea noastră fizică, am schimbat chiar și câteva replici, unele trecând de limitele imaginabilului și inteligibilului desigur, iar altele ne-am trezit opriți pe stradă separat, opriți și intervievați în numele celuilalt...

Mai mult în zigzag consum deliciile acestui periplu prin viață. Abia de-mi pot ritma respirația după frecvența coturilor urmate de ața Ariadnei trasă cu înverșunare de destinul grijului. Și vânturile sub chip de vultur dunărean, și ploile tot mai acide care depășesc măsura pentru bietul suflet, și câte și mai câte zvonuri cu un iluzoriu conținut toate mă încercă, acum în ceasul marilor și crudelor bilanțuri, când nu mi-am atins cu adevărat ținta. Năstrușnica mea țintă! Dacă până mai ieri o mai aveam pe mama zvâcnindu-mi pe umăr, de azi înainte sunt un solitar de rit nou, mândru de fulgurațiile unui anotimp continuu. Percep din viitor liniile de forță ale destinului care m-a ales.

Copilăria este un tărâm al *tinereții fără bătrânețe*. În ultimii ani mi-am ritmat bătăile inimii cu suflul

acelor întâmplări din copilăria mea. Aveam nevoie să-mi motivez o dată în plus memoria și imaginația. Numai în acel tărâm mi-am înfruntat cumva imaginea de acum cu imaginea de copil (cum a mai fost să fiu și eu copil!...). Revin voi reveni cu fireasca uimire în propria copilărie, fără să fiu mânat de vreun impuls parșiv, doar în cunoștință de cauză. Ceea ce se întâmplă cu mine nu are nimic de a face cu vreo plăcere livrescă (chiar dacă sunt sub imperiul lecturării eseului *Poetica reveriei* scris de Gaston Bachelard).

Viață după mama. Straniu cum pot impresiile și convingerile noastre să se intersecteze cu ale altora! Pesemne există o rațiune universală care le administrează pe toate iar noi nu suntem decât niște rezonatori fideli. Pe mama am receptat-o în primul rând ca pe o vindecătoare, vindecătoare inepuizabilă cu har de la Dumnezeu. Aici m-am *întâlnit* cu convingerile lui Ion Vianu: „Pe mama o văd ca pe Marea Terapeută. Este cea care te alină, te consolează, care, în orice împrejurare, este gata să te ierte. Și un mare criminal, un serial Killer dovedit va primi un ajutor și un cuvânt de consolare de la mama lui, înainte de a fi executat pe scaunul electric. Niciodată nu mi-am închipuit că ar putea fi altfel...”

Benone Pușcă

MARAMUREȘUL UNIRII - MARAMUREȘUL POEZIEI

TABĂRA eCREATOR 3-8 OCTOMBRIE 2018 - BAIA-MARE

► Mirela IANUȘ DINGA

Maramureșul Unirii – s-a numit așa peripul nostru, al scriitorilor, printr-un Maramureș de neuitat, bogat în culori, pentru că toamna cobora lin, lin, peste acest colț de țară, sfințit de istorie, de pașii celor ce acum 100 de ani au avut curajul și discernământul de a-și modela identitatea națională și istorică, un Maramureș ce unește pământul cu cerul prin intermediul bisericilor eternizate dantelat în lemn ce urcă cu îndrăzneala unor săgeți, ca un exemplu secular; care unește oamenii în balsamul prieteniei, așa cum a făcut și cu noi, participanții la această tabără, și îi botează, pe toți cei care îi gustă mireasma proaspătă și îi caută esența, în spiritul tradiției și al adevărului istoric.

Maramureșul era plin de oameni frumoși, presărat cu brândușe de toamnă, îmbrățișat de un azur impecabil, purificat de turlile îndrăznețe ale bisericilor de lemn... Aici oamenii care sculptează lemnul au fețe de sfinți, cu ochi limpezi și priviri molcome. Și e cald în Maramureș în acest început de octombrie... dogoresc parfumate merele din livezi... Când iau în palmă merele roșii, acești oameni o fac cu sfială, cu respect, ca atunci când își fac semnul crucii la intrarea în biserică. Am primit un măr parfumat

din mâinile unui bătrân de la Fărcașa și m-am simțit înnobilită de acest dar, pe cât de simplu pe atât de semnificativ.

Despre Maramureșul în care am viețuit patru zile, vizitând Fărcașa, Baia Sprie, Târgu Lăpuș, Bârsana, Rohia, Săpânța, Sighetu Maramației, etc., ca și cum viața mi-ar fi dat o șansă de a mă purifica direct la izvor, se poate scrie o carte, despre oamenii frumoși și cu priviri limpezi de aici se poate vorbi o viață întreagă... Începând de la Prefectul județului Maramureș și Președintele Consiliului Județean și oprindu-ne la primarii localităților prin care am trecut și unde facând popas am fost primiți cu mare cinste, toți sunt tineri, unii foarte tineri, plini de nergie, de idei, dar mai ales mândri e a fi acasă la ei și de a avea posibilitatea să facă ceva în plus pentru localitatea lor și comunitatea din mijlocul căreia s-au ridicat.

E un soare blând și o lumină aparte în Maramureș, pare că liniștea și smerenia din interiorul bisericilor, mănăstirilor, muzeelor se extinde și în afara acestora, peste livezi, coline, oameni și case, arbori și ape... La poarta Cimitirului vesel de la Săpânța străjuia un nuc, galben, galben, fără

pată, ca o, lumină eternă, maiestuos, ca și spiritul Maramureșului, neclintit ca porțile de lemn caracteristice zonei, sfânt ca troițele ce se nasc aici în lemn și se risipesc peste tot în lume cu demnitate pentru a împărtăși tuturor nevoia de credință și statornicie.

Am ținut să iau cu mine din Maramureș, în afara amintirilor frumoase, a emoțiilor vii și a imaginilor fugitive ale căpițelor de fân ce m-au impresionat adânc și încă nu am înțeles de ce, un obiect-talisman... și am ales un simbol cu multiple conotații: o balanță, firește de lemn, ținută de către mâinile ridicate spre cer ale unei femei maramureșene. Nu este numai simbolul dreptății, simbolul zodiei mele, dar și simbolul vieții ce se desfășoară în Maramureș – un echilibru de invidiat între oameni și viață, oameni și poezie, oameni și natură, oameni și fapte, oameni și

oameni... Noi, scriitorii, cei care în aceste zile pe melegurile maramureșene ne-am găsit împreună deoa-rece vorbim, așa cum spunea N. Stănescu, „limba poezească”, am simțit acest echilibru insinuat în tot ceea ce reprezintă acest paradis pământesc.

Ce aș face dacă m-aș întoarce în Maramureș? Aș învăța să impletesc acel gârduleț care se găsește în fața casei lui Vasile Lucaciu și pe aleea ce duce la mănăstirea Săpânța, deosebit de frumos, ca o dantelă, ce degajă mister și trăinicie, din nuietele de alun; aș învăța alfabetul Morse pentru a putea zăbovi un pic mai mult în celula scriitorilor de la închisoarea din Sighetu Marmației; aș încerca să preiau ceva din energia copiilor care, în costume naționale lucrate cu migală și pasiune se dezlănțuie în dansuri ce îți taie respirația doar privindu-le.

AFORISME

► Teodor DUME

Locul I, Festivalul Internațional al Aforismului, Ediția a doua, 2018

- Doar piatra din adâncul fântânii îți poate vorbi despre durerea apei.
- Cu cât ești mai aproape de adevăr cu atât devii mai puternic în fața celorlalți.
- Omul dacă ar avea chiar și o singură aripă ar zgârâia cerul.
- Anturajul este o văgăună din care respiră doar cei din interiorul ei.
- Nu da sfaturi de escaladare a muntelui dacă nu i-ai atins vârful.
- Uneori iubirea este cea mai puternică armă a umilinței.
- Dacă toate durerile s-ar limita la o singură lacrimă am deveni foarte săraci.
- Fără iubire nu poți trece nici de tine însuși
- Sufletul omului e ca și iubirea, nu îmbătrânește niciodată.
- Înțelepciunea maturizează, nu și îmbătrânește.
- Când nu mai ești ca trup poți fi orice, că nu mai contează.
- CREDINȚA – singurul sprijin al trecerii prin viață.
- Credința te înstrăinează de prietenii falși dar te apropie de Dumnezeu și de tine însuși.
- Bruiaj – două inimi sfidând tăcerea.
- Frica de iad nu trebuie să fie biciul care te mână spre credință, ci frica de tine însuși.
- Iubirea devine o boală incurabilă doar atunci când nu știi să o tratezi cu respect.
- Dacă nu iubești grădina bunicii înseamnă că nu ai copilărit destul.
- Copilăria e o poveste în care credem doar atunci când suntem adulți.
- Orice lacrimă are povestea ei și-n fiecare poveste sunt eu.
- Viața - un labirint în care ne ascundem de noi înșine.
- Copiii se reîntorc la sânul familiei doar atunci când le este „frig”
- Credința este leacul compatibilității între trup și suflet.
- Omul este singurul care poate identifica și descifra codul trădării.
- Viața se măsoară în timp iar durata absenței noastre în moarte.
- Este trist să te uiți în urma ta și să nu vezi nimic.
- O inimă seacă e asemenea unui apus întunecat.
- Bătrânețea este măreția a tot ceea ce ai făcut.
- Iubirea este limbajul comun a tot ceea ce este viu.
- Zâmbetul poate colora și chipul celorlalți.
- Omul bun este fericit chiar și atunci când se bucură de fericirea altuia.
- Dacă ți-ai vedea goliciunea din suflet ar fi un adevăr trist și incomod pentru tine.
- Viața dacă nu o lași să/și urmeze cursul e ca o moară de apă deconectată de la sursă.
- Prăbușirea în moarte e singurul sens al existenței.
- Fii tu însuși și numai așa vei putea demonstra că ești.
- Viața o cosmetizăm în fiecare zi pentru a ne arăta nouă înșine că existăm.
- Inteligența nu se poate cumpăra ci doar produsul ei.
- Când înțeleptul tace gestul său devine o improvizatie filozofică.
- Diferența dintre un preot și un cerșetor este mâna pe care ți-o întinde fiecare.
- Omul este un adevăr pe care puțini știu să-l prețuiască

SALONUL DE LITERATURĂ UNIVERSALĂ
„C. D. ZELETIN”

VIOLETA MÂNDRU
(ÎN TRADUCEREA AUTOAREI)

Locuiesc într-un iris

În întuneric aud cum crește iarba
Cum cresc penele păsărilor ce și-au ostenit zborul
Stelele-și aprind făcliile în constelația leului...

Locuiesc în irisul stâng al unei leoaice
Care sfărâmă cu pasul legănat
Ceasuri... în inimi fumegânde.
Iepuri, antilope, hiene...
Strivesc sub strigătul lor răsăritul
Pași șoptiți culcă la pământ iarba abia crescută.
Gem furnicile...
Și scorpionii se ascund sub pietre...
Inima se zbate în irisul stâng al unei leoaice...

Mi te-am imaginat o frunză

Am privit astăzi
cum frunzele cădeau arse
de sărutul soarelui,
de patimi în foșnet șoptit.
M-am oprit o clipă
să miros toamna de aur topit,
de smirnă și de doruri
în freacă tainic.
Pașii stingheri dansau timizi
pe galben de frunze
și am privit la ploaia de vise
desprinse din ramuri...
din gânduri.
Mi te-am imaginat
o frunză purtată de vântul iubirii târzii
în calea mea
și în gând ți-am sărutat
șoapta...

Abito in una iride

In buio sento come cresce la erba
Come crescono le piume degli ucelli che si sono
stancati il loro volo
Le stelle accendono le loro torcie nella
constelazione del leone...

Abito nel iride sinistro di una leonessa
Che frantuma con il suo passo oscillante
Le ore... nelle anime fumanti.
Conigli, antilopi, iene ...
Schiacciano sotto il loro grido l'orizzonte
Passi sussurrati abbattono sulla terra la erba
appena cresciuta
Gemono le formiche...
Scorpioni si nascondono sotto le pietre
Il cuore sta lottando nell'iride sinistra di una
leonessa...

Ti ho immaginato una foglia

Ho guardato oggi
Come cadevano le foglie bruciate
Di baci del sole
di passioni in movimento sussurrato.
Mi sono fermata un attimo
Per odorare l'autunno di oro fuso,
di mirra e desideri
nel sussurro segreto.
I passi pungenti stavano ballando timidi
Sul giallo delle foglie
E ho guardato a pioggia dei sogni
distaccata dai rami ...
dai pensieri.
Ti ho immaginato
Una foglia portata dal vento dell'ultimo amore
Nella mia strada
E nel pensiero ti ho baciato
Il mormorio...

De toamnă

Înserare mută...pași risipiți în tăceri
 Numărând clipele în întuneric
 Și nu știam că erau ultimii pași
 Ai toamnei ce se scutura în noi.

O bancă uitată printre șoapte de copaci
 Neclintită ca eternitatea
 Și eu... pierdută-n zarea tulbure
 Doar cu lumina ochilor tăi

Trec liceeni frumoși ca fericirea.
 Și vocile lor, sunete de privighetori ...
 Iar glasul meu, ca al păsărilor negre
 dispare topit în tăcerea de cremene.
 Am o vină.
 Am ucis toamna...
 Cu lacrimile ei galbene am tămâiat văzduhul
 Apoi i-am risipit cenușa spre cer
 Printre alte anotimpuri arse.

Ea

A coborât în tine ca o mireasă
 Pășind sfielnic pe dalele de marmură de Carrara
 Ce răsună de cuvinte împletite, răsfirate,
 Răsfrânte peste însingurarea-ți albastră.
 De-atâta lumină, pereții labirintului s-au topit
 Și s-au prelins albi, la picioarele tale
 Le-a sărutat cu petale de maci
 Și cu părul ți-a colorat pe sub pleoape, visele.
 Însingurarea a strâns-o-n căuș
 Și i-a sorbit pelinul.

În pași de dans, ravisanta făptură
 A cuprins între brațele ei cerul
 Îmbrățișându-te cu aripi de înger
 Iar tu ...i-ai sărutat ochii
 Până la zămislirea păcatului.

Ziua primenirii

N-a mai rămas nimic din amintiri...
 S-au topit cu ultima zăpadă a iernii
 La flacăra ce arde durerea neputinței.
 Iar mintea ce zidește frânturi de gânduri,
 Trupul în care fiecare celulă suspină
 Se curăță cu tămâie și smirnă.

E ziua primenirii
 Culeg lumina din răsărituri
 Arunc perna udă de lacrimi
 Și sfâșii cu dinții strânsoarea.
 Sar nasturii și fâșii de suflet rănit
 Le strâng în atele
 Cu feșe de asfințit.

Entro l'autunno

Inserimento muto ... passi sparsi in silenzio
 Contando in momenti al buio
 E non sapevo che erano gli ultimi passi
 Di autunno che fremeva in noi.

Una banca dimenticata tra sussurri di alberi
 Irremovibile come l'eternità
 Ed io... persa nella vista nuvolosa
 Solo con la luce dei tuoi occhi.

Passano studenti belli come la felicità
 Le loro voci, fischi di usignoli...
 E la mia voce, come quella dei corvi
 scompare sciolto nel silenzio di selce.
 Ho una colpa.
 Ho uciso l'autunno...
 Con le sue lacrime gialle ho incensato l'aria
 Poi ho sparso le ceneri al cielo
 Tra le altre stagioni bruciate.

Lei

Ha sceso in te come una sposa
 Caminando follemente sulle lastre di marmo di
 Carrara
 Che risuona di parole tessute, sparse,
 Rifletti sulla tua solitudine azzurra.
 Di tanta luce, i muri dei labirinto sono sciolti
 E sono diventati bianchi ai tuoi piedi.
 Lei li ha baciato con petali di papavero
 E con il suoi capelli ha colorato soto le palpebre, i
 tuoi sogni.
 La solitudine l'ha afferrata nei pugni
 E ha sorso il suo sapore amaro.
 In passi di danza, stupenda donna
 Ha preso tra le sue bracce il cielo
 Abbracciandote con ali d'angelo
 E tu... hai baciato i suoi occhi
 Fino alla concezione del peccato.

Il giorno della purita

Non e rimasto piu niente di miei ricordi
 Sono sciolti con l'ultima neve d'inverno.
 La fiamma che brucia il dolore dell'impotenza.
 E la mente che crea frammenti di pensieri,
 Il corpo in quale ogni cella sospira
 Si pulisce con incenso e mirra.

E il giorno della purita
 Raccolgo la luce dall'alba
 Butto il cuscino umido di lacrime
 E lacero con i denti i costrizioni.
 Volano i bottoni e strisce di anima ferita
 Li raccolgo con le stecche
 Con le fasce del tramonto.

SALONUL DE LITERATURĂ UNIVERSALĂ „C. D. ZELETIN”

FLORIN DOCHIA

MARIA

dincolo de mine sunt tot eu -
spune maria tulburând iarba din grădina ei
cu pasul ca o adiere de vânt
pe suprafața lacului.

apa e temnița peștilor -
se aude un ecou cu sursă necunoscută
și maria e prinsă de entuziasm
și strigă spre toate zările:

„hai să înecăm peștișori de aur!
hai să-nvățăm păsări să zboare fără aripe!
îngropați cârțițe-n lumină!”

apoi vine tăcerea
cu mângâierea ei catifelată
ca o blană de samur
peste altă blană de samur.

vino, zice maria, chiar și liniștea a tăcut.
clipa stă.
mă cufund în ea.
fără viitor, fără trecut.

CERDAC

mă locuiești ca o lumină
vizibilă la orizont
când seara s-a lăsat grea
peste șoseaua pustie
dintre două deșerturi
unul din gheață
altul de nisip
și nici o furtună
nu se anunță
pe lungimea de undă
în care s-a blocat
radioul autoturismului
parcat la marginea curții.

MARIA

oltre me sono sempre io -
dice maria turbando l'erba del suo giardino
con il suo passo come un soffio di vento
sulla superficie del lago.

l'acqua è il carcere dei pesci -
si sente un eco da fonte sconosciuta
e maria è presa dall'entusiasmo
e grida verso l'orizzonte.

“andiamo ad annegare il pesce d'oro!
Andiamo ad insegnare agli uccelli a volare senza ali!
Seppellite talpe nella luce!”

e poi arriva il silenzio
con la sua carezza vellutata
come una pelliccia di zibellino
sogna un'altra pelliccia di zibellino.

Vieni, dice maria, anche il silenzio ha taciuto.
l'attimo è fermo.
Mi tuffo in esso.
Senza futuro, senza passato.

PORTICO

mi abiti come una luce
visibile all'orizzonte
quando la sera cade pesante
sopra la strada vuota
fra due deserti
uno di ghiaccio
l'altro di sabbia
e nessuna tempesta
non si fa sentire
sulla lunghezza di onda
in cui si è bloccata
la radio dell'automobile
parcheggiata al bordo del cortile.

Mă apasă prezența ta
 în lăuntru meu
 ca o durere uitată
 în pansamentul
 cu care m-ai oblojit
 cândva pe malul mării
 când mi-am tăiat
 degetul într-o scoică

mă apasă absența ta.

Mi pesa la tua presenza
 dentro di me
 come un dolore dimenticato
 nella garza
 con cui mi hai medicato
 una volta in riva al mare
 quando mi sono tagliato
 il dito con una conchiglia

mi pesa la tua assenza.

CAMELIA ARDELEAN

M-AM SĂTURAT SĂ-NCALEC PE HIMERE SONET

M-am săturat să-ncalec pe himere,
 cernând, prin aștri, noaptea peste gropi,
 Și strepezită de avizii stropi,
 Din neputință să îmi fac avere.

Când savurez legende cu ciclopi
 Sau Eve prinse-n raiuri efenere,
 La porțile simțirii austere,
 Observ cum poți în visuri să te-ngropi.

Mai sper s-acced iubirea fără cheie
 Din inimi-sloi, pe vastul galantar
 Al clipelor ce m-au zidit femeie -

Un suflet ne-ncadrat în vreun tipar,
 Cu zboruri risipite printre zmeie,
 Ratând al fericirii seminar.

FIORI ÎN OGLINDĂ

propriile frici
 nu își iau niciodată concediu
 lucrează peste program fără salariu
 își fac datoria conștiințioase
 erodează sentimente forează gânduri
 se instalerază confortabil
 printre circumvoluțiuni
 își etalează florii în oglindă
 zgârâie cu gheare de oțel
 prezentul speranțele viitorul
 vise năbușesc panicate
 cu artere înfundate de neliniști

SONO STUFA CHIMERE DI CAVALCARE SONETTO

Sono stufa chimere di cavalcare,
 Setacciando, fra stelle, la notte affossata,
 E dalle gocce affamate levigata,
 Dall'impotenza prendo le cose care.

Ciclopi dai miti mi fanno sognare
 O alcune Eva dalla storia passata,
 E alla porta chiusa dalla gioia mancata,
 Osservo che nei sogni possiamo affondare.

L'amore senza chiave spero di trovare
 Dai cuori-ghiaccio, nella vetrina infinita
 Dagli istanti che donna mi hanno voluto fare -

Un'anima vagante da nuvole descritta,
 Fra aquiloni sempre provando a volare,
 La lezione viva della felicità, finita.

BRIVIDI NELLO SPECCHIO

le proprie paure
 non vanno mai in vacanza
 lavorano fuori orario senza stipendio
 fanno il loro dovere responsabile
 corrodono sentimenti forano pensieri
 si installano confortevoli
 fra le circonvoluzioni
 mostrano i loro brividi nello specchio
 graffiano con artigli di acciaio
 il presente le speranze il futuro
 sogni sudano in preda al panico
 con arterie bloccate di ansie

propriile frici
 ne țin de mână
 ca pe niște păpuși dezola(n)te
 cu sufletul învelit în cârpe
 mușcă vorace din noi ne retează zborul
 topesc voința
 duhnesc a moarte și abandon
 a rătăcire de sine și întuneric
 se joacă abstract cu mintea noastră
 paralizează himere

propriile frici
 sunt umbra
 de care ne putem dezbrăca doar în lumină.

le proprie paure
 ci tengono per mano
 come delle bambole desola(n)te
 con l'anima avvolta negli stracci
 mordono voraci di noi recide il volo
 sciolgono la volontà
 fanno di morte e abbandono
 di perdita di se e di buio
 giocano astratto con la nostra mente
 paralizzano le chimere

le proprie paure
 sono l'ombra
 di cui ci possiamo spogliare solo nella luce.

ELEONORA STAMATE

OCCHI SCHIMBĂTORI

Ochi magic, ochi schimbător de multă culoare, de-
 atâta dor...
 În întuneric, ochiul schimbător seceră universul
 amețitor iar sensurile
 întinderilor schimbă întunericul în lumina divină...
 Un ochi suspină, altul surâde, ochiul amăgitor,
 ochi de sânge și de de lumină...
 Cine-i de vină?

TURCOAZ ȘI TĂCERE

Multe brume în priviri, respiri; inima ți se transformă
 în ocean de aburi.
 Eu, sufletul l-am cuibărit într-un ștergar alb;
 universul găngurea a mirare.
 Un dram de uitare ți se lipise de frunte ca să-ți văd
 torsul mării,
 să ascult tăcerea viselor lui.
 Spre amiază, țipătul pescărușilor îmi desena pe
 portativ ochiul fugii lui Bach,
 ca-ntr-o expoziție turcoaz de meduze solare.

OCCHI SCAMBIATORI

Occhio magico, occhio cambiando per tanto colore,
 per tanta brama...
 Nel buio, l'occhio scambiatore sta falciando
 l'universo inebriante e i sensi
 delle distese cambiano il buio in luce divina...
 Un occhio sospira, un altro sorride, l'occhio
 ingannatore,
 occhio di sangue e di luce...
 Di chi è la colpa?

TURCHESE E SILENZIO

Tanta brina negli sguardi, respiri; il cuore ti si
 trasforma in oceano di vapore.
 Io, la mia anima l'ho annidata in una salvietta bianca;
 l'universo sussurrava a sorpresa.
 Un pizzico di dimenticanza si era attaccato alla tua
 fronte per vederti il torso del mare;
 per ascoltare il silenzio dei suoi sogni.
 Verso mezzogiorno, il grido dei gabbiani mi
 disegnava sullo spartito l'occhio
 della fuga di Bach,
 come in una mostra turchese di meduse solari.

POESIS

MARIAN DRĂGHICI

bicla cu păhăruțe sub șa*lui Ioan Groșan*

1.
uite, trece pe șosea
bicla cu păhăruțe sub șa.
singură, ea.

trece lins, dinadins
întrebând de dumneata.

-ei, asta-i bună! ce-o vrea ?!

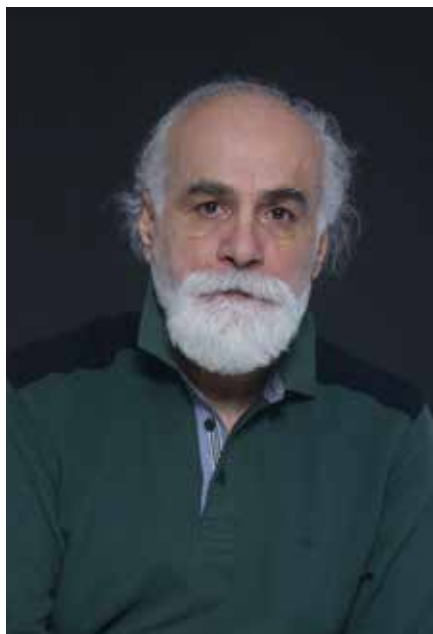
2.
cum știi,
(dar nu strică să-ți amintești uneori
când pe la nasul tău, nu departe,
nu la mii de leghe sub mări,
trece bicla pe șosea
cu păhăruțe sub șa
singură, ea
întrebând de dumneata)

am scris poezie sub teroare
și nimeni nu-mi poate lua asta.

asta
și caii de la biclă.

bicla, da.
ducă-se-n soare cu ea.

3.
-pe cai, cititorii mei!
-dar n-avem cai, poețimea ta.
-cum n-aveti cai, nătăfleților ?
caii de la bicla mea ce sunt ?
niște mârtoage, ha ?
-ba păhăruțe, de s-ar putea!
bicla cu păhăruțe pline sub șa
ne-ar zice ea, prin gura dumisa, în-
că-
le-
ca-
real!, și-atunci

om pedala.
până una-alta, mai va.

io, martamaria

*„Fraților, mi s-au descoperit lucruri
pe lângă care toate acestea nu sunt
decât paie și vânt.”*

Toma d'Aquino

foaie verde poamă acră,
lenea, pentru mine, e sacră.
când lucrez, fără lene,
nu sunt bun de nimic.
aceasta e Maria.

neghiniță-ntre păioase,
numai unei hârnicii prezumțioase,
suspecte, de neînțeleș,
îi datorez fatalitatea
scrisului meu ca act public.
aceasta este Marta.

și iar verde flori de măr,
este purul adevăr

că demonul ca anti-înger
deține cheițele îngerității
dar niciodată pe toate.
nu, niciodată.

există undeva în lume,
mândruță cu uitat nume,
mari agenți/conducători de poezie
care dintr-un ordin obscur
n-au scris în viața lor un vers.
marii refuzați. marii interziși.
perfect anonimii :

cei ce zi și noapte se roagă
pentru-o gură ca o fragă –
lumea întregă.

rochiță din boare, trează
invidia mea îi vizează.
am nostalgia condiției lor.
condiția lor mi se pare,
pentru om, firească.
pentru un poet, ideală.

și totuși,
și totuși,
să ne ținem de lotuși :

-Marto, Marto,
îți mai spun o dată
cum ți-am spus când erai fată :

de-ar străluci pe tine carnea
de geniul inimii citind,
cum străluci pe mine carnea
de geniul inimii scriind ! –
altfel, țărână suntem.
paie și vânt, poamă acră.
noi – nu și Maria.

Maria, pentru mine, e sacră.

amintiri din copil

la margine de nicio apă
stau
și mă uit în apă

am avut heleșteu
am avut casă
cu heleșteu
și nuferi galbeni
pe heleșteu –

acum
la margine de nicio apă
stau
și mă uit în apă

-*Mariene*, să pun ceapa la fierț ?
sunau sus pe coastă
prin aerul încins spre amiază
clopoței din vocea mamei –
pentru ciorba de pește.
-Da !, răzbătea ferit
glasul meu din mijlocul liniștii
cărășeilor aurii zvârliți în iarbă.

după o viață de om plină-ochi
în unsprezece luștri și mai bine
de la chemarea aceea

încă aud mai aud
destul de limpede tot
șirul clopoțeilor din vocea mamei
alergând la vale spre mine
prin aerul încins de amiază
și „da”-ul acela ferit
abia suind coasta –

dacă și numai dacă
la margine de nicio apă
plouă-ninge
stau
și mă uit în apă
până când
cresc nuferi galbeni din apă.

îngerul mitsuca

la margine de nicio apă
stau
și mă uit în apă

așa arată uneori
un pericol public.

dar
ea vine lângă mine cântând încet
ca păhăruțul de mâine
încet ca pâinea fără glas
încet ca un copil
cărui nu i s-a născut încă mama.

cântă lângă mine încet
cântă lângă mine încet –

și departe,

nu din văzduhul tămâiet
nu dintr-un cosmic robinet

cad flegme
flegme mari

în vise de
tarlamentari.

sac și cenușă

aș intra
și m-aș ruga
ca pâinea
fără glas

aș intra în mine adânc
și m-aș ruga
la margine de nicio apă
stând
și privind în apă : Doamne,

sunt pâinea fără glas
din mâinile unui copil
căruia nu i s-a născut
încă mama

în nația asta a mea
e foarte foarte greu
să ți se nască mama

în țara asta a mea
întinsă cât e patul
noaptea dau perna la o parte
și-mi închipui că dorm
cu capul pe pământ
ca vechii evrei
de la care am învățat atâtea
prosternați în sac și cenușă
să implore mila Celui Preaînalt

dau perna la o parte
să dorm direct
pe orizontala patului
iată sacrificiul meu
măsura credinței mele prea-puține
să dorm toată viața noapte de noapte
fără pernă sub cap
smerindu-mă și urlând
ca pâinea
fără glas –

atunci, poate
dreptatea în popor va triumfa

și adevărul între ai mei
nu va mai umbla
cu capul spart,
pâinea va vorbi
iar mama
s-ar bucura și s-ar naște.

premiu

lui Gellu Dorian

după premiu vine moartea
niciodată înainte

și totuși,
toți mor să ia premiu
deși știu
că după premiu,
mai devreme sau mai târziu,
la contracția timpului nostru,
urmează, inevitabil,
moartea –

îi lipește de ea,
îi face să respire
același aer cu ea.

în ce mă privește, dragă gellu,
răspuns provocării tale:
mi-e destul să potrivesc cuvinte,
poate-nvăț
a nu muri vreodată.

de-acum,
singurul premiu
pe care cu bucurie l-aș primi
(dar cine să mi-l dea?)
este să fiu la bătrânețe
nebun pentru Hristos
cum eram la tinerețe
nebun pentru poezie.

atât.
ca să se știe.

(eu, golul iernii pe câmpie)

POESIS

MIHAELA ALBU

Îți scriu ...*Te asigur:*

*Aceasta nu este ultima scrisoare pentru tine,
 corespondența noastră continuă,
 cu toate că nu mai ai nici o adresă.*

Există încă

*dulapul de poezii cu picioarele de grifon
 și aripi de balaur*

Gabriela Melinescu – *Dulapurile de poezii*

Îți scriu, îți scriu mereu scrisori –
 în gând.

De câte ori vreau să le aștern pe hârtie
 cuvintele se amestecă
 se despart de mister
 dezvăluie taina

În mintea mea
 au altă ordine, alt rând în importanță
 – *încrederea* vine înaintea tuturor
 urmează *cutezanța*
 apoi
 ... toate celelate sentimente ...
 Tu, Poet al depărtărilor,
 le cunoști

Scrisorile din gând
 sunt în versuri
 rostogolesc rime și metafore romantice

Din când în când îți mai scriu un sonet
 chiar și o odă
 păstrez astfel ora astrală
 a întâlnirii

Te asigur:
 Niciodată nu mă voi opri
 să-ți scriu scrisori
 în gând

Știu că tu poți să le citești

Știu
 că numai tu poți depozita în casa ta

*toate dulapurile de poezii/
 cu poezii
 nescrise vreodată
 dar totdeauna visate ...*

Lada cu îngeri

*Oameni buni,
 Să facem ceva pentru ocrotirea poezilor!...
 Dacă dispar,
 Echilibrul ecologic se surpă –
 Ei sunt
 Singurele insecte din lume
 Care se pricep să facă polenizarea îngerilor.
 Spiridon Popescu – *Apelul bătrânului naturalist**

Cândva scriai despre *lada cu îngeri*
 metafora ascunde/ descoperirea incredibilul

Poetul învață că nu este singur
 Îl ocrotise o zi anume
 un trimis anume
 așa i se citise Horoscopul

Naturalistul suprem, el însuși,
 îi adusese *lada cu îngeri*

De atunci
 Poetul stă în dreapta Lui

și caută
tot caută
Cuvântul
ca să *exprime Adevărul*
neașteptat
nesperat

întâmpilat

Întâlnire de taină

când numele singur
când numele topit acum
împodobește o peșteră sub ghețar
Constanța Buzea – *Numele răpit*

Ne-am întâlnit
la răscrucea dintre două străzi
la conjuncția dintre două anotimpuri

Străzile își schimbaseră numele
Anotimpurile nu-și hotărâseră culoarea

Tu purtai în mână dreaptă o poezie
scrisă la îngânarea zilei cu noaptea
o poezie fără titlu ...

Ardeam de dorința de a citi poemul
să-i deslușesc tăcerea

L-am învățat curând pe dinafară
și abia atunci
i-ai putut afla titlul:

Numele meu!

De-aș putea ...

*Și stelele adânci
și chipul lor himeric
curg veșnice prin lunci
albastre de-ntunerice.*

Dan Botta – *Lethe*

De-aș putea prinde într-o imagine
mireasma teilor în iunie

Aș putea opri într-o ramă
și curgerea anotimpurilor...

Dacă aș putea fixa în fotografie
lumina în care se-oglesc stelele
Atunci aș putea opri
trecerea

Dacă aș putea atinge sublimul privirii
de copil în rugăciune

Atunci și numai atunci aș îndrăzni
să-i cer clipei
oprirea

Primăvară

*Singuri sub acest cer, cu mâini singure
în acest cer singur și trist*
George Popescu – *Mută e rana în desenul murdar*

Sunt *singuri* copacii în pădurea asta mare
Sufletul închis în coaja subțire
Brațele îndreptate spre *cer*
cu nădejdea luminii

Vine un fulger
sparge tăcerea;
Vine o rază
mângâie copacii
brațe se întâlnesc
muguri se îndreaptă spre soare
tristețea își schimbă culoarea
singurătatea se ascunde
rușinată
în frunze

De-aș avea timp

De-aș avea timp să vă povestesc pe îndelete
Ana Blandiana – *De-aș avea timp*

... numai că tocmai asta îmi lipsește ...

Altfel, sunt bogat:

Pomii toți au încă frunze

– multe sunt arămii, ce-i drept –

am multe vise

și nenumărate așteptări

Și așa ...

de-aș avea timp să vă povestesc pe îndelete

v-aș invita pe toți în grădina cu iluzii

în Țara Miracolelor

și v-aș dezvălui taina

Aș uita de iarnă/

de zilele prea scurte/ prea puține ...

de capăt ...

Mi-aș amintit numai de înțelegerea noastră:

să ne așteptăm în ziua promisă!

ERATĂ

Dintr-o regretabilă eroare, în numărul trecut al revistei poetei Mihaela Albu i s-au atribuit alte poezii, drept pentru care ne cerem scuze.

POESIS

RALUCA FARAON

Premiul I la Festivalul de Poezie „Costache Conachi”,
Editura Junimea îi va publica volumul de debut

omul interior

era strâmt de frig
apele goneau spre negrul amneziilor
iar corbii loviți în aripă
de un pumnal ciobit fără noimă
agonizau între stânci

încă un coșmar căzut pe marginea patului
în care o banală zi de duminică
încearcă să-și găsească biletul de ieșire

calendarul
aflat în stare de veghe
își rupe fila îndrăgostită de albul peretelui

încă respir

portret

culoare ori simț al culorii
e o beție de-albastru și roșu închis ca de moarte
nebuni cu zâmbet involuntar
o lume-sanatoriu cu medici neputincioși
gustul aprins al salivei
un covor ros și chipul poetului mort
unde pe un carton semiobscur –
iată realitatea ce mă cuprinde
și dorința de a râde
cu gura strivită-ntre palme

încremenire

uneori stau cu genunchii la gură
tăcerile bat din picioare nervoase
le-aș lega fedeleș ca pe hoții de cai
mă asurzesc precum un plod cu nazuri

sfînți furișați din ramele înnegrite
stau așa în poziția fetusului
așteptând soarele să topească
un cordon ombilical
care se încăpățânează
să mă țină captivă
într-o primăvară ostilă

ritmul vieții

mă încarnez prozaic în fiecare ceas al zilei
mă deșir când noaptea dă năvală
nu plouă
pleoapele mi se-nnegresc
de-apăsările trecutelor mele corvoade
casc gura mereu spre norii izbăvirii
îmi absolv de orice vină amneziile
silabisesc promisiunea unei fericiri firave

introspecție

durerea se făcuse cuminte ou de piatră
mi-am colorat privirea, am asuprit-o-n rele,
dar în momentu-acesta, când fug prin ploi rebele,
mi se cioplește chipul de-un amator angelic
întorc într-o grimasă trecutul și prezentul
le-amestec dintr-o toană în lut cu gust de sare
iată-mă vânt nordic și spulber certitudini –
nici nu mai știu: femeie sau corp delict în tremur
mă mustră amintiri în cete lungi, cohorte
mă ard pe rug verdicte, îmi rîd caustic vise
sunt mult prea personală de nu mă știu oglindă
și mult prea fără mine când sunt privită-n lume

claustrofobie

de ceva vreme îmi doresc să se așeze
 praful peste cărți
 se vor deschide castele înnegrite
 voi fi prizoniera unui Ev Mediu
 „ascuns” în automobile
 clădiri-turn calculatoare oameni robotizați

simt în continuare poighița de gheață verzuie
 care-mi acoperă carnea pietrificată

și casele se pot surpa
 și chipurile oamenilor se pot schimonosi
 când am să-mi văd sufletul aburind?

status oniric

m-am răzvrătit împotriva luminii
 și mi-am întors fața dinspre vestul grădinii
 pentru că pomii nu au înflorit la semnalul meu

din tot ce-a fost, doar visul, în care realitatea
 nu se dezmembrează prin scârțâitul vocilor
 ci se îmbină – paradis geometric –
 la întretăierea culorii cu punctul

contemplan cuvinte fracturate
 în întunericul limbajului
 ca un fetus ce presimte
 greutatea trupului în mișcare

moștenire

jonglez cu pronumele
 cu timpuri verbale ce ocolesc prezentul-stepă
 mă adresez unui „tu” aburit de răsuflările mele
 sacadate
 care nu de-numește ființa ci o neagă
 topind-o în cuvinte alese atent cu spaimă
 las lungi îndoliate pânze de păianjen să se așeze
 între memoria mea și acest act al scrierii
 faptele cad în avalanșă
 lovindu-mi degetele încleștate pe condei
 mă asurzesc îmi aruncă injurii

chipurile s-au transformat în zaț
 degeaba încerci acum
 ghicitoare funestă
 să le „citești” în ceașcă destinul

zig-zag

pe malul obosit al acestei nopți
 când alunecă una după alta
 umbre răgușite
 despuiate de contur
 citesc printre gene un poem
 se lipește gelatinos de file
 apoi se ridică – abur
 umezindu-mi fața
 simt deodată gustul sărat
 al sensibilității moderne
 mi se clatină dinții
 iar risipa de vocale
 mă dezgustă brusc

o siluetă de barbar mi se încurcă printre degete –
 oroarea imaginilor suprapuse
 lipsa profetului în poem
 în favoarea haitelor de câini

în timp ce la marginea anotimpului
 se întâmplă ceva oranj

ars poetica – amnesia

de frică mă ascund prin colțuri:
 poemele mă urmăreau bezmetic –
 orațiile nunților bete
 convoiul personal de suspine

împachetez fără noimă experiențe, rateuri
 dau lungi explicații pentru tot acest haos

cineva mă aruncă mototolită în coșul de regrete
 altcineva îmi contabilizează brutal răsuflarea
 sufletul meu nu vrea să-și găsească perechea și
 pace

râzi: durerea e de fapt un prunc
 care țipă în măduva toamnei
 acum doar poți fi apă de munte
 acum ștergi fața lumii de moarte

POESIS

DORINA POENARU

Laureată a Festivalului de Poezie „Costache Conachi”,
Editura Junimea îi va publica volumul de debut

Rugă

Azi văzut-am lumânările arzând...
Cred, Doamne
că iarăși am greșit.
Pe patima de ieri e liniște absurdă.
Cuvântul Tău, cuvântul meu
în timp, în zori,
nu se mai împreună.
Pierdut-am tainele pe drum
și locurile în care Te aștept mă dor.
În floare nu-mi mai dau copacii;
zadarnic rup aripile în zbor.
Porunca-Ți n-am păzit, altare nu am ridicat,
din visele-nclieate-n fum
Te chem
nu-mi mai arată, însă, nimeni cum.
Spre negre hăuri împietrite-n timp
restrigă-mi nemurirea.
Acum!
Că mai am timp și loc și trup
și vreau să-Ți mângâi amintirea.
De ce?
De ce atâta bir pe trupul meu apasă?
De ce eu pe Pământ nu mă mai simt acasă?
Azi văzut-am lumânările arzând.
Cu pumnii descârnați
mai bat în porțile de zinc
Doamne Mă rog!
Dar, nu mai promit nimic.

Hai să dansăm

Hai să dansăm
prieteni din alt veac.
Mă voi face că nu văd privirea ta obosită,
sau lanțurile de la picioare,
de doare, nu voi întreba.
Acordul e bătrân,
vom valsa aici între limba de foc
și amețeala fulgilor de nea,
cu atingerea mâinilor noastre
vom acompania câțiva pași rătăciti
ne vom aminti, poate, cum se zâmbeste,
trupurile, încă odată, ne vor asculta.

Autoportret

Eu nu-s făcută dintr-o coastă de bărbat
deși, mi-ar conveni ca-n stânga
să fie-un loc pe unde plec dimineața
și revin vălurită într-un vis ciudat.
Sunt plămada unor mâini pricepute
ce știu să planteze copaci mergători,
am mintea ochilor rătăciți printre zori,
pasu-i năuc, râd în culori, privirea te arde
noaptea mi-e haină, atingerea-mi doare,
vorba e joc între viață și moarte!
El încearcă să uite, se vinde și bea,
dar seara așează o șoaptă pe nașterea mea
și-n parfumul lunatic aud iar chemarea.

Perpetuarea speciei

Mamă,
ai uitat să mă-nveți să fiu fericită,
cred că tu nu ai fost la ora asta
iar bunica, neștiind să citească
a lipsit și ea.
Să-l întreb pe tata?
Pe care,
tânărul vântură-lume
sau învinsul de azi?
Nu cred să îmi spuie,
știi că vorbește greu
și de o știe, taina în el va rămâne.
Un străin, profesor, om de știință,
o pastilă poate-au găsit

ce-ți îmbată durerea și râzi în delir,
 (de ar fi... nu am bani pentru ea).
 Mamă,
 lecția asta nu o voi putea preda
 și probabil,
 nici fata mea.

Eu nu te iubesc pe tine

Eu nu te iubesc pe tine
 ci doar căldura luminii evadate
 prin tocul unei uși prea grele,
 vie dar destul de bătrână
 să știe a te trăda.
 Eu nu te iubesc pe tine
 ci plânsul corzilor rătăcite
 scăpat de lacătul acela uriaș
 pus ca să furi doar pentru tine
 muzica.
 Eu nu te iubesc pe tine
 ci vârful tremurat al aripilor
 închise între tavan și stele,
 legate, să nu poată răspunde
 la chemarea mea.
 Eu nu te iubesc pe tine
 ci doar inima ta
 de sub tălpile mele.

Eu

Eu nu te pot iubi decât din zbor,
 arar, de prin tării
 aripa să-ți atingă ochiul
 când geana plină de lumină
 transformă în petale lacrimi.
 În somn să te sărut
 furându-ți murmurii de vis,
 lăsați pe buze-n sori
 și ca zefir tomnatec să revin.
 Piciorul meu inel nu va purta,
 mă vei zări cândva în luciul din oglindă
 sau unde orizontu-n dor cioplea.
 În iarna mea căruntă,
 numai din zbor cuvântu-ți voi curta.

Despre tine a fost...

Tu ai iubit doar o parte din mine:
 colțul buzelor
 arcuit la un etaj cu număr sortit
 și căutatea mâinilor prin veșnica ploaie,
 semnul heraldic din numele tău
 (a fost despre tine nu?),
 piciorul drept așezat în pragul bucătăriei
 și luna curgând pe un genunchi nenuntit,

umbra din holul de la intrare,
 primul și ultimul sărut "in vitro",
 (parcă așa citisem într-o carte).

Și totuși întreb, umărul nu te doare?
 Tâmpla mea nu mai bate acolo...

E târziu

Mi-e târziu pe-acolo, iubite
 căci soarele se uită în urmă
 privire de-ndrăgostit
 ce iubita-n prag părăsit
 s-o lase nu se îndură.
 Ochiul lui mare și roș
 ochi obosit și bătrân
 aruncă lumina pe tot ce azi-în sfârșit
 a iubit.
 Mi-e târziu pe aicea, iubite,
 strivesc între pleoape regrete
 pentru ce n-ar fi putut să mai fie.
 Pământul în seară
 își țese pelteaua pe dor
 căci toate se uită în urmă,
 doar omul se poartă la modă,
 mutilat și nepăsător.
 Mi-e târziu și în casă, iubite
 pe furiș, fără tine, trepte cobor
 spre somnul de mâine
 căci negura-n pietre ultima rază închide.
 Iubite, mi-e târziu și de mine.

De-a v-ați ascunselea

Cum să te pitesc lumină?
 Să mă-nfășor în negre glugi?
 Privirea de explozii plină
 rapid s-o-ngrămădesc
 în vălătuci?
 Cu oamenii abia șoptesc
 căci glasul meu mai tare ar cânta.
 Pe frunte mii de cute pun
 acoperind atent, cununa.
 Nici palma din manușă nu o scot,
 ea poartă chipul tău-și s-ar vedea.
 Ascuns cu greu este și pasul
 Că el în altă parte-o lua.
 Nu vreau să vadă omul ochiul meu,
 să- mi caute avid prin molecule,
 în fiecare-i trupul tău
 și ucigându-mă, mi te-ar fura.
 Să merg senin prin noaptea lor
 e tot ce sper.uminezi în suflul meu.

POESIS

CRISTINA ȘTEFAN

cea mai simplă elegie

în oraș mirosea a tămâie
 fanfara bufnea monoton
 lângă mort eram vie
 tremurând, tremurând în palton
 ultim ceas petrecut împreună
 ultim drum printre oamenii vii
 ne priveau cum de viață se-adună
 ochii morți
 ochii lor
 ochii mii
 vântura a-ngropare de iarnă
 și în frig începea să dispară
 mâna tânără-n mâna bătrână
 suflul meu mugur din tine
 m-a lăsat jumătate afară
 lespedeza trasă pe mine

da, tată, în sfârșit

pete negre rotunjesc în cer
 puncte țâșnite din ochi iubitori
 ia ochi!
 dă-mi raza!
 schimbul luminii cu noapte
 mă răsare

 demult
 mi-a desenat două cercuri de moarte
 primăvăritic
 pe soare mi le-a desenat
 un tată bun
 transferul lor în pupile
 a fost un joc primar
 pentru frumosul vânzător de stele

 târziu am învățat
 că trocul acesta
 era o simplă strecurătoare
 prin care se limpeztea
 absența prunului înflorit

Vânzătorul de stele

Caii trec prin cimitir
 adulmecă zodii
 de copite sfărâmate.
 În ecoul roților grele
 gândul se-afundă în seminție,
 lutoasă forare la mame
 contemporane mereu
 cu țărâna purtată de fluturi.
 Groparule!
 Adapă-ți caii!
 la-ți în primire ulcioare
 cu sângele duminicilor,
 vânzătorule de stele!

era o stradă însorită

sub geam
 începe dimineața
 deasupra
 soarele-i nălucă
 mă-nșfacă
 o lumină grea
 de mâini și de picioare
 atârnat
 peste hărmălaia orașului
 neînduplecat luciul în timp

și cad
străină mirată
printre bătăile
tobelor sparte
nu se mai găsește
bucurie liniștită
în partea asta de lume
și-au dispărut
din vitrine
călimările cu cerneluri albastre
ca un iepure speriat
de bătaia farurilor
în noapte alerg
căutând peștera salvatoare

numai acolo
din pereți
curge nesfârșit
soarele demolat
de pe strada mea

orașul

de imundul avântului-
un veac murdar
ți-aduce vara horoscop

pe străzi hălăduiesc memorii
prin parc doar băncile
scălâmbi mai au un scop
conspiră a lemn de foc
a sânge
măști aurite epocal
și betoniști agonizant
umplu maidane cu bordeie
desculți în membre
alcoolizați
cu vilele la cheie
sunt drame-n colț de stradă
iar în temple
se vinde stea
se vinde azur
măgarii fac paradă
și au surzit trompete
sus-sus pe parapete
notează cordul pur
în veac murdar
ca în aval

tu tranzitezi orașul
scanând un vis
dospit și estival
evadatorul
lașul

**Bustul actorului
Marcel Hârjoghe**

LYRA ÎN DEBUT

MONICA MANOLE

1

Sprijinit într-un călcâi,
degetele se mișcă metronom
balans criminal, dospit
Șapca acoperă șmecherește ochiul drept,
Albastru cândva
Mâna, o singură mână scanceste
Și cheamă ,
În picătură
Elixirul.
Mut, silentios face un pas
încă unul...
Îngenunchează.
Deasupra, o coasă slefuită cu sânge tânăr
Sticleste...
Din buzunarul rufos scoate un zar, două.
Se ciocnesc în pumnul strâns.
I-a! îi spune Morții. Joac-o la zaruri!
Și da,
gura mușcă asfaltul...
Se umple de țărână, de sânge.
Zarurile rostogolite se-ntorc peste umăr pieziș,
Coșciugul rezemat de perete se deschide
Mânerele prinse în șolduri generoase așteaptă
-E loc pentru doi. Acum...
șoptește bufonul în urechea prețioasei sale regine,
Ai învățat să mă iubești?

2

Smulge-te din lanțuri și
Vino
Știi sa te aștept atât de frumos
Perdeaua de fum a ta
Perdeaua de lacrimi a mea
Nedescatusate, fricoase,
Umbre de șarpe și cotoare de măr
Mușcă din mine
Din tine...
Tălpile tale însîngerate de
sărutul meu
Pășesc păcătos și nesigure
Nicăieri.
Vino
Rupe lanțurile
Te aștept periculos și
pustiitor.

3

Nu am să-ți mai spun
Te iubesc.
Am s-o fac,
până n-ai să-ți mai auzi
Respirația
Și viața.

4

Capul plecat,
Privirea plecată
Si ea
Inspiră aerul
Clipește fumul
Se stinge țigara
Nebunește explic
Simt secul pe buze
Si podul palmei tale
zvarcoleste leneș
Un sân.

5

Neputința
Nu poți
Și n-ai să poți nici de acum într-o mie de ani

să-mi oprești sărutul
la jumătatea drumului
între nebunie și vis
între noapte și zi.
Tăcut apleacă-te
și ascultă
cum te iubesc

6
Două picioare
Străine unul de celălalt
stângul purtând ciorap tip plasă negru
dreptul ciorap de mătase cu dungă.
Tu ,alunecând printre ele
intr-un tunel de simțuri amestecate
frică și dor
repulsie și poftă
sete de iluzii pe termen lung,
mincinos parfumate cu bergamota
pigmentate cu GALLUS expirat.
Discret agăți un fir
ciorapul tip plasă se destramă
celălalt nu.
E indesarabil și al altuia.

7
Maitre
îți porți baldachinul taras
spre granița unde te-așteaptă
un Prut
și rachiu de pufoaica...
Ce jale e-n n urmă...
Se-nneaca-n absint iubirile tale...
Îți impletesti capastrul în zeci de trei
Treizecișitrei de Didine, Mițe și Margarete,
Costici și Mitici se bat între ei
la table
Și tu.
Îmi iau busolă.
Je m' en fous.

8
Tocul de la stiletto
Se-nfinge în ceafă
Toxic
Mușcă din mărul lui Adam.
Și Eva,
directoare de pension
întinde leneș potirul
Să-l umple...
Umil,
șarpele se execută
Nesăsâind.

9
Sorb din paharul de vin
ca si când ti-as savura
bărbăția, puterea...
Transfuzie si transfug
transplant și transbordare
grefa si groază
implant si extracție.
Lasă scoicile sa ne zgaraie atingerea
și nisipul memoria.
Ai uitat.
Noapte bună.

10
Nu-i așa
Că spinul care ti-a mușcat
șoptit urechea
dară de sânge arzând pe gât,
roua sărată de pe obraji,
noaptea din ochi,
beția din buze
pânza paienjenita țesută perfid,
giulgiu iubit acoperindu-te
ti-aduce aminte de dulceagul parfum de opiu
din palma mea?

11
Da
Te iubesc
leri sălbatic
acum fără premeditare
dimineața
in clar de soare,
noaptea
in clar obscur
fără oprire
în vârtej
biciuind fluidul fierbinte
amețit
însetat de un clar obscen .
Mai vrei?

12
Între două unghiuri
pe ultima treaptă
SARUTA-MA!
Lasa-ți o geana
sub sevalet
cuțitul de paletă
reteaza toamna tristă de pe pânza
SARUTA-MA!
ACUM!
AȘTEPT.

POESIS

DAN ROTARU

Sonetul stelei Aprilia

Mi-e, fără tine, ochiu-așa pustiu,
că nu-mi ajung distanța și privirea,
și părăsesc toți sfinții mănăstirea.
Te-ai înființat în mine și nu știu?

Mă-nvăț de-acum cu zilele de miere,
din frunze-mi pun vremelnic așternut,
pe-un pat de toamnă, cum doar tu ai vrut,
să-ți fac din trup uzină de plăcere.

Te voi uita ca în divine rituri
și voi proba o stea în răsărituri,
Aprilia, așa o voi numi,

a ta de noapte și a mea de zi,
ce o vor stinge pustnicii, în schituri,
cu gândul, înainte de-a muri.

Sonetul iubirii de la distanță

Cum urma ți-a păstrat-o-un an nisipul,
oricâte valuri s-au iubit cu ea,
și ceașca-n care mi-ai turnat cafea
iți va păstra și sufletul și chipul.

Suntem sortiți iubirii la distanță,
să te numesc nu mi-e îngăduit,
atavice ni-s viețile, de schit,
și lumea iubitoare-i în vacanță.

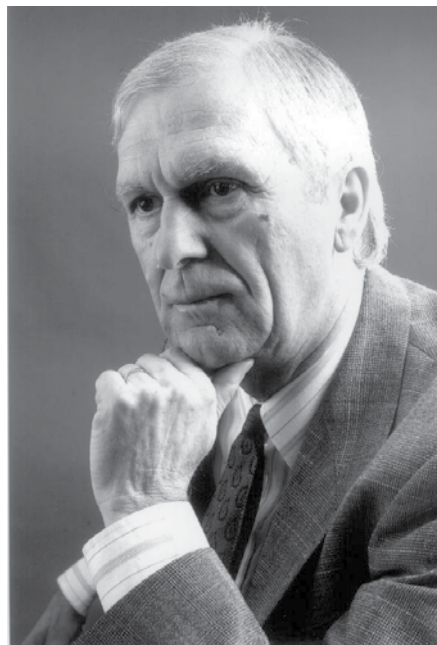
Să nu mă-ntrebi, că nu știu ce-o să fie,
bolnav de tine-s ca de poezie.
Am libertatea de a fi pustiu,

dar cum să mor de tine tot nu știu,
că soarele-i o bubă aurie
de care eu m-am molipsit târziu...

Sonetul așteptării

De dor de mine, ți se vede gândul,
te-aud cum mă aștepți și cum mă chemi,
și nu-n-teleg de ce și azi te temi
de vis, cum ai făcut-o vieți de-a rândul!

Cum se retrage marea în adâncuri,
când o privesc, așa și tu te duci,

și ca să știi ce drum o să apuci,
o stea polară ți-am aprins pe sfârcuri.

Îmbracă azi o rochie de săruturi,
și vino să golim grădini de fluturi,
apoi curat să facem în oglinzi,

și toate chipurile să le-aprinzi,
să ardă, și cenușa să le-o scuturi
în timp ca-n mare, cât poți să cuprinzi!...

Sonetul de la-nceputul lumii

Vai, ce frumos ți se așează trupul
în ochii mei, atunci când te privesc:
coroană pe un cap împărătesc,
sau cum, reginii, împrejurii, stupul!

Pe jumătate vis, jumate miere,
ți-e trupul, tot, în ochii-mi adunat.
Ești singurul avut ce mi s-a dat,
odată cu Lumina de-Înviere.

Ți-e sângele-n deplină libertate,
sunt clipe când nici inima nu-ți bate.
Pun rămășag pe vis și pe sărut,

că sufletul ți-e un mulaj făcut
doar din Lumina ce cu greu răzbate:
se vede azi, dar arde în trecut...

Sonetul metamorfozei

lubita mea, rămâi și mă colindă,
că-mi bate inima cum cântă-un corn!
De pleci, în fiecare zi o să răstorn,
să-mi curgi din ea, în pat, câte-o oglindă.

Mi-e, nerostit, mort, numele-ți, în gură,
că am orbit și-s mut de când aștept
să-nmugurească sânii tăi pe piept,
să ne putem iubi peste măsură.

Din viață, oprește-te la jumătate,
fii sclava rătăcită-n libertate,
vezi cât ai fost dorită, cât vei fi,

alege-ntre-a pleca și a iubi,
iubește-mă-un minut pe săturate
și-apoi te fă oglindă, fără-a ști!

Sonetul rugii ultime

lubita mea, de știi, te rog să-mi spui
întinsul ce-l acoperă tăcerea,
E-un azi târziu, e prea amară mierea,
și-n negru-i dă culoarea, din gălbui!

Că nu mai știi la loc să te-nfirip,
când te adun din pat, azi, fac prinsoare.
Cât ești ghețar nu știi, nici cât dogoare,
dar îți cioplesc statuie din nisip.

Fug din fântâni izvoare-n lipsa ta,
iar florile nu au ce respira.
La sânii tăi se alăptau toți zeii,

îngenunchind la tălpile femeii.
Întoarce-te, spre-a te cutreiera,
mergând pe firul fluviilor ideii!

Sonetul liniei trupului tău

Atât de-aproape mi-ești, deși departe,
cât să încapă lumea între noi.
Trăim aceeași viață amândoi,
și cred c-om împărți aceeași moarte.

Măcar o oră umbra ți-o amână,
chiar dacă trupul ți-l îngreunezi!
Un timp să nu cutezi să mă visezi,
și uită-mă un an pe săptămână!

lubește-asemeni lujerul și floarea,
cum roade, ca o boală-n maluri, marea!
Să plâng tăcând, atât mi-a mai rămas,

că vorba suferă rostită-n glas,
cum de lumină suferă răcoarea,
și, trupul tău schițându-l, un compas...

Sonet la îndemâna oricui

lubita mea, pe noi se-așează vara,
cum sufletul pe dincolo de trup.
Când te iubesc, îmi pare că te rup
cu palmele, cu gura și cu nara.

Nici tu, nici eu nu știm ce ni se-ntâmplă,
că luna cade într-o marți din joi.
Simt lumea izvorând în amândoi,
și inima-mi se cuibărește-n tâmplă.

Mi-ajungi să te mângâi doar pentru-o clipă,
când, sub săruturi trupu-ți se-nfiripă.
Nu-mi pasă cât din mine-ai irosit,

din înserat și până-n răsărit!
Pe-un pat de cer, iubește-mă în pripă,
și-apoi mă voi mira că n-am murit!..

Sonetul jocului final

Mă lași să joc pe trupul tău șotron?
Ți-l trec pe tot doar dintr-o săritură,
că Dumnezeu ți-a adormit pe gură,
visând, ca iarna, sânii-ți sub palton.

Eu îmi piteam viața după tine,
când începeam să joc de-a v-ați ascuns.
Să te iubesc, nicicând nu mi-ai ajuns,
când, ca-ntr-un labirint, umblai prin mine.

Erai cu toate viețile promise,
pustie ca un somn golit de vise.
În urma ta adesea rămâneam

și, pe furiș, de suflet te prădam,
neștiind ce sacre-s zilele ucise,
în care unul pe-altul ne trăiam...

Sonetul fără sens

Tu știi de unde izvorăște vântul,
când cerul nu e semănat cu nori?
Încearcă să mă uiți de două ori,
chiar de va fi să-ți calci și jurământul!

De nu te pot privi de-atât aproape,
cu niciun pas să nu te-ndepărtezi,
doar umbra trupului să mi-o visezi,
plutind ca înecatul dus de ape.

Cu cea de ieri n-ai azi asemănare,
iubirea-ți pâlpâie ca-o lumânare,
destinul ți-e pe zile-mpachetat.

Cu mine nu, cu îngerii te-ai dat,
și viața n-are gust și nici culoare,
că-n lume sufletul s-a terminat...

POESIS

GABRIEL SANDU CONSTANTIN*Preot, membru al Asociației Scriitorilor „AEGYSSUS” județul Tulcea***STRIGĂT ROMÂNESC**

De vorbesc o altă limbă cu dojană să îmi spuneți,
De gândesc în altă lege dintre voi mă alungați;
M-am născut sub cerul getic și-am trăit ani grei și vineți,
Iar în vene-mi curg istorii, ca și vouă, ai mei frați.

Și atunci de ce urechea nu voiește să asculte?
De ce inima română s-a muiat precum un lut?
Vine Decebal măritul, dintre neguri adormite
Și Traian izbește-n stânca vremurilor ce-au trecut.

Unde-i, suflete, simțirea ce trăia în codrul verde?
Unde-i, frate, idealul ce de veacuri ne-a unit?
Ia privește! Nepăsarea cu un ciur pe toți ne cerne,
Iar în vii nu mai sunt struguri căci demult n-au mai rodit.

Haideți, măi, să smulgem vâlul și zăbrănul întristării!
Haideți, fraților, pe dealuri sângerate de martiri!
Haideți, cu Mihai Viteazul s-apărăm onoarea țării!
Hai, să mergem cu Bălcescu lângă vechi istorisiri!

N-auziți că-mi strigă-n suflet acea voce tunătoare
Și-acel glas de îndârjire a lui Horea răstignit?
Uite, roata rezemată de înduioșatul soare
Cum revarsă libertate peste sânge înăsprit.

Hai, Avrame, hai cu moșii din pădurile-ardelene
Să aprinzi suflarea rece unui secol efemer!
Vino, Tudore, călare cu armate pandurene!
Hai, la luptă, Ștefan-vodă! Nalță paloșul spre cer!

Și pe Dunărea spumoasă aruncați a voastră cruce
Ce-ați purtat-o cu credință și cu tinerescul dor;
Arătați-ne virtutea – stați de veghe la răscruce
Și mânați spre biruință întristatul meu popor.

Dor de țară

Cu inimile-aprinse de dorul sfânt de țară,
Cu gând de vitejie, cu sufletul de foc,
Să se unească-n cuget cum fuse-odinioară,
Românii la un loc.

Ne poartă pașii țării pe piscuri de istorii,
O rază ne umbrește cu-amarul ei divin,
Coroana strălucește de lupte și de glorii,
Urmașilor ce vin.

Ne spune bravul Horea că trupul, rău nu doare,
Când roata grea îl rupe pe-amarul eșafod;
Durerea e aceea de mii de ori mai mare,
Când neamul este rob.

Apatic e poporul ce n-are-n el tărie,
Supunerea-i o mască cu ochii reci, slăbiți
Și dragostea de țară în veci este călie,
În cei ce sunt robiți.

Să fluture stindarde pe negrele morminte,
Eroii să învie din neguri de-amintiri
Și martori să ne fie în vechi așezăminte,
La noi orânduiri.

Din leagănul prunciei al vostru rod va crește
Hrănit cu-aceeași sevă de-albastru ideal,
Căci nu se teme stânca chiar dacă-n ea lovește
Vijeliosul val.

O singură credință în vatra milenară,
Un dor nebun de țară să mistuie mereu,
Pe-acei români ce-n suflet au flori de primăvară
Și-n gând, pe Dumnezeu.

Români adevărați

Din hrismosul ce spune că vița noastră-i sfântă,
lau slovele dreptății călite-n bătălii
Și-aud în depărtare străbunii mei cum cântă
Și văd pe câmpi de aur oștirea că se-avântă,
Să apere hotarul martirei României.

Gorganele se surpă, strămoșii reînvie,
În solzi de neagră zale destinului îmbrăcat,
Căci nu poartă viteazul în veci pe cap scufie
Și paloșul ce-aruncă de sânge-a sa urgie,
Nu poate ca să taie cu brațul tremurat.

Nici inima nu bate în pieptul fără vlagă,
Ce grabnic se apleacă la orice duh tiran;
Vedeți că noaptea-i deasă, prăpastia e largă,
Cu-otrăvitoare iazme ce-așteaptă să vă tragă
În a sclaviei flăcări din strașnicul vulcan.

Cu mâna ștergeți colbul izvoadelor mărețe
Și rechemați eroii sub lespezi îngropați,
Căci fierul roșu-al fricii întipărit pe fețe,
Nu-l scoți cu apă caldă sau pașnice povețe,
Când vrei din robi să iasă români adevărați.

La inima slăbită cu jale strângeți cartea
Ce-n lamentări de clopot grăiește către voi,
Cu limba-i de istorii – să vă alegeți soarta:
În luptă morți și liberi sau în robie moartea,
Cu frunțile-mproșcate de-al cizmelor noroi.

Inimă de român

Se leagănă scorușii cu frunza arămie
Și dulce cântă doina de dor naisanul vânt,
Prigoriile zboară pe-a cerului câmpie
Și rău-mi duce jalea pe-al undelor veșmânt.

O, inimă română ce tremuri de obidă,
O, suflet ce te zbuciumi de-a vieții viscoliri,
De n-ar mai fi în țară a răului aspidă,
Ar clocoti în inimi năvalnice simțiri.

N-ar mai nutri străinii la vetrele străbune
Și lupii sovietici ar sta în vizuini,
Maghiarii-ar înțelege că nici printr-o minune,
N-or smulge ei Ardealul din dace rădăcini.

Nu au luptat românii cu foc și îndârjire,
La Războieni, Rovine, la Plevna, Oituz?
La mulți pierit-a pofta de neagră asupra,
Căci un român cu pumnul sfărâmă un obuz.

Răsare Burebista cu sabia în mână,
De straj-ai săi războinici la poale de Carpați
Și Ștefan trece Prutul cu flamura română,
Redeșteptând unire în moldovenii frați.

Prin mladele străbune legați suntem de glie
Și bradul niciodată nu crește în genunchi
Și nu poate să taie a bardei tiranie,
Istoria ce-adapă al țării mele trunchi.

Căci inima ni-i tare ca stânca neclintită
Ce-n veci nu se despică când fulgere-o lovesc
Și hidra când se-arată la granița iubită,
De cremene e țara și neamul românesc.

GENIUL ȚĂRII

România, dulce mamă, sfântă ca o închinare,
Rai de dor scaldat în lună și-n izvoare de visări,
Geniul tău în veci să fie ca o faclă veghetoare
Ce luminează idealul și-ale minților puteri.
Fie, mâna ta măreață pe a spadei vijelie,
Fie, inima română ca o candelă cu mir,
Din a codrilor legendă să răsună în tărie,
Arpa sufletelor noastre în gemândul ei delir.
Fiii tăi să te adore, fiii tăi să te dorească,
Ca pe-o tânără regină, îmbătați de-al tău amor,
Carul gloriei străbune din trecut să se urnească,
Ducând cete de istorii în mărețu-ți viitor;
Al virtuților tezaur să se toarne în vecie,
Treacă oștile de vulturi pe colonne de gândiri,
Cu aripe uriașe să te nalțe, Românie,
În roz-alba auroră a-nstelaților zefiri.
Cadă paveze dușmane de furtuna bătăliei,
Ochiul crunt să însemneze orice braț de neam dușman,
În oracolul de ere, geniul sfânt al României,
Pururea să profețească gloria acestui neam!

ROMÂNII VOR FI MEREU

Sus, aripile voastre, români de pretutindenii!
Cu ramura credinței încingeți frunți de fier,
Din temnițe barbare să zboare sfinte inimi,
Pe-al libertății cer.

În codri de istorii doiniți o slovă nouă,
Din Duhul Sfânt o rază să cadă pe Carpați,
Nevrednica cenușă să se prefacă-n rouă
Și voi, români, în frați.

Acum când România e-o mamă-ndoliată,
Când fiii ei legitimi sunt arși pe-al vieții rug,
Să le-arătăm iar crucea de har îmbălsămată,
Dușmanilor ce fug.

Să piară-n foc ciulinii minciunii dezvățate,
Ce-au înțepat amarnic mărețele gândiri;
Prin fumul de cădelniți să cadă destrămate,
Nedrepte-orânduiri.

Atunci veți strânge-n brațe străbuna voastră glie,
Vă veți simți părinții cu suflet de cleștar,
Căci marea înviere te-așteaptă, Românie,
Din greul tău amar.

Și milă n-au străinii de leagăne române,
Afară, ramuri negre cu spinii trădători!
Pe chipul țării noastre de-a pururi vor rămâne
Doar zâmbete și flori.

Bucolicele datini la zi de sărbătoare,
Să râdă fericite în hora de la sat,
Din dulcile pleiade răsară iar un soare,
Pe-un neam neatârnat!

A sufletului arpă, a minților tărie,
Reînvierii noastre, etern mausoleu,
Din coapsa vechii Dacii și-a Romei măreție,
Români vor fi mereu.

DRAGI MI-S CODRI ȚĂRII MELE

Dragi mi-s codri țării mele,
Drag mi-e cerul plin de stele,
Dragi mi-s munții părintești
Și stejarul din Borzești.

Dragă mi-e Moldova sfântă,
Țara Românească blândă,
Drag îmi e Ardealul dac,
Dobrogea, pământul drag.

Dragi îmi sunteți voi români,
Fiți pe veci aici stăpâni,
Căci cu apă din izvor
A crescut al meu popor

Și-au citit la lumânare
Ca să fie țara mare;
Și-au spus oful printre brazii
Ca să fim aici noi azi.

Românie, Românie,
Leagă-ne pe toți de glie!
Că ne iau străinii fiii
Și-o să luăm calea pustiei.

Și ne pârjolesc avarii
Cum făceau demult barbarii;
Și ne mistuie suflarea,
De n-o stinge toată marea.

Doamne, dă-ne iarăși sfinți!
Din copii ori din părinți;
Poate pentru unul sfânt,
S-aduci pacea pe pământ.

Că ni-s anii osteniți
Și flăcăii chinuți;
Pentru-o pulbere de vis
Au ajuns de nedescris.

Ne-am făcut de râsul lumii;
Noi să le-ngrijim bătrânii...
De-aia inima mă doare,
Că văd țara mea cum moare

De-aia cânt, de-aia doinesc,
De-aia noaptea străjuiesc,
De-aia-l rog pe Dumnezeu
Să aline dorul meu

Dorul meu și dorul vostru,
Dorul de pământul nostru,
Dorul miilor de fii,
Ai iubitei României.

FLOARE VEȘTEDĂ

Dacă veți vedea pe ape
O narcisă veștejită,
S-o aduceți mai aproape
Unde-i apa liniștită.

Așezați încet pe maluri
Acea floare veșnic moartă,
C-a trecut prin multe valuri
Și prin prigoniri de soartă.

Pe eșarfă s-o întindeți
Între ierburile-acele
Și iubitei să i-o duceți,
Că e floarea vieții mele.

Dacă veți vedea pe ape
O zambilă parfumată,
S-o aduceți mai aproape
Unde-i apa mai curată.

Și să luați cu multă milă
Acea floare veștejită,

Că nu e orice zambilă –
E iubita-mi adormită.

Să o duceți pe răcoare
În purtări de palme line,
Unde e a vieții-mi floare
Să stea veșnic lângă mine.

Crizantemele Danielei

Crizantemele atât de dragi ție,
Oare ți-au spus vreodată,
Că a mea versiune de lacrimă curată
Le-a udat pe-nserat așteptând ca să vii,
Să te-mbeți de mirosuri și de sensuri târzii?
Oare nu ți-au spus că eu, interpretul uitat,
Le-am iubit, le iubesc, te iubesc ne-nțetat?

Condamnat la domiciliu

Dacă aș ucide iubirea noastră,
Într-o noapte cu trenă albastră,
De tribunalul dragostei aș fi condamnat
La ani grei de închisoare la domiciliu-mi apostat,
La muncă disperată în folosul comunității iubirii,
La îngrijit trandafirii.
Și, pentru că în brațe n-am să te mai strâng,
Voi fi reeducat să învăț să plâng,
Să-mi fac nopțile ca laptele,
Recunoscându-mi faptele,
Pentru ca să învăț mai bine,
Cât de greu e fără tine...

Și parcă sărutam lacrima ta...

Și parcă sărutam lacrima ta,
Sub lambrechinul zorilor albi
Și parcă prea de tot frumos era
La mine-n brațe veșnic să rămâi.

Duhovnici arbori frunțile-și plecau
Pe gândul meu înjunghiat de jale,
Cât te iubesc narcisele știau,
Cum strâng la piept dureri cu umeri goale.

Am alungat din visul meu poet,
Bretonul răsfățat de a ta mână;
Introvertitul dor îmi plânge-n piept,
Când cor de frunze numele-ți îngână.

Și parcă sărutam lacrima ta,
Ce-a adormit pe-obrazul tău de ceară
Și-o avalanșă de tristeți cădea,
Prin care ochii mei te căutară...

Icoană și femeie

Când te-am zărit, iubito, că flori în ramuri numeri,
Curaj i-am dat simțirii și te-am cuprins de umeri,
Rugându-mă în sine să nu-ți întorci privirea,
Să văd atât de-aproape zâmbind dumnezeirea.

Frumoasă ca un lotus la pieptul meu tu tremuri,
De-mi pari un dulce înger venit din alte vremuri,
Ce-n zborul său de-o clipă cu aripa m-atinge
Și geniul mi-l trezește și temerea mi-o stinge.

Când te privesc îmi vine în brațe să te salt,
Să cânte catifeaua pe tocul tău înalt
Și când potrivnic șalul ți s-o lăsa pe șale,
Să trec cu mâna-mi tristă prin părul lung și moale.

O, tu, tu, diamantul și crezul vieții mele,
Mai sfântă decât raza luminilor din stele,
Amorul tău mă-mbată și dulce e veninu-i
Și uite-așa cu anii tu inima mi-o chinui!

Aș vrea să-mi spună luna răsfrântă pe alee,
Dacă îmi ești doar înger și nu mai ești femeie,
Dacă a mea iubire în suflet îți încapă
Precum o stea uitată în marmura de ape.

Când astăzi pentru tine aș da orice, oricât,
Îmi vine să mă blestem că te iubesc atât,
Îmi vine să spun lumii că sufăr dup-aceea
Ce-ntruchipează-n tine icoana și femeia.

Lacrimi de roză

S-a spart candelabru de dor pe podea,
Să pot dintr-un sfeșnic să mângâi o stea,
E steaua iubirii ce arde-n vâpâi,
Prin temple de flăcări văd iar ochii tăi.

Pe urmele treni de-adio alerg,
Cu ea de păcate pe față mă șterg;
Îmi năruie sufletul pașii tăi, deci,
S-or pierde în noapte pe dalele reci.

Din părul tău falnic îmi cade o roză,
O iau s-o păstrez pe un gât de veioză
Și poate vreodată sub pernă s-o pun,
Să treci doar cu visul prin visu-mi nocturn.

În liniștea nopții cu zbor de cocori,
Arunc o privire amarnicei flori,
O iau lângă pieptu-mi, în brațe o strâng
Și-n hohote roșii, ea plânge...eu plâng.

POESIS

MIRIAM MIRIAM

Un vis

Întind o mână
 Spre un vis,
 Ca un copil
 Ce-și poartă
 Jocul în culori,
 E gândul meu
 Ce îl transform
 În dor de toamnă
 Cu miros de flori
 Și nopțile cu lună
 Ce-și trec grăbite
 Zborul spre lumină
 Te cheamă
 printre stele, s-ascult
 Ale tale șoapte
 De dragoste,
 Să-mi cânti
 Iubite, să nu uiți,
 E muzica viorii
 Cântată ca și vals!

Ca primăvara dulce
 Tu reaprinzi pădurea
 Ce-o regăsesc în suflet.

Dor de iubire

Parfum de vioarele,
 Pasteluri în culori,
 Iubirea regăsită
 De porumbei în zbor.
 O primăvară dulce,
 Cu iarba ce răsare,
 Cu mugurii ce crapă
 Pe crengile fugare.
 Și soarele pe boltă
 Ce râde pătimaș,
 Își cântă-n raze dorul
 Fecioarelor din sat.
 Speranța de iubire
 O chemi încetișor,
 Ea îmi răspunde vesel
 Așteaptă-mă cu dor.
 Iubire ești frumoasă!

Vraja dimineții

Un picur de soare
 O candelă pe-altar,
 O muzică pierdută
 E noaptea ta de bal.

Mă iei în brațe calde
 Joci hora-n ce vom fi
 Mirii aduși de soartă,
 Pe-un piedestal uitat.

Privirea mea e tristă,
 A ta pătrunzătoare,
 Ca doi copii de vise
 Pășim în depărtare.

Când vine dimineața
 Și vraja se destramă,
 Nimic nu mai rămâne
 Din amintirea goală.

lubirea fără de-nceput

A fost odată ca niciodată,
 Așa începe, povestea mea,
 Un basm banal trăit în vogă
 Și fără de impresariat.
 Un personaj misterios,
 Cu multe fețe și idei
 Eu doar un rol îl joc aici,
 Să râd,
 Să plâng
 Și să visez.
 Și ce folos că-n poveste,
 Tu ești un personaj plăcut,
 La fel ca și actorii-n teatru
 Te pierzi în labirintul gol.
 Va trece timpul, cine știe?
 Va trece și al tău model,
 Un Don Qujote
 Fără de mister
 Cu teaca goală fără spadă,
 Ce-l cântă menestrei în stradă.
 Și ca final în povestire,
 Eu mă retrag din personaj
 Nu vreau să râd și nici să plâng,
 Te las pe tine să-ți trăiești
 lubirea fără de-nceput.

Să plângi e păcat!

Vino, iubite, să plângi
 Pe umărul meu de vei vrea
 Și lasă-ți durerea să plece
 Ca ploaia de vară ce trece!

Nu vezi că soarele râde
 Și raze le poartă-n culori?
 Tu vino în brațele mele
 Ca parfumul miresmei de dor!

Și cântecul florilor albe
 Pe creștet, cu drag, le presar,
 Ești tot ce-i frumos în mine
 Iubite, să plângi e păcat!

Oceanul de povești

În marea de cristal,
 Te-am regăsit, iubite,
 Cu împletiri de ierburi
 Și de smaralde fine.

Pe pieptul meu eu port,
 Scipirile din mare
 În noaptea tot mai rece
 Cu stelele fugare.

Și intri-n hora mare
 A timpului rămas,
 Când dragostea răsare
 Din universul plat.

Când șoaptele se urcă
 Pe zidurile reci,
 Iubirea se coboară
 Spre Oceanul de povești.

Poemul lui Bachus

Un trubadur pe ploaie cântă o melodie
 Este al Bachusului poem,
 O lacrimă se scurge-n colțul gurii
 Tu stai și-asculti și te răsfeți.
 N-ai vrea să fii în locul lui
 Nici lacrima nu o-nțelegi
 Doar mintea ta-i pe-un drum pierdut,
 Că dragostea nu doare.

Arunci un ban și pleci grăbit,
 Nu-ți pasă dacă-i noapte sau e zi,
 Așa ești tu în universul tău
 Ce trist că nu-nțelegi nimic!

Un pescăruș

Undeva, pierdut în zare,
 Un pescăruș se prinde-n joc,
 E gândul meu ce se așează-n cale
 De trecător grăbit, înspre alt loc.

Un joc sinistru fără de regrete,
 În care dansul ielelor a încetat
 Puternică-i speranța de iubire
 Când pescărușul singur a plecat.

Nu-l chem vreodată înapoi
 Nu vreau să știu unde s-a dus,
 Doar gândul meu este fidel
 Iubirii ce s-a stins la fel.

POESIS

LIUBA LIUBASTRA BOTEZATU

și a fost o zi...

nu cum oricare alta
 și în toată mulțimea aceea
 o dâră diformă de lumină se străduia să țină pasul
 cu ploile toamnei, capriciile vremii
 și norii săgetând nemulțumiri...
 a fi sau a nu fi un literat?
 iată viermele, tenebra
 mușcând hulpav din mărul dat spre înălțare lumii.

Doamnei Logosului românesc Eleonora Stamate

A pogorât un Înger din Albastru,
 Valsând gingaș printre cuvinte Cerul,
 C-un chip suav sculptat în alabastru
 Purtând pe aripi de cuvânt Misterul.

Mister de Poezie și Durere,
 De dor chemând la dragoste-ntre frați
 Și care, prin a Domnului Putere,
 Ne ține întru Logos adunați!

Distinsă Doamnă a Culturii Noastre,
 Să ne rămâneți vie și-n milenii,
 C-un nume înălțat până la astre,
 Slăvindu-vă și Sfinți, și pământeni!

***29 Sept. 2018,
 poezie scrisă în incinta Protoieriei din Tecuci,
 cu ocazia Jubileului revistei „Tecuciul literar-artistic”, Nr. 50,
 Anul Centenarului Marii Uniri.*

Pe urmele sării

„În lacrimi stă ascunsă puritatea lumii
 și în tristeți, sinceritatea.”;
 așa îmi șoptea înțeleptul ciclop din mijlocul frunții...
 „Ești naivă să-l crezi,
 ești naivă să-l crezi!”;
 îmi țipa dintr-un colț de mansardă piticul cu tichie,
 zdrăngănindu-și năvalnic a negare clopoței din
 ciucuri.

„Nu, nu, copilă,
 Înțeleptul tău vorbește din Bunătatea lui,
 naivă și ea ca și tine,
 dar lumea e plină de fiare mascate în suferinzi!
 Fii cu băgare de seamă...
 Cercetează orice picur de rouă înainte să-l crezi,
 orice gând ascuns într-o ploaie cu tunet și furtună,
 orice licăr de soare zâmbind într-un ochi!
 Căci lumeeaa,
 Ooo, lumea-i o arenă de morți întru Duh,
 un teatru bolshoi de clowni
 și măscărici jucându-și cu dibăcie rolurile,
 o înșiruire de schelete nemuritoare în morțile lor,
 pe ale cărei porți stă scris cu litere de întuneric:
 „Lasciate ogni speranza, voi ch'entrate!”

Halloween

Unii se ascundeau după măști,
 întrecându-se în cele mai hidoase roluri,
 alții nici nu mai aveau nevoie de ele
 ca să fie ei înșiși.
 Lumea devenise o arenă cu hidoșenii,
 între care unii - cu măștile puse,
 alții - cu măștile jos.

Femeie,

cât de frumoasă ești
 cu cearcănele tale înnegrite
 și pungile de sub ochi amirosind a nopți de ne-
 somn.
 Lasă fardurile și buzele roșii,
 nu te mai ascunde sub măști ale superficialității
 prin campanii publicitare...
 Privește-ți ridurile, admiră-ți-le,
 sunt pașaportul tău,
 cartea de identitate în mijlocul lumii.
 Firele albe de păr - cărări deschise spre inimi...
 Cât de frumoasă ești, femeie, în mizeria ta
 de piele palidă în lună,
 spălată cu toate valurile mărilor
 brăzdându-ți chipul...
 Cât de frumoasă ești, mizerabilo!
 cu tot buchetul tău de suferințe nerostite,
 nemângâiate,
 nedorite,
 neprimite...
 Acceptă-le și fii
 nebuna, zăluda,
 frumoasa cea mai urâtă din toate universurile!
 Fii...!
 demnă chiar pe eșafod
 cu toate gloanțele ținându-te,
 poartă-ți cu mândrie coroana de spini,
 scuipatul aruncat înspre tine
 să-ți sclipească pe haine cum cele mai splendide
 bijuterii
 și umple-ți privirea cu perle în gând
 chiar dacă prin față se perindă dihanii...

dansând cu moartea

mușca din carnea ei
 cu setea șarpelui din fructul oprit
 bea din inima ei cu foamea vampirului daemon
 zdrențuindu-i sufletul cu plăcerea marchizului de
 sade
 o zidea ca pe o evă comună în cuvintele lui
 laolaltă cu celelalte ane
 șoptindu-i: iubire, ești unica mea din toate univer-
 surile!
 acum și pururea, și în vecii vecilor. amin.

a ta

mi-am pus cătușele tale din piele
 tăcându-te
 lung și albastru
 de bună voie și nesilită de nimeni
 lupoaica feroce cu trup

de felină
 așteaptă sfâșierea tandră
 a lupului alfa
 să ne fim cea mai perfectă nepotrivire
 în negrul tău colorat
 cu toate nuanțele albului de orb
 privește-mă
 te chem
 te urlu
 te doresc
 moarte a mea - înviere...

Enjoy the silence

Hai să tăcem în toamna asta,
 să nu ne mai spunem
 cuvinte,
 să vorbească doar ochii
 în săruturi
 timide,
 ploaia să cânte
 prin frunze-arămii,
 să mângâie vântul suspinele vii.
 Hai să tăcem cum tace pământul
 când țipă
 cocorii
 spre alte avânturi,
 cum tace luna când vede zborul
 și raza de soare
 când vine norul.
 Să rămânem cu dorul și-amorul de verde,
 în tăcerile noastre de ce nu se vede...
 Tăcere să fim, tăcere-n sublim,
 tăcere de toamnă.

celui care cântă

mi-e dor de tine, om, cum dor de mine mi-i,
 cum stearpă-i dimineața când nu lucrește-n soare,
 îți spun ades să pleci când vreau să mai rămâi,
 poez-luminător pe-a inimii cărare...
 te-aș nemuri-n cuvinte! dar cum să nemurești
 un daimon care însuși împarte nemurirea?
 și-atunci aleg să stau cu tine la povești
 despre lumini și umbre ce proslăvesc iubirea.
 cât îmi lipsești, iubire, cât îmi lipsește noi,
 nebunii cei frumoși născuți în poezie!
 cât îmi lipsește tot ce vom trăi apoi
 chiar și atunci când „noi” eon n-o să mai fie...
 să-mi cânti mereu cuvinte de dragoste și dor
 așa cum numai scribul cunoaște să le cânte,
 să-mi fie pernă-n noapte, poem de somn ușor
 când luna-n cer veghează și soarele asfinte...

POESIS

MIRELA MINA

01.

și mi-a zis
tu nu ești decît plăsmuire
a vieților prin care nu am trecut
ca o piatră de moară
ca un sufragiu al trecerii pe strada asta
pavată cu pulberi
ca un blestem dorit în clipa
cînd se întîmplă să uit că nu sunt
și mi-a mai zis că
ești ana zilelor o mie
evadată din zidul nespuseilor
decapitată în gîndurile
de dinainte ca faptele să se întîmple
ca o entorsă ești uitată la ceas de seară
cînd mișcările devin libere
de orice prejudecăți

02.

e tîrziu iubire
niciun ceas nu mai vestește dimineți
dimineți încarcerate în zidurile noastre
uitate sub smoala unei nopți
adînci ca uitarea trecerii
prin big bangul renașterilor lumii
s-a întunecat
precum ochiul nopții cititor în semnele crucii
putrezite în furtunile cuvintelor
rătăcite în întîmplarea
de a nu-ți fi ajuns la timp
de acum pot să dorm iubire
dînd mîna cu cel mai negru dintre îngerii tăi
pe lespede care pînă nu de mult
îmi era punte spre gîndul
că îți voi reînvia iar

03.

niciun gînd nu mai răzbate din încrengătura asta
de gînduri
ca o rețea țesută de mega păianjenul cu personali-
tăți multiple
și cruci adunate de la fiecare defunct

a căror gura nu a știut decît răcoarea vorbelor
stoarse de epuizarea înțelegerilor ratate
în chinurile facerilor
mai țâșnesc uneori fraze afișate cu fast
celebrând iluzia putinței de a nu tăcea
în infinitul ăsta minuscul
al lumilor din care facem parte
ca o fractură se leagă rămășița gîndului
de a înceta să păienjenesc printre vorbe
cînd pe spatele meu se adună
multe tot mai multe
cruci

04.

nimicul se întîmplă întotdeauna
în afara orelor de program
cînd îți strîngi toate grijile
așteptînd cevaul blocat
între cotidian și somnul de noapte
cînd îți scuturi umerii
de bolovanii unui 13 furios
la dracu' îți spui
cu toate așteptările de vițel bolnav
la uși paradisiace
e timpul să siluim zilele astea
bolnave de iluzii
cu o sinucidere în masă

05.

Vin' tăcuto stai cu mine să-mpărțim aceeași masă
 Să vorbim pe îndelete să ne cântărim neșansa
 Tu de-a-ți rupe-n oase coasa
 Eu de-a depăși angoasa. ..
 Întârzie -te cu mine în pocal cu tămâioasă
 Când amară -ți va fi vrerea eu să -ți fiu cusătoreasă
 Înșirând povești trecute când pe noapte-ți întinzi
 plasa
 Plin să-ți fiu și-n riduri deasă...

06.

la curtea regelui bufonul
 sub clopote își plimbă vorba
 sinistrelor și-n coardă de teorba
 întârziat cu tâlc înnoadă tonul
 cum dracii împletesc în barbă
 sunt ochii lui cu mult mai negri
 decât o veșnică-nchisoare
 și-n somnul nopții aprigă strânsoare
 din care lilieci în zbor alegri
 decad spre culmi în trista defăimare
 satanic în deliru-i ascuns sub o tichie
 strivește înadins sub cizmele-i izbânda
 și-n gându-i zvelt rânjește cu mult nesaț osânda
 i-e ochiul ghilotină dorințele învie
 dar timpu-i e pe moarte căci l-a trădat secunda

07.

în visul meu
 toți îngerii sunt morți
 loviți de streche ca de piatra rea
 la căpătâi veghează sfinți
 dar toți sunt beți
 și suflă-n lumânări
 de ziua mea
 în visul meu vin roiuri de albine
 nu miere dau
 ci fac statui de ceară
 pe -aripi
 polen nu poartă
 ci otravă
 îmbălsămând pe veci
 istorii
 în lumea mea toți dumnezeii dorm
 răpuși de toane
 și istericale
 isprăvile și le-au sfârșit de mult
 și-n domul lor
 nu simfonii se-aud
 ci morții-n zidurile lor
 își făuresc icoane

08.

nu am rămas fără cuvinte încât să cer degetelor
 să îmi scrie rândurile printre zăpezile siberiilor mele
 și nici aburul vorbelor nu îmi va topi flori de gheață
 pe geamurile albastre ale caselor fără acoperiș
 prin care se furișează norii ăia pufoși
 adunați din sângele adormitelor povești
 nu trag piciorul peste tainicele înțelesuri
 moarte cu surle și neguri
 la ultima îngropăciune a îngerilor
 fac din raiul cu verdeață răsuciri de umbre
 aplecate peste pământul ăsta veșted și vlaguit
 de prea multă sămânță
 aș putea să te iubesc când ninge în Do
 așa cum ninge în toate notele de pe ultima partitură
 sau când suma arpeggiilor iernii vor atinge cote
 alarmante
 căzute din ființa unor siberii închipuie
 alunecarea vorbelor tale peste mine
 e giulgiul unei primăveri prefăcute
 în vinul tuturor apelor nesecate
 și-as putea povesti la nesfârșit despre ultimul ano-
 timp
 dar întotdeauna nesfârșitul e atât de obositor...

09.

vine o vreme
 când brațele mele s-ar lungi în noapte
 când ochii mei
 ar căuta în rădăcina ierbii
 și gura mea
 da
 gura mea
 cu spasme ar tresări în stele
 dar tu
 să nu mă lași de-a latul
 vorbelor nerostite
 mi-or adormi toate cuvintele
 sub capul meu albastru
 înlăcrimând zările
 în hamuri de silabe să mă legi
 și încărcat de semne
 să sar peste fiecare punct
 începând începutul
 mâinile lasă -mi-le
 doar mâinile să frământa
 dincolo de lut
 fiecare virgulă culcând-o printre fraze
 iar tu în cadența căderii frunzelor
 rostește -mă
 apleacă-mă
 și zboară-mă apoi
 mai departe

POESIS

MIHAELA OANCEA

Instantanee

Scoici sfărâmate, o plută murdară de alge
și-un flash cu lățimea a două tălpi desculțe.

Bucuria pruncilor ce primesc bomboane
în Ajunul Crăciunului.

Autentica tristețe a clovnilor.

Semiintunericul și răcoarea unei camere
în care agonizează cineva –

instantanee stocate
în memoria celulelor tale,
cât să înțelegi
că între aici și dincolo
e doar o diferență
de frecvență.

Amanți heliotropici

Puzderia de blocuri
ascunde
fermenții unor dulci perversități
ce pot fi observate pe chipurile
amanților heliotropici.

Pasiunea asta în formă de lance
ia în stăpânire
teritorii după teritorii -
printre rănile cu geometrii fluide,
ea rămâne cel mai frumos cadou
al tău.

Mandala

Glasul tău
își răsfiră silabele
ca un acord de armonică,
pielea

devine puntea
dintre lumile văzute și cele nevăzute,
ochii
mă poartă
prin pădurile de pin ale Mexicului
și prin valea fluturilor
din Insula Rodos.

Geometria ta sacră
a devenit o mandala
ce-mi vindecă
toate cele cinci anotimpuri.

Heliotropism

Bezna strecoară cobalt
în arterele amanților heliotropici,
împrăștie alice de fosfor în trupurile lor
mai calde decât golfurile
înainte de producerea unui uragan.

În dodecaedrul cu acustică perfectă –
doi cioplitori ai luminii pietrificate.

Fapt divers

Și totuși, rămân mereu
lucruri nespuse, scrisori nedescifrate,
țigări nerulate,
defăimări propagate sferic,
clipe de extaz
subțiri ca acele de patefon,
mariage ale dualităților
multiplicate aidoma inelelor anuale.

Și totuși, la momentul potrivit,
toate se pulverizează
în fragmente străine
unele de altele.

La lumina slabă a display-ului

Mineralizată, durerea cu chip de Lilith
îți apasă pieptul ca un bolovan
dându-ți senzația că nu mai poți umple
cu nimic
spațiul fisurat,
că nu te mai poți elibera din zăpăceala asta
cu niciun fir al Ariadnei.

În concavitatea flămândă a nopții,
îți strângi marginile embrionare
și te cufunzi în starea prenatală
a somnului.

Prof. dr. **Mircea Platon** susținând o conferință de excepție despre Primul Război Mondial, Biblioteca „Ștefan Petică”, 15 noiembrie 2018.

POESIS

PETRE STOICA

Îngrijitorul de duminici

Duminica
 Mai toate pisicile sunt albe,
 Tăvălite
 Prin pudra de zahăr
 A cărților despre pace.
 La Psihiatrie
 Sunt câteva pisici altfel,
 Moțăind
 Sub niște tei înfloriți cu sedative.
 Le hrănește
 Strecurându-se printre convulsile
 Celorlalte zile,
 Îngrijitorul de duminici!

Sfinxul din perete

În umbra copacului
 S-au cuibărit niște păsări
 Roșii.
 Un vierme
 Înfulcă jumătatea albă
 A lumii.
 Se rostogolesc
 Doi bolovani
 Din ochii Sfinxului
 Crescut în perete,
 Noaptea!

Linii și puncte

Cineva a trasat
 Cu o mână nesigură, blândă
 Niște linii,
 Apoi
 Bărbații au adăpostit dincolo
 De aceste tranșee,
 Ici și colo
 Câte o femeie,
 Puncte.
 Puncte de luminat
 Liniile.

Acasă, în Sud

E loc
 Pentru toate păsările calde
 Din Sud, aici
 Unde brațele au rămas singure
 Până la os,
 Cruci ale unui cimitir părăsit
 De pe care curge vopseaua,
 Moartă și ea!
 E loc
 De aprins lampioane ușoare
 Din pleoape străvezii
 Ca un perete de
 Uter!

Îngerii...păș, păș

Pe la miezul nopții
 Îngerii,
 Păș, păș
 Pe acoperișul din
 Tablă albastră
 Al satului acesta cât
 Lumea.
 Cade de niciunde

Un didițel
Și se lovește cu
Fruntea de întuneric.
Îngerii,
Păș, păș!

Un nod simplu

Nu pot să scriu
Decât stând pe picioarele
Mele.
Nu port încălțăminte de
De împrumut
Și nu închiriez
Ținută de gală, niciodată.
Mă strâng
Doar cuvintele mele când
Nu mă mai cuprind.
Când am emoții
Fac un nod simplu
La cravată!

Camera de gardă

Taci
De se -aud
Unghiile cum cresc
Prin saloane.
Mai mută
Decât toți pacienții
Aflați în faze terminale
Ești,
Cu umerii drepți
Neatinși
De resemnare
Tu,
Camera mea de gardă,
Poezie!

Ramele

Nu strânge
Grăbită în palme,
Orele!
Sunt încă verzi
Și pătează.
În cimitir
Crucile din lemn
Alb și necopt,
Lăcrimează!
Tabloul e gata
Abia când

Îi sunt desenate
Ramele.

Femei, marți

Femeile, marți
Își întemeiază cu gesturi
Puține și reci,
Liniștea.
Par niște păsări
De care s-a rătăcit
Zborul.
Acum își aleg
Noile puncte cardinale,
Grosimea gleznelor
Și locul în perete
Unde vor așeza o firidă
A lor!

Piramidele mele mărunte

Doar așa.
Doar așa se strecoară
Poezia sub cămașă
Și ne umflă pieptul
Cât un catarg de corabie
Cu pânze.
Așa,
Îngrijind mușuroaie cu
Fotoni
Ori cu vorbe potrivite,
Piramidele mele mărunte
De aici se ridică
În picioare!

Gorgonă

POESIS

ANA ARDELEANU

echilibrul

Căutăm echilibrul
Deși legiunile sale au fost învinse
Visteria a fost golită
De bunurile ce dau simplitate sufletului

Mai aproape de mine implozia ego-ului
Fulgerul roșu căzut
Strigătul de speranță ivit de după casă
Și nasturii încheiați în interior
Protipendada pe care a costat-o o avere
Simte implozia
Fără a-i zădărnici efectul

Bucăți de destin vor acapara atenția

Dincolo de exemplul dat
Martorii poartă cercuri albastre în urechi

Echilibrul în odăjdii de domn
Prinde cerbul nădejzii între umeri
Spre a-i hrăni și smeri frumsețea

Ploile de vestire coboară în intenții și fapte
Singurul ochi care vede și plânge cu adevărat
la agrafa din păr
Și-l lasă să curgă în valuri
Peste umerii lumii

e timpul acela ploios

În care inima lucrează la un roman
Mult prea complicat
Pentru o viață simplă
Când tragi perdeaua de nori
Aprinzi lumina și începi să pipăi lumea
Ușor pe șoptite din cerc în cerc
Până la hotarul auriu
Din care iei un spic
Cu creștetul ud

E timpul acela ploios
În care inima își schimbă veșmintele

De mai multe ori pe noapte
Personaje inadapabile se zbat în subiect

Știți câte lucruri se pot face din invidie și umilință
Câte lucruri se declară pline de compasiune
Dar mâna lor lucrează perfid
În albastrul tău unic ignorându-l
Pornind grindina cât oul de struț
Așezându-o în cuibarul pregătit
Pentru oul de privighetoare
Vai suportului liric ce susține imaginația
Cum se face praf sub greutatea trăirii excesive
Care mută hotarul fericirii
Trasat cu vârful unui creion prea negru
Pentru gustul meu și el amărui
Ce ar urma să se schimbe
Dar nu are echilibrul necesar
Nu are deschisă papilla
Pentru a-și primi musafirii de noapte
Cu dulceață de trandafiri

versuri de viață lungă

În fiecare noapte
Imaginația mea umple două cupe
Una de tristețe, alta de extaz
Eul îmbătat de sine

Se simte derutat
Nu reușește să mă salveze
Luând din cale barajele zădărniceii
În care toți au aruncat cu câte o pasăre moartă

Scaunele celor ce s-au odihnit în propria ființă
Au rămas goale
Pe spătarele lor sunt așezate
Haine de ușoare moravuri
Sub mantaua cărora s-a ascuns
Melodia cântată
De patru voci bărbătești
Cu o coregrafie pe care
Numai toamna poate dansa
Cu toate șirurile de cocori după ea

Versul de viață lungă e inima ta
Citită în toate felurile
Pe care nimeni nu o poate influența
Printr-o strângere de mână
Nu o poate arbora în crezul său
Fără a fi spionată cu coada ochiului
Și pariată pe serile cu vulturi

Am purtat în mine o dragoste

Am purtat în mine o dragoste,
Din care am aprins toate chibriturile
Și-am luminat.
Am fost eu sau alta?
Nici nu contează,
Căci, acum, e aproape nimic,
În locul unde s-au întâlnit apele.
Am purtat în mintea mea
Copilul cerului.
Gaura făcută pentru a scoate capul
Era lațul pus de Dumnezeu,
Pentru a mă prinde și pe mine
Înlăuntrul placentei,
Iar acolo să pot spune A.
Acel A care începe toate lucrurile
Și le dă mai departe,
Cu scutece, cu tot,
Încât fătul să nu se piardă.
Port în mine umbra de rubin
A unui om bătrân.
Numai înțelepții se acoperă cu ea!
Gândul de catifea nu poate protesta
Împotriva celor ce ar crede
Că, în cuibul acesta de liniște,
Nu se mai află nimic!

Mâna ta de bărbat

Mâna ta de bărbat
Îmi cuprinde mijlocul.
Nădejdea, apocalipsa,
Îmi lipește de trup semnul epsilon,
Tace împreună cu gestul
Atât de albastru,
Întors către Dumnezeu,
Căci altă posibilitate nu are.

Unicul apostol rămas valid în inima mea
Mă strigă pe numele mic,
Împăturindu-i cele trei litere sub aripă.
Tot ce se întâmplă e în trecere grăbită
Prin dreptul oglinzii,
Răpind imaginea zărită pe calul alb

Nu mai pui ceasul să sune în direct,
Ci în absurdă întârziere,
Doar, doar, cineva, ca o linie dreaptă,
Va trece prin îngăduința noastră.
Doar, doar, un biet epitet va înțepa
Creștetul poeziei,
Cum o albină lucrătoare,
Iar dulcele-i venin ne va cuprinde,
Ne va amesteca sângele
În bolul de aur.

Aș fi vrut să-ți mătur casa

Aș fi vrut să-ți mătur casa,
Să fac curățenie în inima ta, prietene,
Să te sfătuiesc de bine:
Cum trebuie să te porți cu ziua de mâine,
Când amândoi vom mirosi
A flori de liliac.

Să vorbim despre vreme,
Rețete existențiale,
Despre câtă vanilie se pune, la bătrânețe,
În crema emoției,
Câți metri cubi de adevăr consumă un poem
Sau o viață,
Un cer plin de stele
Dintre care niciuna
Căzătoare!

Aș fi vrut să-ți mătur casa
Dar m-am luat cu altele,
Ocazii perfecte de alienare
Când ingerul "îți ține de șase",
Iar tu furi altora păcatele
Cum ai fura cireșele copate.

POESIS

ELENA AGAPI

Originară din Piatra Neamț și stabilită la Roma de aproape 13 ani, frecventând Cenaclul de la Roma mi-am descoperit, acum "la bătrânețe", latura poetică, fapt pentru care din 2017 am început să scriu. Odată cu acest imbold mi-am exteriorizat și bine ascunsa înclinație teatrală. Port o intensă activitate socială și culturală în comunitatea românească din Roma, fiind îndeosebi cunoscută ca interpreta personajului „Chirița” care deja a devenit o a doua identitate a mea. Actoria...este o latură din naștere bine zăvorâtă în interiorul meu, latură care am oferit-o publicului cum am specificat mai sus, acum la 50 de ani, făcând actorie amatorială și ocazională, cu monologuri autentice și cu o interpretare din suflet. Fiind atrasă atât de Alecsandri dar mai ales de personajul său Chirița, într-o clipă de inspirație mi-am însușit acest personaj în care mă regăsesc 100%. Este o Chirița actualizată, cu problemele mondene, moderne și de multe ori ridicole adică...o Chirița cu tâlc și într-un cuvânt care face „haz de necaz” ironizând comportamentul needucat, doar al unora și foarte mult pe cei care uită să vorbească limba maternă imediat ce trec granița cu 5 metri.

Nu am publicat (încă) nici o carte însă am participat ca coautor în două culegeri de texte ale Cenaclului din Roma, apariții anuale sub editura Minela, inclusiv în revista Vocativ Plus. Apar mai des în revista „Cafeneaua politică și literară” din Drobeta Turnu Severin unde sunt colaborator, nu cu poezii ci cu mici texte narative și alte articole despre românii din diaspora, la rândul lor fiind preluate de alte două publicații din Mehedinți.

Sunt corespondent ocazional la diverse ziare on-line din Italia și paralel cu toată activitatea literară sunt soție, mamă și voluntară pentru bolnavi în spitalele din Roma.

dincolo de umbra luminii – senzații

singură în Purgatoriul terestru
eu
neregina
statuie de zahăr transparent
doresc acum
ascensiunea spre lumina soarelui
.
șah mat

eclipsă de lună

de...dincolo de stele
la capătul pământului
culeg toți macii albi
un braț
și încă unul
ție
să-ți cânte seară de seară
când cazi în vis de pază
când ți-este dor de mine
când merg pe contrasens

crezând
că totu-i fără sens
.
parfum de mângâiere
în câmp nedeslușit
contur de lună ascunsă
inel de chip iubit
de soare-nfățișare
și doină ne-implinită
și-a crucii suus plimbate
nocturnă fină lumină
cu dor
și cu angoasă
mă regăsesc în tine
și asta e iubire
în macii albi
lunatici
în bezna nemuririi
...
fior bacovian

Între două lumi

Un garou ce balansa ritmic
 ținea parcă locul unei pendule
 și măsura timpul fără un tic-tac
 - nevrotică mișcare.
 Liniștea orbitoare
 - indiferență absolută
 număra timpul descrescător
 între dureri și spasme
 între strigăte și genunchi goi.
 Ungherul era dedicat vieților viitoare
 dar eu procuram genună de foc
 oferind la schimb - ca bonus
 biciuiri
 - trocul ce nu era al edenului.

În același timp și-același loc
 aripi de îngeri
 scântece
 și râsete șfichiuitoare
 tensionau eterul deja rarefiat.

Mai trec din când în când să schimb scutece
 plimbând cățuia...
 flash-uri fără culoare
 sânge și broboane
 strânsoarea lanțului în jurul mâinilor
 și ciele ce se adânceau în palme
acum toate marcate
 doar de rugină.

Naaaniii
 naanii
 nani

soarele răsare noaptea doar în dosul lunii

bolboroseli
 cu miros de Mărășești - tutunul penuriei
 și-o sticlă cu două prune - etichetă
 însăilează insomnii
 strecurând înjurături
 rugului destinului

emfază fără frontiere

născute în cărți
 basmele trăiesc numai acolo

vâltori de zile mari

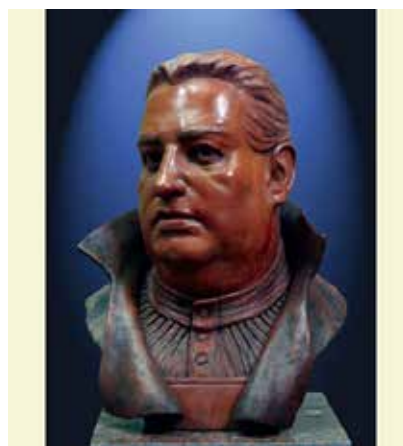
în neguri tatuate
 gânduri ce strigă înaltului
 un hotărât „c'est la vie!”
 psihoanaleptice stări neînvăluite
 într-o frenezie executorie

doar cerul se mai îngrijorează

maternitate încărunită

azi am vrut să le vorbesc de la fereastră
 îngerilor mei păzitori
 dar am descoperit doar conturul norilor
 linie frântă
 incandescență a gerului
 și șoapte înghețate cum că
 îngerii mei au rămas
 nepribegi
 îmbrățișându-mi rădăcinile
 în colțul Blanduziei
 cuibăriți în scorbura trunchiului genealogic
 a cărui scoarță l-au umplut de graffiti
 doar inimi
 făcute cu o pană căzută dintr-una din aripi.
 Ei au rămas acolo
 să-mi plângă părinții
 și nașterea mea.
 Lacrimile lor
 și-au făcut albie până la mine - ungher pribeag
 mă voi face bărcuță din hârtie
 să mân cu râvnă și angoasă în amonte
 poate așa dragii mei îngeri
 nu-mi vor mai plânge

când voi ajunge le voi fi mamă
 lor
 și celor care m-au zămislit
 dându-le pentru totdeauna
 smerenia maternității mele

POESIS

PETRUȘ ANDREI

„Sonata lunii”

În noaptea asta ceru-i mai aproape
Că aş putea să-l tipăresc cu mâna,
D-atâtea stele s-a umplut fântâna
Iar două mi s-au aninat în pleoape.

Pe o colină se ghiceşte stâna
Şi tremură-n caval un plâns de ape
Vin cerbi şi ciute-n cârduri să se-adape
Din lacu-n care se dezbracă luna.

Las gândurilor mele slobod calul
Şi țin ca într-un vis lunatec malul
Să-mi caut locul meu de sub răchită

Şi când ajung cu paşi ca de felină,
O află într-o baie de lumină
Pe-a nopţilor fecioară despletită.

Priveam spre stele...

Priveam spre stele îmbătat de visuri
Pe când doar ele îmi erau merinde
Iar biata-mi minte –abia putea cuprinde
În sinea ei atâtea paradisuri.

Câte un vis se-aruncă în abisuri
Şi câte-o stea din salbă se desprinde,
Nici o scânteie nu o aprinde
Lăsând ici-colo tot atâtea lipsuri.

Iar la braţ cu tine, contemplare,
Să mi te-ajut să urci în Carul Mare
Când luna sus pe-un munte se arată.

În ceruri tot mai noapte-apoi se face
Şi-n jurul meu este atâta pace
Că stelele-mi surăd ca altădată.

Mai urc...

Mai urc încet şi fac popasuri dese,
Privind în urmă dar şi înainte,
Trecute întâmplări îmi vin în minte
De parcă-aş scrie „Opere alese”.

N-am tras, până acum, învăţăminte,
Primejdia în cale încă-mi iese,
În preajma mea o viaţă ea fusese,
Mă apărare însă cele sfinte.

Şi tot mai greu îmi port pe munte anii
Că m-am împovărat cu ei, sărmanii,
Dar iată-mă ajuns iar la izvoare.

Plecam, cândva, de-aici în lumea largă
Spre care toţi, încă de mici, aleargă
În viaţa noastră-atât de trecătoare...

Destin

De-aș fi avut, cum am acuma
 Lucrurile clare-n minte,
 N-așteptam să cadă bruma
 Peste trestii de cuvinte.

Și, în floarea tinereții,
 Patimii stingeam tăciunii
 Să zidesc fântâna vieții
 La izvoru-nțelepciunii.

Nu-i târziu să sap pământul
 Unde-și face veacul dorul,
 Apei vii să-i văd adâncul
 Și să-mi umplu ochi ulciorul.

Să arunc sămânță-n glie
 Pasul rar când mi-l măsoară,
 Toată holda aurie
 Să mi-o ducă-apoi la moară.

Și făina frământată
 Lângă sobă să dospească
 Iar plămada din covată
 Luna să o nevedească.

Iscusita gospodină
 S-o-mpletească-apoi cu artă
 Și în pâine de lumină
 La sărmani să mă împartă.

Cântă-mi una de-ale noastre

Cântă-mi una, lăutare,
 Să-ndulcesc singurătatea,
 Cântă-mi de un val de mare
 Ca să uit străinătatea.

Cânt-o horă românească
 Inima să îmi tresalte
 C-o băbească și-o fetească
 Să-mi fac mendrele încalte.

Cântă-mi una de-ale noastre
 Inima să-mi îmblânzească
 Și pe-un câmp de flori albastre
 Macii toți să înflorească.

Și zi-mi una populară,
 Nu ca asta jucăușă,
 Cântă-mi de un dor de țară
 Să-mi fac inima cenușă.

**Sculptorul
 Liviu Adrian
 SANDU**

POESIS DIN ARDEAL

CAMELIA ARDELEANU

„Eu nu strivesc corola...”

(poetului Lucian Blaga, în memoriam)

„Eu nu strivesc corola” ce-n inimi se arată
 „Și nu ucid” în nimeni un vârf de curcubeu;
 Aleg să birui focul, ca blândul Prometeu,
 Să rotunjesc Lumina în suflete-erată!

Ating cu gândul taine în piatră zăvorâte,
 În care încolțit-a un bob de univers;
 Când bezna se disipă în cugetul imers,
 Înseninez fântâna de visuri mohorâte.

În timp ce crește iarba „pe buze ori morminte”,
 Culeg din vraja lunii misterios nectar,
 Sporesc cu ne-nțelesuri eterul selenar;
 De luturi se agață tăcerea din cuvinte.

„Eu nu strivesc corola” pe fruntea unor clipe
 „Și nu ucid” izvorul de ploii ce ni s-a dat;
 Răzleț prin necuprinsul de spaime spintecat,
 Aștept, din îndoială, un zbor să se-nfiripe...

Izvorul de sub pleoape

Iubitule, mi-s ochii doi bulgări de cometă
 Părtașă la un cosmos cu porțile de jad!
 Privirea suspendată în vârf de baionetă
 Mi-e strigătul de luptă, când nori din tine cad.

Iubitule, prin roua cosită de pe gene
 Aș vrea câteodată să-mi împletești poteci!
 În mine-aleargă ciute pe-un câmp de sânziene;
 Prin golul din ferestre te pregătești să pleci.

Tacit îmi înflorește izvorul de sub pleoape
 Și-mi murmură în iriși ecouri de caval;
 Din lacrimi căprioare ezită să se-adape,
 Iar setea li se stinge-n ținutul abisal.

Iubite, vreau o mare de fluturi pe retină,
 Sub care primăvara de pleoape să se țină!...

Rondelul pașilor de lut

În lumea pașilor de lut,
 Pe ulițe de timp uitate,
 Extrag din clipe nestemate,
 Sfidând mileniul decăzut.

Plăceri cu chip de Belzebut
 Te imitau, eternitate,
 În lumea pașilor de lut,
 Pe ulițe de timp uitate!

Cu îndrăzneală de mamut
 Ce deborda de-aviditate,
 Vânam iluzii vinovate
 De pe un gând contrafăcut,
 În lumea pașilor de lut...

Sub scânteierea florii de gutui

(sonet)

Sub scânteierea florii de gutui,
 Am decupat simțirile de ceară,
 Ce mi-au lăsat nervurile să doară,
 În desfrunziri cu gustul amarui.

Și domolind silabe-n călimară,
Am cutezat, în vise albăstrui,
Să îmi agăț iubirile în cui,
Ca pe-o ebôșă palidă, neclară.

Când degustăm himerele în doi,
Precum o pâine coaptă-ncet pe vatră,
Sau înotăm prin lanuri de trifoi,

Sărind pe nenoroc, din piatră-n piatră,
Ne aruncăm în patimă mai goi
Decât un strop de ploaie în polatră...

Coboară-amurgul...

(ronset)

Coboară-amurgul mândru, ca un rege,
Din jilțul său de aur și agate;
Cu zarea și poemele în spate,
Deasupra unui deal se reculege.

Râvnind în taină doruri a-nțelege,
Din nopți târzii, al verilor confrate
Își plimbă trena cu seninătate;
Deasupra unui deal se reculege.

În lumea sa, magia este lege,
Pe șevalet, nuanțele combină –
E un artist cu grație divină;
Deasupra unui deal se reculege.

Preocupat culorile a-și drege,
Coboară-amurgul mândru, ca un rege...

Ariciul și broscuța

(fabulă)

Își deapănă ariciul plictisul de pe ace,
Se-nchide în caverna bombasticului eu;
Sfidând ecofobia, se-ncumetă s-“atace”,
Odată, o broscuța adusă de-alizeu.

Încearcă s-o atragă pe căi meșteșugite:
- De unde ești, cumătră, și cum pot să te-ajut?
Mi-e spleenu-atât de mare, aproape mă înghite;
Când ți-am văzut plutirea, rămas-am, sincer, mut!

Precum o baiaderă vivace, antrenată,
Cu saltul tău angelic m-ai cucerit pe dat’;
De vrei să cauți gazdă, primi-te-oi fără plată,
Voi fi, neîndoielnic, fidelul tău argat!

Prințesă în alcovuri te-oi face, fără preget
(Să nu-nțelegi ideea, cum că aș fi mișel!),
Cu-alura-ți de silfidă, nu vei mișca un deget,
Decât ca să “dirigu” superbul meu castel!

Amfibia, sfioasă, cu teamă voalată
Și gânduri filiforme pe chipu-i diafan,
Împunsă de percepții, se-apropie și cată
Pe-atavicul cumătru să-l sperie, în van:

– O aceră, în zare, planează ca o umbră –
Ne-o fi sfârșitul, astăzi – demult predestinat?
– Ești prea seducătoare, să fii atât de sumbră!
(O prinse de magule țeposul, ațâțat.)

Gândind la simbioza ce-ar face-o cu domnița
(De pe-o pomoste-ngustă pe care vegeta),
Se-ntinse mamiferul să-și caute pernița,
Căzută sub o floare cu tentă de-albăstrea.

Dar clipa de beție fatidică se-arată,
Sărmanul Casanova subit alunecă
În propriile “bolduri”; “seppuku”-i fu răsplată
Și-n pavăza cernită, mândria-i sucombă.

Cumplita superbie, “atotproverbială”,
Planând ostentativă, ne-nvață neatenți;
Când facem în cetatea succeselor escală,
Uităm că omenia-i mai mult de-un pumn de cenți!

Nu sunt poet...

Nu sunt poet, cel mult un trubadur
Al zărilor foșnind arar sub pleoape,
Un rătăcit pe-al sorții abajur,
Ce-și ia răgaz din lună să se-adape!

Nu sunt poet, ci un refugiat
Pe marea găzduită de foneme;
Din timp în timp, la nori afiliat,
Îmi dezvelesc azurul prea devreme.

Sunt un golumb ori poate-un albatros,
Când zborul mi-e votiv, ce mai contează?
În orologiul meu de vânturi ros,
Tic-tacul se apropie de-amiază.

Cu astrolabul vechi la purtător
Și mintea împânzită de menhire,
Mi-am semănat noi vise pe ogor,
Sperând cândva să recoltez safire.

Nu sunt poet, de patimă exult,
Din paradigme mi-am făcut un cult...

CRONICĂ PLASTICĂ

PENSULA ȘI DALTA

ION ANGHEL: „DE LA SUBIECT LA OBIECT”

► **Corneliu STOICA**

Născut în București (17 februarie 1973) în familia artistului plastic de notorietate națională și internațională Gheorghe I. Anghel, dar legat de Galați prin copilăria și vacanțele petrecute la bunicii săi din partea tatălui, pictorul Ion Anghel se află pentru prima oară în orașul de pe malul stâng al Dunării cu o expoziție personală, intitulată „De la subiect la obiect”, deschisă în Sala „Ioan Simion Mărculescu” a Muzeului de Artă Vizuală. Este o manifestare mai puțin obișnuită, în cadrul căreia sunt expuse obiecte interpretate și lucrări de pictură, grafică și colaj.

Ion Anghel a absolvit Academia de Artă din București (denumirea de atunci a fostului Institut de Arte Plastice „Nicolae Grigorescu” și al actualei Universități Naționale de Arte), secția pictură, clasa profesorului Florin Ciubotaru (1997), este membru al U. A. P. R. (1997), doctor în arte vizuale cu teza „De la obiect la obiectualism în artele vizuale contemporane” (2007), președinte al Comisiei de Onoare și Arbitraj a U.A. P. R. (2018), membru fondator al Grupului „Salmastru” (alături de Anka Laura-Coller și Adrian Șerbănescu), iar în prezent lucrează ca lector universitar la Universitatea Națională de Arte din București. De la absolvirea facultății și-a organizat 21 de expoziții personale la București, Constanța, Buzău, Tulcea, Alexandria, Dumbrăveni (Sibiu), Bistrița, Tg. Mureș, Cluj-Napoca, Deva și a participat la peste 200 de expoziții de grup, tabere, simpozioane de creație și proiecte din țară și din străinătate. A fost răsplătit cu mai multe premii și distincții, printre care menționăm: Premiul Artexpo (1992), Premiul special – Fleur d’Eau (1996), Premiul I la Concursul de pictură „Accente și amprente”, Galeria Apollo București (1999), Premiul pentru creație acordat de Casa de Licitație Monavissa, Târgul de Artă Gaudeamus, București (2003), Premiul pentru Tineret al Uniunii Artiștilor Plastici din România (2004), Premiul de excelență pentru tinere talente acordat de Uniunea Națională a Patronatului Român (2007), Premiul Special, Bienala Internațională de Gravură

Danubius (2016), Premiul „Mihail Grecu”, acordat de Uniunea Artiștilor Plastici din Republica Moldova, la Saloanele Moldovei (2017).

În expoziția actuală, ceea ce șochează și reține stăruitor privirea încă de la intrarea în Sala „Ioan Simion Mărculescu” sunt ușile de casă din mediul rural expuse, fixate în stative, pe eticheta cărora citim la fiecare sintagma „obiect interpretat”, localitatea de proveniență și anul realizării. Sunt uși foarte vechi, umile, diferit construite, recuperate din satele Plopeasa de Sus (județul Buzău) și Jilava (județul Ilfov), pe care artistul, într-o primă fază, le-a recondiționat, apoi le-a pictat pe ambele fețe, prelungindu-le astfel existența fizică și schimbându-le destinul prin conferirea valorii artei autentice. Imaginile reconstituie secvențe ale universului vieții de altădată a țaranului român, obiceiuri, credințe, aspecte din gospodăria țărănească, toate immortalizate cu un penel sigur, în culori când mai sobre, când mai vioaie. Sânt pictate motive zoomorfe, avimorfe, fitomorfe și geometrice, unelte gospodărești, chipuri ale unor sfinți ținând în mâna dreaptă Evanghelia, sau figura sumbră a Morții cu coasa. Uneori, pe geamuri, artistul lipește fragmente de ziare îngălbenite de vreme din epoca comunistă,

iar pe suprafața lemnoasă aplică bucăți de tablă și zăvoare ruginite sau scrie cu litere chirilice numele localității de unde au fost recuperate. „Ușile lui Ion Anghel, remarcă academicianul Răzvan Theodorescu în prefața catalogului, țin, într-un fel, de minimalismul unei arte povera autohtone, convocând obiectul țărănesc care primește o haină modernă”. La rândul său, poetul, eseistul, criticul și istoricul literar Ion Bogdan Lefter subliniază că „motivul ușii activează o veche și bogată simbolistică a locuirii tradiționale și a «trecerii», în contact cu marile teme ale existenței”. Tot statut de „obiect interpretat” are și lucrarea intitulată „Carte”, făcând parte dintr-un ciclu în care pictorul a valorificat paginile unor vechi cărți bisericești, tipărite cu litere din alfabetul chirilic, găsite cu ani în urmă, aruncate la gunoi, la marginea unei localități rurale din județul Buzău.

Lucrările de pictură și grafică prezentate se încadrează stilistic în ceea ce se numește abstracția lirică. Artistul mizează pe forța expresivă a culorii pentru a exprima anumite idei, stări și sentimente, dovedind sensibilitate cromatică și o imaginație productivă, care-l conduce la plăsmuirea unor forme sugestive pentru ceea ce vrea să exprime și a căror semnificații se cer descoperite pe îndelete. În compoziția „Facerea lumii”, de pildă, nu întâlnim niciun element din cele despre care se vorbește în capitolul cu același titlu al „Vechiului Testament”. În schimb, în centrul unei construcții geometrice, cu o largă deschidere perspectivală pornită de pe fundalul tabloului înspre privitor, observăm, figurat

pe verticală, cotorul unei cărți, motiv sugestiv care poate să ne ducă cu gândul la versetul 1, capitolul I din „Sfânta Evanghelie după Ioan”: „La început era Cuvântul și Cuvântul era la Dumnezeu și Dumnezeu era Cuvântul”. În „Aventurierul”, un tablou de mari dimensiuni, de forma unui cerc, cu valoare simbolică, artistul se folosește de o gamă întreagă de materiale: pânză, cuie, foiță de cupru, lemn, ulei și cărbune. Alte lucrări se intitulează „Buna credință”, „Vadu”, „Zeus”, „Agent termic”, „Om-cap”, „Menidi”, „Ceea ce poate fi spus, poate fi spus în puține cuvinte”, „Nu mai ții minte”, „Tot ceea ce există acționează” etc. Ele sunt elaborate riguros, conținând forme dinamice, materia picturală este fluentă și proaspătă, linia desenului și tușele au spontaneitate, tonurile ating adesea rafinamentul.

Întâlnirea cu creația de o deosebită modernitate a lui Ion Anghel este benefică pentru orice iubitor de artă și un fericit prilej de cunoaștere, admirație și apreciere a discursului original, profund și coerent al unui plastician reprezentativ pentru pictura românească contemporană, care a lucrat și experimentat mult și care, așa cum afirma același academician Răzvan Theodorescu, „și-a dobândit laurii academici cu un doctorat dedicat obiectului și face din obiectualitatea cea mai modestă o autentică operă vizuală”. Un artist cu un potențial creativ superior, care întotdeauna își pune probleme majore în ceea ce întreprinde și pentru care greul și dificilul nu constituie obstacole care să-i încetinească sau să-i oprească mersul ascensional.

Aspect de la vernisaj

Uși, Plopeasa de Sus

Vadu

Buna credință

Uși

Om cap

Facerea lumii

Nu mai ții minte

Zeus

Carte, obiect interpretat

CRONICĂ LITERARĂ

NICOLAE DRAGOȘ BASTA, GENERALE !

► Marian BARBU

Scriitorul Nicolae Dragoș, după ce a făcut o buclă profesională de vreo 50 de ani prin București, s-a întors la vatra natală din zona Gorjului (cum altfel?!), scriind. Desprinderea de contingent s-a produs de foarte multă vreme, amintirile încălzesc ghețarii arctici, și cuvintele românești s-au adunat, de data aceasta, în aerul tare al *epigramei* și al *fabulei*.

Criticul literar (era să scriu de țepușă, de fapt pe vremea absolvirii secției de profil, de, ale tinereții studii) a rămas ca un microcip subcutanat în toate împrejurările vieții, pe când etapa jurnalieră s-a apropiat de o gură de canal înfundat. De acum, caricatura prin cuvinte și blamul prin cele două specii – *epigrama* și *fabula* țin trena de gală (!) a spadasinilor de rime hazlii. Ele trebuie socotite specii literare foarte grave, foarte serioase și cu învățătura la... purtător. (Cine nu acceptă formularea,

îi reamintesc doar o exprimare din *Moromeții: de pinde de facultăți*).

Pentru a-i înlesni înțelegerea unui asemenea... contemporan, ca lectura textului să-i producă delicii, autorul a găsit un minunat ilustrator, în persoana lui Florin Preda-Dochinoiu, un profesionist al genului, cu câteva personale la activul său.

Titlul cărții: **Scrimă în rime și catrene în zig-zag**, Editura Revers, 2016, 192 pag. Pe coperta întâi cuvintele *bine*, *catrene* sunt scrise într-un roșu stins, alternând cu celelalte componente ale enunțului, în negru tremolat. Pictorul l-a substituit pe autor într-o armură de cavaler medieval, cu sabia gata de luptă, chiar și cu halebarda, păstrată cu mare grijă la brâu. Ilustrațiile deschid doar cartea și paginile de capitol, fiind cu totul semnificative. Ele apelează la policromia culorilor de alb, negru, sepia, roșu stins și carmin surprinzător, ca-ntr-o expoziție de gen, încântând și limpezind multe sensuri ale micuțelor buburuze, care sunt epigramele. Clapetele interioare au fixate într-un fel de breloc cele șase coperti ale volumelor anterioare de același profil. Pentru „nemurirea” acestui „fast interior”, autorul și-a convocat doi spadasini din apropiere: pe C. Stănescu, din Bucureștiul studenției sale, și pe Zenovie Cârlogea, din Târgu-Jiul brâncușian.

Ei, așa se întâmplă când vrei să faci pace sub măslini!

N-am cum să închei aceste caligrafieri impresioniste ale... *forme*, până nu rostesc câteva vorbe, nu de șagă, na, tot de spadă, despre ilustrația care-l ia în peniță pe autor, cu toată seriozitatea lui, începând de la nas, dar nu al lui Gogol!, văzându-l atât de tulburat, din cauza năvalnicei inspirații, încât nu i-a mai rămas decât un ochi slobod pentru a privi lumea asta păcătoasă, decât de sus. Parcă și fruntea poetului, cu gânduri pe care le-ascundea odinioară, a dispărut eminescian în propriul sine. În afara acestuia n-a mai rămas decât *eul* defazat, disproporționat chiar față de sine. Reprezentantul acestei situații pentru noi toți este doar... Cuvântul. Pe acesta l-a pus în câteva trepte

de comunicare, vezi, Doamne, organizându-le tematic. Iată-le: *Cuvinte mari cu fapte mici*, având 69 de indicatori pentru exemplificare; *Din petice nu faci o haină bună*, 47 plus un distih: *Retrospectivă: Ce beție! Ce parfum!/unde sunt? Sunt toate fum!; Viteji cu musca pe căciulă*, cu 48 de catrene; *Când lăudate, când blamate*, cu 73 de catrene, distihuri și 1 oct; *Pe drum în doi, cu mari dileme*, 68 de catrene, 4 cvinari, un distih.

M-am oprit aici cu statistica mea... păgub-oasă că nu folosește nimănui, mai cu seamă că următoarea temă este formulată astfel: *Acasă la... „recidiviști”*. Ca și când n-ar fi fost de-ajuns cele trei puncte de suspensie, s-au mai pus și ghilimele la „recidivist”, iar deasupra cuvântului trona, în mărime naturală, capul de aur al autorului, văzut din față, reprodus într-un soi de oglindă... venețiană.

Mi-am spus că Domnul Florin a cârcotit cu Domnul Nicolae să sperie cu țepile penițelor din cuvinte pe aceia care încă nu s-au lăsat convingi de hazul năucitor, adesea veninos al rostirii epigramelor și încă mai rezistă în cămașa lor de forță a izolării. Și atunci, hai la... recidiviști, chiar în fieful lor de oameni normali. Numai când scriu nu se pun la mintea... tuturor. Citesc cu mare patos și cu accente

apăsate pe două vocale: **a**, **â** din următoarea fabulă: *Măgari pe câmp: Mulțime, strânși în larg conclav,/ Răgeau: «maestre», des și grav./M-am liniștit, zâmbind ușor,/Că au și ei «maestrii» lor.*

Participând la două congrese (?) ale epigramaștilor, ținute la Craiova, de a căror organizare impecabilă s-a ocupat Domnul ex-ambasador Petre Gigea-Gorun, tartorele zonal al... speciei, prea spectaculos evoluândă, distinsul Nicolae Dragoș s-a amestecat și el... în ciorbă, scriind următorul text de constatare: „*Epigramaștii ritmic, au crescut,/Un semn că-i epigrama „un strănut”/Și-i, ca și gripa, boală grea,/Tot repede, ca ea, se ia*” – **Statistică**.

În postura de critic literar, domnul Nicolae Dragoș vituperează violaceu în: **Poetul romantic, Iluzie cenzurată, Altruism colegial, Un oarecine, Acasă la epigramaști, Un paradox**. Dar și în subtila *Datorie de onoare: Câte picioare-n vers am pus/Mi-a numărat și unu-n plus/Mi l-a găsit. Și sunt dator,/Drept recompensă, un picior*.

Asta da școală de... prozodie!

Sunt atâtea semne de întrebare ale vieții lui... de ce, încât doar nisipul mării le mai formulează răspunsuri esopice prin semne de mirare, iar unii dintre noi le tălmăcim în cuvinte! Basta, generale!

Sculptorul
Liviu Adrian SANDU

METAFIZICA LITERATURII

CUM ALEARGĂ FÂNTÂNILE... SAU DESPRE METAFIZICA SĂRUTULUI

LUMINIȚA MIHAI - „CĂRUȚA CU FEMEII FRUMOASE (FEMEIA CU SPÂNZURĂTORI), ED. CONVORBIRI LITERARE, IAȘI, 2013

► A.G. SECARĂ

Anul 2013 a fost un an plin pentru poezia gălățeană, poate chiar un an magic... Despre unele cărți apărute atunci am scris, pe unele abia acum apucăm să le citim... Astăzi, despre „Căruța...” Luminiței Mihai...

De fapt, un car de luptă cu Poezia, tras de vreo patru înaripate: unicorni, Pegas... Un car care poate fi dus, când este cazul, acolo unde se poate repara Veșnicia...

Un car care se poate răsturna, din fericire, pe meleaguri gălățene, pentru că unii au, așa, un noroc, să se răstoarne căruța cu ce trebuie...

În cazul miracolului literar gălățean, cu muzele: care se pun la taclale vorbind despre poeme ghilotină, despre faptul că doar sărutările își vor mai aminti despre noi, despre cum aleargă fântânile lângă inimi, despre cum nu se iubesc cuvintele, „cum șoarecele roade turla bisericii”, despre cuvântul moarte care „își lua zborul ca un cocor”...

Revelațiile prinse în poeme vor fi sau nu confirmate: „styxul îl trec doar poemele”, „femeile triste visează lumini”, „caii nu mor niciodată”, „mai întâi a fost vioara/ apoi pădurea” (așa spun greierii, personaje lirice de bază în carte), „se ridică uneori din țărână cailor morți/ să mai pască luna chioară”, ochii bărbaților (unora, poftim!) sunt porți către neant, în curând nu se vor mai naște oameni ci direct poeți.

Un poem precum „Inima ca o cruce” ar putea fi considerat artă poetică, ori boabă de rouă în care se oglindește întregul, observând vangoghian (Galbenul acela! Boala aceea de galben pur!) cum migrează grâul către o gleznă: se țese o mitologie personală, în care mama poate termina de împletit pulover zmeului, dar fără să creadă în povești... Sau în care putem face cunoștință cu o bunică demnă de un alt veac de singurătate, purtând povara nopților din toate tranșeele lumii...

Dar poate mai potrivit ar fi (pentru poemele mai scurte, gen haiku sau într-un singur vers) acesta: „ca niște ciuturi fără fântâni stăm/ și visăm în fiecare noapte apă/ timpul ne bea pe nerăsuflăte”...

Deloc bucolic, în pofida referințelor rurale, se atrage atenția, nu chiar precum Kurt Vonnegut, că poezia este un abator sau că există un abator al poeziei (orice cameră!), prin care pot umbla fantomele tuturor gutuilor... Și, totuși, „numai poezia locuiește cu adevărat cuvintele/ numai ea dă sens cercului”...

În poemele ample, cu amprentă pregnant clasică, este eseniană: „pe noi ne iubesc cailor sălbatici serghei/ și numai pentru noi își culcă seara cerul/ obrazul pe poământ să-și aibă loc/ de cântec și de moarte pivnicerul”...

Imaginea îngerilor în lanțuri care trec spre Siberia, cântând, te poate urmări; așa cum pe scriitoare o urmărește un front care a lăsat multe văduve sau amintirea unei superstiții care o făcea pe mamă să ia o mână de pământ din fața casei și să o presare sub perna fetei ca să-i fie visele furate de oameni, nu de îngeri...

Din țara nimănu care este cerneala tuturor poemelor lumii, din groapa comună a paradisului, Luminița Mihai își poartă poemele precum niște cicatrice, poate crede că a fost „blid la cina cea de taină”, poate scrie despre orașul de provincie în care poeții sunt tratați cu diplome de onoare, poate aștepta vești despre sfârșitul lumii și să observe cum prietenii se rătăcesc în propria biografie.

Nu putem fi decât fericiți, vorba vine, ca și cititori de poezie, pentru că un om care știe să tacă frumos, știe să asculte și să dăruiască mai departe ceea ce numim atât de superficiali, neatent și grăbiți Splendoarea și Tragedia Ființei...

Fericiți „poate că nu inima noastră bate/ poate că purtăm fiecare în locul ei treizeci de arginți// stați liniștiți/ la magazinul de spânzurători e închis/ cuvintele au intrat în renovare// pe trotuar un copil desenează o golgotă și urcă...”

Așadar, parafrazând oarecum poeta care a observat că Dumnezeu a uitat pe raft toamna, dacă ați uitat ce este poezia, puteți încerca... să vă urcați într-o căruță deloc oarecare.

CRONICI LITERARE

LUMINA NEATINSĂ

► Constantin ARDELEANU

De multe ori titlul unei cărți se vrea o sinteză și un îndemn la lectură. Al treilea volum de versuri al poetei Mihaela Gudană te atrage, misterios, printr-un titlu-metaforă: „Lumina neatinsă”(ed. sPublishers, 2018). Și volumele anterioare apărute în 2014 și 2016, „Locuiesc în tine”, respectiv „Elegii albastre”, se revendică aceluiași spațiu al curiozității estetice.

Mihaela Gudană este poetă, în toată structuralitatea acestui har. Feminismul presupus al stihurilor sale n-are nimic din zbaterile lacrimogene ale iubirilor exaltate și ratate, lamentațiilor și blestemelor. E o evocare lucidă a unei experiențe de viață, de fapt o întâmplare în care ființa umană, după ce descoperă în iubire amplitudini nebănuite, eșuează, vina dansând apoi, într-un pas de deux, devenit țopăială, între cei doi parteneri. Pe un fond... elegiac albastru, locuind o vreme altundeva decât acasă, poeta râvnește la „Lumina neatinsă”, de fapt la iubirea în sensul apoteotic al sentimentului.

Însoțită de o toamnă melancolică și de ploaie, bune companioane ale singurătății. E suficient a aminti o strofă sinteză, prevestind de fapt bruma ultimului anotimp: „Venită-i toamna, noaptea se lungeste,/ Din ultim somn cad visele-n șuvoi;/ Se-aude ploaia-n geamuri cum lovește/ Spălând singurătățile din noi”. În vreme ce amintirile „Înmiresmează drumuri care plâng...”, „Toamna din noi cu frunze scie-n drum”(„A brumă”). Poeta devine uricarul propriei trăiri de odinioară. Acel „departe, scârțâind a brumă” și dispariția în vămi de fum din pridvor sugerează că nu numai cuvintele-s pierdute fără urmă, dar și clipele „Luminii neatinsă”. Orice muritor, cândva îndrăgostit, refuză a crede într-o uzură a sentimentelor, în dispariția dragostei clamate (ca o strigătură la horă, nu ca o elegie de neexplicat) nemuritoare. „Întomnarea”(uluitoare echivalență pentru un spleen lucid și asumat) zadarnic așteaptă un sunet nins, fie și „într-o doară”(și fiecare cuvânt pare să doară).

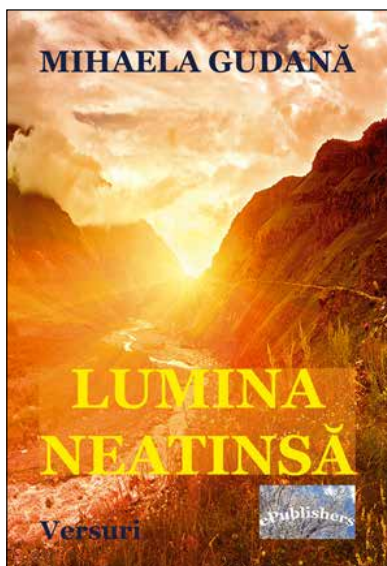
Poemul care dă titlul cărții ar trebui citat integral, ca o obsesie de galben al luminii, furnizoare de doruri și păreri de rău, încât galbenul geloziei cititorului pe un lirism remarcabil nu-i decât o erată de serviciu(mai mult admirativă). Singurătatea în care „Multe libertăți nu mai cântă...” („Fără de galben devenisem orb...”), și începutul altei lumini, nu

vindecă, mai mult răscolesc „Lumina neatinsă”: „Doar pentru tine/ îmi îngenunchez zborul”. O „Ninsoare infinită”, anunță glaciațiunea iremediabilă a fostei iubiri. Totul e deșertăciune, se consemnează într-o toamnă cocoțată „pe umerii lăsați”, ca un anotimp „în zadar”.

Alternanța versului clasic cu cel liber probabil are o anume logică în construcția lirică a autoarei(dacă nu o fi ambiția ei de a susține că orice tip de vers e acceptabil, cu condiția să fie poezie adevărată), dar pentru lector e o evadare dintr-o cantată în altissimo, pentru a-și trage sufletul într-un aparent cotidian, chipurile mai acomodată cu...proza.

Și dacă nu sunteți convins de iubirea devastatoare, ulterior întomnată, e suficient a îngâna primele patru versuri dintr-o splendidă „Marină”(„Femeia val”): „Femeia lui era un val de alge./ Ce-alene cobora dintr-un înalt.../ Avea asemănare de catarge/ Și ochiul strâns într-un aprins bazalt”. A cunoaște iubirea, cu toate valențele sale mistuitoare, e un dezirat, dar să te ferească Soarta de patima unei poetese îndrăgostite, într-o abandonare de sine: „Tu fă-mă mare-albastră/ Să-ți cânte la picioare”. Raportarea la scurgerea Timpului în clepsidră e antologică: „Cât mă doare o secundă/ Răsturnată din minut/ Unde poate să se-ascundă/ Tot nisipul cel trecut!”

Fiind adeptul citării într-o cronică de poezie, am să închei cu primul vers din „Lumina neatinsă” al unei „poetese altfel”(ca să evit ditirambii formali ai criticii de întâmpinare): „Superbe pagini, foi necunoscute”...

STRADA CU LAVANDĂ

„Strada cu lavandă” (Editura Stef, Iași 2018) este un roman de dragoste, o încercare de a pătrunde în profunzimile cele mai subtile ale acestei trăiri emoționale, atât de râvnite și efemere. În ciuda stabilirii științifice că iubirea durează la intensitate maximă 3-4 ani, îndrăgostiții veritabili se încăpățânează a crede că ea se măsoară cu veșnicia. De aceea iminenta despărțire sau coborârea iubirii la nivele...casnice, de la înălțimile cândva cosmice, le oferă protagoniștilor depresia sau resemnarea, fiind mai degrabă dispuși a-și reproșa unul altuia erori inventate, decât să admită că în complicata natură umană ar exista, ceea ce eu susțineam mai mult din intuiție, decât din rațiuni de la catedră, o uzură a sentimentelor.

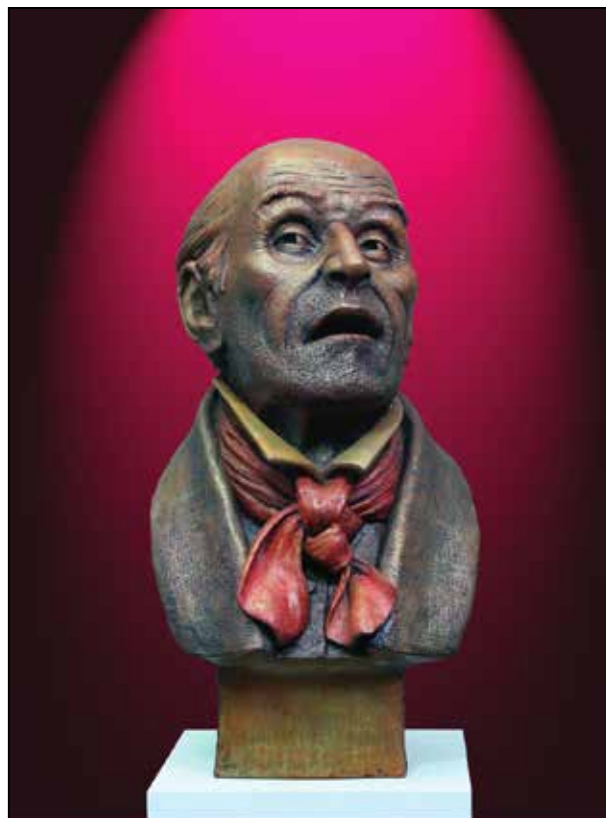
De această iluzie a iubirii pentru totdeauna nu a scăpat nici eroina prozatoarei (și poetei) Mihaela Gudană, frumoasa și inteligenta Ioana, în ciuda unor amoruri eșuate cu instabilul Andrei (constatând amar „am știut că somnul tău își găsește locul pe o altă pernă”) sau brutalul Radu (navetist, și în vizite, și în sentimente). Astfel că Ioana se va mulțumi o vreme cu statornicia, dar nedorita singurătate, până când în viața ei va apărea pictorul Vlad Noureanu, sosit la biroul ei de traduceri, pentru a transpune în limba lui Voltaire niște texte explicative la tablourile unei viitoare expoziții pariziene. Pentru profesora de limbă franceză, un „coupe foudre” devastator, la care nici „craiu” nu rămăsese indiferent. Se declanșează pe scenariul faptelor comune de viață toate frământările unei iubiri perfecte, adică imposibile. Mihaela Gudană psihologizează cu voluptate. Ioana, care și-ar dori o toamnă, „poate chiar să se îmbrace în ea”, îi mărturisește pasiunea, el dovedindu-se mai interiorizat, cauza fiind căsătoria cu Nina (prea preocupată de meseria de avocat), dar mai ales fiul adorat.

„Strada cu lavandă” pe care locuia pictorul va deveni Golgota iubirii lor. Interesanta construcție a romanului leagă idila de anotimpuri, dar mai ales de obsesia pluvială a autoarei, șiroaiele de lacrimi din cer consonând cu lacrimile-i amare. În ciuda unor aparente lungimi, totul sună a „monotonă” muzică de Bach, neavând intensități beethoveniene. Și totuși există un crescendo, ce va culmina cu expoziția lui Vlad de la București, unde se vor regăsi doar ei doi, într-un triumf al artei lui și al patimii lor, într-o proză de mare virtuozitate, fără false pudori, care ar putea fi intitulată „Prima și ultima noapte de dragoste”, pe fundalul căreia se simte ecoul versurilor eminesciene: „Astfel de noapte bogată,/ Cine pe ea n-ar da viața lui toată?”

Față de expoziția lui Vlad de la Iași de femei sub umbra borurilor de pălării, femeia fără chip va prelua înfățișarea Ioanei, metafora rotunjindu-și împlinirea de destin. Dragostea își cere tributul, după trăirea plenară a serii bucureștene sosind „momentul acela al plecării din poveste”.

Proza crește în expresivitate prin invocarea versurilor unei poete necunoscute (bănuim narcisismul liric al prozatoarei) și prin formulări memorabile mai familiare prozodiei decât...prozai: „A inspira și expira singurătate”; „Pune-ți mâinile pe suflet/ s-ar putea să te doară visarea”; „Aleile Copoului tânjeau după poveștile de dragoste nespuse”.

Vlad s-a stabilit la țară, „a mângălit” povestea lor iar Ioana s-a resemnat în compania îndrăgostitului parizian Alex, care agățase în dormitor tabloul reprezentând-o pe ea, cumpărat de la expoziția lui Vlad Noureanu (Ioana nu va putea scăpa de amintirea iubirii adevărate). Se stinsese...lava vulcanului de pe „Strada cu lavandă”, iar ea cu Alex deseori se vor întreține în jurul unui ceai de lavandă. Iar lavanda își va pierde al ei „love”, atunci când Alex refuzase s-o însoțească pe Ioana într-o plimbare prin centrul Iașilor, sub pretextul unor lucrări. Dacă până și mașinile au cimitir, de ce-ar fi scutite iubirile omenești?

Scrooge

A FOST CÂNDVA

INSTAURAREA REGIMULUI COMUNIST ÎN TECUCI (I)

► Daniel DOJAN

Arhivist, Muzeul de Istorie „Teodor Cincu” Tecuci

Introducere

În anul Centenarului Marii Unirii, se aniversează diferite evenimente istorice desfășurate în 1918, dar se împlinesc și 70 de ani de la un episod istoric mai puțin fericit: schimbarea sistemului politic de la monarhie la republică populară. Deși, proclamată de comuniști la 30 decembrie 1947, odată cu abdicarea forțată a regelui Mihai I, noua constituție a Republicii Populare Române a fost adoptată la 13 aprilie 1948[1]. Schimbările drastice din România făceau parte dintr-un val de schimbări radicale la nivel mondial, atât sub raportul ariilor de hegemonie cât și al sistemelor de guvernare în lăuntrul acestor zone[2]. Puterile învingătoare au urmat o linie politică prin care lumea, în special Europa, era împărțită în sfere de influență. Acestea trebuiau să reflecte ideologii politice și economice specifice fiecărui bloc. Între Statele Unite și Uniunea Sovietică s-a impus o barieră politică și ideologică. Premierul britanic Wiston Churchill[3] o va defini „Cortina de fier”, o linie de demarcație ce traversa centrul Europei, divizând țările socialiste de cele capitaliste. În viziunea lui Stalin, noile frontiere trebuiau stabilite în funcție de numărul pierderilor umane din timpul conflictului. România intră în sfera de influență a U.R.S.S. fiind impus la 6 martie 1945, guvernul condus de Petru Groza, lider al unui partid „anexă” al comuniștilor, Frontul Plugarilor[4]. Noul guvern va aplica măsurile dictate de Kremlin: naționalizarea, reforma agrară, suprimarea oricărei forme de opoziție, restructurarea instituțiilor de forță, plată daunelor de război către Uniunea Sovietică, etc., într-un cuvânt totalitarism comunist.

Județul Tecuci

Starea de spirit a populației la începutul

anului 1945 era deosebit de grea. Trupele se aflau încă în lupte pe frontul de Vest alături de Națiunile Unite. În țară jafurile și abuzurile soldaților sovietici îngrozeau populația. Pe teritoriul județului Tecuci, se scria într-o notă informativă din 28 februarie 1945: „se simțea o lipsă cumplită a articolelor de primă necesitate”[5]. Comandamentele sovietice săvârșeau acte de imixtitudine în administrația românească, pe teritoriul județului Putna în orașul Focșani, controlau activitatea politică și dădeau dispoziții în privința instalării primarilor[6].

Reforma agrară în jud. Tecuci

Una dintre primele măsuri ale Guvernului condus de Petru Groza, a fost implementarea „Reformei Agrare”, un act de „dreptate socială” așa cum îl interpretau comuniștii. De fapt, era o copie a primelor două decrete adoptate de guvernul bolșevic odată instaurat în Rusia în 1917, decretul pentru „Pace și Pământ”. Astfel comuniștii doreau să atragă de partea lor țărănimea, care reprezenta 75% din populația țării. Statutul României era unul de țară preponderent agrară, agricultura având o pondere însemnată în cadrul economiei. La nivelul întregii țări, au fost împroprietăriți 69,47% dintr-un total de 2.005.477 țărani adică 1.400.000 de țărani. Prin Legea nr. 187 din 23 martie 1945 se prevedea confiscarea pământurilor[7].

La nivelul județului Tecuci, instrucțiunile către Comisia Țărănească au fost clar impuse de la centru de către autoritățile locale: realizarea cu strictețe a instrucțiunilor, simultaneitatea desfășurării acțiunii, aceiași oră (ora 3.00)[8] în tot județul și atenția alegerii membrilor comisiilor, erau de fapt parte dintr-un plan ideologic și politic mai mult decât o „faptă bună” către țărănimea săracă. Foarte multe proprietăți au fost confiscate pe raza județului Tecuci și în orașul Tecuci, de la proprietăți la animale, utilaje, până și lingurițele

pentru dulceață. În comuna Munteni, conacul aparținând marelui filantrop Anton Cincu a fost rechiziționat cu ajutorul unei echipe condusă de primarul Tecuciului, Ghiță Marin, împreună cu tovarășii Vulpe și Lungu, membrii ai Comitetului Județean al Partidului Muncitoresc Român. În timpul rechiziționării, descăracarea accidentală a unui pistol a provocat o rană reprezentantului organelor Miliției, tovarășul Lungu[9]. Pe lângă această proprietate, în comuna Negrilești a fost confiscată „moșia familiei Romalo, gospodăria fraților Moise din Liești, moșia lui Constantin Sachelarie din Tecuci”[10]. La moșia lui Constantin Sachelarie, după rechiziționarea proprietății acesta împreună cu soția și fiica sa Ivona Sachelarie au fost evacuați, duși în gara Frunzeasca și tranferati la Focșani[11]. În Tecuci, a fost confiscată proprietatea Generalului Ionescu (7 ha), la Movileni proprietățile familiei Demetriade (284 ha teren) [12].

Preluarea puterii la nivel local

În perioada interbelică, prezența comuniștilor în Tecuci era redusă. Existau doar câteva persoane identificate, în rapoartele Poliției Tecuci, drept membrii ai P.C.d.R. sau simpatizanți ai ideilor comunist[13]. După evenimentele din 23 august 1944, multe persoane s-au înscris în partidele politice care constituia Blocul Național Democrat transformat, în anul 1946, în alianța electorală Blocul Partidelor Democratice care, era formată din: Partidul Comunist Român, Frontul Plugarilor, Partidul Social Democrat (condus de Constantin Titel Petrescu), Frontul Plugarilor, Partidul Național Liberal-Tătărescu, Uniunea Patrioților, Partidul Național Țărănesc-Anton Alexandrescu și Comitetul Democrat Evreiesc[14]. Lider al organizației județene a P.C.R. Tecuci, era în anul 1945, Ion Nicolau, fost muncitor ceferist. În fruntea organizației Partidului Social Democrat, se afla Ion Popescu. În oraș, se constituise Grupul Învățătorilor Socialiști, o organizație paralelă ce nu se afla în componența partidului în fruntea căreia se afla învățătorul Emil Hâncu[15]. În perioada interbelică, se constituiseră bănci dedicate breslelor. Una dintre acestea era Banca Învățătorilor. În interiorul consiliului de administrație al acestei bănci au loc mai multe confruntări între Ion Popescu ce dorea conducerea băncii și Emil Hâncu. Ion Popescu în rapoartele transmise către București în acuza

pe Emil Hâncu: „La constituirea PSD Tecuci, dl. Hâncu n-a fost acceptat de inițiatori, fiind cunoscut ca antidemocrat, gogist, cuzist, element de dezordine, fost inspector școlar sub Antonescu, reclamat de învățători în acel timp.” [16]. Ulterior Ion Popescu îl va acuza pe Emil Hâncu de antisemitism și va aduce drept probă faptul că în 1944: „dvs știți, gogist, cuzist, antisemit, palmuit de evrei în stradă, în noimebrie 1944, huiduit și dat jos de pe scena Teatrului Comunal la o adunare cu caracter de adunarea socială în martie 1945.”[17]. Scopul acestor acuzații și confruntări era acela de a-l determina pe liderul social-democrat, Ștefan Voitec să ofere sprijin organizației condusă de Ion Popescu și modalitatea ca acesta să-și impună controlul asupra consiliului de administrație al Băncii Învățătorilor. În acest demers, Ion Popescu îl cooptează pe profesorul Constantin Solomon, fondator al muzeului tecucean și îi oferă funcția de vicepreședinte al organizației locale a partidului[18].

Note:

1. Rădulescu, Ș., Zoner, Bușe, D., Marinescu, B., *Instaurarea totalitarismului comunist în România*, Ed Cavallioti, București, 1995, p. 56
2. Papacostea Șerban, Alexandru, Ion, Tampa Natalia, 6 martie 1945 – *Începutul comunizării României*, volum colectiv, Ed. Enciclopedică, București, 1995, p.5
3. Winston Churchill, Discurs la Westminster College, Fullton, Missouri, SUA, 5 martie 1946, (consultat pe data de 20.02.2016), disponibil la adresa :<https://www.youtube.com/watch?v=pyeyUhjAsKM>
4. Budeancă, Cosmin, Olteanu, Florentina, *Stalinizare și destalinizare evoluții instituționale și impact social*, I.I.C.C.M.E.R., Memorialiul Rezistenței Anticomuniste „Țara Făgărașului”, Polirom, 2014, p. 75
5. Natalia Tampa, Op.Cit. p. 313
6. Ibidem, p. 313
7. Bodnari Mircea, *Reforma agrară din anul 1945 în județul Trei Scaune*, Angvstia, 2009, p.263 file:///C:/Users/Home/Downloads/13-Revista-Angvstia-13-2009-istorie-31.pdf
8. S.J.A.N. Galați, Fond Comitetul Județean P.M.R. Tecuci, Comisia Țărănească, Dosar 59/1949, f.6
9. Ibidem, f.18
10. Ibidem, f. 60
11. Ibidem, f. 65
12. Ibidem, f. 67
13. S.J.A.N. Galați, Fond Poliția Tecuci, Dosar 10/1935, f. 236
14. Stanomir, Ioan, Cesereanu, Ruxandra, *De la Regatul României la Republica Populară Română: tranziția către totalitarism și semnificația ei*, Ed. Polirom, Iași, 2006, p. 35
15. S.J.A.N. Galați, Fond Comitetul Județean P.S.D. Tecuci, Dosar 2/1947, f. 6
16. Ibidem, f. 7
17. Ibidem, f. 53

Bibliografie selectivă*Izvoare inedite:*

Serviciul Județean al Arhivelor Naționale Galați

Fond Fond Comitetul Județean P.M.R. Tecuci: Dosar

59/1949,

Fond Poliția Tecuci: Dosar 10/1935,

Fond Comitetul Județean P.S.D. Tecuci: Dosar

2/1947.

*Bibliografie de specialitate:*Bodnari Mircea, *Reforma agrară din anul 1945 în județul Trei Scaune*, Angvstia, 2009,Budeancă, Cosmin, Olteanu, Florentina, *Stalinizare și destalinizare evoluții instituționale și impact social*, I.I.C.C.M.E.R., Memorialiul Rezistenței Anticomuniste „Țara Făgărașului”, Polirom, 2014,Papacostea Șerban, Alexandru, Ion, Tampa Natalia, *6 martie 1945 – Începutul comunizării României*, volum colectiv, Ed. Enciclopedică, București, 1995,Rădulescu, Ș., Zoner, Bușe, D., Marinescu, B., *Instaurarea totalitarismului comunist în România*, Ed Cavallioti, București, 1995,Stanomir, Ioan, Cesereanu, Ruxandra, *De la Regatul României la Republica Populară Română: tranziția către totalitarism și semnificația ei*, Ed. Polirom, Iași, 2006,

Aspecte din timpul unei manifestări publice, Tecuci 1959.

► Dan MOVILEANU

REVISTA REVISTELOR

Cândva, marele poet Cristian Simionescu (uitat cam de toată scriitorimea) mi-a spus că încă de pe vremea lui Homer ideile circulă prin eter ca un stol de grauri. Adică, tu scrii un text, îl publici într-o revistă oarecare și, peste un an doi, ai surpriza să găsești **ideea** textului tău la un alt scriitor de texte ca și tine, într-o altă revistă oarecare. L-am privit cumva cu neîncredere pe autorul „vicleniilor oceanului”!

Drona tremurândă din toate încheieturile, cu care survolăm cerul înstelat al revistelor noastre literare, ne-a adus dovada peremptorie că, într-adevăr, ideile circulă bezmetice și prin aerul încă respirabil al României Mari. În anul 2016, în „Vrancea literară – Antologia scriitorilor vrânceni” (Ed. Salonul literar) coord. C.I.Ușurelu, am anunțat că am în pregătire un volum de texte poetice cu titlul „Voci din OFF”, la care lucram de prin 2014-2015(p.170). Din diverse motive cărțulia nu a apărut (încă). Cu câteva luni în urmă, am publicat câteva texte, sub același titlu generic, în Tecuciul literar-artistic. Dar poetul Cristian Simionescu a avut dreptate. În mult mai titrata revistă „Lucefărul de dimineață” (nr.9/septembrie 2018), la pagina 6, găsesc, printre altele, patru poeme, pe cel intitulat „Cel fără nume” îl reproducem integral : „Vrednic e .../se auzi o voce/în stânga nimeni în dreapta nimeni/apoi din nou...vrednic...e/ din față nimeni în spate nimeni/nu priviți nu ascultați unde trebuie/se auzi o altă voce/cineva a propus atunci/ **să se deschidă cartea în curs de scriere/surprinzător ea începea cu aceleași/** cuvinte/și s-a înțeles atunci că vocea venea din/off/ a cui era însă/ nimeni nu putea spune/dar toți credeau măcar pe moment/ **că acel fără nume/ nu e de negăsit**”. Autorul acestui poem este nimeni altul decât „titratul” poet Octavian Doclin! Nu-l cunosc personal pe Octavian Doclin, nici nu i-am citit cărțile, așa că poemul în cauză nu-mi putea fi dedicat! Dar cred că la mine se referă poetul Octavian Doclin. Recunosc, numele meu nu e de găsit pe nici o listă a membrilor U.S.R (nu ești în U.S.R, nu exiști?), în nici o istorie a literaturii

române, dar nu e de negăsit prin diverse reviste literare. Recunosc și faptul că nu am fost niciodată prin subteranele docliniene, eu circul doar prin suburbiile somnului meu (un alt titlu de volum pe care i-l recomandam poetului Doclin Octavian). Dar ideile, nu-i așa circulă ca bezmetice prin aerul încă respirabil al României Mari (literare). Sper să nu mă contrazică tocmai poetul Octavian Doclin!

*

De la Tulcea am primit **STEAUA DOBROGEI**, anul I, nr.1, mai 2018, serie nouă II, revistă bianuală de cultură, editată de Asociația scriitorilor „AEGYSSIUS” din județul Tulcea, director Mircea Marcel Petcu, redactor – șef Gheorghe Bucur. STEAUA DOBROGEI a apărut inițial în 1879, după reintegrarea Dobrogei la trupul – mamă România (Mică), condusă de D.Brănișteanu (om de presă), a reapărut într-o serie nouă (I), în 1999, ca revistă trimestrială de cultură și, după o nouă întrerupere de 15 ani, reapare, acum în 2018 ca revistă bianuală de cultură. Revista își propune să continue „podul de cuvinte frumoase lăsate de înaintași și să ducem flacăra bucuriei, speranței, iubirii cât de departe...” cum ne înștiințează în Editorial, Mircea Marcel Petcu.

În acest prim număr semnează : Nicolae Rădulescu, Gheorghe Bucur, Ion Sterpu, Gheorghe Oancea (eseuri despre Eminescu și Marea Unire), Tănase Carașca, Silvia Luchian, Ștefan Zăvoiu, Gheorghe Șeitan, Ioan Gheorghiuță (proze), Ion Tutunea – Hercinicul, Mircea Marcel Petcu, Tania Nicolescu, Olga Văduva, Marinela Velicu, Traian Vasilcău (poezii), Mihaela-Evelina Cernăteanu (despre ultimele trei luni din viața poetului Panait Cerna), A.G. Secară (despre romanul Agonia fericirii de Violeta Craiu). O revistă incitantă la lectură, în urma căreia orice cititor interesat poate afla lucruri inedite despre faptele tulcenilor, despre edificiile cultural – religioase din zona ui-mitoare de la Gurile Dunării! Ne-au încântat la lectură poeziile celor două studențe, respectiv Maria

Raluca Arhipencu și, mai ales, Andreea Chiper (pp 138-139). La mai multe numere!

13 PLUS (Nr. 190/2018) Eleganță și sobrietate, „docuficțiuni” anunțate pe multe pagini, ilustrații de Salvador Dali, Petre Isachi (redactor șef) cam peste tot, secondat de Viorel Savin, trei pagini de „manuscrisele revistei” ale poetului Virgil Nistru Țigănuș, cu o supercaligrafie entuziasmantă, poezii de Gheorghe Izbășescu (In memoriam), de Adrian Voica (distihuri), Otilia Ardeleanu, Victor Munteanu (Literatura începe cu cei pe care nu-i voi citi niciodată), Corneliu Vasile, Teo Chiriac (să inventezi o roată...să-i spui povestea toată, Frumoasei cititoare surprinsă cu gurița căscată), proză de Mirela Bălan, Alexandru Jurcan, Oana Mihaela Savin. Critice de Petre Isachi, Viorel Savin, Mihaela Meravei, Otilia Ardeleanu, George Pașa, Theodor George Calcan. Despre centenarul Leon D. Levițchi (traducător, istoric literar, eseist, poet, profesor doctor docent), n. la 27 august 1918, Edineț, Basarabia dă un „comunicat de presă” Ioan Dănilă. Încântătoare verva lexicală cu care Dan Sandu, în „Cântec de prieten”, îi gratulează pe Ion Fercu, autor al unei cărți de referință, printre altele de poezie și proză, despre F.M. Dostoievski, intitulată, cum altfel, „Prin subteranele dostoievskiene”.

ATENEU (nr.589/septembrie 2018) se deschide cu un eseu de zile mari despre Emil Brumaru (marele poet at Dolhasca/Iași) „un ludic

și un sceptic, un bătrân și un grav, un histrion și un dezabuzat” semnat de Adrian Jicu. Neobositul Ioan Dănilă, intru Vasile Alecsandri, dedică bicentenarului marelui nostru poet o pagină evenimentului desfășurat la Universitatea „Vasile Alecsandri” din Bacău în ziua de 14 iunie 2018, mai seamănă în acest număr: Daniela Hendea, Eduard Rosentzveig (poezii). Punctele tari ale acestui număr sunt: Colocviile și Premiile revistei Ateneu – 2018 (pp. 12-13) și interviul lui Ioan Dănilă cu sculptorul Napoleon Tiron despre „George Apostu – un om extraordinar” (p.15). Remarcabil eseu al lui Ioan Fercu (Mitul veșnicei reîntoarceri II) p.22 și în același ton, povestea pelerinajului la Athos a lui Marius manta (Pelerin la Sfântul Munte) p.24. Cititul revistei Ateneu face bine oricui!

PLUMB (oct.2018, nr 139). Adrian Dinu Rachieru se întreabă „Romanul românesc încotro?” într-un eseu care merită lecturat, ca și microinterviul lui Gabriel Pop cu academicianul Eugen Simion. La rubrica „Scriitori din Filiala Bacău a U.S.R” – găsim pe Ștefan Dincescu, Tincuța Horonceanu – Brenevic, Florentina Stanciu și pe Ioan Culiță Ușurelu – Rubrica „Lirice” (p.16) este ilustrată cu poeme de calitate semnate de Fethi Sassi (n. 1.06.1962) – poet și traducător tunisian, în traducerea Alexandrei Avram, Valentin Rădulescu și Manuela Camelia Sava (Râmnicu Sărat).

Și Plumb este o revistă de frunte a Moldovei!

Lansarea volumului de debut al poetei Monica Manole - „Tribuna oficială a tăcerii”.

ACTIVITĂȚI PE CARE LE-AM PROPUȘ, LE-AM ORGANIZAT ȘI LA CARE M-AM IMPLICAT, ÎN CADRUL BIBLIOTECII MUNICIPALE „ȘTEFAN PETICĂ” TECUCI

Lansare de carte, 2.11.2018. Stânga: prezentarea-eseu a volumului „Tribuna oficială a tăcerii”; dreapta: poeta Monica Manole oferind autografe.

Sărbătorirea numărului jubiliar 50 al revistei „Tecuciul literar”, în prezența doamnei Liuba Lavric Botezatu și a domnului Dan Movileanu, directorul adjunct al publicației.

Dialoguri lirice la Tulcea, sala Bibliotecii județene

Prezentarea revistei „Tecuciul literar” nr. 50 la Comrat de către conf. univ. dr. Liuba Lavric-Botezatu și Liuba Liubastra Botezatu.

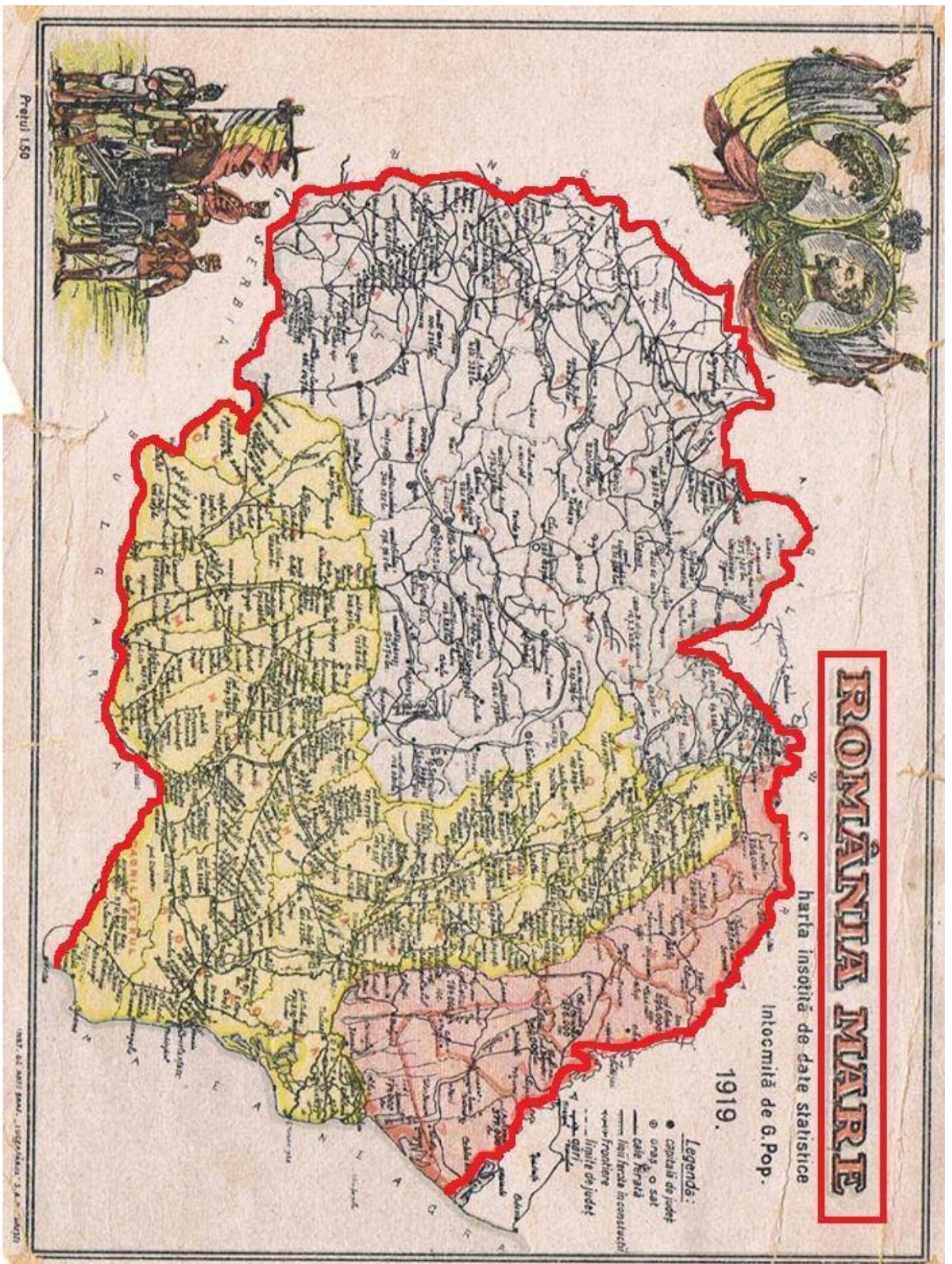
Prof. dr. Mircea Platon în prezența prof. Ștefan Andronache și a invitaților de seamă de la Cahul.

Regina Maria și Regele Ferdinand

Regina Maria în uniforma Regimentului 4 roșiori

România în 1919